

CASSII FELICIS

DE MEDICINA

EX GRAECIS LOGICAE SECTAE AUCTORIBUS

LIBER TRANSLATUS

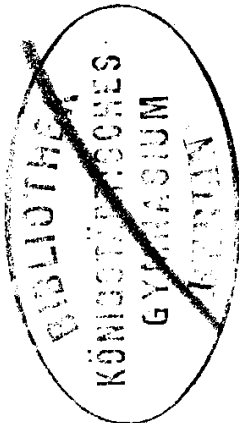
SUB ARTABURE ET CALEPIO CONSULIBUS

(ANNO 447)

NUNC PRIMUM EDITUS

A

VALENTINO ROSE.

LIPSIÆ

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCLXXIX.

Medicorum Latinorum qui supersunt aetate novissimus ultimusque idem qui typis impressus oblivioni fatisque eripitur, nunc primum prodit Cassius Felix cuius Medicinae „ex graecis logicae sectae auctoribus“ (et praecipue Galeno — vid. ind. font.) conscriptum vel „translatum“ breviliquium editum fuit, sicut codicis Parisiensis testatur inscriptio, „sub ardebre et asclepio consulibus“ i. e. Calepio et Artabure (Mommensen, Zeitzer Ostertafel v. J. 447 Berl. Akad. 1863 p. 551) anno 447. auctor Latinus est („nos vero latino sermone“ c. 25 etc. cf. ind. gr.), non Graecus, neque ulli eorum qui idem nomen gerunt (de Cassiis medicis v. Fabric. Bibl. Gr. III, 322 Harl.) putandus idem, patria quidem incertus, scilicet si recenti codicis Parisiensis scriptori fides „Artensis“ (Astensis? Cirtensis? nam pro Ambracia antiqua quando ab Arattho vel Arachtho fluvio appellata sit Arta — cf. Leake Trav. in N. Gr. I, 208 — non constat), sed aetate suppar Theodoro Prisciano „Vindiciani*“ Afri“ discipulo, cuius uti Graeci aequalis Philagrii (Epirotae, cf. E. Rhode Rhein. Mus. N. F. 32, 336) paulo maioris auctoritatem infert, fortasse „Afer“ et ipse, utpote qui citet herbam putidam „quam Punice aturbis dicunt“ (c. 20, cf. ind. lat. s. corti-zones, gelela), simillimus dicendi genere Caelio Aureliano eiusdem saeculi quinti medico Siccensi.

Utitur quidem Cassius, ex Galeni libris, celeberrimis praecipue illis „ad Glauconem“, sed ut indicat praefatiuncula etiam falsi Galeni novisse videtur Euporiston librum, qui quum genuinum Galeni opus (quod citat ipse Galenus X, 955) desideraretur iam ab Oribasio in ipsius Euporiston praefatione (Orib. V, 559 Dar.), sub Galeni nomine editus fuit Oribasii causa post Oribasium (et mortis Iuliani

*) de quo cf. Anecd. II, 177. Hermes VIII, 42.

annum 363) c. a. 400: hunc enim — primum scilicet ex tribus quos coniungunt editiones nostrae olim in codicibus manu scriptis separatos*) atque inter se diversissimos — ante oculos habuit transtulitque in sua („medicinae praesentanae“) iam Theodorus Priscianus (ut unum exemplum afferam, legas de parotidibus I, 8 ed. Argent. cum Gal. eup. XIV, 334—36), proprio deinde titulo appellavit auctor anonymus (s. VI vel VII) qui ficto nomine (Anecd. II, 168) dicitur sive „Scolapius“ sive „Galienus“ (c. 21 de stomachi causis „potio magna et probata a galieno in euporiston libro suo“ i. e. Gal. eup. XIV, 370, ubi auctoris nomen quod praebent codices mei omnes (s. IX—XI) omittitur in editione Argent. 1533 p. XXX v. 9).

Cassium noverat Isidorus (cf. 4, 8, 4 = Cass. c. 24 de igne sacro), noverunt veterum auctorum compilatores Salernitani (Petroncellus cod. S. Germ. 1146 apud Renzi Coll. Salern. IV, 185 sqq. qui nunc est lat. 14025 s. XIV Delisle p. 125. cf. cod. Par. 11219 s. IX f. 42 sqq. cod. Lond. Harl. 4977 s. XI. Sloan. 2839 s. XII. Arundel. 166 s. IX), sed ipso nomine citat (locis quidem circiter ducentis) unus c. a. 1300 Simon Januensis in lexico medico (recentioribus Mathei Silvatici editionibus inserto, de qua re E. Meyer Gesch. d. Bot. IV, 173), qui in praefatione auctores recensens „quorum ad huiusmodi robur sepe revolve volumina“ sic ait „deinde ex Cassio Felice, qui et ipse a Cornelio (Celso) multum extollitur, qui continet tractatus duos de practica“. post quem, si de Matheo taceas — is enim Simonem reddit —, oblivione conditus iacet in bibliothecis usque ad haec nostra tempora, tribus tantum codicibus manuscriptis quod sciam

*) exemplo utor quod prae manibus est codicis Ambrosiani Q. 94 sup. (s. XV) ubi *Ἔνεστι μὲν τῆδε τῆ βιβλῶ γαληνοῦ δημοπευτικῆ διαφορῶν νόσων διὰ τῶν εὐπορίστων φαρμάκων πρὸς σόλωνά τον ἀρχητρῶν*: — (praecedit epistola inc. *Ἐπιζητήσαντός μου* . . .). ceterum cf. Ackermann in hist. litt. Gal. I p. CLIV ed. Kühn.

conservatus, uno vetere quidem et fido sed imperfecte sine titulo ac nomine scripto (in Germania) ad exemplar quod recto capitulorum foliorumque ordine desitutum erat mutilumque et lacunosum, recentibus duobus integris sed arbitrio scriptoris Itali textum obscurum corrigentis corrupto altero Parisiensi s. XIII, altero Cantabrigiensi s. XV propter insignem litterarum obsoletarum ex veteri quodam bonoque exemplari depictarum inscitiam monstruissimum. Parisiensem (tunc no. 1125) primus monstravit Philippus Labbeus in Nova bibl. mss. librorum s. Specimine antiq. lect. Par. 1653 p. 49, Cantabrigiensem et ipsum in Italia scriptum (v. Cat. of the mss. of the univ. of Cambridge III p. 82), qui olim fuit Joannis Mori episcopi Norvicensis (no. 53), exhibet Catalogus librorum mstorum Angliae in unum collect. Ox. 1697 t. II p. 363 tunc „pulcherrime descriptum“ nunc madore fere deletum ut vix legas nec nisi reliquorum codicum ope litteras saepe evanescente discernas. utrumque testimonium notavit Fabricius (B. Gr. III, 322), attamen ipsum textum (utpote „translatum“) nemo inspexit, auctorem Felicem confundunt cum Cassio iatrosophista Graeco problematum scriptore plane alieno. cautiùs „Bibliothecae medicae“ conditor vetustissimus Paschasius Gallus (Bas. 1590 p. 56, unde sua J. G. Schenckius a Gravenberg, Biblia iatrica s. Bibl. med. macta. Frf. 1609 s. v.) „Cassius Felix quidam aliquoties citatur in pandectis medicis Matthæi Sylvatici. manu illius scripta adhuc exstare alicubi conicitur“.*

Ego Cassium edere constitui inde ab a. 1856. hoc enim anno postquam iter Parisinum moliens ex Catalogo impresso (bibl. reg. Par. 1744 III, 204) notitiam habui

*) pro Gallo male Gesneri Bibliothecam citavit Le Clerc hist. de la méd. 1729 I, 423 — Gesnerus enim qui in Bibl. inter eos ex quibus hauserit Matth. Sylvaticus Cassii Felicis simpliciter nomen posuit, sic habet in notis ad Cassii problem. Fig. 1562 p. 55 „sed et Cassii Felicis medici Latini nomen alicubi legi, nec meminì“.

codicis Parisiensis lat. 6114, ipsum codicem inspexi quem olim viderat Labbeus atque loca quaedam cum initio ex eo excerpta mecum abstuli.*) deinde a. 1865 eundem auctorem licet anonymum et confusum et dimidia fere sui parte truncatum extare vidi in codice S. Galli 105 atque ex hoc exemplari tamquam ex certo quodam fundamento edi posse intellexi. hunc iterum in Helvetia commoratus descripsi a. 1869 (12—18. Aug.), descripsi etiam Parisensem ad me transmissum Berolinum a. 1870, denique ad utrumque contuli Cantabrigiensem (de quo uno verba fecit Daremberg in ed. Oribasii t. I p. XL) quem et ipsum per tres fere menses penes me habui Berolini a. 1873. ex tribus his codicibus quos solos novi veterem hunc medicinae auctorem restitui a 1875/76, relegi a. 1878. quem nunc edo, labore quidem privatis vitae curis sollicitudinibusque saepe interrupto atque in Felice ut fateor satis infelici.

Berolini 30. Oct. 1878.

Valentinus Rose.

*) propterea Cassii mentionem feci ut iam in Aristotele Pseudepigrapho p. 388 sic et in Aneidotis II, 115. 167, unde qui primus Cassium historiae litterarum Latinarum restituit, notitiam habuit S. Teuffel (Gesch. der Röm. Litt. 3. A. Lpz. 1875 p. 1088 sq.) cum Cassio illo cuius apud Celsum mentio fit hunc nostrum male confundens (utpote „translatum“), eodem errore quo iam lapsus vidimus Simonem Januensem.

Incipiunt capitula huius libri
(sec. codd. pc).

Codicum signis utor his:

c = *cod. S. Galli 105* membr. saec. XI, qui habet folia 21 (et scriptore Germano et correctore, cf. c. 38 wormo, spat etc.) compacta cum praecedente Sulpicii Severi codice s. IX. lacunae sunt septem, quarum septima alterius libri partis c. 43—82. inscriptio nulla neque subscriptio, nisi quod sub ultima linea folii ultimi quae adscripta fuerunt (nullius ut credo momenti) nunc erasa sunt.

c = *cod. Cantabrig. Gg. III. 32* chart. saec. XV (de quo vid. Catalogum codd. Cantabr. supra cit.) ubi f. 94^a „Explicuit casus felix“ ad initium, ubi index capp. 81 (in textu 82), inscriptio nulla.

p = *cod. Paris. lat. 6114* sc. altera pars membr. s. XIII, quae cum alio quodam codice praeced. compacta est argumenti historici s. XI—XII (quo continetur „Breviarium Rufi Festi“, de quo v. ed. W. Foerster Vind. 1874, et „Liber de ordine temporum“ i. e. Annales Hildesheimenses quos a. 1641 ex hoc codice edidit Du Chesne t. III. p. 504—539. cf. Pertz Script. III p. 19 sq. et nunc Waitz in praef. novae ed. min. Hann. 1878) in hac altera parte medicinali f. 70—90 manu Italica litterisque minutis in binis columnis scripta habetur:

Cassii felicitis artensis medicinae loice secte de greco in latinum liber translatus, sub ardebre et asclepio consulis. Incipiunt capitula huius libri. I. II. III.

sequuntur quae infra leguntur capitula 80 (revera 82) cum ultimo (f. 85^a) c. 81 „De unguentis“, id est adnexo Antidotario ex variis libris consulto, quale habuit etiam codex Simonis. desinit f. 90^b „Expleto libro referamus gratias christo“. deinde sequuntur manu alia scripta varisque aliarum manuum additamentis interpolata Medica excerpta varia f. 90—100 (ubi in fine „Curia de golagmano promisit . . . X. f. amadio usque ad festum sancti don . . . | fid'iussit gl'a filii? bona gl'iae d' galegnano“. Galignano prope Anconam?).

I Ad capitis dolorem (cephaleam cp).	XXXV Ad tumorem faucium.
II Ad tineas capitis.	XXXVI Ad ulcerationem faucium.
III Ad pediculos.	XXXVII Ad sinancicos.
IIII Ad capillorum defluxionem.	XXXVIII Ad tetanicos.
V Ad alopeciam.	XXXVIII Ad emoptoicos.
VI Ad cantabriem capitis.	XL Ad pthisicos.
VII Ad iontus i. papillas quae in vultu nascuntur.	XLII Ad astmaticos.
VIII Ad maculas albas.	XLII Ad stomachi passiones.
VIII Ad maculas nigras.	XLIII Ad spleneticae passionem.
X Ad pernioles.	XLIII Ad epatica passionem.
XI Ad impetigines i. zernas.	XLV Ad rennum dolorem.
XII Ad verrucas.	XLVI Ad vesicae passiones.
XIII Ad stigmata.	XLVII Ad colericam passionem et defluxionem.
XIII Ad labia hiantia.	XLVIII Ad disenteriam.
XV Ad scabiem.	XLVIII Ad ictericos.
XVI Ad pruriginem.	XLVIII Ad ictericos.
XVII Ad parotidas.	L Ad ventris et intestinorum reumatismum.
XVIII Ad collectiones.	LI Ad colicam et iliacam.
XVIII Ad pendigines.	LII Ad podagram et artritica.
XX Ad fistulas.	LIII Ad isciadicam et psiadicam.
XXI Ad empemata.	LIII Ad isciadicam et psiadicam.
XXII Ad carbunculos.	LIII Ad isciadicam et psiadicam.
XXIII Ad reuma.	LIII Ad paralisim.
XXIII Ad ignem sacrum.	LV Ad quartanam.
XXV Ad araneas.	LVI Ad emitritaeum.
XXVI Ad scrofas.	LVII Ad tipum tertianum manifestum.
XXVII Ad steatomata.	LVII Ad tipum tertianum non manifestum.
XXVIII Ad aurium dolorem.	LVIII Ad tipum cotidianum.
XXVIII Ad oculorum passiones.	LX Ad efemeris.
XXX Ad fluxum sanguinis ex naribus.	LXI Ad causon.
XXXI Ad polipum et ozenas.	LXII Ad freneticos.
XXXII Ad dentium dolorem.	LXIII Ad litargicos.
XXXIII Ad tussim humidam.	LXIII Ad cardiacos.
XXXIII Ad tussim aridam.	LXV Ad apoplexiam.

- LXVI Ad pleureticos.
- LXVII Ad canis rabidi morsum.
- LXVIII Ad falangionis morsum.
- LXVIII Ad scorpionis ictum.
- LXX Ad fugandos serpentes.
- LXXI Ad epilepsiam.
- LXXII Ad lumbricos.
- LXXIII Ad elefantiasim.
- LXXIII Ad ragadas.
- LXXV Ad idema.
- LXXVI Ad hydropicos.
- LXXVII Ad praefocationem matricis.
- LXXVIII Ad proidentem matricem.
- LXXVIII Ad metromaniam.
- LXXX Ad aperiendam matricem.
- LXXXI Ad accelerandum partum.
- LXXXII Ad emorragiam matricis.

Ordo capitulorum XXXI codicis S. Galli hic est:

1	= ep	16	= ep
2	= 40	17	= 37
3	= 39	18	= 38
4	= 18	19	= 41
5	= 2	20	= 42
6	= 3	21	= 19
7	= 4	22	= 20
8	= 5 (exc. fin.)	23	= 21
9	= 10 (praecedit finis c. 9)	24	= 22
10	= 11	25	= 23
11	= 12	26	= 24
12	= 13	27	= 25
13	= 34	28	= 26
14	= 33	29	= 27
15	= 35	30	= 28
		31	= 29

desunt igitur

- I) c. 1 fin.
- II) 5 fin. — 9 (exc. fin. c. 9)
- III) 14 — 17
- IV) 28 fin. — 29 in.
- V) 29 fin. — 32
- VI) particula c. 42.
- VII) 43 — 82.

} *quae ex recentibus (cp) solis supplenda fuerunt.*

Cum diuturno tempore sedulus mecum volvendo, carissime fili, de medicina tractassem, omnipotentis dei nutu monito placuit mihi ut ex graecis logicae sectae auctoribus omnium causarum dogmata in breviliquio latino sermone conscriberem. quae cum perlegeris et usus fueris, ad curam omnium corporum humanorum cuncta experta reperies. unde admono, fili dulcissime, ne quid forte huic scripturae addendum vel minuendum existimes. et ideo a principio passionis capitis inchoantes scripsimus, quoniam summa civitas corporis a veteribus dicitur caput, et honorabile et necessarium sensus hominis domicilium.

2 kmē p. 3 nutu gp: tuitu c. monito: monitus g, amonitus pc (Petr.). 4 dogma g, domata (i. e. dogmata ut habet Petr.) p (sed p^o domata vel dobnata = doctrinata), documenta c. brevis loquio g (breviloquium Petr. p. 190 R.): brevis eloquio pc (et Petr. codd. hs). 6 o. humanorum corporum p (ad c. omnium corporis humani vel corporum humanorum Petr. hs). 7 Un (Unde Petr.) amoneo p (un amoneo c), Unum admono g. 8 vel: aut c. 9 a: in c. passionis gp: — nes c. 10 haec ex Ps. Galeno (praef. in Euporista t. XIV p. 313 Lips.): ... από κεραλῆς ἐξεάμενοι· αὐτῆ γὰρ καθάπερ τις ἀρεστότης ἐστὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν τιμωτάτων καὶ ἀναγκασιότατων ἀνθρώπων αἰδησίμων οὐκ ἐπιτήριον (Plato Tim. p. 45 — resp. med. II, 56 p. 219. ox. I, 56. chr. I, 60. ceterum in inferiore margine codicis Paris. ipsius scriptoris manu haec adnotantur: Alexander d. c. V. iter cap summam civitatem corporis dici cap honorabile domicilium sensus hominis esse. 11 sensuum c.

I. Ad tardum sive inveteratum capitis dolorem quem Graeci cephalaeam appellant, et ad eius medietatis quem emicranion vocant, et ad vertiginosos quos ilingiontas appellant, et ad tenebrosos quos scotomaticos dicunt.

Universa haec in capite efficiuntur. et est cephalaea ex omni parte capitis inveterata passio, quas Graeci chro-nias diathesis vocant, vel totius membranae quae ossa capitis desuper circumvestit superposita ossibus subposita cuti, et appellatur a Graecis pericranios, aut ipsius membranae partis, quam consueve emicranion dicunt. si vero cum consensu radicum oculorum bulborum ipsorum fuerit dolor, manifestum in cerebro fieri ostenditur.

contingit frequentius ex perfrictione aut contrario adustione aut vinolentia aut percussu aut ventositate causatio nervositatis membranae pericranion supra dictae. solet etiam et austrinus aer iniurias capitis nutrire, cum

1 Ad om. p, qui nominativos posuit sic: Tardus . . inveteratus . . dolor . . et eius m. pars (pas) . . et vertiginosi . . et tenebrosi. in rubrica Ad cephalaeam pc, De cephalaea g. 3 medietatis partem (pars p) quam gpc (ubi medietatis = mediae partis, unde quod omisi partem). emicranion c, emicranion pp. cf. Cael. Aur. p. 269 (de emigraneo dolore Alex. I, 45). 4 ilicnuntas g, <ili add. al. m.> | giuntas p, illigntas c. 5 dixerunt c. 6 cephalaea (ut supra) gpc. 7 quas: quam gpc. cronias diathesi p. 8 totius om. p. 9 circumvestit c et circum inter lin. add. g^c (Sem.): vestit gp. superposita vestibus. ossibus subp. cuti (sec) c. superposita. (iterum) cuti p. 10 appellatur: dicitur c. perigranion gc (pericranion p, ο περι-granionος περι ην Gal.) 11 partis p: pars gc. quam (sc. passio-nem) gp: quod c. consueve: consueto nomine C. A. p. 269 (cf. de hemer. Gal. 12, 593). 12 emicranion gp, emicranion c. 13 cum sensu c. aut (a) bulborum p. ad rem cf. Gal. 12, 563. 14 manifestus p, —tus c. 14 Contingit autem (a) fr. p. perfrictione (cum correctoris g^c gl. interl. frigore) gc: perfrictione (vicio apud recentiores solemmi) p. contraria c. 15 percussu gc: percussura p. ventositatis causatione. nervositatis gpc. 16 perigranion g (—cranion p, —ctanion c).

supra dictam membranam vel cerebrum aquoso et frigido flegmate infuderit. nam Hippocrates senior dogmatum princeps in aforismis sic ait: Austri graves auditui, caliginosi, capiti gravabiles et dissoluti.

curationis autem tempore oportet aegrotum ex brachio flebotomare, si tamen aetate juvenis fuerit et secundum naturam corpus ostenderit sive multitudine suci plenum, quod Graeci plethoricum vocant. et si venter abstinerit, clystere deducendus erit ex decoctione coluquintidis et tenui centaوريا addito modico melle et oleo anetino. dum etiam ieiunis tribus diebus inter diem antidotum Galeni quod picra appellatur. et si adiutoria localia, quae topica appellant, oportuerit adhibere, turgentibus materias venarum media in fronte incidet, aut certe si minime apparuerint, sanguisugis totam operies frontem aut cucurbitam occipitio conglutinabis addita | scilicet scari-fatione. et si forte ex plena habitudine totius corporis caput impleri senseris, quod quidem ex frequenti tinnitu aurium aut vertigine aut ante oculos subjecta tenebratione magis agnoscitur, Galeni cathartico dia tes aloes appellato 20 humores per ventrem erogabis, si tamen senilis aetas

1 dicta membra gc, dicta membrana p. aquoso et frigido flegmate pc: aquosum et frigidum (flegma inter lin. g^c). 2 ypocrates gpc. 3 aforismis g, aforismis p (Hipp. III, 720 Lips.). austrini p. auditui c: iuditui (sic) g, auditui (i add. corr. rec.) p. 4 capitis (sic) gpc. 5 egrum c. 6 flebotomare g, flebothomari (—e p^c et c) p. si . . . fuerit gp: si non etate iuventutis (et sec. nat. etc.) c. 7 plenus p. 8 pleton gpc. cf. Gal. 12, 505. et si venter g: fuerit inventus (abst.) p. 9 ex pc: et g. coluqu(a ante corr.) ntide g (—d' pc). 11 ieiunis in marg. suppl. g^c. 12 galieni g, galieni pc (item infra). pigra gpc. si: sic c. 13 quae (q) c: quod (qd et q) gp. surgentes ante corr. p. 14 in gc: om. p. 15 apparuerit gc. sanguisugis p. operies p: operis gc. 16 s(cari)fatione (cari in ras.) g, scarificatione cp. 17 et om. p. 18 senserit p. 20 cognoscetur p. gali p (gali p^c). cataractico (sic semper) gp. 21 si — impedierit pc: om. g.

minime impedit. quod catharticum conficies sic: aloes
 2 II, dacrydii 2 II, coloquintidis interioris carnis 2 I, ab-
 sinthii pontici 2 I. cum coliculi suco colliges et catapotia
 in modum ciceris informabis. ex quibus ad vesperam
 5 cubaturis in ova sorbilia competenter dabis, aut certe illud
 purgatorium quod conficitur ex dacrydio: obolos III cum
 aloes duplo conteres et cum mulsa calida ieiunis sereno
 aere dabis. transacto autem purgationis tempore si ex
 encauseos fuerit dolor id est ex ustione aeris, maxime
 10 tempore aestatis, oxyrodino id est aceto et rosaceo frigido
 caput embrocabis. quod si ad praesens non fuerit rosa-
 ceum, omfacinum oleum mittes. etiam et frontem cum
 temporibus cataplasmais pane ex posca frigida et modico
 oleo rosaceo, admixto et folio plantaginis. si vero ex fri-
 15 gore fuerit dolor, anetino oleo aut amygdalino aut rutaceo
 calefacto uteris, sive illo quod recipit herpyllum peuce-
 danum castoreum cyperum samsucum hederæ corymbos.

1 quod conficitur sicut *p.* conficies *gc.* aloen *g(c):*
 aloes *p.* 2 diagridium *gc* (—dii *p.*) coloqua (i *g^cpc*) utide
 (—d' *p.*, —de *c*) *g.* interiores (—is *p.*) carnes (—is *p.*) *g:*
 carnes interiores *c.* absinthium ponticum *gc.* 3 cum caul-
 2 culi *pc*, cg (in *ras.*, cū *add.* *g^c*). colligis *gpc.*
 catapotias *g*, —pocias *c.*, —pudias *p.* 5 cubatoris dormitum
 euntibus *g* (cubaturis *om. pc*, quæ *glossam solam ponunt*). 6
 ex diagridio obolos. III. cum aloen d. *g*, ex diagridii obulis
 tribus cum aloes d. *p.*, ex diagridiū obolis tribus cum aloen d. *c.*
 8 si ex encauseos *g* et *p^c* (id est ex labore *add.* *g^c*), si exencauseas *c:*
 siēsē cāseos *ante corr. p.* 9 ex ustione *gc:* ex adustione *p.*
 10 oxirodion *g* (—nū *p.*), exicodion *c* *cf. Gal. 14, 315.*
 11 apprensens *p.* 12 omfacinum (*Gal., Or.*): omfacium *g*,
 —ceum *c.*, —cum *p.* mittes *p:* mittis *gc.* etiam et
gc: *om. p* (frontem *suppl. corr. in marg.*). 13 temporibus
gpc. pani (panē *g^c*) ex posca *g*, pane ex posca *c:* pani pusca
 (*om. ex*) *p.* 14 folio folia *gc*, foliis *p.* *cf. Gal. 14, 316.*
 15 anetinū . . . amygdalinū . . . rutaceū calefactū *c.* 16 illo
p: illud *gc.* erpillum *gp:* serpillum *g^{pc}*. (*cf. Cael. Aur.*
p. 285), & pilum *c.* 17 ciperum *gpc* (i. e. cypirum). *cf.*
Cels. V, 11 (ubi male etiam *Daremberg* sampsuchus Cyprius pro
 sampsuchus, cypirus). *cf. Gal. 12, 503.* edere corimbos *gp.*

his in uno simul cum aceto et rosaceo oleo aut spano
 concoctis caput embrocabis et post fomentationem tenui
 lana cooperies et ligabis. post haec et frontem cataplas-
 mabis amygdalis amaris tritis aut molli rosa sive arida
 infusa et puleio admixto. aliquando ex pane et aceto 5
 mentae foliis aut persici admixto. haec omnia erunt fre-
 quenter mutanda. item aliud quod adhibendum probatur
 dispari temporum dolori, nam Graeci eterocraniam vocant,
 ut est: erucæ semen et nucleum de persicis aequali modo
 conteres, ex aceto oblines. aliud. aloen et ammoniacum 10
 et masticen cum aceto teres et illines.

ad emicranion vero aloes et crocomagmatis partes
 binas, euforbii partem unam cum aceto teres, tempus ob-
 lines. sed si nimius fuerit dolor, sacco calida aqua
 infuso et expresso, tunc torrido sale repleto, primo va- 15
 porabis et post vaporationem sudorem deterges et sic
 medicamentum supra dictum appones. etiam et per nares

1 his . . . concoctis *p:* haec . . . concocta (cū cocta *c*) *gc.*
 spano *gpc* (i. e. hispano, ex *graeco σπασόν cf. Gal. 12, 513.*
g^c inter lin. add. purū = puro): ispano *p^c*. et fenugreco
add. p^c post spano. 2 embrocabis: unguas *supra scr. g^c.*
 3 cooperies *p:* co[*e*]operis *g*, cooperis *c.* et (fr.) *gc:* *om. p.*
 5 pulegio amixta *c.* aliquantulo panis et aceto et mente
 foliis aut persici. *hec etc. p* (suo quidem errore, nam *dativus*
 est foliis). *ex g:* et *c.* 6 admixto *hec om. p* (solus). Haec
g (h̄ *p*): Nec *c.* 8 temporum (*cf. Sim.*): tempore *gpc.* do-
 loris *gc*, et dolore *p.* Nam *gc:* quod (q) *p.* etherocraniam
gc, etherocaniā (*sic*) *p.* 9 de persicis *ego* (*Pin. 23, 152 item*
Pin. iun., Gargyl.): desuper (*sic*) *gpc.* sub ante equali *add.*
c. *ex c:* et *g*, ē (cum) *p.* 10 oblines *gc:* oblines *p.*
 aloē *p.* ammoniacum *gp* (aloen rameniaceum *c*). 11 et *p:*
om. gc. masticen *c:* mastice *g*, mastiē (—cum) *p.* teres
c: teris *gp.* illinis *g* (ilinus *c*), ilinis *p.* 12 emicranion
gp, emicranon *c.* aloes et crocomagmatis *p:* aloen et cro-
 comagma *gc.* 13 euforbi *g*, —biū *g^cp*, —biū *c.* ad rem *cf.*
Gal. 12, 595. partem: pars (*ps*) *c.* unam *om. c.* qui habet
c. aceto una teris. teres et t. *p.* tempus *c:* tempus *gp.*
 oblines *g:* —niens *c.*, —nes *p.* 14 fuerit: super est *c.*
 saculo *gc.* 15 tunc *om. p.* 17 per *om. p.*

apoflegmatizabis hoc modo. cyclaminis herbae radicis
 p. 169 sucum et radicis betae sucum | in unum commiscebis et
 tepidum sedenti resupinato capite naribus infundes. sed
 oportet primum calidam mulsam in ore inferre vel gar-
 5 garizare, ne descensu medicamenti ad inferiores partes
 per nares accepti plurimum fauces adurant. tunc inclinato
 capite per os aut nares humorem decurrere dimittes. si
 vero totum caput doluerit, cavendum a cataplasmate vel
 10 diversarum rerum vaporacionibus, maxime in is qui ex
 plenitudine capitis laborant. observandum etiam et a
 comestione lactis vel ab eis quae similiter implere caput
 noscuntur et omni nervositati contraria probantur, ut sunt
 nuces palmulae lenticula oryza carduus olivae nigellae et
 his similia.

15 si vero dolor minime fuerit exclusus, cyclica curatione
 erit depellendus hoc modo. in primis capillaturam capitis
 detondes et rades, et si ieiunium minime ferre potuerint,
 a solito minus cibum accipiant, inhibito vino aqua calida
 potabis. tunc secunda vel tertia die anagargarismatis con-
 20 fectione dia ysopu appellata per palatum purgabis, quod

1 apoflegmatizabis: *supra scr. g^c id flegma iactare facias*
 (apofleatizabis *p*, apoflemanzabis *c*). 2 betę (id plantago
 maior *supra scr. g^c) g(c)*; bace *p* et *supra nete p^c*. unum
gc: om. p. commisceas *gcp.* 3 infundes *g*, —dēs *p*: —dis
 4 in ore inferre *g*, in hore ferre *p*, in ore fere *c* (*qui om.*
 vel). 5 descendendi *c.* 6 adurat *p*, —ret *c.* 7 per hos
p. humores *c.* dimittis *gp*, permittas *c.* 8 cataplas-
 mate *g*: —tū *gpc.* 9 is: his *gpc.* 10 et *om. pc.* a
 cōm(est)ione *g*, a comestione *c*, a commixtione *p.* 11 im-
 plere *om. c.* 12 noscunt et omnem (om7) nervositatē 9traria
 (?) probant *c.* omni *om. g.* 13 lenticule *p.* oriza *c*:
 orizia *gp.* cardū *gpc.* 15 ciclica *gpc.* cf. *C. A. p. 275 sqq.*
 17 ferre minime *p.* 18 a *om. p.* cibum: cibo *g*, cibos
p (c?). inhibito *c*: inibito *g*, innibito *p.* aquam calidam
 potent *p.* 19 vel *gc*: aut *p.* die *om. p.* ana *om. p.*
 anagargarismate *c.* confectioe (—oē) *p*: confectio *gc.* 20
 ysopū *g*, isopū *c*, ysopi *p.* appellatū *gc*: —ti *p.* appellatū
 — 5 X *om. p.* (sed *suppl. p^c in marg.*).

Graeci dia tes ypereas dicunt, hoc est ysopi 2 X, thymi
 2 VI, origani et staphisagriae dīr quaternas, passi optimi
 eminam I, aceti dimidiam partem: herbas ante diem in-
 fundes et diligenter fervere facies, liquabis et dabis gar-
 garizandum potione una tribus diebus, in sole ita ut 5
 orario velato capite dorsum ad solem ponat, et per sin-
 gulos dies postquam purgaverit tepefacto oleo caput tangat,
 et refectionem accipiat simplicem, ut sunt ova sorbilia et
 holera malva beta atriplices cucurbita bitum ex iure pul-
 lino et parvo sale et aneto, et piscem tenerum ut est 10
 turdus gobio aut asellus vel scorpius aut scarus, aut
 pullos galinaceos aut columbinos vel cerebrum haedinum
 assum aut certe porcinum, et vinum aquatissimum potet.
 transactis vero tribus purgationis diebus propungentes ca-
 pillos medicinali psilotro in balneo facies, id est 15
 auripigmenti laminae ÷ IS, sandaracae S, pumicis tusi
 et in novo cacabo assati et cimoliae cretae torrefactae,
 ambarum specierum scripulos senos, calcis vivae ÷ VIII.

1 diathesy peroas *g*, diathes ypereas *p^c* (*idem adscr. fr̄* et
 dia tes ypereas), dia tes ypereos *c.* tymi *g*, timi *p*, thimi
 c. 2 staph(f)sagrię *g(pc).* dīr quaternas *g* (3 quaternas *c*):
 añ (ana) 5 III. *p.* 3 emina... dimidia pars *p*, emina et
 aceti dimedia pars *c.* 4 facies *pc*: facis *g.* liquas *gp*,
 liqua *c.* 5 potionem unam (potione una *c*) in sole diebus
 tribus *pc.* 6 deorsum *c.* 8—13 cf. *Cael. Aur. p. 276.*
 accipiant *p*, —piet *c.* 9 olera *pc.* bleta *p.* a<ct>riplices
 in ras. *g.* cucurbitas *p.* blitū *p*: blattum *g.* cucur-
 bita — piscem *om. c.* (ubi atriplices teneros). 10 aneto cocta
 add. *p.* 11 gabio *p.* assellus *gp.* searū *g.* 12 vel
 pullus gallinaceus aut columbinus *p*, vel pullis galinacis aut
 columbinus *c.* 13 assum *g*: assatum *pc.* potent *pc.* 14
 purgationum *c.* 15 psilotro *g*, psilotro *c.* in balneo facis
 (sic) *gpc* (ubi deest quod facis, sc. expoliari vel tale quod.
 cf. *Cael. chr. 1, 36.* i<d> *g*: h. ē *p*, hec est *c* (sc. iam de-
 scribitur psilotro confectio). 16 lamina ē IS *c.* quimolia
 et creta (alba terra *suppraser. g^c*) torrefacta *g*, quimolie et
 crete torrefacte *p* (sed cimolia, —e *g^cp^c*), quimolea et creatu-
 tore facta *c.* 18 scripulos senos *g*: 5 VI *p*, c̄ senos *c.*

tundes supra dictas species et cernes, et primo calcem cum aqua competenti coques in novo cacabo testeo ut non durius sed liquidum videatur, et sic supra dictas species superasperges, et leviter coques et penna gallinacea probabis quae non fuerit oleo polluta. tunc paululum tepescere sines et sic caput contra capillaturam lines cautius ne oculos contingat, et cum sufficienter cutem constringi senserint in vaporem mites, et cum sudare coeperint, oculis clausis vel supra linteolo ligatis totum caput catafricabis et adiecta aqua calida lavabis, et postquam laveris, asperso cantabro manibus moderate fricabis et iterum lavabis. tunc oleo perungues et in solio descendere dimittes et post unum diem in sole totum caput ad scapulas per dies numero quinque dropace induces. cuius 15 dropacis confectio talis est. cerae, picis siccae, resinae pituinæ, niri libras singulas, resinae frixae ÷ VI, pyretri, bituminis iudaei, sulphuris vivi, ellebori albi, adarces, stafsagriæ, omnium specierum VI uncias binas, piperis et olei sicyonii uncias quaternas. peractis vero dropacis quinque diebus in lavacro sympasmate uteris quod conficies

1 tundēs p. 3 du24 . . . liquid' p. 4 aspercis p, aspergis c. leniter c. coquis c. 6 t. sinis gp, tepefacies c. 7 contigat ante corr. g. cutem sufficienter stringi s. c. 8 vapore c. 9 ceperint g: ceperit pc. vel linteolo supra p. 10 catafricabis (!) gc: cataplasmabis (catapl'ab) p. 11 cantabro: g^c supraser. chlia. frigabis p. 12 perunges p, —gis c. in solio (solium): solio (supra ser. g^c balneū sudoris) gep (om. in). 13 dimittis gpc (dimittis descendere c). post c: per gp. ad g: usque ad pc. 14 numero gc: om. p. tropacem c. inducis gpc. 15 dropacis om. c. est talis c. 16 pituine — resine om. c. abhinc nisi plane nos deficit cod. g, quae exempli causa adscripsi vitia codicum cp, ut sunt innumerabilia ne-glecti. 17 adarces gpc (ursini testiculi supra ser. g^c). 18 omnium — uncias om. p, qui habet agrie an ÷ (VI add. p^c). VI c: septem g. 19 sicionii: ex cucumeris agrestibus fit supraser. g^c. 20 ī lavacro pc: bilavacro (sic) g. sim-pasma gc: sinplasmate p. quod p (c?): quam g. conficis gc, —citur p.

sic: niri libram I, salis torrefacti ÷ VI, feclae, bacarum lauri, cyperi, stafsagriæ uncias singulas, samsuci et squinanthi scripulos VI tundes in uno et tenuissime cernes et uteris diebus tribus. post haec vomitu ex radicibus uteris, quod graeci dia rafanidon vocant, hoc est 5 radices purgatas et lotas libra una concisas et pridie in oxymelle infusas ex duabus mellis partibus et una acetii comedendas dabis. et cum mordicationem [stomachi vel ^{suppl. I} thoracis senserit, calidam aquam superbibendam dabis et immissis pennis ori vel faucibus vomitum provocabis et 10 vario cibo nutries ex diversis volatilibus vel quadrupedibus silvestribus, ut sunt capreae lepores perdeses fassae et his similia. et etiam conditum ex melle vel passo dare permittes. post haec et sinapismo uteris hoc modo. sinapis 15 libras II et S, caricas numero XV, panis ex aceto infusi ÷ VIII, haec omnia singillatim trita et in uno commixta panno induces et totum corpus illines, si omne corpus curare voluerit, vel si ipsum caput solum curare voluerit, panno ut supra dixi induces et totum caput operies. et

1 feclia (ante corr. feda, ut c) gp. id feces vini vel acetii. Id est et feclis supraser. g^c. baccas gc (bacc p). 2 cyperi gc: piperi p. uncias singulas gc: an ÷ I p. 3 squinuanti g: squinanti p, —tis c. let g (scrūp g^c): 5 p, om. c. ~~in uno g, in vino c et p^c.~~ 4 vero add. p (post bec) vomitu p: —to g, —tu3 c. 5 quod g: quē c, qñ p. dia-rafanidon g (—fanidon ep). 6 libram unam gc, t. I. p. in oximelle: sic gpc. 8 et cum mordicatione. Sic g, ubi reliqua huius cap. desunt, sequitur Ad ptisicos II. cap. 10 ori p^c: horis ante corr. p. faucis c. 11 varios cibos c. nutris ep. 12 capree c: capre p. fasse c: om. p. 13 similibus ep. vel c: aut p. 14 permittis ep. cf. de sinapismo Archigenes apud Aethum III, 181. sinapi libras duas 2 c. 15 carecas nūo XV c: caricarum XV p. 16 ÷ VIII p: ē VIII c. singulatum c, singula p. uno p: vinū c. 17 inducis ep. inlinis p, illius c. 18 volueris p, —runt c. vel ipsum (sic) p, aut sine alio vel ipsum c (pro aut si <at. vel> ipsum?) caput solum c: solum caput p. curare voluerit (c): om. p. 19 inducis et totum p^mc: idē (sic) p. operis p, aperis c.

dimittes ut operetur usque ad ruborem cutis quem Graeci finigmon vocant. tunc in balneo mittes, et cum sudaverit, caput in solio ut mergat imperabis, et omnem cycliurationem terminabis.]

(p. 176)

II. Ad tineas capititis.

Tineas capititis Graeci achoras vocaverunt. emergunt frequenter in corio capititis ex viscoso quodam ac tenacissimo humore mellis simili, ut etiam et ulcera corticosa ostendat.

¹⁰ in curationibus autem ob nimietatem humoris oportet in principio purgatorium dare, ut sunt catapotia Galeni quae superius in passione capititis scripta sunt. sin vero fuerit parva hoc est modica ulceratio, sufficiat topica adiutoria adhibere quae nos localia dicimus, ut est psoricon medicamentum ad scabiem totius corporis inferius scriptum: per dies quinque praetonso pressius capite in sole bis in die fricabis, et cum videris loca nimium humectari, ptygmate fovebis id est calida aqua in qua decocta sunt rosa, ^{p. 177} murta sicca, cupressus, | rubi virides turiones, siliquae ²⁰ graecae aridi rami. et postquam fomentaveris, cataplasmate uteris, hoc est lenticulas et cortices de malo granato coques simul in aqua et teres separatim, tunc

1 dimittis *cp.* 2 finigmo *p.* finigmon *c.* in balneo mittis *c.* in balneo dimittis *p.* 3 *c.* ut in solio *m. c.* mergant *cp.* 7 *cf. Gal. cata top.* XII, 464 (*empor.* XIV, 323 = *Oribas. eupor.* IV, 12). quodam *p.*: quondam *gc.* 8 et *om. p.* 9 ostendant *pc.* 11 catapotie *g.* — putie *pc.* gallieni *g.* galieni *pc.* 12 scriptae *gpc.* 13 hoc est modica *gc.* *om. p.* sufficient *gpc.* 14 sporicon *ante corr. p.* 16 V *p.* VI *c.* praetonso *gp.*: precioso *c.* 17 frigabis *p.* tigmate *gpc.* 19 murta *g.* mirta *pc.* rubi *item* siliquae — uteris *om. c.* rubi viridis (*sic et cp.*) in *ras. g^{c.}* turiones (*id est cimae g^{c.}*). siliquae (*id est prunę silvestres g^{c.}*). silice *p.* 20 *amidos ramos g* (—i *pc.*). 21 Lenticula *gpc.* de ipsa arbore de malo granato (*id est de ipso arbore supra g^{c.} qui delet idem in textu g* (de mala granata *ante corr. g*): mali granati *pc.*

commiscebis ex aequali modo et addito melle et aceto lin-teolo inductum appones. et cum videris loca bene fuisse desiccata, cerotario uteris quod conficis sic. sulphur vivum, bacas lauri, herbam perdicion id est parietariam, omnia singillatim teres ita ut sulphuris plurimum mittas. tunc ⁵ ceram cum oleo myrtino sufficienti resolves et cum in-frigidaverit rades et supra dictas species admiscebis et in-ductum appones. etiam et in lavacro caput ex sapone fricabis in quo prius fuerit sulphur admixtum. et si forte canosi capilli fuerint nati, frequenter psilotro emendabis ¹⁰ caput.

III. Ad pediculos.

In cachecticis corporibus id est mala habitudine affectis pediculosa passio generatur quam Graeci pthiriasin vocant. ¹⁵ curationis autem tempore tali medicamento uteris, hoc est staphisagriae partes duas, sandaracae et nitri partes singulas cum aceto et oleo diligenter teres et caput perungues, sed oportet antea aqua calida salsa lavare et detergere et sic unguere. |

III. Ad capillorum defluxionem.

p. 178

Defluxio capillorum contingit ex debilitate corporis

1 commiscebis *gc.* miscebis *p.* ex ... (modo) et *om. p.* 2 fuisse *gc.* *om. p.* 3 cerotarum *g* (—rio *pc.*). conficis *g* (—ceis *p.*), —citur *c.* 4 baccae *gc* (bacae *p.*). 4 *περδίωνος adhibet Soranus (Gal. XII, 494).* id est paritaria (*sic*) *g.* *om. pc.* omnia *om. p.* 5 singillatim *g.* singulatum (*siglati*) *pc.* 7 admiscebis *gpc.* 8 etiam et *gc.*: et *p.* 9 frigabis *p.* 10 frequenti *pc.* 11 caput *g.*: *om. pc.* 13 caecticis *g.*: caeticis *p.*, caecteticis *c.* 14 peduculosa *g.* pyasin *g* (ri *supra g^{c.}*), pthirias *p.*, pthirasi *c.* 15 *curatio est Archigenis ap. Gal. XII, 463 = XIV, 323.* 16 sandaraca *gc* (—ce *p.*). nitrum *g* (nitri *pc.*). 17 teris *gpc* (*sed perungues g.* —ges *pc.*). 18 seoportet *ante corr. g.* salsa caput lavare *c.* 19 unguere *g.*: —gere *pc.* 20 Ad fluxum capillorum *p.* 21 debilitatione *c.*

aut macronosia laborantibus id est longa aegritudine, aut laborioso in feminis partu.

ob diligentiam vero curationis ladanum cum vino nigello conteres donec mellis sumat crassitudinem et illines. adiantou herbae, rosmarini, myrtae nigellae viridis, omnium trium manipulos singulos, aluminis lipari 2 III, olei spani et aquae et vini nigelli, omnium trium eminas singulas, coques ut ad oleum redeat, ita ut remaneat modicum humoris ne oleum ardeat. tunc liquabis et caput¹⁰ perungues.

V. Ad alopiciam.

Omnibus capillosis in locis veluti rotundo schemate desertio efficitur capillorum. sed nomen alopiciae accepit, si quidem postquam fuerint curati tenues canosos et ve¹⁵ luti flavos capillos ostendant, sicut animalis vulpeculae quam Graeci alopeca vocant.

curatio autem eiusdem passionis talis est. minutas vel densas scarificationis laceraturas dabis quas Graeci amychas vocant, et super acriorem cepam quassatam fricabis,

- 1 macronosiam g, —nosia c, —noxia p. i. longam egritudinem g. 4 conteris gc, teris p. 5 illinis gp (illius c).
- adianton g, —tū p, addiaton c (id est barba iovis. id est &azon que vulgo semperviva dicitur supra g^o). myrtae g: mira c, et mirte p. 6 omnium trium gc: om. p (item v. 7). 2 (libras) g: 3 p, 5 c (λίτρας γ Gal. XII, 431. XIV, 322 in alio ad idem med.). lipari (id est rotundi supra g^o). 7 yspani g, spani pc. 8 coques gc: coquas p. redeat g: reddeat (sic) p, redat c. ita — ardeat om. c. 9 liquas gp. 10 perungues g, —ges pc. 11 alopiciam gp, allopiciam c. 12 scemate gp (stomate c). 13 alopicia gp (alopicia — flavos om. c). accipit p. 14 fuerit curata p. tenuos (sic) g. canosos: sic gp. 15 sicut animalis vulpeculae (vulpicula c) gc: sicut vulpecula p. 16 alopecan g (—ca p), vulpiciam (sic) c. 17 Curatio — est gc (ita est c): Curatio eius talis est p. minutas vel gc: om. p. 18 scarificationes gp (scarificationes c). laceratis (sic, —tas c) dabis g: in locis illis (!) facere iubeo p („laceraturas“ servat Petr. c. 3). amichas (sic) gpc. 19 frigabis p.

aut nasturcii semen cum sinape et aceto teres et illines, aut catti stercoris partes duas sinapis partem unam cum aceto teres et illines. [aliud. avellanas combustas¹⁵ *suppl. II. ^{finitur} p. 178. conteres cum axungia aut adipe ursino et oleo de lucerna et illines, ante vero ipsam alopiciam nitro trito cum 5 panno fricabis et illines. aliud. adipem ursinum euforbio mixtum cum oleo de lucerna illines. aliud. stercus muris cum aceto tritum et illinitum capillos educit.

VI. Ad cantabriem capitis.

Cantabriem Graeci pityriasin vocant. emergit frequenter ex humore acri vel intemperantia corporis quam Graeci acrasian vocant. nascitur quidem pruritus in superficie cutis capillosis in locis, ut etiam tenuissimas squamillas albi coloris emittant cantabro similes, unde nomen pityriasin accepit.

in curationibus vero lac ovillum seu bubulum vel caprinum cum melle potui dabis pro comparatione pruritus. etenim acredinem humoris adulect vel obtundit et non curiose sed simplici inductione ventrem depurgat. nec non etiam flebotomia ex brachio erit adhibenda, 20 maxime si aetate iuvenes fuerint patientes et secundum naturam plurimo sanguine abundaverint, quos Graeci

- 1 synape g, sinape p, —pi c. et (ex c, in p) aceto g. illinis gpc. 2 catti (gati c) stercus gc, siccati. s. coris (supra deleta gatti ster corr.) p. synapis g, sinapis p, —pi c. 3 illinis gc, —nies p. 5 illinis pc (item v. 6. 7). et p: aut c. vero om. c. ipsa alopicia p (—am c). 6 panno p: pane c (ἐπιτροπέως καὶ ὀδοντόφ ἐπιμάχας Gal. XII, 406). frigabis p. euforbie p, cū forbio c. 7 lucernis c. hoc frequens rem. v. Gal. XII, 240. 329. 418. Marc. p. 45. 9 illinitum (sic) pc. 10 petriasiā p, pīnasiā c. 11 acro c. 12 acrasia p, —sia c. quidem c (Petr.): quidam p. 13 squamas c (Petr.). 15 pruriasi p, pīnasiā c. 16 ovillum c: ovinum p (Petr.). bubulum c: bubulinum p (Petr.). 17 comparatione c (Petr.): acredine p. fort. comp(1)acatione. 18 adulect pc (adulect ips. corr. c). 19 nō c: ū (pro n) p. 22 plurimum sanguinis c.

polyemos vocant. aliud. betam cantabrum nitrum faenum
 graecum in uno simul decoques, ex ipsa decoctione caput
 lavabis. etiam et sympasmate tali uti oportet. murra aloē
 afronitrum sulphur vivum elleborum album ptisana sicca
 pari pondere contusa atque cribellata in balneo aspergenda.

VII. Ad papillas vultus.

Tempore pubertatis et mediae aetatis ionthi saepius
 in vultu nascuntur parvulas extantias ostendentes, per
 quas cum cortex unguibus fuerit abstractus, humor se-
 quitur virosus vel mucilentus. aliquibus vero longo tem-
 pore fundati solidantur et occallati indecentem faciunt
 vultum.

curationis vero tempore accipies dragantum aqua in-
 fusum et cum molybdaena trita commiscebis et simul
 teres donec mellis sumat crassitudinem, et ad vesperam
 illines vultum et dimittes tota nocte. tunc lucescente die
 cantabro lacte consperso faciem fricabis et tepida aqua
 lavabis, etiam et sympasmate blando in balneo uteris. sed
 oportet primo unguibus leviter cortices abstrahere et hu-

1 polimos *p*, poliēms *c*. 2 in uno *p*: *om. c*. dequo-
 ques *p*. decoctione *p*. 3 et *om. c*. simplassa tale (—li
c) oportet *pc* (uti *addidi ex Petr.*). mira *c* (*Petr.*): mirte *p*.
 aloen *c*, aloes *p*. 4 afronitri. sulphuris vivi. ellebori albi.
 ptisane sicce *p* (*nomin. ubique c*). 5 pari pondere *c* (*Petr.*):
 paria pondera *p*. concussa *c*. atque *c* (*Petr.*): et *p*.
 aspergenda *p*, —do *c*. 6 *tit.* (*ex c*) *abest p* (*Ad hiantes*
Petroc. c. 28). Ad chiantus (*hianthus c*) i. papillas (*papelas c*)
 que in vultu nascuntur *ind. p* (*et c*). 7 medie *c* (*Petr.*):
 medio *p*. hionti *p*, buiti *c* (*hiantes Petr.*). 8 extangias *p*:
 9 abstractus *p*: —ta *c*. 10 virtuosus *pc*. 11 iocallati *p*.
 occallanti *c*. indecenter *c*. 13 tempore *om. c*. accipes
c (—pies *Petr.*), *om. p*. dragantum (*sic*) *pc* (*traganturn*
Petr.). 14 molibdena *c*, molibdena *p*. trita *c* (*Petr.*):
 tritum *p*. commiscebis (*Petr.*): —ces *pc*. 15 sumat *c*:
 sentiat vel sumat *p*. 16 illius *pc*. dimitte *c*. totam
 noctem *p*. 17 consparso *c* (*Petr.*): compresso *p*. frigabis *p*.
 18 et *om. p*. 19 et humorem (*Petr.*): et tumorem *pc*.

morem exprimere, et sic medicamentum supra dictum
 limire.

VIII. Ad maculas albas.

Maculas albas Graeci alphas leucas vocaverunt. nascun-
 tur aliquando in vultu aliquando in toto corpore ex fleg-
 matico nimis acri vel salso humore.

quas quidem sic probabis si ex parte curari poterunt
 aut certe omnino incurabiles ostenduntur. superficiem
 cutis, id est maculam candidam acu vel acuto flebotomo
 modicum punget ut non nimis penetret, et si lacteus 10
 humor fuerit exclusus, omnino incurabilis demonstratur.
 si vero pro humore sanguis exierit, ex parte curari osten-
 ditur. propterea oportet flegmagogum purgatorium dare
 quod dicitur elaterium. conficitur sic. accipies cucumeres
 amaros agrestes maturos et secabis et in vas aeneum 15
 mittes. alia die manu exprimes et ipsum sucum sub fer-
 venti sole siccabis, et postquam siccatus fuerit, addes
 iterum ex ipso succo modicum ut bene crasset. et fac
 troiscos drachmarum singularum, ex quibus dabis unum
 cum mulsa ieiuno. hoc purgabis humorem frigidum id 20
 est flegmaticum, maxime a capite vel a fundo cerebri,
 unde omnis nervositas infunditur. et post purgationem

1 medicamento . . . dicto *p* (*Petr.*, ubi illinire). 4 alphas
c (*alphas Petr.*): alfos *p*. 6 vel nimis *Petr.* acro *c*.
 7 poterint *p*, poterunt *c*. 8 aut certe: sic *pc* (*l. aut contra?*).
 ostendit superficies cutis *pc* (*Petr.*). 9 id est: idem *c*, *om. p*.
 macula candida *c* (*cf. Petr.*), maculas albas vel candidas *p*.
 10 modicū *c*: —co *p*. et non minus *p. c*. et *p*: sed *c*.
 11 incurabiles demonstrantur *p*. 12 ostenduntur *p*. 14
 elacterium *p*, darium (*sic*) *c* (*ἐλακτήριον sec. Gal. XII, 122 est*
sucus fructus cucumeris agrestis). 15 et secabis (*cf. Pin.*
 20, 3): et stipticos *p*, et siccatos *c* (*excitalla Petr.*). 16 ex-
 primis *p*. sub *c*: *om. p* (*ad solem Petr.*). 17 siccātū *c*,
 siccāt *p*. 19 dragmarum (*ut semper et g*) *cp*. unum
 (*Petr.*): .i. *pc*. 20 cum *om. c*. ieiuno (*Petr.*): —nus *c*,
 —nis *p*. b) purgabit *p*: depurgatum (*huore*) *c*. frigidum
c (*Petr.*): *om. p*. id est: .i. *p*, idem (*sic*) *c* (*item p. 16, 2*).

factam biduo vel triduo lacte caprino nutries, et post haec adhibebis adiutoria metasyncritica id est quae renovare valeant temperiem corporis naturalem, ut sunt de-siccatoria sympasmata vel cetera quae de cyclo superius 5 in passione capitis scripsimus.

VIII. Ad maculas nigras.

Maculas nigras Graeci alphas melaenas vocant. nascuntur aliquando in vultu aliquando in brachiis aliquando in toto corpore, aliquando fuscae aliquando nigrae aliquando 10 asperae veluti zernosae, quas Graeci lichenodes appellant. ex melancholico humore efficiuntur id est ex nigri fellis redundantia.

propterea in principio curationis cathartico melancholicum non solum semel sed frequenter purgabis. quod 15 catharticum conficies sic. epithimum optimum id est non vetustissimum et ex locis maritimis sumptum quantitate semunciae I decoques in aquae calices latiores numero III usque ad tertiam partem, tunc diligenter liquabis et in ipsa decoctione miscebis oxymellis coclearia III et ieiunis 20 dabis. et post dies purgationis alio medicamento uteris] ad maculas nigras et zernosas et ad maculas nigras in vultu feminis ex abortione praecedenti factas vel adustione

1 nutris *pc.* 2 adhibebis *c* (*Petr.*): adhibita *p.* metasyncritica *p.*: metasin cretica *c.* 4 simplasmata *pc.* deciclo *p.*, decito (*sic*) *c.* 7 albus melanas *c.*, albus melanas *p.* (alphos meletos *Petr.* *c.* 25). 10 zenose *c.* licedoes *p.*, licedone *c.* 11 efficiuntur (*Petr.*): efficitur *c.* *om. p.* 13 catarticum melancholicum *p.*, catartico melancholico *c.* 15 conficis *c* (*Petr.*), conficitur *p.* Epithimū . . . semunciae . I. *c.* Epithi novi non veteris ex l. m. collecti; S. *p* (*brevius Petr.*). 17 decoquas *p.* aqua calices . III. *p.*, aqua calices laciores (*sic*) nūo . III. *c.* 18 partem *c.* *om. p.* liquabis (*Petr.*): ligabis *pc.* 19 decatione (*ut supra*) *p.* miscebis *p.*: *om. c.* (addes *Petr.*). 4 oximellis *c.*, examl' *p.* 21 cernosas *g.* et ad m. nigras *om. p* (*non gc.*) in vultu. in feminis *g.* (nigras) 22 facta *g.* in vultu viri seu femine *p* (in vultu femine *Petr.*).

solis quas Graeci ephelidas vocant. etiam et cicatrices 5 nigras ubicumque evenerint haec confectio ad unitatem coloris cogit, et conficitur sic. cumini drachmam I, guttae ammoniaci et amygdalarum amararum decoriatarum drachmas senas, ellebori nigri drachmam I, nitri drachmas II, cucumeris agrestis suci ex radicibus expressi ÷ II, mellis ÷ VIII conficies et maculas supra dictas fricabis. etiam et in lavacro sympasmate uteris quod conficies sic. sulphur vivum et nitrum et herbae draconteae radices et ibisci radices siccas, omnium quattuor ÷ singulas, myrtae nigellae siccae ÷ II, ellebori nigri et chamaeleontis nigri radices id est sefra [nigra], ambarum specierum ÷ quaternas. quae tundenda sunt tunduntur et quae terenda sunt teruntur, et simul commixta iterum in uno usque ad ultimam tenuitatem teruntur. | 15

1 ephelidas *g.*: effilidas *p.*, ofelidas *c.* 2 evenerint: venerit *g.*, —rint *p.*, fuerint *c.* haec confectio *g.*: *om. pc.* 3 cumini *g.*: cumini *pc.* gutte *p.*: gutta *g* (guta *c.*) 4 ammoniaci *gp.*: —ce *c.* et *gc.*: *om. p.* amigduas (*sic*) amaras decoriatae *g.*, amygdalarum amararum decoctarum *c.*, amygdalarum ama. et decoriatar' *p.* dragmas senas *gc.*: 3. VI. *p.* 5 Elleborum nigrum. nitrum dragmam. I. *g.* ellebori nigri 3. I. nitri (miri *c.*) 3. II. *cp* (*Petr.*). 6 expressi *gc.*: et praessii *p.* 7 conficis *gp.*, terendo confice *Petr.* supra dictas *gc.*: *om. p.* 8 sy(i)mpasma *gc.*: sinapismate *p.* quod *pc.*: quam *g.* conficis *g.*, —citur *pc.* sulphur . . . nitrum *g.*: sulphuris vivi et nitri *c* (sulphuris vivi tatri rad'. dragondee. rad' hibisci sicce. ÷ I *sic p.*). 9 et i[n]visci *g* (& misci *c.*) 10 omnium quattuor *g.*: *om. p.* omnium — siccae *om. c.* myte (*sic*) *g* (mirte *p.*). 11 et *g.*: *om. pc.* cameleontae *g* (—te *pc*) et *supra gc.*: „id hedera nigra (*glossam sequitur Petr.*) idem est et camelea atque scissa“. nigrae *g.*, nigre *cp.* 12 radices *g.* (rad' *p.*), *om. c.* id. se fra nigra *g.*, i. sefa nigra *c.*, i. sefre nigre *p* (*in textu omnes*). añ 3. IIII (*om. specierum*) *p.* 13 quae — teruntur *gc.*: que sunt terenda terantur et que tundenda tundantur *p.* 14 sunt hic *om. c* (*ut p.*). iterum *om. p.* in uno *p.*: in vino *g* (Nunc *c.*, ubi male distinguitur). 15 terantur *p.*

X. Ad perniones.

Latini perniones a perniciē patientium locorum partium nomen accepisse dixerunt. Graeci vero chimetla dicunt ab hiemis tempore quod chimona vocant, siquidem ipso in tempore supra dicta passio nascatur, cum tenera corpora glaciali frigore fuerint adusta. sequitur patientes circa articulorum loca pruritus quidam et inflatio.

oportet in ipso initio ex decoctione rutae et murtae admixto modico aceto et sale loca quae patiuntur fovere et diligenter detergere. tunc alumen liparum cum oleo conteres usque ad crassitudinem mellis, oblinies. aliud adipem vitulinam liquefacies et admiscebis turis mannae, et similiter ut supra oblinies. aliud. coques in oleo scillam contritam et perungues. aliud medicamentum ulceratis pernionibus conveniens. aluminis lipari et murrae et calcis vivae et turis masculi, omnium quattuor ÷ ternas, picis durae 2 IIII, cerae ÷ II, olei ÷ III. quae sunt sicca cum vino modico teruntur, et sic crassum cerotarium miscetur. facit et ad universa ulcera vel vulnera.

1 Ad perniones morbos *p* (i. ad tumores digitorum hyemali tempore contingentes *add. p^o*). 2 Latine *ante corr. g.* pernetiē *g* (—nitie *p*, —nicie *c*). locorum *om. p.* 3 cy(i)-methala *gp*, cimecla *c.* 4 dixerunt *c.* 5 in *om. p.* 6 nascatur *g*: nascitur *pc* (*Petr.*). 7 loca *g* (*Petr.*): locos *pc.* 8 ex *pc*: et *g.* murtae *g*: (mirte *p?*) mire *c* (mirre *Petr.*). 11 et (*ante obl.*) *add. p* (*Petr.*). 12 vitulinam *g(p)*: —num *c.* liquefacies et admisces *gcp.* turis mane *c*: turis manna *g*, thus Mag² (*sic*) *p.* 13 oblinies *gc*: —nes *p.* Al¹. in oleo coquas *p.* 14 scillam contritam *ego* (*Diosc.*, *Prisc. p. 27^a*): cilla citria *g*, stilla citrina *c*, squillā citrinā *p.* medicamentum *gp*: *om. c* (*ubi* Aliud quod u. *p.* conventi). ulceratis ¹ *pc*: *om. g.* 15 lippari *g.* et *om. p.* murrae *g*, mire *p*, mire *c.* 16 et *it. om. p.* thus masculi *p.* omnium quatuor *gc*: *om. p.* ÷ ternas *g*: dr. tnas *c*, 5 III *p.* 17 2 *g*: 3 *p*, 3 *c.* olei ÷ III *ante picis* . . . *in p.* 18 teruntur *gc*: —rantur *p.* 19 miscetur *g*: miscetur *p*, misce *c.* et *om. p.* ad diversa u. *p.*

XI. Ad impetigines id est zernas.

Impetigines quas Graeci lichenas vocant, Latini vulgo zernas appellant. nascuntur ex melancholico humore, ro-*p. 181.* tundo schemate, in superficie cutis, cum ingenti pruritu et asperitate, et curantur similiter ut maculae nigrae 5 superius scriptae.

aliud. trociscus appellatus a Graecis lichenicos id est medens impetigines. recipit aluminis scissi et rotundi, chalciteos, melanteriae qua sutores utuntur, chalcanthi, lepidos aeraminis, omnium specierum sex drachmas quaternas, sulphuris vivi 2 II, alyonii 2 XIII, cantharidum 2 I, aeruginis 2 VIII, foliorum caprifici 2 VI, cumini 2 III, aceti quod sufficiat. conficies et in usu aceto mulso salito resolves et inlines. ante vero panno laneo aspero zernam fricabis et sic medicamentum illines. 15

XII. Ad verrucas.

Secundum Graecos tres differentias habere verrucae ostenduntur. nam dicuntur acrochordones, quae sunt

1 i. zernas *gc*: *om. p* (*de vulgari vocabulo cf. Isid. IV, 8, 6*). 2 quas: quod *g*, *om. pc.* 7 acrecis *g.* lichenicos *gc*: —cis *p.* id est (i.) *addidi*: *om. gcp.* medens *gc*: Mederis *p.* 8 Recipit *g*: *p^o pc.* *p* autem (āt) a. *c.* 9 calciten (*ante ips. corr.* calciten *g*) *gcp.* melantera *g*, —teria *c*, melanthenē *p.* qua s. u. *g*: quaternas & inter sutores utuntur *c*, quas sunt et revertuntur (*comp. ser.*) *p.* calcanti *gp*: cilania *c.* 10 lepida *gc*: lapide *p.* supra verba lep. aer. *p^o scripsit* i. vitriolum. aeraminis *gp*, et aīs *c.* omnium — quaternas *gc* (*nisi quod 3 VI c*): an (i. e. ana) 3 VI *p.* drachmas *g.* 11 sulphur vivum *g* (*etc.*; *ubi geminos scripsit p et partim c*). Alquonium *gc*, alquionii *p.* Cantaridas *g*, candaridarum *p* (cantandarum *c*). 12 erugini *g*, —nis *pc.* folia *gc*, —lorum *p.* cumini *g*, cimini *pc.* 13 aceti (*sic*) *g*, acoti *p*, aceti *c.* sufficit *gcp.* conficis *gc*, et conficis *p.* usū *p.* aceto *g.* & mulso *c.* salito *g.* 14 resolves et inlinis *gcp.* asperso et z. *p.* zernam: enas *c.* 15 medicamentum *gc*: —to *p.* illinis *gp*, fricabis iterum *c.* 19 acrochordonas *g*, —dines *p*, —tines *c.*

fundatae et immobiles vel callosae sine dolore. aliae vero mobiles et radice debiles et modicum circa radicem haerentes. in infantibus saepius nascuntur et aliquando sua sponte cadunt. quae cum digito fuerint impressae, dolorem faciunt similem morsibus formicarum, unde graecum nomen myrmeciae acceperunt. sunt aliae asperae et crispulae in similitudinem summitatis thymi, unde a Graecis thymoe appellantur.

sed omnibus supra dictis una est curatio. hoc est tithymali lacrima, quae est in similitudinem lactis, frequenter ipsas verrucas illines, et putrefactae cadunt radicibus. aliud. ad myrmecias infantum coriandri viridis folia cum sale trita apponuntur.

XIII. Ad stigmata.

Stigmata dicuntur characteres nominati, quos militantium manus vel feminarum maularum vultus ostendit. tolluntur vero periculose medicamento discoriatorio quod Graeci ecdorion vocant. est enim causticae et septicae virtutis id est incensoriae et putrificatoriae. cuius

1 vel *gc*: et *p*. 2 et radice mobiles et radice debiles (*sic ex duplici lect.*) *c*, et radicis debilis *p*. modicum *gc*: —*ce p*. *c*. radicem. in infantibus *etc. gp*, *c*. radicem serenes (*sic*). In infantibus *c* (*unde serpentes scripserim, sed parum radice adherentes Simon s. acrocodines*). 4 cum *gc*: *om. p*. 5 greco nomine myrmecias nomen a. *g*, nomine greco myrmecias n. a. *c*, n̄ *gco* mirmice n̄ acceperunt *p* (myrmecias *graece gen. sg.?*) 6 *S*. et alie *p*. cr pulae (*lit. post r incerta a? e?*) *g*, crepule *c*, eripule (*epule*) *p* (crispule *Simon*). 7 thymi *g*, thymi *pc*. tymos *g*, thimos *c*, thomos *p*. 10 tithimali *gc*, —mali *p*. lacrimo *gp*. q̄ est *c*: hoc est *g*, *om. p* (*ubi t. lacrimo. i. lacte frequenter*). illinis *gp*. *p*. radicibus cadunt *pc*. 12 myrmecias *gp*. infantum *gp*: —tium *c*. 14 *tit*. De characteribus *p*. 17 descoriatorio *gc*, de(d)coriatorio *p*. 18 ecdorion *g*, exdorion *c*, ecdoria *ante corr.* (*qui hec dorria et id. in marg. ecdoriã!*) *p*. Est enim: Etenim *g*. et septicae *g* (et stiptice *c*): *om. p*. 19 incensorio et putrificatorio (*sic*) *g* (—*e pc*). cuius — est (medicamenti *om. c*) *gc*: quod conficitur sic *p*.

medicamenti confectio talis est. cantharidum, sulphuris vivi, oleae bacarum purgatarum, chalcanthi 2 quaternas, picis liquidae 2. II conficies et uteris. facit et ad rizonychias id est radices unguium excludendas.

[XIII. Ad labia hiantia.

Labia hiantia sive crispata Graeci chile caterogota vocant. et curantur hoc modo. ovi interiorem membranam appones, aut adipis anserini ceræ resinae terebinthinae omnium trium paria pondera in uno lento vapore commiscebis et in membrana de canna illinitum appones. 10 membrana de canna dicitur illud rotundum quod intra cannam invenitur. aliud ad ragadia et ad ulcera in labiis. gallam et masticen aequali modo conteres et cum isyppo et melle attico aut adipe anserino uteris.

XV. Ad scabiem.

Scabies a veteribus duae esse probantur. una est squamea fuscis coloris, quam scabiem squamosam dicimus, siquidem corticosas squamulas in cute ostendunt quas

cantaridas *g*, —darum *pc*. sulphur vivum *g* (*gen. pc*). 2 oleae: alei *gc*, olei *p*. baccas (*sic p*) purgatas *gp*. calcanti (*calanti c*) *gpc* (i. vitriola *sic supra g*, *cf. p ad c. XI*). quaternas *gc*: IIII *p*. 3 conficis *gp*. rizonichia *gp* (carizorichia *c*). 4 excludendas *p*. 5 *tit*. Albia macia *p*. 6 Labia macia *p* (*et in marg. corr. i. iantia*). crispata *p*: crepl'a *c*. catrogata *p*, caterogata *c* (*Gal. XIV, 424. Orb. exp. 4, 57*). 7 Cui interiorē m. *p*, Omni teris m. *c* (*sic*). scripsi ovi *ex Plin. 29, 46*. 8 adipem anserinum cere *etc. pc*. 9 omnium trium *c*: *om. p*. uno *p*, uŕo (*vino*) *c*. lento *om. c*. 10 commisceas *c(p)*. et membrana de cã | na dicitur (*sic med. om., quae tamen suppl. corr. in marg.*) *p*. 12 ragada et ulcera *p*. 13 masticē ex equali modo conteres *c*: masticē equo canteres (*sic*) *p*. cum suco isopi attici aut adipe *c*, cum isopo atico (*ubi atico ex corr.*) aut adipe *p*. isyppo *id est oesyppo scripsi cum Orb.* (*cf. Plin. 30, 27*). 15 *tit*. Ad *c*: Contra *p*. 16 due *p*, II *c*. 17 scamea *p*, scamea *c*. scamosam *cp*. 18 scamulas *c*. ostendit *p* (—*dnt c*).

Graeci lepidas vocant. unde nomen a Graecis lepra accepit. creatur ex melancholico humore, et est curationis difficilis.

alia vero nascitur simplex veniens ex humore acri vel salso. et curatur medicamento scabioso quod psoricon dicitur, et conficitur sic. sulphuris vivi ÷ I et S, picis siccae ÷ II, ceræ ÷ III, squillae medii ÷ II et olei libram I: minutatim incidēs squillam et friges in oleo et liquabis oleum et supermittes, et resolves quae solvenda sunt, et postquam fuerint resoluta ab igne tolles et sulphur ad ultimam tenuitatem tritum superasperges, et movebis donec coaguletur.

aliud psoricon emplastrum faciens ad scabiem et lepram. salicis corticis combusti et olei rosacei ÷ binas, ceræ et aeruginis rasae ÷ singulas: solves ceram cum oleo rosaceo, cerotarium siccis praetritis admiscebis et induces in linteolum et appones, et post tertium diem resolves et medicamentum auferes et appones potentam ex aceto coctam et diligenter tritam, et ipsa uteris diebus tribus, et iterum post potentam supradictum inductum appones. et haec facies usque ad perfectam sanitatem.

2 et est curationis difficilis c: et cum (c) curatione difficili p. 4 acro c. 5 sporicon pc. cet. cf. Cels. V, 28, 16. 6 ÷: ÷ c, ÷ p. picis — (7) et om. p. 9 liquas pc. oleum c: om. p. resolves c: solvis p. 10 resoluta p: soluta c. 11 aspergis p. 12 moves pc. coaguletur c: coagolentur p. 13 sporicon pc (sed p^o psoricon). emplastrum p. cf. empl. ad lepram apud Ps. Plin. f. 79^b. 14 combusti: —te cp. et (bis) om. p. ro. p. rosei c. ÷ binas c: añ. ÷ II p. 15 añ. ÷ I p. 16 ro. p. roseo c. siccis c: facis p. preteritis (ptitis) pc. admiscebis pc. inducis pc. 17 lintheolum c: lacteolo p. et resolves c. 18 auferes c: auferes p. et appones c: quod (q) pones p. potentam (farinam hordeaceam ex aceto Scrib. Larg. c. 252): pulentum c, 7 oppolentum p. ex c: in p. 19 coctum . . . tritum . . . ipso pc. 20 et iterum potentum p, caterū post pulentum c. inductum om. p. 21 facies c: facis (fcis = factis ante corr.) p.

XVI. Ad pruriginem.

Pruriginem omnem Graeci cnesmonen vocant. nascitur ex acredine humorum. propterea lac asininum seu ovillum ieiuno potui dabis cum melle. etiam et saponem in balneo uteris, cuius confectio talis est. nitri, sulphuris vivi, nucum aridarum, adipis porcini, saponis gallici, api viridis foliorum paria pondera: facies saponem et uteris in lavacro ferventi.

aliud ad pruritum totius corporis. cepae sardae, cretae cimoliae, faecum vini exustarum, myrobalani pie-smatos id est expressionis, omnium specierum quattuor paria pondera commiscebis et uteris.

aliud ad universos pruritus. si vero ferventes papulae prorumpunt, fabae pollinis, [ptisanæ], polygami herbarum radices siccae tusae, cretae cimoliae torrefactae, omnium specierum IIII ÷ binas, afronitri turis masculi singulas ÷ conficies et uteris in balneo. accipies ex ipso pulvere sufficientem modum et ex ovi albore conspersum corpori

tit. Ad c: Contra p. 2 omnem: omnes c, om. p. cnesmonen: henesmoncam c, henesionem p (fort. ex knesmonen). 3 seu c: sive p. 4 ovillum c: ovinum p. ieiuno potabis (sic) cum melle c: cum melle ieiuno potandum dabis p. et om. p. 6 nuceis rancidas dicit (ubi idem) Ps. Plin. f. 78^d Bas. saponis g. (cf. Act. p. 821 inf. ed. Lugd. 1549). 7 facis cp. 9 cepae (cf. Plin. 19, 101 cum 20, 41): Cere c, terre p. 10 cretae: tere c, terre p. quimolie c, quimulie p. fecum . . . exustarum c: fecis . . . exuste p. mirobalani c, mirob' p. 11 omnium c: harum p. 12 commiscebis p, —cis c. 14—16 fabe pollines polygomi herbe radices sicce et tuse et crete et tere quimolie tere facte omi (omnium) specierum IIII ÷ binas c, si pollines faue (faue) et ptisane sicce. et tunde secreto et tere quimolie torrefacte. horum omnium ÷ II. p. 16 affotri p, aforacii c. singulas c: añ. ÷ I. p. 17 conficis cp. pulverem sufficientem modicum p. 18 ovi om. p. conspersum corpori linis c, et sparsum (7 spū) corpus illinis p.

illines. post haec cum sudare coeperit confricabis, et post balneum rosaceo aut myrtino oleo perungues.

XVII. Ad parotidas.

Nascuntur parotides circa aurium partes, unde nomine graeco sic vocantur. et eveniunt frequenter in aegritudinibus malignis quas Graeci cacoethes appellant. maxime illis fieri solent qui ab aegritudinibus frigidam potionem praesumpserint. et sunt bonae quae subito inchoantes cum extantia in superficie cutis apparuerint et cum com-
10 petenti dolore et rubore competenti, neque transvorandi officium negent neque somnos impediunt. sunt aliae malignae quae contrarietate supra dictarum intelleguntur. contingunt iterum parotides mox apparentes mox recedentes: nullis precedentibus adiutoriis, salutis periculum
15 referunt, ad altiores pulmonum partes fugientes.

curationis tempore ad inchoantes parotidas medicamentum diaforeticum sic facies. cretae argentariae partes

- 1 ceperit *p*: —rint *c*. con(9)fricabis *c*: 7 fricabis *p*.
2 rosaceo *p*: roseo *c*. perunges *cp*. 3 tit. Ad parotidas *c*:
- Contra parotides *p*. 4 parotide *c*. aurū *c*: anū *p*. 5
sic *c*: om. *p*. 6 malignis *c*: om. *p*. quas — appellant:
a grecis cacoethes appellant *c*, a grecis chachohetes appellatis *p*.
et maxime *p*. 7 fieri solent *c*: contingunt *p*. qui ab aegri-
tudinibus frigida potione presumpserint *c* (cf. Petr. c. 17), qui
egritudinem a frigida potione sumpserunt *p*. 8 bone *pc*
(*m marg*): bene (bē *p*) *cp*. 9 apparuerint *c*, apparent *p*.
et q cū petenti dolore et rubore ppetenti *c*, et cum ppetentā
rubore et dolore *p*. 10 neque *p*: et neque *c*. 11 negant *cp*.
somnos ipediunt *p*, sompno ipediunt *c*. 12 contrarietate
supra dictarum *c*: contrarie supradictis *p* (Petr.). in-
telliguntur *cp*. 13 iterum (ifm *p*) *cp*: iste Petr. 13
parotide *c*. 14 nullis *c*: nulli (nulli) *p* (ullis Petr.). ad-
iutoriis *c* (Petr.): aduros (sic) *p*. precedentibus *cp* (Petr.).
cf. Cels. 6, 16. Th. Prisc. *p*. 8^c. 15 ad: ut *c*, et *p* (et
altiores *p*. p. irruentes Petr.). fort. ut ad. 16 ad om. *c*.
17 diaforeticum *c*, —tecum (sic) *p*. argentalis *c*, —les *p*.

duas, cimoliae et sulphuris vivi partes singulas, salis medicum cum aceto simul teres et illines. aliud. butyrum cum sale tritum illines et super lanam succidam impones et ligabis. aliud. plantaginis folia ante solis ortum collecta cum pane posca salsa infuso cataplasmas: sanat
5 et disrumpit.

aliud cataplasma ad maturandas parotidas. in aqua mulsa adipem porcinum mittes et resinam terebintinam sufficienti modo, et in uno consolves, et cum coeperit bullire mittes pollines tritici superaspergendo, et inductum
10 praevaporatis partibus ex spongia sic appones. et cum bene maturaverint, in schemate foliorum lauri aut myrtae chirurgia uteris et post sectionem communiter ut cetera apostemata curabis, etiam et super tiltario tali emplastro
uteris, hoc est diachylon ~ II, cerae ~ III, olei spani
15 quod suffecerit. sed si forte cerotarium supra scriptum ad praesens minime fuerit inventum, psittacio emplastro uteris.]

XVIII. Ad collectiones.

(p. 175)

Collectiones Graeci apostemata vocant. nascuntur in 20

- 1 duas *p*, II. *c*. quimolie *c*, pmolie (sic *p pro q*) *p*.
et om. *p*. singule *p*. 2 cum . . . illines: cum aceto simul
tritis illiniunt *c*, simul teris. et cum aceto illinis *p*. 3
illinis . . . in(1)ponis *pc*. 5 *c*. *p*. in pusca salsa infusa et
cataplasmata *c* (Petr.), *c*. *p*. in pusca salsa infusa et cataplas-
mate facto *p*. sanat et di(s)cumpit: sic *cp* (Petr.). 8
resinā terebentinā i sufficētū mō *c*, resine terentine sufficientem
modum *p*. 9 consolves (sic) *cp*. et cum ceperit bulire *c*:
fac bullire. et cum bullire ceperit *p*. 10 mites *c*: om. *p*.
et . . . appones sic (nisi quod indutum prevaporabis . . . ex-
pongia) *c*: et prevaporatis partibus expungia inductum appones *p*.
12 maturaverint *c*: —rit *p*. folia *p*. 13 et post . . . cetera *p*:
et pfectionē cōt' utretera (sic) *c*. 14 curabis — (15) est *c*:
om. *p*. cera *p*. ispani *p*. 16 sufficit *cp*. 17 apprensus *p*.
psittacio (cf. infra c. 21): sitacio *p*, sutacio *c* (cf. septaticon
Petr.). emplastro uteris *p*: emplastaueris *c*. 19 tit. Cap. III.
ad collectionis *g*, Ad collectiones 18 *c*, De apostematibus *p* (Ad
collectiones ind. *p*). 20 supra apostemata scripsit eruptiones *g*.

toto corpore. et illae magis quae proxime cuti fuerint natae, facile et visu et tactu cognoscuntur, cum se extantia et durities veluti circumscripta cum rubore et dolore ostenderit, et cum coeperit supra dicta durities in 5 saniolem converti. his signis cognoscitur maxime si maius fuerit apostema. dolor quidem per membra discurrit, tensio etiam eiusdem loci patientis efficitur cum gravidine, dolores increscunt et febres nocturnae oriuntur, et dimissionis tempore circa collum vel thoracis partes 10 modica humectatio sudoris sentitur.

et propterea curationis tempore in ipso initio erit festinandum, et si fieri potuerit spargantur frigida, et diaforeticis cataplasmatibus fervorem extinguentibus curamus. hoc est coriandrum tritum cum pane posca infuso 15 cataplasmas, et frequenter mutabis. aut plantaginis folia cum infuso pane, nec non etiam et scarificationis competentes laceraturas dabis quas Graeci amychas vocant. aliud. si forte musculosus in locis aut glandulosus vel in mammis fuerit tumor aut durities, pulicinum semen quod 20 Graeci psyllion vocant calida infundes, et cum infrigidaverit et inviscaverit induces et appones.

1 ille *gc* (ille *g^c*): illa *p.* magis *gc*: *om. p.* proxime *c*: —mo *g.* —ma *g^p*. cuti *cp*: cute *g.* 2 natae *g.* nate *c*: nata *p.* et (*post facile*) *cp*: *om. g.* 3 durities *p*: duriores (*sic*) *g.* duritias *c.* circumscripta *gc*: —te *p.* cum *om. p.* rubore et dolore *gp* (*cf. c. 17*): dolore et rubore *c.* 4 ostenderit *p*: —rint *g.* se (*iterum*) ostenderit *c.* supra dicta *om.* (cum durities ceperit) *p.* 5 saniolem *gc*: saniem *p.* maxime *gc*: *om. p.* si maius *c*: si maior *g.* Si vero maius *p.* 6 quidem *gc*: *om. p.* 7 eiusdem *gc*: *om. p.* 10 sudoris *gc*: *om. p.* 11 Et propterea *gc*: *om. p.* in ipso initio *gp*: *om. c.* 12 potuerit *g*: poterit *p.* potest *c.* frigidâ: —dis *gcp.* 14 cum panis posca infusi *g.* cum pane pasta infusa *c.* cum pane posca infusi *p.* 15 folia *cp*: *om. g.* 16 cum *addidi*: *om. gcp.* scarificationis (*cf. c. 24*): scarificationes *g.* scarificantes *c.* scarificationes *p.* 17 laceraturas *gc*: *om. p* (*ubi sic sc. competentes facies*). dabis *g*: *om. cp.* amicas *gp* (uodas *c*). 19 pulicinum *gcp.* 20 psillion *g.* psillion *p.* psilon *c.* 21 et inuiscauerit *gc*: *om. p.* inducis *gcp.* apponnis *gcp.*

si vero videris minime posse spargi, sed magis ad nutriendam saniem declinare, cataplasmate uteris ex tritico polline et resina terebinthina, quod superius ad maturandas parotidas memoravimus. et postquam videris collectionem bene fuisse maturatam et sicut Hippocrates 5 in prognostico dicit in acutum deductam, chirurgia uteris hoc modo. pridie chirurgia curandum a cena et vino abstinebis, et lucescente die simplici consectione divisuram dabis: nam Graeci apelen dieresin vocant. et cum saniolem effuderis, ex utraque sectionis parte sufficientes particulas 10 auferes, ut in similitudinem folii lauri aut myrtae arti-*p. 176* ficio manus designes sectionem. ubi vero membra complicari videris, ut exempli causa post aurem vel sub ala, incisuram facies, hoc est rotundam quam Graeci strongylo- 15 toman vocant. tunc siccis et tenuissimis lemniscis et tiltario locum calcabis, et desuper duplici ptygmate aqua frigida vel posca infuso cooperies et addita spongia humectata ligabis. sed si forte causa aliqua vena sectioni incurrerit et sanguis abstineri minime potuerit, chalcitem crudum et tritum appones et tilto locum calcabis et li- 20

1 vero *om. c.* 2 cataplasma *g* (—mate *cp*). tritico *gp*: —co *c.* 3 terebinthina *gc*, terebinthina *p.* quod *cp*: quam (*cf. ad v. 2*) *g.* maturanda *g* (—das *cp*). 5 ypo- crates *gc*, ypocras *p.* 6 prognostico *g*: pronosticis *c*, pronostic *p.* deducta (*sic*) *gc*, ductū *p.* 6 (*etc.*) chirurgia *g*: chirurgia *cp.* 8 consectione *ego*: correctione *g*, corectione *c*, correptione *p.* 9 Nam *gc*: quam *p.* apelen dieresin *gp*, apellandi cresim *c* (*ἀπλορώμα Gal. XIV, 781*). 11 artificio: artificij *g^c* (—ciū *gcp*). m. designes sectione *g*, m. sectione designes *c*, m. ifricō designes *p.* 14 facis *gp*, facit *c.* strongilodoman *g*, strongilotoman *p^c* (*sed ante corr. strongilalotoman p*), scrogdania *c.* 15 Tunc *gp*: Nunc *c.* 16 tigma (*t in ras. corr.*) *g*, tigmatē *p*, stigma *c.* 17 infusa *gcp.* cooperies *p*: cooperis *g*, operis *c.* addita *om. p.* humectabis et ligabis *c.* 18 causa *g*: casu *cp* (*sed aliqua gcp*). sectioni: sectione *gc*, *om. p.* 19 abstineri *cp*: —re *g.* poterit *p.* calcitem *gcp.* 20 tiltus *g*, tiltū *c*, tiltū *p.*

gabis et tertia die solves et mixto calido vino loco-
fomentabis. aestate vero secunda die solves et linteolis
mulsa calida infusis diligenter curabis, quinetetarum sci-
licet regulam intuens, id est ut si videris ulcus sive
5 vulnus putre vel sordidum, contrariis medicamentis de-
pures, si concavum, suppleas, ac si super carnosum, de-
(p. 176) primas, si aequale, in cicatricem inducas. |

(p. 198) XVIII. Ad pendigines.

Pendigines sive sinus Graeci colpus vocaverunt. con-
tingunt frequenter quotiens ulcera vel apostemata inerti
chirurgia fuerint secta vel mala positione sanata. et cum
sua sponte rursus eruperint minimeque per inferiores
partes humorem vel saniolem excluderint, pendigines vel
p. 199 sinus | faciunt.

15 propterea curationis tempore diachartu vino mulso
admixto per auliscum fysarium sive aeneum sive osseum
vesicae porcinae aptatum inicies, et postquam inieceris
moto tillo vel strictorio ori vulneris immisso ligabis, ita

1 et 2 solves c: —vis gp. 1 locum om. p. 2 secunda
om. p. 1. in mulsa gcp. 3 infusis g (fais p): infundis c.
qui nothe taurum (quinothetarum c cf. Cael. Aur. p. 234) sci-
licet regula (—lam c) intuentes gc: et hanc regulam semper
observabis p (cf. Thess. ap. Gal. X, 285). 4 i. (= id
est) g: om. cp. 5 putre gc: putridum p. contrariis (cōris)
ego: cē(e)teris (sic) gcp. 6 suppl. ac si g, suppleas ac si c,
suppleas. si p. 7 ē(e)qualem gcp. 8 se-
quatur in g Ad tineas capitis. cap. V. tit. De lentiginibus p.
9 Tentigines (cum rubr. T) p. colfus g, calsus c, colfos p.
10 ulcera: vulnera gcp. inbertici rurgia g, inerti (inerti p)
cirurgia gcp. 11 secta — positione om. g (add. g^c). po-
sitione g^c: pocione c, compotōe p. sanata ego: nata gcp.
12 minime per gcp (addidi que). 13 saniolem gc: saniem p.
pendigines hic p. 15 Propterea om. p. diachartū gp (cf.
Gal. ad Gl. XI, 125 καὶ τὸ γε διὰ χάριτος κενωμένον ἐπι-
θήμενον ἡμετέρον φάρμακον), diacatarum c. 16 admixtum
(mixtum c) gcp. fysarium gcp (ἐθήνηστρον Gal.). 17 ves-
sicę g. 18 molli tillo (moltilto c) gcp (μοιτῶ τιλλῶ Gal. l. c.).
strictorio: stectario g, strictario c, trictorio p.

ut ligatura a fundo pendiginis incipiat, ut orificium libere
habeat quo possit humor decurrere. etiam et schema
iacendi patientibus tale esse oportet, ut semper orificium
pendiginis iusum meatum habeat, quod Graeci cata yporry-
sin vocant. tunc alia die solves et mulsa calida delavabis,
5 et iterum medicamentum supra scriptum diachartu inicies
aut certe chloran emmoton appellatam ex veteri oleo li-
quidius solutam. et postquam videris pendiginem a sor-
dibus purgatam fuisse, cephalico medicamento melli de-
spumato admixto et e moto tillo appposito, sive collyriis¹⁰
ex eodem cephalico cum melle pastillato sub hora for-
matis competenter carnificabis. etiam et diaiteon em-
plastrum superimpones, latius inductum ut etiam vicinas
partes colpi ipsius cooperiat, ita ut ad os vulneris forpice
emplastrum aperias et sic superimponas. etiam et super¹⁵
emplastrum plenarium ex linteolis duplicatis appones et
ligabis. et cum coeperit pendigo saniem candidam et
crassam emittere et secundum quantitatem minus a solito
excludere, collesin futuram significat id est glutinationem.
tunc ea quae iniciesbas paulatim deducendo ad os vulneris²⁰

3 tale p: talis gc. semper ego: super gp, sui c. 4
iosum g, sed supra al. iusū g^c = p, usum c. catayporrusin g,
catayporusin c, cataphyporisin p (εἰς ὑπόρρυσιν Gal. XI,
128). 5 delavabis g, delanabis c, lavabis p. 6 diacartū p:
diacatarum (hic) g, diacartū c. 7 chloranem motos.
appellata. et v. o. g, doranen motas exapellata olei veteri c,
doram motos app. ex v. oleo p (cf. Gal. XIII, 484 sqq.).
8 soluta gcp. 9 caephalico (et 11 ceph.) g. melli g:
melle cp. 10 et emmo tottilto g, 7 in motilto c, ē mototilto p.
colliriis factis ex etc. gcp, ubi delevi factus. cf. infra c. 20.
diaitheon (διὰ τρεῶν) g, diaitheon cp. 13 imponis gcp.
14 colfi gcp. cum seqq. cf. Actius XIV, 53. forpice g:
forpice (—cem p) cp. 16 post plenarium de callositate
vitanda haec praebet solus c: lositas minime fuerit secuta etiam
(et) ex artomāe colositate int'gera careat [ex pulteolis dupl.
etc. quae infra c. 20 locum habent. 16 apponnis gcp. 18
grassam g (cr. p). a (ā g) solito gcp. 19 colles. in fu-
turam g (collesin f. p).

tantum apponas, ne conglutinationem factam dissipes. et iterum cum videris saniolam tractuosam vel viscosam exire, tiltum ex linteolo tenui appones et super emplastro uteris et sanabis.

5

XX. Ad fistulas.

Fistulas Graeci syringas appellant. et sunt ulcera pendiginosa et intrinsecus callosa neque in cicatricem venientia. et si venerint iterum resolvuntur et in orificio *p.* 200 aliquando | cortizones ostendunt quos Graeci efelcidas *p.* 10 vocant.

in curationibus vero si membri vel loci qualitas exegerit, melius est fistulam ferro nudare, id est ex flebotomo vel syringotomo appellato, et omnem callositatem occultam artificio manus visibus pandere et secundum rationem curare, quod Graeci cata logon appellant. sin vero loci vel membri ipsius qualitas usum chirurgiae prohibuerit, hoc modo curabis. in primis angustas cavernulas de aprina vel porcina saeta inspicies et papyro patefacies. quod papyrum sic praeparabis. papyrum vitriariorum eliges carnosum, id est quod non fuerit fragile vel flacidum, et pridie in aceto salso infundes, quod Graeci oxalmen vocant. tunc alia die spatha tenui circulatim

2 tractuosam *gc: om. p.* 3 tiltum *g: ulcus cp.* 5 *tib.*
Ad fistulas (20 c) *gc: De fistulis p.* 6 siringas *g* (—ga *p,*
—guas *c).* sunt *cp: sicut g.* 9 certidiones *gp,* —diores *c*
(*fort.* corticiones = *hisp.* cortezones *i. e.* crustas). efelcidas *g,*
efelcidas *p* (excleidas *c).* 12 exigerit *cp et ante corr. g.*
12 ex *gc: om. p.* 13 fleutotomo *g.* siringotomo *g.* 14
occulta (occulta *c)* *gc,* occultantem *p.* artificii manu *gcp* (*cf.*
c. 18). 15 catalogon *gc,* catalagō *p.* 18 de aprina: de-
pirina *gp,* di priō *c.* sēta *g* (seta *cp).* inspicis *g* (insputis *p,*
7 *spic cp c).* 18 (etc.) papiro *gcp.* 18 patefacis *g* (patefcis *p,*
parsatis *c).* 20 elegis *g,* eligis *c* (eliges *p).* carnosum *g:*
callosum *cp.* 21 flacidum *gp* (fracidum *c).* 22 oxasmin *gc,*
oxomiō *p.* alia *gc: alio p.* spaco (—to *p)* tenui *gcp.*
circulati mendessime (*sic*) *g,* circulatim et densissime *c,* circu-
latim d'este *p.*

densissime constringes quod attenuari possit, et cum diligenter siccaveris solves et eius asperitatem scapello rades, et ad modum foraminis fistulae sive longitudinis sive roboris incidēs et iniciēs, et super emplastrum tenacissimum appones et ligabis, et sines die et nocte. et iterum alio *p.* 5 papyro paulo robustiore mutabis, quod papyrum ante medicamento ectylofico id est excallatorio infra scripto cum modico aceto et ad horam trito lines, et sic iniciēs. sed si forte tumor fuerit excitatus, cataplasma superimpones ex aqua mulsa et modico rosaceo confectum. et *io* quomodo accedit patefactio, subinde per singulos dies robora crassiora papyri innovabis, donec sufficienter fistula patefiat et callositate interiecta careat. sed si forte callositas minime fuerit secuta, etiam et xantou medicamento partes duas mittes et ammoniaci partem unam cum aceto *p.* 15 teres, donec mellis crassitudinem sumat. tunc illitum scisso linteolo lemniscum iniciēs et eum calcabis, donec repleas fistulae cavernam. et postquam videris bene fuisse purgatam, collyriis ad horam factis ex melle pastillato admixto cephalico medicamento diligentissime carnificabis. *20* sed si forte nuditate ossi vel ex putredine ipsius ossi superinducta lepide, quam nos squamulam dicimus, curam impediri senseris, ex melotide ferrea leviter radendo purgabis et sic supra dicto collyrio carnificabis.

1 constringis *gcp.* 2 siccaveris: —rit *gcp.* 5 die et nocte *g:* diem ac noctem *c,* diem et noctem *p.* alium (aliud *c)* papiro (bapirum *p,* pabirium *c)* paulo robustiorem *gcp.* 7 et cilotico *g,* ectilofico *c,* et tilofico *p.* excalla *c)* torio *cp:* escallatorio *g.* 8 linis *gcp.* 9 inponis *gcp.* 11 accedit *g:* accidit *cp.* 14 et xantou (xanti *cf. Hippocr Galeni* XIII, 520): ex anton (exantō *c,* exaction *p)* medicamento *gcp* (*cf. supra c ad c. 19).* *cf. Συρράγιον Aetii* 14, 46 (*de fistulis*). 15 mittis *g* (—tes *cp).* ammoniaci *g.* 16 Tūc *c:* vel *c* (*sic*) *g,* 16 *p.* illitum *gp:* illinitum *c.* scissum lint(h *c)* eolum *gcp.* 17 calcas *gcp.* 18 cavernam *g:* —nas *cp.* 20 cephalico *g.* 21 nuditas ossi *gp* (temidites ossi *sic c).* ossi *gc: om. p.* 22 lepida *g,* lepida *cp.* squamulam *gp,* scāmilla *c.* 23 melotida *gcp.*

confectio collyrii syringiaci ectyloctici: chalcanthi partes duas, guttae ammoniaci partem unam cum aceto modico simul teres et facies collyria, longitudine ac robore differentiae ut est ipsa fistularum caverna.

5 aliud ad universas fistulas brevissimas: corii granatae siccae tunsae et cretae 2 I, lenticulae | alexandrinae pol-
linis 2 I. mittes in fistula ex pulvere granatae modicum et ex polline lenticulae. hoc facies diebus tribus aut quinque. cotidie curabis ter in die, hora tertia, hora
10 sexta et nona.

aliud ad universas fistulas vel ante oculum aegilopas. herbam putidam quam punice aturbis dicunt, et lac herbae tithymali et lac caprifici et piperis grana XV, sucum de lana, lenticula dura, haec omnia tundes in se et appones
15 ad locum cautius ne oculum contingat, propter virtutem quam continet causticam.

XXI. Ad empyemata.

Empyemata dicuntur collectiones sive apostemata occulta atque visu carentia vel absconsa et in altioribus
20 viscerum partibus nata: nam Graeci en catacalypsi vocant.

1 siringiaci . ectilogici g, siriagi. h̄ tilogici p, sirmigiaci
2 silogici c. calcanthi gcp. partes duas gc: parte due p.
pars I (una p) cp. 3 facis gcp. 4 differentie (id est eius
d.) g: differentia cp. est ipsa g: sunt ipse c, ipse sint p.
caverna g: —ne cp. 5 Corium g(p), Co2 c. 6 . 2I. g:
3. I. c, . 5. I. p. pollinis cp: apollinis (sic) g. 7 mittis
gcp. fistula g (—ā c). et ex: ex gp, et c. 8 facies c:
facis gp. tribus diebus cp. 9 hora tertia sexta et nona
c, hora tertia hora sexta hora nona p. 11 egiopas (cp)
om. g. 12 herba (hēr c) putida gcp. 12 punicea turbis
(sic) g, punice aturbis p. 13 titimali gc,
—mali p. de lana lenticula dura (sic) gcp. 14 tundis
gc, —de p. et c: vel gp. apponis gcp. 17 tit. Ad
im(em c)piemata gc, De collectionibus p. 18 Impiemata g,
Empiemata cp. 19 visu carentia: sic gcp (etiam Simon s.
empima). 20 nam gc (Simon): quam p. encataly(i p)psin
gp, encaalipsin (sic) c (est —pro en = ē —catalipsim Simon).

quae autem cum nasci coeperint his signis cognoscuntur. in primis dolores sentiunt aegrotantes cum obripilatione, et post aliquot dies veluti lentiores anomali iterum efficiuntur cum dolore et obripilatione. et cum coeperint saniem nutrire, etiam febres inordinatae secuntur cum fastidio
5 ciborum. et cum supra ventrem iacuerint laborantes vel in alterum se verterint latus id est sanum quod fuerit patienti lateri contrarium, veluti gravedinem pendentem in interioribus sentiunt, et aliquando ipsius loci patientis exaltatio efficitur. tunc cum nimie creverint apostemata
10 eruptionisque appropinquaerint dies, vomitus fellis flavi efficitur. aliquando in similitudinem coloris foliorum viridium porri choleram vomunt quam prasoiden vocant, cum ingenti animi defectu quem lipothymian vocant, cum levi sudore in capite et circa superiores partes thoracis. et
15 si sursum aut in lateris summa regione eruperint et per vomitum depurgentur et post ruptionem si febris minime caruerint aegrotantes, mortem futuram denuntiat, maxime si grande fuerit apostema. si vero in renibus eruperit, urina purulenta sive saniosa excluditur et ulceratio peri-
20 culosa in renibus significatur. si vero in inferiori parte

1 autem gc: om. p. 2 (item 4) oripilatione p. 3
veluti lentiores an. gc, lentiores veluti an. p (qui lentiores vi-
tiosum esse sensit, fort. pro lentiores. cf. Cael. chr. 5, 94).
4 ceperint g: —rit cp. 5 secuntur (secū sic c) gcp. 8
pendentem g, pendenti[bus] c: p̄cedētē p. 10 exaltatio cp:
exaltatio (i. e. exhalatio g^c) g. creverint apostemata gc:
creverit apostema p. 11 que p: om. gc (eruptionis appro-
pinquaerint g, eruptionis q̄ appropinquaer p, er. propinqua
propinquaerint sic c). 12 efficitur gc: efficitur p. 13
colera g, collera c, coleram p. quod g, quos c, q̄ (que) p.
prasohide g, parochidae c, p̄foida p. 14 quem g: quam cp.
lipothymian g, linpothomiā c, lipotumiā p. levi gc: leni p.
15 toracis gcp. 16 in l. sua regione ruperit (sic) gc, in la-
teris sumā regionem eruperint p. et: aut p, om gc. 17
depurgentur gc, purgaverint p. si g: om. cp. febris mi-
nime c. c, febres non dimiserint p. 18 egrōtantes gc: egrō-
tantibus p. denuntiat: —ant gcp. 19 grande p: grandis
gc. 21 inferiori (sic) gcp.

eruperit in ventre vel intestinis et cum egestionem ventris sanies fuerit exclusa, ex parte curari ostenditur, si tamen febrim discesserit molestia post eruptionem facta.

propter ea curationis tempore in ipso initio si in uno loco fuerit confixus dolor, erit festinandum ut ante quam saniet apostema diaforeticis adiutoris de altitudine levatum ad superficiem cutis spargatur. | id est in primis patienti loco sanguisugas appones hoc modo. intra cucurbitam medicinalem latum linteolum mittes usque ad scapulas cucurbitae, ita ut labia ipsius cucurbitae operias. in quo linteolo sanguisugas quam plures proicies, et loco dolenti cucurbitam supervertes, et leviter ac sufficienter in circuitu linteolum trahes, quo possint sanguisugae corio vel cuti applicari. hoc vero moderate facies, ne iterum nimia angustia opprimantur. et cum morsibus adhaeserint, cucurbitam cum linteolo auferes, et sines donec supra dicta animalia sanguine repleantur. tunc asperso sale trito sanguisugas removebis et locum perunges et in eodem loco cucurbitam adiecta flamma figes, et sanguinem de trahes quantum causae sufficere fueris arbitratus. et post detractionem sanguinis butyrum tritum cum nitro inlines et lana succida cooperies et ligabis. sed si forte temporis ratio vel loci qualitas fecerint ut inveniri minime sangui-

1 ruperit *gcp.* inventrem *g*, —tre *cp* (i. = id est ante inventre *inserit* *p*). 3 molestia *cp*: modestia (*sic*) *g*. facta: factam *gcp.* 4 Propt(er) > *g*^c, Propterea *c*: om. *p.* 7 levatū *p*: —ta *g*^c (*cf. supra p. 33, 19*). 1. *g*(*cp*). 8 sanguisucas ante corr. *g* (*item v. 11 g et ante corr. v. 13 et 23 g*), sanguis sugas (*ut semper*) *p.* 11 proicis *gcp*^c (proficis ante corr. *p*). 12 supervertes *gc*: appones *p.* leviter *g*: leviter *cp.* 13 quo *g*: quod (*q*) *p*, in quo *c*. 14 facis *gcp.* 16 sinis *gcp.* 18 removebis *g*: removes *p*, moves *c*. perunges *gc*, —gis *p.* 20 cause *c*: causa *g*, om. *p.* 21 buty(i) *pp*rum *g*. inlinis *g*, illinis *c*, linis *p.* 22 cooperis *gcp.* 23 fecerunt (fecer) *g*, fecerit *c*, abfuerit *p.* ut *p*: et *gc*. inveniri *cp*: juvenili (*sic*) *g*. s. minime possunt *c*, s. non possunt *p*.

sugae possint, levibus plagis scarifabis, et duobus vel tribus interpositis diebus diaforetico cataplasmate uteris, id est hordei pollinis partes duas lini seminis partem I et faeni graeci dimidiam partem adiecto modico oleo coques in aqua salsa et cataplasmas, praevaporatis partibus spongiis ex aqua calida salsa expressis: cottidie ali-plastrum inferius suo loco conscriptum post cataplasma impones. cavendae praeter ea inter ipsa initia vehementes saccellorum vaporaciones. etenim nimietas vaporis locum dolentem et tumentem in saniolam converti cogit. observare etiam oportet aegrotum a vino et ab omnibus carnis, quadrupedibus et volatilibus. holera tantum accipiat quae sint digestioni aptissima. sed si a vino non potuerit abstineri, propter imbecillitatem stomachi nimie aquatissimum concedes. sin vero loci patientis dolor minime quieverit et ad nutriendam saniem apostema declinaverit, tunc empyoticis adiutoris uti oportet id est quae saniolam nutrire valeant, ut est cataplasma ex resina terebintina et polline triticeo superius ad maturandas parotidas conscriptum. sed melius fit cum decoctione caricarum pinguium. coque etiam et psittacium emplastrum uti oportet. aliud certe meline Vespassiani appellatum: novit enim non

1 lenibus *c*. scarifabis *g*: scarificabis *cp.* 4 feni *g*, fenu *c*. 6 et cottidie *p.* 7 et om. *p* (*non gc*). dialon (*δι' ἀλωῶν*) *gc*: dialoen *p.* 9 iponis *gcp.* Cavend *gc*, Cavendo *p.* a vehementi s. z vaporacione *p.* 10 l. tumen-tem (tumentem *c*) et dolentem *cp.* 13 q. et v. *g*: quadrupedibus volatilibus *c*, quadrupedium volatiliū *p.* 13 olera *gcp.* tantum *g*: tamen (*tn*) *p*, om. *c*. 14 potuerint *c*, poterint *p.* 15 abstineri *g*: —re *cp.* 17 declinaverit *gc*: inclinaverit *p.* 18 empy(i)oticis *gcp* (*Sim.*). saniolam *gc*: saniam *p.* 20 conscriptum est (— *g*) *gcp* (*inde antea quod superius p et ut superius c*). 22 psy(i)ctacium *gc*, psittaton *p.* 23 meline *g*, melīe *c*, mllīne *p.* vespassiani *g*: vespassiam *c*, vaspasiani *p.* m. vesp. appellatum *c*: m. app. vesp. *gp*.

solum in corio verum etiam in altitudine occultas solvere collectiones.

sed si forte tardius rumpere senseris apostema, oportet eius adiuvare celeritatem electuario <meta>syncretico id est quod valeat occultam collectionem rumpere, ne sanies inclusa plurimo tempore tardando interiora membra corrumpat quae Graeci moria vocant. conficitur sic. fici pinguis, origani, marrubii, rutae, thymi, absinthii, centauryae radicum et seminis, sinapis, cardamomi, squillae mediae paria pondera: omnes herbas decoques in aqua, et mittes ex ipsa decoctione partes II et mellis partem I, et coques donec mellis sumat crassitudinem, et dabis ieiunis secundum vires aliquibus coclearium I aliquibus coclearia II.

aliud. si forte in pulmone fuerit collectio, suffumigatoriis trociscis quem Graeci ypocapniston vocant ordine qui ad tussim humidam conscriptus est adhibitus eruptionem accelerat.

et postquam eruptio fuerit facta, oportet adhibere quae valeant ulcera sordida purgare, hoc est suco ptisanae

1 in corio *gp*: exterius *c*. 3 oportet etc. *cf. eadem verba apud Cael. Aur. chr. 5, 116.* 4 i. (id est) electuario *g* (i. *om. ep*). electuario *gc*, elictario *p*. sincretico *gc* (sincretico *p*). *addidi meta.* 5 $\frac{1}{2}$ (sic) *g*, qui *c* (*q* = quod *p*). 7 morian *g*, moria *ep*. 7 et 8 *singularum specierum (ex archetypo compendiose scripto) genitivos habent ep, accusativos sic g*: ficus (sic *c*) pinguis. organum (organ. *c*). marrubium. rutam. timum. absentium (absinthii *ep*). centauream (—ree *p*, —centarie *c*). radices et semina (radicū semis *c*, seminis radicum *p cf. Cael. Aur. l. c. 118*). sinapem (—pi *c*, —pis *p*). cardamomum. squillę medium paria *p*. 10 Omnes herbas *om. p*. 11 et coques — (13) vires *om. c*. coqs *p*, coq *g*. 13 aliquibus *gc*: quibusdam (*bis p*). cocleare *g*, coclr *c* (cel' *p*). coclearia *g*: *om. c*, coclr. *p*. 14 suff(sub *c*)fumatarius *gp*. 15 quos *c*. ypocapnistos *g*, —tō *p*, ypocras ulcos *c*. 16 qui ad *g*: quo ad *c*, coad (sic) *p*. tussim *g*: —sem *ep* (ad t. hum. i. c. 33). 17 conscripti sunt (et mox accelerant) *c*. adhibitus *p*: —to *g*, —ti *c*. 19 suco *p*: —cum *g*, —cū *c*.

aut alicae cum modico melle despumato ieiunos potabis, aut lac caprinum tepefactum cum sufficienti melle dabis, aut butyri recentis partes II mellis despumati partem I in uno commiscebis et exinde ieiunis coclearium unum dabis, aut ervi rubri pollinis coclearium I cum mulsa calida ieiunis dabis, et vario cibo nutries.

si vero in epate vel renibus fuerit ruptio facta, diureticas saepe memoratas potiones dabis id est quae per urinam purgare noverunt. et postquam bene fuerint ulcera depurgata, trigono trocisco in cicatricem duces. sin vero in renibus vel in vesica fuerit ulcerationis causatio, dia fysalidon trociscum dabis quem inferius in nefretica passione conscripsimus.

XXII. Ad carbunculos.

Carbunculi quos Graeci anthraces vocant efficiuntur ex influxione sanguinis calidissimi et nigri et crassioris substantiae. etenim membrum in quo validus talis influxerit sanguis, inuritur et ulceratum scaram facit. nascuntur in toto corpore, frequenter tamen musculosis in locis et membranosis. aliquando et appellatur a Graecis anthracion singulari genere nominatum, si quidem in ipso

1 ieiunus (ieiuno *p*) potabis *gp*. 3 butyri *ep*ri *g*. 4 in uno (uno *c*) commiscebis *gp*. 4 et 6 ieiunus (—n^o) *g*, —nū *c*, —no *p*. cocleare unum *g*, coclr. I. *c* (*p*). 5 ervi: her' *c*, herbę *g*, herbi *p*. coclear. I. (*hic*) *g*, coclr. I. *ep*. 6 nutris *gp*. 7 ruptio fuerit facta *ep*. 8 sepe memoratas potiones *c*, sepe posceus (*in marg. corr. potoes*) memoratas *p*: *om. g*. 9 nover' *gc*. fuerint ulcera bene depurgata (pur-gata *p*) *ep*. 10 ducis *gp*. 11 sin *g*: si *ep*. vesica *g* (vesica *ep*). 12 diafysalidon *g*: dia fasilidon *c*, diafysalido *p*. nefretica *g*: frenetica (—cam *p*) *ep*. 13 passionē *ep*. 14 tit. Ad *c. gc*: De carbunculis *p*. 15 Carbunculos ante *corr. g*. anthraces *g*, anthraces *c*, antaces *p*. efficiuntur: *cf. Galen. (therap. ad Gl.) XI, 76.* 17 in quo (sic) *gp*. 18 ulceratur... faciens *c*, ulceratus... facis *p*. scaram *gp*, icarā *c*. 21 antrachion *gp*, antrachion *c*. nominatum carbunculum *gc*, —tus —lus *p* (*delevi carbunculum*).

initio suae nativitat̄is veluti ex genere exanthematum in superficie cutis feratur. et in medio suae regionis nigri ut carbones efficiuntur, unde ipso nomine carbunculi vocantur. et cum augmento dierum creverint, quemadmodum intra formam suam basis, tamquam ex similitudine cauteris acuti calidi variolati, scaram ostendunt, et cum putredine ut saepe dixi efficiuntur.

curatio autem optima ab initio cibi abstinentia sive ieiunio et requie corporis vel silentio incipere debet. et si grandes fuerint carbunculi, erunt aegroti in brachio flebotomandi, si tamen aetas aut tempus vel virium qualitas permiserit. et si ventrem non fecerit, clystere acriore evacuandus erit. ipsis vero carbunculis parvi salis diachartu medicamentum melli admixtum e moto tilto appones aut certe chloran quam appellant emmoton, et super len-

1 *gūre g*, *gūe cp*. exantema < tum in *in ras* > *g*.
 feratur *gc*: (in superficiem c.) ferantur *p*. niger ut carbo efficitur *c* (*non gp*). 3 carbunculas (*sic*) vocatur *c* (*item mox creverit* ... ostendit). 4 *qā(q̄p)* admodum *gp*, quodam modo *c*.
 5 intra forma sua basis *g*, n̄tra formā suā basis *c*, in forma subbasis (*sic*) *p*. *cf. Gal. XI, 76* (VII, 719 *ώπερ ε̄ν το̄ς πυρετρο̄ς*). 6 calva | riolati. scara ostendunt *g*, calvariolatas *charaos* (*in marg. i ā chartas!*) ost. *p*, callvano latis thara *ōdit c*. variolati quod scripsi respondet Galeni phlyctaeis (XI, 76). et est variola apud Marium Avenicensem (*Chron. vet. lat. ed. Rencalli II, 413* cum profluvio ventris et variola). cauteris calidi dicuntur ut cauteris aut tepidi aut ignei vel igniti Caelio *chr. 5, 16, 19*. 8 optima (*sic gc, p̄a p*). Ab ... *g*. ab initio ... incipere *sic gp* (*cf. c. 28* ex praedictis ... superius scripta. abstinentiam (*—tia cp*) sive ieiunium (*—nio c*, sive *i. om. p*). et requiem (*—ē gp, —e c*) vel (*gc*, et *p*) silentium (*—tio c*) *g*. 11 aut *gc*: vel *p*. 12 ventrem *gc*: venter (*vēt*) *p*. acriore *g*: *—ri cp*. 13 evacuandus *cp*: vacuandus *g*. parvi: parvo *gp*. salis *c*: sale *g*, —li *p*. diacartu *g* (*—tū p*, —ticum *c*). 14 emmotilto *g*, ē mototilto *p*, emmoto cillo *c*. adpones *g*. 15 chloran. quem a. emotos *g*, doran *q̄* a. emmotos *c*, clorā *q* (quod a. eīnofos (*corr. mg. emotos*) *p*).

ticula cum ramis murtae siccae elixata et diligenter trita cum modico melle et pane infuso cataplasmas, quod Graeci artofagon appellant. sin vero erysipelatodes fuerint carbunculi id est cum rubore ut in vicina parte sibi veluti ignis sacer ostendatur, plantagine aut coriandro aut intibo cum pane cataplasmas bis in die et semel in nocte. tunc cum bene ulcus videris depurgatum, Musa trocisco uteris in vino mulso resoluto.

XXIII. Ad reuma.

Intellegitur reuma quotiens valida influxione humoris nullis praecedentibus causis subito intumuerit membrum. et appellatur a Graecis reumatice diathesis id est reumatica passio. contingit frequenter, | maxime tamen in arthri-²⁰⁴ culosis locis, ut exempli causa in genu aut in cubito aut iugulo aut maxilla cum aure usque ad tempora, aliquando etiam simul et faciem, ut etiam ingenti tumore subito oculi claudantur. aliquando usque ad guttur supra dictus tumor dilatatur, ut etiam thoracis partes invadat.

in curationibus vero abstinentia cibi vel ieiunio et a vino abstinentia et sanguinis detractio per flebotomiam et ventris purgatione cathartico dato sive clystere evacua-

1 murte *g*: mirte *cp*. exlixata *g*, elixate *c*, et (*z*) lixate *p*. trita *g*: *—te cp*. 3 artofagion *g* (*p*), artopagion *c* (*cf. c. 32*). Sin *g*: Si *cp*. heresipelatodes *g*, caspilatodes *c*, erisipilatodes *p*. 4 in vicinas partes sibi *gc* et (*om. sibi*) *p*. 5 ignis acer ostendat *g*, ignis acer ostenditur *c*, ignem sacrum ostendat *p*. 7 musa *gc*: mulsa *p*. 8 trociscum ... resolutum *g* (*—co ... —to cp*). in *p*: *om. gc*. 9 tit. Ad reumam *g* (*—ma c*), *z* (*contra*) de reumate *p*. 12 *cf. Gal. XI, 79*. 13 tamen *g*: *om. cp*. 15 iugulo *p*: ungiolo *g*, in murgulo *c*. in maxilla *cp*. aure *gc*: ore *p*. timpora *g*, tempus (*tps p*, *tpus c*) *cp*. 16 faciem (*i. e. usque ad f.*) *g*, facie *c*: faciem occupat *p*. 20 avino *c*: vino *g* (abstinentia cibi et vini *p*). sang detractio *nē g*. fleotomiam (*ut semper*) *g*. 21 clystere *g* (*distere p*), clysteris *c*. evacuatione *p*: vacuatione (*—tio g*) *gc* (*ut supra g*).

tione facta curabis, considerata primo ipsius laborantis aetate et tempore et regione, et ipsius reumatismi qualitate vel quantitate. ipsa vero loca quae patiuntur pane posca infuso et trito cataplasmas et sanabis.

XXIII. Ad ignem sacrum.

Ignis sacer ab invadendo a Graecis erysipelas appellatur, si quidem vicina sibi loca invadendo possideat. et efficitur sub ingenti calore sanguinis ex commixtione fellis flavi, quam Graeci xanthen cholen vocant. et est rubor flammeus in superficie cutis cum dolore et tumore. sin vero circa gulae partes fuerit natus, praefocationis periculum affert, cum in toto vultu inflaverit et a cervice usque ad thoracis partes fuerit dilatatus.

in curationibus autem si grandis fuerit erysipelas, flebotomare oportet et secundam detractionem facere quam epaefaresin vocant, et si vires aegrotantis patiuntur icterium diurnis diebus imperare et a vino et omnibus carnibus abstinere. si autem flebotomiam minime adhibere potueris, acriore clystere ventrem evacuabis, aut catharticum quod flavum fel deponat dabis, ut sunt catapodia Galeni superius in passione capitis scripta. post haec et

1 considerata *cp*: —to *g*. 2 reumatismi *gp*: reumatis *c*.
 5 *tit*. Ad ignem acrum (sacrum *c*) *gc*, De igne sacro *p*. 6
 sacer *cp*: acer *g*. erisi(ensi *c*)pilas *gcp*. 7 possideat *gc*:
 —det *p*. 8 ex *cp*: et *g*. 9 quam *gcp*. exante cholen
g, exante colen *c*, exante celesti *p*. his utitur *Isidorus*
 IV, 8, 4. et: ut (est) *gcp*. 10 superficie *g*. Sin *g*:
 Si *cp*. 11 gulae *g*: guille *c*, vulve *p*. *pc* in marg. pre-
 vocationis (!). 12 in toto vultu *gc*, totum vultum (om. in) *p*.
 a om. *cp*. 14 erisipilas *g*, —pila *cp*. 15 fleotomare *g*.
 secundam *gc* („i. prosperam bonam“ in marg. *g*): secundum
 vires *p*. 16 epafaresin *g(p)*, epafares (sic) *c*. 17 diurnis:
 diurnis *gcp*. 19 potuerit *gc* et (fl'omia . . . adhiberi) *p*.
 acriori (h*c*) *g* (—re *cp*). 20 flavum mll' (sic) *p*, favum
 melle (!) *c*. catapocias galieni *g*, catapucias galieni *c*, cata-
 putie galieni *p*.

loca patientia plantaginis aut uvae lupinae suco inlines, aut lenticulatam herbam de stagnis virentibus colliges et cum modico aceto tritam impones, aut glaucium cum aqua solutum inlines, aut coriandro aut plantagine trito cum pane posca infuso bis in die et semel in nocte cataplasmas: in hiberno autem viridi apio aut coliculi foliis similiter cum pane uteris, maxime si in articulos locis fuerit erysipelas. novit enim tale cataplasma imminentem putredinem prohibere.

aliud ad ignem sacrum. cimoliae 2 III, glaucii 2 II, 10 spumae argenti 2 I, croci 2 III, turis masculi 2 I cicutae suco colliges et troiscum informabis et in usum in posca frigida teres et inlines. aliquando etiam, ut loci qualitas vel ipsius membri postulerit, aqua calida primo fomentabis et diligenter deterges, tunc paulo sursum a 15 patiente loco carpedesmo ligabis et ubi nimius rubor fuerit, scarificationis levissimas laceraturas dabis, quas Graeci amychas vocant. et postquam videris cutem bene fuisse purgatam, spongia frigida posca expressa deterges et troisco supra scripto lines. alia vero die emplastrum 20 dia strychnu appellatum impones: et conficitur sic. ceræ

1 patientia *c*: patientis *gp*. uvæ lupinae: *i. e. strychni* (Semon Jan. s. v.) *cf. infra et Diosc. l. c.* in(1 *c*)linis *gcp* (item *mox* colligis . . . imponis). 2 lenticulam *p* (—latam *gc*).
 3 gladium *g*, glaucium *cp* (γλαυκίον ad *erysip.* Gal. XI, 857).
 4 illinis *gcp*. 5 posca *g*: in posca *cp*. 6 post autem in marg. *add. pc*: epilastrizando. co(au *cp*)liculi *g*. 8 erisipilas *gcp*.
 tale *pc*: talis *gc*. iminentem *g(cp)*. 10 acrum *g*, acrum *c*.
 quimolia *g*, —lie *cp*. glaucii *g*, —cū *p* (—cū *c*). item *mox* spuma . . . crocū (ubi cē = cere *p*) *g*. colligis *gcp*. 13
 in(1 *cp*)linis *gcp*. 14 postulaer *g* (—verit *cp*). 15 a
 patiente loco *cp*: patientem locum *g*. 17 scarificationis *g*,
 —nes *c* (scarificationes facis *p*, qui om. lev. lac.). levissi-
 mas *c*: lenissimas *g*. 18 amicas *gp*, amicha *c*. 20 troiscum
 (—cū *c*) supra scriptū linis *gc*, troisco supra dicto lenis *p*.
 21 diastrignum *gp*, diastrigi *c* (*cf. Diosc. IV, 71*). im-
 ponis *gcp*. cera (cēra *g*) . . . spuma . . . cerussa *gc*
 (*gen. p*).

2 VI, spumae argenti 2 IIII, cerussae 2 II, olei rosacei lib. I, uvae lupinae 2 VIII. hoc medicamentum facit et ad herpetas hoc est serpusculos.

XXV. Ad araneas.

5 Araneas Graeci a serpendo quod herpin dicunt herpetas dicunt, nos vero similiter latino sermone sicut supra diximus a serpendo serpusculos nominamus. | et efficitur sub ingenti acredine ac calore fellis cum pustularum superinsurrectione. est et aliud genus herpetis, quem 10 Graeci cenchrias vocant, si quidem in superficie cutis pustulas minutas milio similes ostendit: quam Latini vulgo araneam verrinam vocant.

in curationibus autem similiter ut erysipelata superius curabis.

15

XXVI. Ad scrofas.

Scrofas Graeci chiradas vocant duritias rotundo schemate natas et nervis atque arteriis venis et musculosis membranis connaturatione infixas, quod Graeci cata synfysin vocant. et cum glandulosis in locis in utraque 20 gutturis parte fuerint natae, sicuti suis feminae turgida colla cum dolore ostendunt, unde ipso nomine scrofae

1 oleo roso (*sic*) *g*, olei rosei (ro. *p*) *cp*. 2 lib. I. *g*, libr. I c, l. I. *p*. 3 erpetas *p*: herbenas *g*, hertenas c. 5 herpen *g*, herpin c (q. h. d. om. *p*, erpen *Sim. s. araneae*) herpenas *g*, herpeticos *p* (om. c, herpetas *Simon s. v.*). 7 serpiginem *Simon s. herpetas* (cf. *Isidor IV*, 8, 5 serpedo). nom. *g* (*i. e.* nominamus *p*), nominativus c. 8 ac *g*: et *cp*. c. p. extantia *Isid.* 9 herpentis *gp*, erpetis c. 10 cenchrias *g*, tēcrias c, ceucas *p*. 12 aranea verrina (raneae vermia c) *g*, —ā *p* (tineas verinas *Sim.*). 13 erispilata *gc*, —pilā *p*. 15 *tīt*. Ad scroph(f)as *gc*, De scrofulis *p* (*mor Scrofas gp*). 16 chiradas *gp*, hiradas c. 18 cnaturatione *g*: cū maturatione c, cōatū *p*. catasinfisin *gp*, catasmissin c. 20 suis: sues *gc*, uos *p*. 21 ostend *g*.

vocantur. et sunt curationis difficilis. nascuntur in cacochymis corporibus id est malo humore possessis.

est iterum aliud genus scrofarum minime adhaerens sed magis sub cute natans et plurima natione pullulans sicut genus porcorum, unde iterum scrofae nomen acceperunt. nascuntur ut supra dictum est glandulosis in locis, ut in gutture vel sub ala aut in inguine, et sunt sive chirurgia sive medicamentis curatione faciles.

propter ea curationis tempore dialon medicamentum inferius suo loco conscriptum appones. novit enim scrofas solvere et in humore purulento conversas per poros cutis desiccare. aut certe meline Vespasiani appellatum appones, et cum videris supra dictas scrofas in saniolam converti, chirurgia uteris et secundum rationem curabis, quod Graeci cata logon vocant. 15

XXVII. Ad steatomata.

Steatomata dicuntur durities in similitudinem scrofarum emergentes paulo potiores et molliores, quae cum digito fuerint impressae cedunt ac resurgunt, adipis callosi qualitatem intra se continentes. unde ipso nomine 20

1 curationes diffici *g* (curaidem difficiles c), curatione difficiles *p*. cacochymis *g*, cacozimis c, cacocismis (—cisini ante corr.) *p*. 3 Est iterum (E iterū *g*, ubi e ex i corr. *quae vult Ceterū*) *gp*. minime: noīe (nomine) c. adherentes... natantes... pululantes (pululacione pullulantes c!) *gc*, —tium semper *p*. 4 natione *gc*: variatione *p*. 5 scrof nomen *g*, nomen scrofas c, nomen scrofe *p*. 7 in inguine c (in om. *gp*). 8 curationes *p* (—ne *gc*). 9 dialoon *gc*, dialeō *p* (cf. c. 21). 10 scrof *g*. 11 c et in h. *g*. in humore purulento conversas (conversos c, converso *p*) *gp*. 12 meline *gc* (moline *p*). 13 saniolam *gc*, —las *p*. 14 cirurrigia (*sic*) *g*. 15 cata-logon *gc*, catalōgo *p*. vocant *g*: appellant *cp*. 16 *tīt*. Ad steathomata (steātomata c) *gc*, De duritie simili duritiei scrofularum *p* (in ind. *capp*. Ad steatomas). 17 Steathomata *g*, Scaerthomata c (*item infra p. 44, 1*). durities *g*(*cp*). 19 inpressē *g*(*p*): expresse c.

steatomata vocantur. nam Graeci adipem stear dicunt. nascuntur frequenter in articulis et nervosis locis vel musculosis et cartilaginosis. et similiter ut scrofae curantur.

XXVIII. Ad aurium dolorem.

5 Aurium dolores efficiuntur ex antecedenti perfrictione ex frigido vento flante aut ex lavacris frigidis aut aqua in ipsa caverna auditoria irruenti. aut ex tumore membranae supra dictae auditoriae cavernae aut saniola fluenti aut ventositate inclusa tumorem faciente aut sordiculae vel purgamentorum obtrusione facta, cum exitum minime habuerit supra dicta ventositas, dolores efficiuntur.

curationis autem tempore in ipso initio doloris aliqua ex praedictis ad dolorem capitis superius scripta extrinsecus adhiberi sumenda mandamus, ea vero quae proprie in ipsis cavernis instillantur nunc dicemus.

ad dolorem aurium. gesentera id est vermiculos de arrugia aut araneas aut asellos quos Graeci oniscos dicunt — nascuntur in humectis locis hominum tactum

1 seear c. 3 cartillagiosis g. 4 titi. Ad aurium dolorem (doi g) gc, De dolore aurium p. 5—11 *dolorum causae* = Gal. (κατά τὸν.) XII, 599 (unde *Pseudo-Gal. eumorist* XIV, 330 cf. *Th. Prisc.* I, 7), 5 perfricatione p. 7 in ipsa caverna etc. (abl.) gcp. irruenti g (—ti etiam cp). 8 fluenti gc, —te p. 9 sordida (pro —cla?) g, sorde c, sordides p (ex sordibus Petr.). 10 obtrusione g, —trusione p, ostrusione c (obstrusione Petr.). 12 aliqua cp: aliquam g. 13 scripta: scriptam g, dicta vel scripta (sic) c, scriptis p. 14 adhiberi sumenda (—dam g) sic gc (sumenda om. p). 15 in ipsis cavernis: sic gcp. dicimus cp. 16 ad (Ad c) d. aurium gc: om. p. *θηρίον ὃ γῆς ἐντέρον καλεῖται* ex *Apolonio Gal.* XII, 649. vermiculas g (—los cp). 17 arrugia gp (cf. *Plin.*): auringia c. oniscos g: aniscos p, oniscon c. 18 de oniscis in eodem argumento sic ex *Asclepiade Galenus* (XII, 634): ζῶον δὲ ἐστὶ πολύπονον ἐν τοῖς ὑδατοῦσι ἀγγείοις (cf. XII, 641 et 623 ex *Archigene* τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑδαταῖς ὄνους) καὶ ἐν ταῖς κοιλίαις γεννώμενον, κατὰ δὲ τὰς τῶν δανύλων ἐπαφήσεις σφαιροσώμενον. 18 humidum tantum f. c (ut *Simon* s. *oniscūte* humidum tamen f.).

fugientes ita ut se in spaerulas plicando convertant — in oleo coques et auribus infundes, et super vaporabis marsupio id est sacculo torrido sale repleto, et iterum tepefactum medicamentum infundes, et lana munda ac molli⁵ ipsas cavernas blande obrudes.

aliud tumoribus conveniens. adipis anserini aut galinacei partes II, olei amygdalini ex amaris amygdalis expressi partem I in uno commiscebis et tepefactum instillabis, praevaporatis partibus spongiis calidissimis ex aqua¹⁰ calida expressis atque alterna mutatione appositis. et postquam stillaveris, iterum super competenter vaporabis et molli lana sicuti supra diximus patientia loca tutabis. | ^{imitar} p. 205 [oportet aegrotum inani masticatione os commovere et sic *suppl. IV medicamentum in auribus accipere. 15

item aliud dia tessaron appellatum faciens ad tumores aurium, quos Graeci flegmones vocant: mel optimum, ysopi atticis sucum, nardinum unguentum et amygdalinum pari pondere. uteris sicut supra. si vero incendiosus fuerit doloris sensus, et magis tempore aestatis et in²⁰ aetate ferventi, acetum rosaceo admixtum infundes.

1 sperulas (perulas c) gcp (Sim.). plicando g et Sim. (politando c, aplicando p). 2 coq g. marsupio g: marsupis p, marsippia c (marsipū ex *Cassio memorat Sim.*). 3 et iterum ipso sacco (sic, om. tep.) med. inf. c. 7 adipē g, —pes c. 9 commiscees gcp. 10 ex cp: et g. 11 calida. —postquam in textu om. sed in inf. *marginē supplet g, notata signo* ~). 12 stillaverē g (—veris cp). 13 sicut (sicuti c) —tubabis (sic p, ut semper, mutabis c) cp: sic supra ipsas cavernas blande obrudes g (qui eadem etiam quae supra verba errore respiciens scripsit). deest in g finis cap. cum initio sequentis. 14 (oportet) autem add. p. masticatione: masticatione c, masticatione p. 10s movere (sic) p. 16 diatesaron cp. appellatum om. p. tumores: —rem cp. 17 quod (q) cp. flegmona c, fleimonas p. mel c: vel (l) p. optimum p: aptum c. 18 atici cp. nardini... amygdalini p. 19 paripondere c: paria pondera (—ris ante ips. corr.) p. 21 etate p: estate c. acetum (—to c) rosaceo amixtum (amirto c) cp.

aliud ad tinnitus et ad obrusiones, quas Graeci enfraxis vocant, et ad difficiles auditus et ad initia surditatis. nitrum et afronitrum aequali modo commiscebis et cum aceto acri et oleo veteri tepefactis infundes.

5 item ad vermiculos aurium forinsecus educendos. centauriae viridis aut marrubii aut absinthii viridis succus infusus excludit vermiculos.

ad sordes aurium. nitrum aceto resolutum cum calida aqua per auliscum oticum inicias et deterges et sic iterum instillabis.

ad aures saniola fluentes et humecta quoque universa troiscus Herae appellatus. recipit autem murræ croci 3 singulas, aluminis scissi 3 XII. colliges et uteris aliquando ex aceto aliquando vino austero.

15 ad tinnitus aurium et difficiles auditus. oleum ranianum cum aceto et nitro in uno commiscebis et fervefactis uteris.

aliud ad difficiles auditus et surditati conveniens. ellebori albi 3 I, afronitri 3 IS, castorei 3 IS, aceti 20 acrioris quod suffecerit.

1 et ad obrusiones p: et obrusiones (om. ad) c. 3 c, qs p (qs p^o). 2 anfrosis c, εἰρήνη p. et om. p. et ad initia surdita inicio nitri nitri et cofonitri etc. c. 3 afor-nitrum (sic) p. commiscebis cp. 4 acro c. et (ante oleo) om. p. 5 pmiclos (sic) c (vermes Petr.). 6 Centauree cp (—rie Petr.). aut marubii (p et Petr.) om. c. 7 infusos excludunt p. 9 pauliscū octicū p, parauliscū octicū c. et deterges om. c. 11 saniolam c, saniem p. 3 cp. uni-versa c: om. p. 12 here p, (Troiscisci) vere c. R (aut add. c) mirte (mre p) cp (myrrae = μυρρίνης legendum esse collatus Galemus docet XII, 610. 628 sqq.). 13 5 singulas c: añ. 3 I. p. 3 VII c, 3 XII p. colligi (—gt = gitor p^o) vino austino (—trino). vel aceto. et uteris p, colligis vino austero (er in ras.) et uteris aliquando ex aceto aliquando vino austero c. 16 (et p) in uno (cō — c) misces cp. 18 et surditati om. c. 19 3 I. S. p: II 3 | (in fine versus) c. 20 acenoris (sic) q. s. c. sufficit c, sufficēt (cerit) p.

ad difficiles auditus ex aegritudine natos. leporis fel et lac mulieris et mel optimum, omnia tria in uno con-solves et tepefacta instillabis.

aliud dia tessaron appellatum, id est de quattuor, ad-versus tumores et dolores et ulcerationi conveniens. re-5 sinae terebintinae, butyri, adipis gallinacei, olei amygdalini, omnium quattuor paria pondera in uno consolves et uteris.

alia auricularis sive ut Graeci otice adversus dolores et ulcera et veteres aurium passiones. recipit opii, castorei, aloes 3 singulas, croci 3 II, murræ, lycii indicii 10 5 singulas semis. bene conteres et melle colliges, et in usu accipies ex ipso medicamento modicum resolutum passo. ex oleo rosaceo stillabis et lana muricea vel pur-purea loca tutabis. aliqui lacte resolvunt muliebri. ad difficiles vero auditus et tinnitus multi temporis cum aceto 15 salito infundes, quod Graeci oxalmen vocant. et cum oleo ranafano et aceto uteris.

XXVIII. Ad oculorum passiones.

Hippocrates in aforismis sic ait: oculorum passiones

2 et (bis) om. p. omnia tria c: hec ita p. unū c, uno p. 3 tepefactis stillabis cp. 4 i. de III. (sic) c: om. p. adversus c: ad p. 5 resina terebintina. butirum. adipē gallinaciū. oleū amygdalinū c. 7 omī quatuor c: om. p. uno cp. 8 aliud auriculare p. ut greci p: grece (om. ut) c. oticen (otūcē, sed ante corr. otoō p) cp. adversus c: ad p. 9 recipit: R cp. opii (cf. Gal. XII, 626 sqq.): apii p, om. c. 10 aloes c: aloē (ante corr. aloen) p. 11 3 singulas semis | lenius et melle colligis (sic mediis om.) c. 3 singulas c: añ. 3 I. p. 3. II. hrei alitii. indicii (cf. Gal. XII, 636 etc.). añ. 3 I. S. bene conteres. et melle col-ligis p. 12 usum c. ex: et cp. 13 roseo c. mu-ricæ?: marina (marīa p) cp. de purpura c, aut purpuria p. 14 tutabis: tudabis c, tubabis p (cf. Gal. XII, 632 ἐπι δὲ τῆς κηρύσεως μετὰ φιδίου ἐνσταξε καὶ κηρόνδα ἐνρίθει πορροῦν). resolvunt muliebri c: mulieris resolvunt p. 16 salito p. greci c: om. p. oxalmē p: examel c. 18 tit. De doloribus oculorum p (Ad oculorum dolorem ind. p). 19 ypocrates cp (Hipp. III, 753 Lips.). amforismis e.

meracae potiones aut lavacrum aut vaporatio aut flebotomia aut catharticum datum quod farmacian appellant solvit. sed omnia haec quinque secundum expositionem Magni iatrosophistae supra memoratus senior Hippocrates cum discretione adhibere praecepit, et si fuerit dolor ex plenitudine sanguinis, flebotomia aut cathartico detractioe facta curare, sin vero ex siccitate fuerit dolor, lavacro et vaporatione humectatos sanare, sin vero ex perfrictione et humectatione fuerit dolor, meracapotione calefactos mederi. vinum namque calefacit et desiccatur. secundum varia tempora passionum omnia adhiberi praecepta sunt. in ipsis initiis abstinentiam cibi vel ieiunium oportet imitari, in augmento vero tertia vel quarta die flebotomia vel cathartico operari, declinatione vero facta, lavacro uti. haec sunt quae secundum aforismos id est definitionis eloquentiam oculorum doloribus posita esse noscuntur.

nunc vero qualiter proprie ipsis oculis passiones contingant scribamus. aliquando cum ingenti fervore dolores efficiuntur, aliquando cum perfrictione et torpore sensus,]

1 merate passiones c, meri potiones p. lava² c, lavacri p. aut — solvet (sic) c: aut farmacia solvit (cet. om) p.
2 farmacia c. 3 V. cp. 4 magni hyatro sophiste c, magni (mag) hiatus sophiste p. supra om. c. memorato c.
hypo³ c, ypocras p. 5 cum om. c. adhiberi c (—re p).
ut si cp. 7 detractatione p. factam c. Sin c: Si p.
ex om. cp. 8 humectatis c. Sin c: Si p. 9 perfrictione cp (i. frigore add. p, non c). meraca c (menta Petr. c. 19):
meri p. 10 vinum — adhiberi p: om. c. namque: na³ p.
12 abstinentia c. vel ieiunium c: om. p. 13 flebotomiam p.
14 vel c: aut p. catartica (sic) p, —cum c. operari p:
—re c. in decl. p (in om. c). facta om. p. 15 diffinitionis p. 16 nascuntur cp. 18 passionis contingat c, passiones contingunt p. 19 Aliquando etc. (nisi quod perfrictione et corpore) c: Dolores efficiuntur (hac corr. marg. aliquando) cum ingenti fervere (sic). aliquando cum fricatione et torpore.

quem Graeci narcent esteseos vocant, aliquando cum tumore et aliquando sine tumore, aliquando cum largo reumatis incursu et aliquando cum gravedine et dolore, aliquando autem praeter ipsa.

in curationibus vero si modicum fervida fuerit oculorum perturbatio, posca tepida fomentabis. si vero ex perfrictione fuerit perturbatio, penicillis prius calidis ex vino mixto albo alterna mutatione vaporabis. sin vero maior fuerit dolor cum ingenti tumore et gravedine, et si in fronte plenae ac distentae apparuerint venae, detractio sanguinis per flebotomiam fieri oportet, si tamen alii humores non impedierint augmento facto per aliquam obrusionem interioris membri. quod si hoc contigerit, cathartico dato ventrem purgabis. utendum etiam in ipsis oculis liquidis infusionibus ex faeni graeci succo lenius confectis. bene autem fit si faenum graecum aqua dulci primo lavetur, ut terrosa careat qualitate. et postquam fuerit lotum modicum coques, ut omnem acredinem ex se dimittat, et secunda aqua iterum coques defusa priori. et cum videris succum venire in similitudinem vini, liqua-

1 Hic cum initio p. 206 rursus incipit g, sic (rubr.) Ad oculorum dot. Oculorum dolor est quem greci narcodus esteseos vocant. et fit aliquando cum tumore etc. quem: q (quod) cp. narcodesteseeos p, narcodes esteseos c. 2 et c: om. gp.
3 reumatis incursu c: reumatismi cursu g, reumatismi vel (i) cursu sensu (sic) p (reumatismum recepit etiam Petr.). et gc: om. p. 4 autem g: om. cp. ipsam p. 5 modicum fervida: modica ifervida e, modica et f. gp. 6 tepida gc: fetida p (sed in marg. idem: frigida credo!). 7 perfrictione gc: —cautione p. 8 Sin gc: Si p. 10 appuer (sic) g (apparuerit cp). detractatione cp. 13 contiger g (—rit cp). 14 in addidit. ipsis oculis (om. in) gc: ad oculos p. 15 levius c. 16 fenigrecum (sic g, fenu—p) aqua gp, fenug' cu aliqua c. 17 ut — qualitate g (cu cerosa. careat calitate c): ut omnino terra careat p. 18 (et 19) coq' g (coques c, coqs p). 19 dimittat gc: deponat p. priori: sic gp. 20 vider' g (—ris cp).

bis et uteris. etenim tumores digerit et sordida quaeque depurgat et humorem asperum lenificat. utile est etiam et ovi album et tenue tepefactum iugiter infundere, et lac muliebre. est namque bonus humor lac quod Graeci euchymon vocant, <et> valet e contrario acredinem mali humoris obdulcare: sic omnia contraria contrariis sibi rebus curantur. sed oportet primo sine ulla oppresione egestionis sive pituitas oculorum, quas Graeci lemas vocant, molli penicillo detrahare ex aqua calida expresso 10 et diligenter vaporare. et si cum omnibus fuerit capitis gravado, cucurbitam occipitio praeraso figens addita scarifatione competentem sanguinem detrahes.

cataplasma faciens ad tumorem oculorum et chemosis et proptosis. appellatur autem chemosis quotiens in ipsa 15 ceratoide tunica apparuerit rubicundus et carnosus tumor, proptosis vero est oculorum ex nimio tumore prominens casus, ut etiam difficile palpebris contegantur. recipit autem castorei et croci dr̄ singulas, opii obolum unum aut II, ovorum assorum vitella V, panis mundi micarum 20 2. III. cum dulcore et modico rosaceo colliges et cataplasmas.

1 digerē (—rit *cp*) . . . depurgant (—gat *cp*) . . . lenific (—cat *cp*) *g*. 3 infundē *g* (—dere *cp*). 4 muliebre (vel asine *add. corr. marg. p*). bonus humor (*sic, cf. Sim.*) ꝑc (et lac m. quod boni humoris est quod Gr. *etc.*) *p*. 5 euchymon *g*, eupinō *c*, euximo *p*. et *addidi*. 6 Sic omnia *g*: Sic enim omnia *c*, Sicut enim omnia *p*. 8 lemas *g*: lemas *c*, lenas *p* (*cf. Simon Jan. s. lēma, lemi, lēnas*). 10 sicū om̄<15> *g* (si cum omnibus *cp*). 11 occipito *g*. figens: figes *gp*, fige *c*. et addita *p*. scarificatione *g*: —ficatione *cp*. 13 faē *g*: facies *cp*. tumorem *g*: —res *cp*. chemosis *g*: temosis *c*, themosin *p*. 14 proptosis *g*, prothosis *c*, protosin *p*. chemosis *gp*, themosis *c*. 15 ceratoide tunica (= ceratoidestunica) *g*, cerato .i. tunica *c* (chemosciscerato .i. tunica appar. *p*). 16 Proptosis *g*, prothosis *c*, protosis *p*. 17 difficulter *c*. Rec̄ autem *g*: R̄ hec *c*, R̄ *p*. 18 castorei c̄c̄ añ. 3 I *p*. 20 L III *g*: 3 III *cp*. colbiḡ *g* (—ge *c*, —gis *p*).

utendum etiam et fomento ex decoctione meliloti et rosae siccae: partes singulas mittes et faeni graeci dimidiam partem, decoques in aqua et fomentabis. facit ad reumatismum et ad minorem lippitudinem. aliquando ex ipsa calida penicillo expresso vaporabis.

nec non etiam et collyrio libiano uteris. facit ad tumorem oculorum et chemosis et proptosis, et minutis vesiculis, et sordida ulcera bene purgat et concava supplet aquatius infusum. convenit et doloribus et superadustionibus et diruptionibus et stafylomatibus. bothria etiam 10 ulcera id est fossulas et hypopyos oculos sanat. ulcera etiam difficile in cicatricem venientia, quae dysapulota vocant, optime in cicatricem ducit, et minores cicatrices cum aqua inunctum detergit. et facit aliquando cum ovo et lacte, aliquando cum ovo et faeni graeci suco, aliquando cum aqua ut supra diximus inungitur. recipit autem cadmiae combustae et lotae, cerussae tritae et in testa nova assatae et diligenter lotae dr̄ octonas, amyli

1 fomentū *g* (—tum *c*, —to *p*). 2 mittes *gp*. 3 decoq̄ *g* (—ques *cp*). 6 libiano *gc*, libano *p*. 7 tumores *cp*. chemosis *gc*: —sin *p*. proptosis *g* (prothosis *c*): protosin *p*. 8 vesiculis *g*. purḡ *g*. suppleta. q̄tius (*sic*) *g* (supplet aquacius *c*, suplet q̄c̄is *p*). 10 Bothria *gp*. *cf. Simon Jan. s. bothrion et s. ulcus*. 11 hi(y)popios *g*(*p*), ippopios *c* (v̄ro-*xyous* ἰπποπῖος *Gal. XII, 758*). 12 desapiolita *g*, dis(s) *p* a-polita *cp* (*δυσσάπιολιτα*). 14 deterget *gc*, —ges *p* (—ḡ *p*^o). aliquando — (15) lacte (*cp*) om. *g*. 16 inungitur *c*, —gitur *gp*. inungitur. S. rec̄. añ. (*sic*) *g* (R̄ autem *c*). *sic autem p*: R̄ collirium libanum quod reperitur. Idem reperitur infra hoc eodem capitulo infra hoc eodem capitulo (*iterata linea subducta deletit corr.*) libanum cat(hmie) combuste et lote. ceruse trite et in testa nova *etc.* (*cum aliis notulis duobus ad v. cadmie et ceruse*). ceterum hoc idem Libanum (*Livianum*) graece legitur apud Galenum XII, 762. 17 accusativus (*specierum*) habet *g* (*non cp*): cāmā . . . cerussam . . . amihū (*sic*) recens. sūbeum . . . plumbum *etc.* 18 dr̄ VIII. *g*, dr̄ ortenas (*sic*) *c*, añ. 3 VIII *p*.

recentis, stibeos combusti dr̄ senas, plumbi combusti et loti, pomfolygis lotae, draganti, ges asteros tritae assatae et lotae, cummi candidi, omnium specierum quinque dr̄ quaternas, murrae bonae, opii dr̄ singulas. aqua imbrili 5 id est caelesti colligitur.

collyrium apocrusticum Hermolaou staticon appellatum faciens inter initia ad reumata repellenda et desiccanda et ad alia multa. cadmiae crudae et lotae, murrae, aloes, croci, omnium IIII dr̄ octonas, aeris usti et opii dr̄ quaternas, | acaciae rufae et cummi dr̄ vicenas, aquae caelestis 207 quod suffecerit.

collyrium dia rodon de septuaginta duabus, quod Graeci diebdomecontadyo appellant, si quidem in ponderibus ut supra dictum est sive in rosa seu in aliis 15 speciebus LXX et II drachmis concludatur. facit ad xer-

1 stibeos: stibeum *g*, iscubii *c*, itube *p*. dr̄ senas *g* (*om. c*), añ. 7 VI *p*. 2 pófoliga lota *g*, pāpoligi lote *c*, pōpolige lote *p*. draganti. gesasterā. (Geres tere *c*, gess astere *p*) tritā etc. *g*. ges asteros: *i. e. terrae samiae cf. Diosc.* 5, 171. 3 lotam. 3/4. cuminum... sic *g* (*signum illud om. cp*). cummi: cuminum *g*, cimini *p*, Cirū (*sic c*). 0. sp. quinque *c*, V *g* (*om. p*). dr̄g — quaternas *g* (*om. c*): añ. 3 IIII *p*. 4 Myrrē *g*, Mirre *p*. dr̄g (dr̄ *c*) singulas *g*: añ. 3 I. *p*. imbrili (umbrili *p*): *cf. ὄδοε ὀμβριον Gal.* 5 i. celesti (*g* et corrupte *c*, ubi ī bribile cede fucolli colligitur om. *p*). 6 apocrusticum hermolaou staticon (*sic g* (hémola honstatiō *p*). *habet Aetius* 7, 102. 7 ad int̄ inícia *g* (*om. p*). *cf. πρὸς ἀρχὰς Gal.* reuma *gcp*. 8 Cāmia etc. *g* (*genit. habent cp*). Myrra *g*, mirre *p*, mirte *c*. aloen (*sic g*) *gcp*. 9 omnium IIII *g*. dr̄g (dr̄ *c*) octe(o *g*)nas *g*, añ. 3 VIII. *p*. esustum. et opium *g* (*genit. cp*). añ. 3 IIII. *p*. 10 Agaciē *g*, Acatie *cp*. cumini *g*, cimini *p* (erui *c*). bicenās *g* (añ. 3. XX. *p*). aqua celesti *g* (aque caelestis *p*). 11 sufficit *c* (*cf. c. 28*). 12 *cf. διὰ ῥόδων Galeni XII, 767 et Aetii 7, 108*. duabus *cp*: II. *g*. quod: quas *gcp*. 13 diebtomē ctadio *g*, dielepdonie cantadio *c*, die hedome cantadio *p*. si quidem sive i. *p. gp*, siquidem pacietur i. *p. c* (sive *omis*). imponderibus (*sic g*). 15 septuaginta et duobus *c*, s. duabus *p*. dragnis *cp*, dr̄g *g*. ad exero obtalmia *g*, ad exoro optalinam *c*, ad obtalmias *p*.

ophthalmiam id est siccam lippitudinem et ad prurium maiorum angulorum, etiam et cicatrices blande detergit. recipit autem cadmiae crudae et cummi dr̄ quaternas, croci dr̄ VI, murrae et spicae indicae dr̄ quaternas, stibeos et opii dr̄ quaternas, rosae viridis foliorum dr̄ LXXII. aqua imbrili colligitur.

collyrium dia libanu faciens ad supplenda in oculis ulcera concava. recipit turis masculi et cadmiae dr̄ quaternas, opii dr̄ VI, draganti dr̄ II, cummi dr̄ octo, aquae imbrilis quod suffecerit.

aliqui vero in hac collyrii confectione colorem album affectantes cerussam minime comburunt, ignorantes quia si igne caruerit, lanuginositatem quam in se detinet habens, sordidat ulcera potius quam depurget.

collyrium Zoili nardinum a Graecis appellatum, conueniens vetustissimis oculorum passionibus. facit ad reumata tenue diuturni temporis et debilitatem oculorum mirifice confortat. recipit cadmiae botrytidis lotae et aeris usti

2 deterget *g* (—gat *c*, —gt̄ *p*). 3 Rec̄ *g* (R̄ *cp*). autem *gc*: *om. p*. cadmiam... ciminū (*sic* cimini *p*, etemi *c*)... croci... mirra... spica... stibeos et opiū... rosę *g* (*genitios semper habent cp*). dr̄g (*sic g*, dr̄ *c*, ut supra 52, 9, 10 et in v. seqq.) quaternas *gc*: añ. 3 VIII. *p*. 5 dr̄g IIII (*pro ternas* IIII, ut supra v. 4) *g*, dr̄ quaternas *c*: añ. 3. IIII *p*. 6 umbrili (*item infra semper*) *p*. 7 dia(o *cp*)libanum *gcp* (*cf. Gal. XII, 770*). in oculi *sic g* (—lis *cp*). 8 rec̄ *g*, R̄ *cp*. turis... cadmia... opiū... draganti... cuminū *g*. dr̄ quaternas *c*, dr̄g IIII. *g*: añ. 3 IIII *p*. 9 cummi: cuminū *g*, cimini *c*, cimini *p*. octo *g*, VIII *c*, III (*sic*) *p*. aqua im(n)brili *ge* (aque umbril' *p*). 10 suffecerit *p*: suffic̄ *gc*. 11 hac *gp*: huius *c* (*sed cf. supra p. 51, 17*). colorem etc. *Gal. XIII, 409*. 12 minute commiscent *p* (minime cōmūrūt *sic c*). 13 caruerit *cp*, —runt *g*. d. nō habens *c*. 14 s. potius ulcera *cp*. depurget (*sic gcp*). 15 *cf. Zoili coll. ap. Gal. XII, 771*. appellatur (*sic gcp*). 16 reumam tenuem *g*. 18 Rec̄ *g*, R̄ *cp* (*et sic semper*). cadmiam botriden (botriten *c*, —te *p* *cf. Gal. XII, 220*). lotę et exustum (eris usti *cp*) lotum dr̄g. *g*.

loti dr̄ denas senas, cummi albi, acaciae, stibeos dr̄ quadenas, murrae, croci folii, castorii, opii, chalciteos semiasae dr̄ binas, aloes et spicae indicae dr̄ singulas, cerussae torrefactae et lotae dr̄ VIII, aquae imbrilis quod suffecerit.

cataplasma conveniens oculis ulceratis et tumentibus et proptosi periclitantibus et iugiter dolentibus. melilotum atticum tunsum et in passo coctum teres diligenter et supermittes ovi assi vitellum I et acaciae nigellae modicum, et cataplasmas leviter. aliqui et opium.

anacollema ad reuma. crocomagma, opium, rosam siccam, acaciam ex aequali modo acri aceto teres. cum impinguaverit, inlines frontem.

collyrium cycnos a Graecis appellatum. facit ad ulcera universa et bothrion dolores etiam mitigat et hydropya sanat. recipit cadmia combustae et lotae dr̄ XXXII, cerussae combustae et lotae dr̄ XVI, amyli recentis, opii, draganti, omnium trium dr̄ octonas, acaciae suci et cummi dr̄ quaternas, aquae imbrilis quod suffecerit.

1 añ. 3. LX. p. cummi: cimini gp, comini c. acacia g. añ. 3. XL. p (quaternas c). 2 mirrē. crocū (cc ep). castoreū (—rii c, —rei p). foliū (—ii ep, cf. Gal.). opiū (—ii ep). calciten g. 3 añ. 3 II. dr̄ singulas c: om. g, añ. 3. I. p. 4 aqua (atque p) imbrili g. 5 suffecerit gp: sufficit c. sequitur in p(c) Confectio collirii libani prima et simplicissima. catmie combuste (et c) lote. ci(o c)mini ambarum specierum dr̄ quinas (añ. 3. V p). ges astereos torrefacte et lote dr̄ VI. ceruse torrefacte et lote. stibeos combusti (et c) loti dr̄. quaternas (añ. 3. III. p). opii (3. p) I. aqua(e p) i(u p)imbrili(s p) quod sufficit. cf. supra not. cod. p ad p. 51, 16. 7 proptosis g, prothosi ep. 9 acacia nigella p. 11 anacolina c, ana colli ema (sic) p. crocum (—co c) magna g. rosa siccā. acacia g. 12 acro g. 13 impinguaverit g (—verit c). 14 cygnos g (cignos c, cignes p) cf. xwvros Gal. XII, 759. 15 bothrion g (ps, om. c) = βoθpλωv. hipopia g (ippopia c, ypopia p, ὑποπια Gal.). 17 amili gcp. 18 tracanti c. dr̄ octenas c, dr̄g VIII g: añ. 3. VIII (om. omnium trium) p. cimini gp, cumi c. 19 añ 3 III. aqua (aque ep) imbrili g(c, umbril' p). sufficit (sufficē) gcp.

Ad trachomata id est asperitates palpebrarum et ad sycosin, quam nos ficitatem dicimus, siquidem similis grans fici in palpebris versatis asperitas reperitur. in curationibus vero pumice aut osso sepie molli hoc est detracto cortice, et diligenter formato versatoque palpebro, eadem asperitates sufficienter fricabis donec sanguinentur, tunc penicillo posca frigida expresso diligenter deterges vel desiccabis. post haec et collyrio trachomatico uteris, quod appellant paedicon id est puerile, siquidem et infantibus conveniat. ad reumata et trachomata bene facit, si cum aqua resolves et crassius sub palpebro inungues sive sub ciliis, quod Graeci ex hypoboles vocant. miraberis hoc factum. recipit autem cadmia purgatae dr̄ XXIII, chalciteos combustae donec rubea efficiatur dr̄ XII, opii et aeris usti dr̄ III, cummi dr̄ X, aquae caelestis 15 quod suffecerit.

ad eos quibus calx viva in oculis ceciderit. quoniam si aqua foveas magis incenduntur, ideo oleum rosaceum cum ovi albo et tenui commiscebis et oculis iugiter infundes. dehinc post unum vel duos | dies libiano collyrio, p. 208

1 trachomata (sic) gc (draconata p). 2 ficitatem g: sicitatem c, siccitatem p. 3 fici gp: sici c. 4 reperitur gc: —ritur p. 4 pomice g. osso gc: osse p. 5 palpebro gp (versatisque celebris palpebris c). 6 sanguinetur ep. 9 pedicon gc (pēdicō p). cf. παδίκων al. ap. Gal. XII, 770. puerilem gc (—le p). 10 conveniat gc: —nit p. reuma gcp. 11 resolves gp (om. c). palpebro g, —bris c, —bra p. inungues sive subcilies c: inunge assidue subcilies g, inungas sive(su) subtiles p. 12 quod ep: quos g. exhipoboles g, exi po bolos c, exipobolos p. mirab g (mirabil' p). item infra p. 56, 2. 13 cadmiam purgatam g. 14 calciten cōbustū g, calcideos cū usu c, calcitē cōbusti p. rubea c: rubeum g, subrubeum p. 15 opium et esustum g. cimini g, cumini c, cimini p. aqua cēlesti g. 16 suffecerit g, sufficē c, sufficit p. 17 in oculis gcp. quoniam si... Ideoque oleum gcp (omisi que). 19 albumine c. tenue gc (—i p). commiscees gcp. infund g.

si forte aliquid laesum erit, in cicatricem duces, et miraberis hoc facto.

collyrium dia leucoiu appellatum, id est de viola, confectione facilissima facit ad albore et cicatrices extenuandas. 5 recipit violae hortinae florum viridium, cummi albi dr octonas, ammoniaci dr IIII. teres cummi, et ammoniacum prae manibus habebis, tunc flores virides pensabis et teres diligenter, et supermittes supradictas species, et iterum simul teres ut sibi bene counentur, et facies collyria. in 10 usu autem ad minores cicatrices admixto libiano inungues.

collyrium dia ceratos elafu appellatum, id est de cornu cervino, ad albore et cicatrices extenuandas. recipit cornu cervini combusti et loti 2 I, aeruginis 2 I, ammoniaci 2 I, sepiarum testae mollis detracto cortice 15 2 II, plumbi mundissimi 2 VI, opii 2 III, murræ 2 IIII, cummi dr IIII. vino veteri optimo colligitur.

xerocollyrium acuens visum, quod Graeci oxydercion con vocant. facit et ad amblyopiam id est obtusionem visus et ad xerophthalmiam id est siccam lippitudinem, et

1 leser̄ g, leserit c, lesit p. duē g, —cis p (dulc c). mirab g (mirabeis c, mirabil' p). 2 facto: factum (factm c) gcp. 3 dialeuco | hui (hia corr.) g, dialeuco hui c, dialēto hui | p. violē g, viole c, viol' p. 4 facillime g(cp). extenuand g (—das cp). 5 rec g, R cp. ortinē g: ortice cp. flor virid g (—ris —dis p, —ris —de c). cimini gp, et cumini c. 6 dr̄g VIII g, dr̄ octenas c: añ. 3 VIII p. amoniaci gc (armoniāci p). ciminum gp, et cumini c. 7 pensas gcp. 8 pre(p)dictas c. 9 cohumentur g: coadunantur p (ut bene commisceantur c). facis (fac c) gcp. 10 inunges gp (unges c). 11 elafu: helafu g, ellafui c, elephū p (de tabibus cf. Gal. XII, 762). 12 r̄ g, R cp. 13 cornu cervinum (—ni p) gcp. 14 a(x p)moniāci gc (sic semper). a. dragma una c. teste mollis c: testa mollia g, testarum mollium p. 15 2 III. g: om. p, dr̄ 3 VI c. mirra g (mire c, mirre p). 16 cumi (hic primum) g: cimini cp. 17 oxidorcion g, exhdorcicon c, exidocicon p. 18 ambliopia g, āpliopiā c, ambliopica p. 19 xerotalmia g, yerotalmia c, serotalma p. i. (id est) p: τ (et) c, om. g.

oculis lacrimosis, et pterygia mitiora et rubicunda attenuat. cadmiae crudae et lotae dr̄ XX, salis ammoniaci dr̄ X, aloes dr̄ II S, piperis albi, faecis vini 2. quinas, sandaracae 2 II, folii ð I S, nitri siliquas quattuor semis. tundes, cernes et diligenter teres usque ad ultimam lenitatem.

hygrocollyrium acuens obtusum visum. convenit maxime illis quibus suffusio imminere monstratur praeter dolorem capitis. sin vero ex antecedenti dolore totius capitis vel emicranii nata fuerit suffusio, omnino incurabilis nuntiatur. et nominatur talis suffusio platycoriasis id est dilatatio pupulae. ergo confectio medicamenti talis est. mellis atici, fellis beluae, radicum feniculi corticis suci, olei veteris paria pondera. si vero mel atticum non inveneris, stillaticium mittes et uteris.

fomentum oculis acuens visum, quod Graeci oxy-

1 ptorrigia g, ptorigi c, prorigiā p. mitiora g: minora c, mora p. adtenuat g. 2 Cadmia g (R cadmia c), camie (corr. catimie) p. 3 aloen gc, aloē p. Piper album g. feces gc (—cis p). añ. 3 V p. Sandaraca ... foliū ... nitru. siliquas g. 4 foliū g: folii p, follei c (cf. Gal. XII,

734 φύλλον). ð. I. S. gp, scrip̄. I. S. c. IIII semis g, IIII. S. cp. 7 Igro collirium gcp. 8 quibus fusio imminere g, quibus suslusia minnere c, q. suffusio imminere (corr. imminere) p. 9 antecedenti gp (Sin — capitis om. c). 10 emigranei g (—nii cp). 11 platic(g p)orasis (—sin c) gc. 12 papule g, papule c, "I' pupille. "papule (ubi signa inver-tendi v. ordanis add. corr.) p (id est papule vel pupille ex gloss.). Ergo gc: om. p. 13 mel atticum g, mel abicum c, melatici (mel atici corr.) p. item v. 14. fel belue(c) g(c), fel belue i. mustele (pr. m.) p. nimirum abesse videtur beluae nomen, cf. Med. Plin. (Rom.) I, 18. sed cf. Th. Prisc. I, 10 p. 12c ... obscuritates expellimus. hoc belue fel mixtum melli facit. hoc succus rutae etc. radicem g, —cum c, —c p (cf. Gal. XII, 738 μαράσθρον πολὺ τῆς δὲ γῆς). succum g, sucus c, suci p. 14 olei veteris cp. paria pondera gcp. 15 stillaticium gc, stillati p. mittis gcp. 16 oculis (ocul' c) gc, ad oculos p. oxidorcion g, oxidericion c, oxidoricion p.

dericōon vocant. feniculi hortini radicis et centauriae partes binas, faeni graeci et meliloti partes singulas decoques et uteris.

5 anacollema ad reuma. acaciam nigellam teres et cernes, dehinc in usu cum ovi albo et tenui conteres et cum acri aceto temporibus oblinies. hieme vero addes murræ et mannae turis modicum et uteris sicut supra. tricocollema capillis oculorum ligandis. picis siccae, cerae, mastices, resinae frixae, omnium IIII paria pondera in uno consolves ad vaporem et facies collyria oblonga. ad hyposfagmata id est suffusionem sanguinis ex antecedenti percussu in oculis factam. convenit inter ipsa initia aqua salsa diligenter confecta ex infusione salis candidi. tenui linteolo subiecta lana vel moto tilto ligabis. novit enim talis suffusionis sanguinem ex percussu spargere.

10 aliud ad tumores et dolores et spargendum sanguinem. ovi album et tenue in ampulla minore adicies et super stillabis columbinum sufficientem sanguinem ex vena sub ala incisa, et commixtis ac leviter tepefactis infundes.

1 ortini *gp* (*om. c.*). radices *gc*, rad' *p.* centaureæ(e) *gp.* 4 anacollema *g* (—colema *ep*). acacia nigella *gc*. teris *gp.* 5 in usum *gp.* cum ovi albumine cont. *c.* conteris *g* (—res *ep*). et *p*: aut (aū *g*) *gc*. 6 oblinies *gc* (—nes *p*). 8 Trico collima *g(c)*, † (tri)collima *p* (et in *margin*). Intelligo depilatorium cum siserepios in circa instanti cum colofonio *i. e.* in libro *Platearii* Circa instans *appellato*). pice sicca cera. mastice (—ce *c*, —c *p*). resina frixa *g*. 10 uno *g*, unū *c*, vino *p*. fac *gp.* 11 hiposfaumata *g*, hiposfaumata *c*, ypostauāta *p*. 12 percussura *p*. 14 vel moto tilto ligabis (*cf. c. 19. 22*): et molli ligabis (*sic*) *gp.* 15 talis suffusio sanguinis ex *p. sp. g*, talis suffusio ex *p. sanguinem sp. c*, talem infusionem sanguinis ex percussura *sp. p.* 17 tumorē et dot *g* (—res *ep*). 18 alb et teū *g*. adicies *gp*, adicis *c*. 19 columbinum *g*: columbi *ep*. suffic *g* (—cientem *ep*). 20 tepefā *g* (—factis *ep*). infund *g* (—des *ep*).

similiter facit singulariter et ovi columbini album et tenue in oculis infusum.

collyrium superinunctorium quod Graeci yperenchriston vocant. facit ad hypopia id est livores palpebrarum. | [*ci- finitur p. 208 *suppl. v.*] cutae herbae suci dr̄ VII, acaciae dr̄ VI, croci dr̄ II, ab-sinthii suci et murræ dr̄ singulas, opii scrip. II, cummi dr̄ IIII, aquae quod suffecerit.

XXX. Ad fluxum sanguinis ex naribus.

Sanguinis vero fluor parva destillatione per nares

1 singt *g* (singulariter *ep*). columb *g* (—bini *p*, —binaei *c*). 2 oculis *gp.* 3 superinunctor *gc* (—riū *p*). que *g* (*g* *ep*). ypere christon *g*, hypere(i *p*)riston *c(p)*. 4 fac *gc* (faciens *p*). ipopia *gp* (ipa *c*). hic finitur textus simulque qualis per se olim fuit codicis Sangallensis (*g*) folium ultimum in ultima pag. (208) usu detritum, vacuo quidem relicto non nisi trimum unius ultimae lineae quartarum spatio sequuntur duo folia (*p. 209—12*) formae paulo maioris ab ipso Cassii codice non minus aliena quam qui ante Cassium (*s. XI*) nunc habetur compactus Sulpicius Severus et forma et aetate maior (*s. IX*). post palpebrarum sequuntur in Cantabrigiano quae a Cassio videntur aliena esse sine interpunctione haec: cicutē . . . sufficit (huc usque etiam in Parisino). Ad oculorum sanguinem. sucum rute cimini pulverem albumen ovi tempera et superpone ad idem masticen fenugreci rose sicce cimarum rubi licii equalia pondera distempera cum aqua de rosa fac magdaliones et sicca sub umbra postea tere et ipa (ipopia) cum pulvere pel'e. Iterum guttis cerne tempera cum melle et oleo et superpone. Ad oculorum maculis stercus corvi aut fel miscum cum melle et sine fumo et in oculis superpositum maculas citius sanat. Ad oculos qui non vident pullos hyrundinis cum acu ciprina (cipna) in nidum suis cecabis signabisque eos ut cognoscas et post quatuor dies cum viderint | (*f. 71*) precidas eorum capita cum fici cultello quem repones in ficu capita vero incedis et pulvere facto in oculis stillabis protinus visum restituit. (*Seq. cap. 30.*) 5 cc *c*, cē (*i. e.* cere pro cē = croci) *p*. 6 mire *ep*. añ. 3 l. *p*. opi 3. I (*sic*) *p*. cimini *p*, cūm *c*. 7 aqua *c*. suffic *ep*. 8 ex naribus *c*: om *p* (Ad narium sanguinis fluxum *ind. p*). 9 distillatione *c* (*Petr.*): destinationem *p*.

factus si forte in aegritudine acuta id est celeri motu nata contigerit III. vel IIII. die, pessimam aegritudinem et prolixam ostendit, quam Graeci macronosian vocant, aliquando vero et freneticam passionem denuntiat. si vero in ipso initio aegritudinis supradictus sanguinis fluor fuerit factus in iuvenibus vel plurimo sanguine naturaliter abundantibus, quos polyemos vocant, et cum largo cursu frequenter, bonam discussionem ostendit.

curationis autem tempore si ex proximis narium locis et non de altitudine fuerit sanguinis fluxus, oportet in principio simpliciter molli penicillo frigida aqua madefacto circa maiores angulos oculorum exprimere. si vero de altitudine manaverit sanguis, erit infrigidanda facies ex aqua nimis frigida aut posca frigida. etiam et penicillos frigidos posca leviter expressos fronti et naribus superproicies, et manuum ac pedum acra, id est summitates, ligabis et narium cavernas molli linteolo diligenter obtudes. quod si minime abstinuerit sanguis, cubiculum in quo immobiliter iaceant frigidum et planipedum et ob-
 20 scurum procurabis. etiam manus et pedes frigida aqua vel posca fomentabis et in ore similiter ut contineant dabis. et si fuerit tempus veris vel aestatis, et ipsius patientis aetas fuerit iuvenilis et febricula medicissima,

1 i. celeri acuto motu nata *p.*, i. celeri mutata *c* (vel celeri motu *Petr.*). 2 III. aut IIII. dies pessimas aegritudines et prolixas *c.* 3 macronosiam *c*, magnosiam *p.* 4 aliquando . . . denunciat *c* (cf. *Petr.*): *om. p.* 5 subditus *s.* fl. *c.* f. factus fuerit *p* (*Petr.*). 6 in iuvenibus (in iuvenibus *c*) *Petr.*: iuvenibus (in *om.*) *p.* vel primum sanguinis n. abundantis sinus *c.* 7 pollienos *p*, polientas *c* (poliemos *Petr.*). 9 proximis (p^{is}) *c* (*Petr.*): primis *p.* 10 sanguis fuerit *f. p.*, fuerit sanguis *f. c* (fuerit sanguinis fluor *Petr.*). 11 madefacta (*sic*) *c* (*Petr.*): infuso *p.* 12 m. oculorum angulos *p* (*Petr.*). exprimere *p* (*Petr.*): *om. c.* 13 infrigidata *c.* 14 nimis (nis *c*) *Petr.*: urtis (*sic*) *p.* *p.* nis frigida iterum *c.* 15 leniter *c.* super proicies *cp* (proicies *sic p^o*). 17 obstrudes *c* (*Petr.*). 18 abstinuerit *c*: restiterit *p.* 22 vel *p*, vermi *c.*

etiam et caput frigida fomentabis, et lines frontem et nares et sub oculis gypso posca resoluta aut luto figulino, aut cocleas minutas cum sua testa et aloen aridam aut gluten taurinum aut ges entera id est vermiculos de ar-
 5 rugia admixta turis manna cum ovi albo et tenui conteres et fronti et naribus superinduces. si vero permanserit sanguinis fluor, cucurbitam praeraso capite conglutinandam occipitio appones cum ingenti flamma et plurimo horarum tempore immorandam. quod si nec sic abstinuerit, etiam et scarifabis. sic enim faciens sanguinis 10 detractioe facta narium fluxum mederis.

aliud quod appellatur a Graecis dia sfongon ischemon id est ex spongia confectum retinens sanguinem, et conficitur sic. spongiam novam liquida pice infusam cacabo novo in furno combures addito cooperulo ex argilla. 15 dehinc diligenter teres et naribus calamo insufflabis. sed oportet primo glebular sanguinis, quas Graeci thrombos appellant, per os depurgari ex melotide molli lana involuta et posca infusa, et sic medicamentum insufflare.

1 frigide *c*, —dis (fr^{is}) *p.* linis *cp.* 2 et sub oculis *c*: sub oculis (*om. et*) *p.* et resoluta *c.* 3 arida *p*, con(9)-tritas *c.* 4 gesenterea *p*, gescentero *c.* id — arrugia *p*: *om. c.* 6 inducis *cp.* 7 conglutinanda (*sic*) *c* (—do *Petr.*): *om. p.* 8 oppones *c* (*Petr.*). et cum *c.* flama *c*, flama (*sic*) *p* (flamine *Petr.*). et *p* (*Petr.*): in *c.* 9 horarum *c* (*Petr.*): *om. p.* imoranda *p*: —da *c*, —do *Petr.* *sic c*: *om. p* (*Petr.*). 10 et *c*: *om. p* (*Petr.*). scarificabis *cp.* deinde *sic c* (cf. *Petr.*): Sic enim patientes sanguinis detractioe facta n. fl. mederi. *p* autem (*om. primis verbis*) *sic*: (scarificabis) facta narium (*sic*) detractioe fluxum narium mederis. ego ex *Petr. scripsi* faciens, ex *p* mederis. 12 diafrōgos diemo i. expongia confectio *c*, diafrōg thefmō (vel thefmō) confecto *p.* ubi sdiemo non est pro *ēvauon* (ut *Gal. XII, 376*) sed schemon, ut *infra c. 38* et *Sim. s. v.* (diasfongos chemon). 14 sic *om. c.* cacabo — argilla (*sic*) *c*: cacabo infusam (*sic iterum*) et addita cooperulo argilla circum lines. et in furno combures. (dehinc *etc.*) *p.* 17 thrombos *c*, tumbos *p* (trumbos *p^o*). 18 os *c*: hos *p.* ex: et ex *cp.* melotida *cp.*

aliud optimum. ipsum sanguinem accipe et combure et factio pulvere nescienti naribus inice, si de dextra dextrae si de sinistra manet sinistrae.

aliud quod Galenus in sua therapeutice hoc est 5 libris curacionum fieri praecepit. si de sinistra nare sanguis decurrerit, cucurbitam tenacissimam multa cum flamma spleni conglutinabis. si de dextra, epati similiter appones.

aliud si chronia fuerit passio id est longi temporis 10 et nimis aquosum et tenuem videris fieri sanguinem, si tamen solutio spontanea ventris minime obstiterit, catapotia Galeni superius in passione capitis scripta dabis, et humorem per ventrem purgabis, et sanabitur.

XXXI. Ad polypum et ozaenas.

15 Utrasque passiones, id est polypum et ozaenas quas nos fetores narium dicimus, communiter medicamentis de-

1 optimum *p*: *om. c* (cf. *Petr.* optime facis si . . . excipias). ipsum s. combure et factio pulvere naribus inice si dextra dextre si sinistra maneat sinistre *c*, ipsum s. accipere et comburere et ipsum pulverem naulecti (*sic*, nesciente *Petr.*) naribus insuffla. si de sigistro (*sic*) in sigistro. si de destro in destro *p* (*similiter Petr.*). cf. *Th. Prisc. I, 12.* 4 (*item 12*) galieni *cp* (*Gal. X, 316.* cf. *XIV, 338*). in sua pedice tra *p*, in sua puericia therapeutice *c*. hoc est *c*: i. (id est) *p*. 5 sinistro *c*, sigistro *p*. 6 decurrerit (*sic*) *c*: cucurrerit *p*. 7 spleni *c*: sple *p* (spl'ē *p*^c). dextro *c*, destro *p*. similiter appones epati *p*. 9 Aliud si cronia *c*: Si cā *p* (*in marg.* Aliud si cicā *p*^c). 10 nimis *p*: nimium *c*. aq. sanguinem et t. videris (*om. fieri*) *p*. Sit nō (*pro* si tm *p*) *c*. 11 iniē *p* (*in marg. p*^c: al'. mīme = *c*). obstiterit *p*: abstinerit *c*. cataputias . . . scriptas *cp* (dabis scriptas *c*). 13 humorem *p*: —res *c*. sanabitur *c*: sanabis *p*. 14 Ad polipum et ozaenas *cm* 31 *c* (*in ind. capp.* Ad pulippum et ozaenas *p*): *om. p* (*qui prima testus verba Utrasque — zernas rubricae instar repetit*) cf. *Gal. (exp.) XIV, 336.* *Th. Prisc. I, 11.* 15 uterque *c*. pulipum et zernas *p*, pulipis et ozerne *c*. 16 fetores *p*: fenrē (fetorē) *c*.

siccatoris capiti praeraso impositis curabis, ut est diaiteon emplastrum, aut barbara, aut illud quod appellant dia coclion id est ex cocleis et conficitur sic. murræ et turis masculi uncias singulas, cocleas integras cum sua testa numero V, ovorum albugines II: in girba contusis et 5 diligenter simul commixtis capiti ut supra dixi raso inlines et super linteolum impones, et sines medicamentum manere diebus novem. et sic topicis medicamentis id est localibus proprie ipsis in locis uteris. hoc est quod a Graecis ozaenicon dicitur: recipit aluminis scissi murræ 10 sandaracæ, omnium trium dr̄ quaternas, aeris usti et gallæ dr̄ singulas: diligenter tritis per calammum insufflabis, praelotis vino bono naribus.

XXXII. Ad dentium dolorem.

15 Efficuntur dentium dolores sub aquoso et frigido flegmate reumatizantibus gingivis, ut etiam ipsi dentes caventur, maxime illi maiores vel molares qui quattuor radicibus fixi esse noscuntur, quos Graeci tetrarizus vocant, et putrefacti lividi et nigri et in parva frusta comminuti relictis radicibus expuantur aut certe ex ipsis 20 gingivis quibus continentur laxatis radicibus cadant.

1 ut est *p*: utere *c*. dia chiteon *c*, dialitcon *p*. 2 aut barbara — (3) cocleis et *om. c* (*qui deinde habet Aliter sic mirre . . .*). 3 diacodion *p*. 4 uncias *p*: 7 *c*. 5 nō *c*: *om. p*. in girba (guba *c*) contusis (—cussis *p*): ἀμυρονήσας *Oribas. exp. 4, 46* = *Ps. Gal. XIV, 336.* 6 simul *om. c*. capiti *c*: apī *p* (*p*^c *in marg. capī*). in (1)linis . . . iponis . . . sinis *cp*. 8 novem *p*: IX *c*. 9 in *c*: *om. p* (*Petr.*). uteris. hoc est: sic *cp* (*et Petr. p. 207 sup.*). quod appellatur a gr. ozenicon *p*. 10 R̄ *cp*. et mirre. et s. añ. 3. IIII. eris . . . *p*. 11 et *om. p*. 12 teres et per . . . *p*. 15 et frigido *p* (*Petr.*): *om.* (sub aquosa ex flegmate) *c*. 17 caventur *c*, cavernantur (*sic*) *p* (cf. *Petr.*). maiores (maiores *ante corr. p*) vel *om. c*. 18 esse fixi n. *p*. tetrarizus *c*, —zos *p*^c (tetricos *ante corr. p*). 19 et (putr.) *c*: cum *p*. *p*. et lividi *p*. nigri in *p*. 20 expuantur *p*: despuantur *c*. 21 cadunt *p*.

in curationibus vero si nimius fuerit dolor praeter putredinem gingivarum, oportet sacculis salis torrefacti loca quae dolores patiuntur extrinsecus vaporare. etiam et apoflegmatismum masticatorium oportet adhibere, quem 5 Graeci masomenon vocant, et conficitur sic: stafsagriac et mastices et pyretri, omnium trium paria pondera in uno diligenter contundes, cerac medicum admiscebis et rotulas finges, quas Graeci trociscos vocant. ex quibus masticandos dabis, et inclinato capite humorem decurrere 10 dimittes.

aliud ad dentis dolores, enchyra id est infusio in nares. betae, et melius agrestis, radicis suco in naribus ipsius partis dolentis infuso dolores dentium solves. ob- servandum praeterea ab omnibus frigidis. nam Hippo- 15 crates in aforismis sic ait, omne frigidum dentibus esse hostile sive inimicum, quod autem calidum amicum et delectabile.

fysicum ad dolorem malae, de Vindiciani Afri.

2 saculos (sic) salis c: solis (sic) sacculis p. 4 apofleg- matissimum p. quem: quod cp (cf. Th. Prisc. 1, 14). 5 masumen p, masum c. 6 et om. p (bis). mastice c, —c p. pyretri cp. omnium trium c: om. p. pondera cere m. admisce et in vino diligenter contusus (sic c, commiscis p). rotulas frigris (sic p, singulas c) quas. (qs p, qs p^c) cp. quae ordine inverso correvi. 8 rotulas cp: —los Petr. .ex q. masticandum c, —dus (d^o) p (ad masticandum Petr.). 10 dimittis cp. 11 aliud (περὸς ὀδονταλγίαν): hoc Apollonii est (ex eupor. ap. Gal. XII, 865. cf. XIV, 356). Aliud dentis dolore endima c, Aliud ad dentium vel dentis dolores 5 ōnclima p. 12 nares: naris c, naribus p (Simon s. v.). betae: Beta c, bece p. sucum (ū) . . . infusum cp. nari- bus c: nares p. 13 solves (λύεις): solvet c, —vit p. ob- servandum cp^s: —do ante corr. p. 14 ypocrates in 10 aphorismis (ū add. p) cp. citatur similiter a Th. Prisc. 1, 14. 15 esse dentibus p. 16 hostile sive c: om. p. et de- lectabile c: om. p. 18 fisticum cp (item infra). mole cp. deundiciani afri 19 d'undiciā. afri p, demiciā afri c.

salis grana mediocria numero III matutino tempore ante solis ortum dabis laboranti in ore continenda in ipsa parte in qua dolore pulsatur, donec paulatim defluant et cum deflexerint humorem proiciant. etenim hoc adiuva- 5 menti genus si frequenter fiat limositatem excludit et humores superfluos qui dolorem praestant depurgat.

aliud fysicum ad dolorem malae. caricam et sinapi- teres et induces in panno et cubito alterius partis super- impones, id est si forte sinistra fuerit mala dextro, si 10 dextra impones sinistro.

collutio, quam Graeci diaclysmata vocant, faciens ad dentium dolores. gallas quassatas, taedae pinguis astellas minutatim incisas, iusquiami semen, alumen liparum simul decoques in vino veteri. iugiter dabis ut colluant, cautius vero ne quid ex isto liquore transvorandum existiment. 15 hoc autem non solum dolorem mitigat verum etiam agi- tantes dentes statuit vel confirmat. si vero taedam non inveneris, picis siccae medicum mittes et uteris.

aliud ad dentes agitantes ut statuas vel confirmes.

1 numero c: om. p. ante — parte p: om. c (ubi tpr̄ in quo d. p). 3 in quo dolore c, in qua dolor p. defluat p. 4 proiciunt p. adimenti c. 5 si p: om. c. liniosi- tatem c. 6 humorem superfluum . . . prestat (prat) p. 7 ad om. c. mole iterum cp (sed infra 9 mala cp). cari- cas c. sinapi p, senapi c. 8 teres p: tres c. inducis in panno cp. alterius p: alicuius c. superimponis p, super- 10 ponis c. 9 i. si c: i. ū (ut) si p. s. mala fuerit p. dextro — sinistro c: dextro impones. si dextra in sinistro cubito ipones. 10 iponis c. 11 dialisma c, diaclima p. 12 dolore c. cassatas c. tede pinguis astellas minutas p. 13 tedas pingues minutatim incisas c. 14 s. coques p. et iugiter colluant. cautius ne . . . p. 15 isto p: hoc c. tra- vorandum c: tráficiād' (pro transglutendum?) p. 16 autem c: enim (ē, ante corr. ē) p. h. e. dolorem non solum m. p. 17 statuet vel c, statuit et p. redam p. 18 pice sicce c, picis sicci p. mittis p (—tes c). 19 10 agitātes c: agittatas p (—tācās p^c). statues vel c, statues et p.

oleum myrrinum dabis colluendum et postquam dederis alumen scissum cum limatura corali tritum appones.

aliud ad dentes agitantes stringendos et gingivis implendos. gallae et acanthae aegyptiae — singulas, corali 5 II in uno diligenter tundes et tenuissime tritis uteris.

aliud ad dentes ex percussu agitantes. lac asininum aut caprinum in collutione oris datum dentes agitantes statuit vel solidat, et ulceratas gingivas et oris vitia ex acredine humoris nata medetur.

10 dentificium, quod Graeci odontotrimma vocant. gingivas turgidas sive sanguinolentas sine ulla vexatione desiccant, nigros dentes incandidat et ori fetido bonum odorem facit, dentes mobiles vel agitantes confirmat.

recipit cornu cervini combusti et specularis assi uncias 15 binas, salis ammoniaci 5 I, mastices 5 I, aluminis lipari sicci et folii dr̄ quaternas. tundes et cernes, et uteris.

si vero cancerosa ulceratio fuerit gingivarum, quam Graeci carcinoden vocant, dentium nigredo vel livor ostenditur cum ulceratione putrida gingivarum ex supradictorum dentium agitatione et oris putore, adiuncta corporis mala habitudine quam Graeci cachexian vocant. ob diligentiam

1 oleum — dederis a. c: oleo mirtino collues et collutis dentibus a. p. 2 (item 4) corali c, coralli p. 3 agitantes c:

agitatas (sic) ante corr. p (-tātās p^o). stringendum et gingivas implendum c, et stringere et gingivis replere p. 4 agāte ep. 5 ī uō (vīno) c. 6 percussura p. 7 in om. ep. collucōe horis c: collutionis oris p. 8 statuet vel c, statuit et p. 10 quod greci om. c. odōdotrina c,

adōtmitra p. et ging. p. 11 sanguinosas p. d' fatōe (vesatione corr.) p. 12 nigras c, ni. (sic) p. incandidat c: candidat p. 13 et dentes ep. 14 R̄ ep. specularis

assi (cf. c. 39): spedanasi c, spelā(-lar, spelā p^o pro splena?) assum p. 15 mastice c, — ē p. alumen liparum siccum et folium 3 I (corr. III) p. 16 utere c. 17 Si cancerosa vero u. c. quod (q) c. 18 carcinode c, — don p. 20 pudore c, — rē p. adiecta p. 21 cacexiam ep.

vero curationis oportet leptospathio ferramento lincinio involuto et moto tilto blande desecta detergere, et postquam deterseris, vinum calefactum colluendum dabis, in quo ante fuerit decocta myrta sicca lenticula rosa rubi turiones virides, et in ipsa decoctione modicum mellis 5 despumati admixtum, quod possit putredinem plurimum invadentem non solum tenere verum etiam purgare. et post collutionem adhibitam dia chartu siccum medicamentum appones diebus aliquantis, donec putredo gingivarum, purgetur. et cum se humor in ore collegerit, blande erit 10 despuendus. et cum videris gingivas bene purgatas, cephalico medicamento ad carnositatem uteris si forte minutam inveneris. dehinc etiam novissime in cicatricem duces sicco medicamento diostreon appellato.

est item aliud cancri dentis genus aetatibus brevissimis eveniens. emergit autem inter ipsa initia tumor quidam totius maxillae cum ingenti pallore ictericum morbum simulante, nam Graeci icteroden vocant, qui etiam et veluti venarum livorem in cute ostendat et

1 tempore post curationis add. ep, quod omisi. lecto

spacio c, lecto spatō p. lucinio (sic) ep. 2 moto tilto: meli tincto c, molli moto (corr. in marg. i. tincto) p. de-

secta: desegitare (sic) c, om. p. 3 v. calidum p. ad ante colluendum add. p. 4 decocta p: cocta c. mirta p: mirra c. 6 dispumati ep. admisceo c, amisceo p. quo

p. c, q̄ ex p. p. plurimū (sic adē.) ep. 7 invadentem: invadere (sic) c, om. p. purgari c. 8 collutiem c, col-

lutionem (sic) p. adhibita (sic) c: om. p. diacartum

(—tū) ep. 11 despuendas c, —d' (—dum) p. cephalico p:

focelicū c. 12 ad om. ep. si fortē (sic) inveneris c, si

forte minuta fuerit p (cf. Gal. X, 446). 13 dehinc c: hinc p.

novissimo ep. in om. c. ducis ep. 14 sicco om. p.

diostren c, diostreōn p. 15 est om. p. dentis om. p.

genus etatibus brevissimis eveniens c, genus et. in caes. fatū

(et infantium corr.) brevis etatis veniens p. 16 tumor c:

rumor p (cf. p. 65, 17). 17 pauore c. hictico (morbo) c,

hicta ē (hicticum pro hictericum) p. 19 etiam et c: ex p.

ostendit p.

ipsam buccam perforet, quod Graeci teredona vocant. et est omnino curationis difficilis. sed oportet ea adhibere quae saepissime curandae putredini gingivarum superius scriptissimus, id est dia chartu medicamentum admixto modico pipere. vel illud medicamentum appones ex fimo canis combusto inferius ad omnes putredines et scaras suo loco conscriptum, et extrinsecus cataplasma ex lenticula et pane adiecto modico melle confectum, quod artofagon vocant, et cetera simili virtute medentia.]

p. 184
sup.

XXXIII. Ad tussim humidam.

Humida intellegitur tussis, quam Graeci ygrobecha vocant, quotiens cum plurimo flegmate apparuerit, id est cum abundantia excreatione aut humectatione et narium pruritu et sternutatione. et aliquando iacentibus quodam modo resonum sibilatum ostendit. haec passio est communis reumatismus arteriae et thoracis. quae si multo tempore permanserit ut dies numero XL excedat, efficitur et pulmonis et in pthisicam vergit passionem.

curationis vero tempore oportet in ipso initio duobus vel tribus diebus si vires permiserint ieiunium laboranti-

1 ipsam buccam perforet quod p: ipaz buccā ipa bucca 2 pforē | rep (vel rup — haec enim in charta fere elota despicit non potuerunt — rumpit?) fortit' quod c. tridona c, thēdeā p. 2 curatione difficili (—cil' c) cp. 3 sepiissime c: superius (hic) p, quod infra omittitur. s, putredini g. curande p. 4 diacartum p, diacar c. 5 illud p: om. c. fimo p: fūo (fumo) c. 6 ad omnes (omīs) c: om. p. putredinem et scaras c, putredinis (—dis) et ascaras p. suo loco i. c. 36. 9 medencia c: medicamenta p. 10 Humidae in g. tussis arida praeponiatur capitulo quod numero caret post (1—) XII Ad stigmata. 10 tussim cp: tussem g (et ind. p). igrobeca g: drobecade c, ydropica p. 14 pruritus externutatione g. 15 communi p (—nis gc). 16 reumatismo gcp. cf. Orib. V, 550. toraci g (—cis cp). que g: quod (q) c, om. p.

17 ut g: aut c, i. si p. XL (sic) g. excedat c: —dit gp. efficitur ut (sic) pulmonis g: inficit pulmonem c, efficitur in pulmone p. 18 pthisicam g, tipsicam c. 19 et in i. c.

bus imperare, ita ut se circa horam decimam reficiant et a solito minus potum accipiant. interea ciborum ipsorum qualitas semper oportet esse sicca vel solida aut corpulenta, quam Graeci sterean vocant. sic enim omnia quaeque humida desiccantur, cum e contrario contrariis sanatio adhibetur. et si ventrem minime fecerit, acriore clystere deducendus erit. dehinc iugulos et thoracem et a tergo inter scapulas usque ad cervicem oxyrodino id est aceto et rosaceo oleo ex lanis succidis embrocabis, in hieme calide aestate frigide, et oportuno tempore loca scilicet supradicta ex palmulis et murtae siccae tenuissimis pollinibus et hordei polline cum sufficiente melle et aceto concoctis cataplasmas. nec non etiam cucurbitas stalticas id est constrictorias thoraci et dorso multa cum flamma conglutinabis. etiam et gutturis partem sub mento, quam Graeci antereona vocant, novacula rades, et caribus palmarum et amomo et hypoquistidis suco et mastice adiuncto modico melle concoctis pyriama confectum appones, <aut melle concocto> et herpyllo herba | admixta aloë similiter appones. aut dia iteon medicamentum

1 ut se . . . reficiant g: ut . . . reficiantur cp. decimam gc: XI p. 2 a gc: om. p. ipsorum ciborum q. cp. 3 oportet esse g: sit cp. 4 sterea gp, fña c. queque g: q3 q̄ c, q3 que (quecunque) p. 5 cum — adhibetur gp: om. c. 8 Oxyrodinon g (—no cp). 9 ex c: et g, cum (c) p. 10 calide gc: —dis p. frigide g: —da c, —dis p. loca scilicet ex supradictis gc, loca supra dicta p. 11 ex (sic) murte sicce g, et mirta sicca cp. pollinibus tenuissimis p, pollinis tenuis c. 12 pollinē g. sufficiente g: —ti cp. 15 et torso g (cf. 2. dō p id est et orso p pro et dorso p). 15 mento g, mentu (sic) cp. 16 antereona g: antereon c, the redam p (cf. Cael. Aur. p. 388. 383). 17 ypoquistidis: sic gcp. masticac (= ce) g (—c p). 18 concocto gcp. em(om p)pirisma gcp. 20 aut melle concocto: aut (a) mellis concocte (cotē ante corr. qui scr. ȝcōtē deletis lineolis supra scriptas) p, om. g (ubi appones et herpyllo) et (cum segg. usque ad v. 20 appones) c. et herpyllo (—la p) — 20 appones om. c. amixte p. 20 aloen g. dia. theon g (thahitheon c).

linleo densus inductum appones. aut certe dielectru
 troiscum aut trigonum admixtis palmulis calcatis, patetoe
 a Graecis appellatur, similiter appones. dandum etiam et
 dia codyon singulariter aut suco polentae aut oryzae ad-
 5 mixtum. vel catapotia tussicularia quae Graeci bechica
 vocant vespertino tempore cubaturis id est euntibus dor-
 mitum dabis. aut trigonum troiscum similiter vespertino
 tempore cum calida aqua dabis, si tamen ventris con-
 strictio aut in infantibus aetas minime impedierit. oportet
 10 etiam calenti anagargarismate uti ex decoctione palmularum
 et lenticulae et rosae vel ficorum siccarum: aut siliquis
 graecae dulciores mittes et uteris.

troiscus a Graecis ypocapnistos appellatus id est
 suffumigatorius, conveniens maxime hiberno tussientibus
 15 ad desiccationem humorum, maxime ad longi temporis
 tussiculas, quas Graeci chronias bechas vocant. recipit
 autem sandaracae et turis partes binas, medullae cervinae
 et murrae partes singulas. tundes sandaracam et cernes,
 murram vero et tus separatim teres et cernes. dehinc
 20 simul omnia cum cervina medulla in girba mittes et in

1 linleo *gc* et *ante corr.* (—lū) *p.* densus *gp*:
 denso *c.* dielectrum *gp*, dieleti *c.* 2 admixtum *gp*, —to *c.*
 calcaticis *g*, —ticus *c* et (u *ex corr.*) *p.* pateton . . . appel-
 latum (—tur *p*) *gp.* 4 dicacodion (*sic*) *g*, diacodion *cp.*
 orizae (—ze) *gp.* 5 catapotias singulares (*sic*) quas *g*,
 catapotia singularia quae (q *c*, ũ *p*) *cp.* 6 cubaturis
 (—toris *sic* *g*) id est *om. p.* cubaturio (—p. 8) tempore
om. c. 9 in *om. gp.* 10 calentano (*sic*) garg. *g*, calenti
 garg. *p* et garg. calenti *c.* 11 pioq̄ fied̄ *g*, piarum siccarum
 (pia) ficea *g* *cp.* siliquis graecae *c*: siliquae graecae *g*,
 filicas graecae *p.* 12 mittis *gp.* 13 y(i *c*) pocapnistus *gc*,
 ypoconicus *p.* 13 appellatur *g* (—tus *cp.*) 14 suffumatorius.
 Conveniens *g*, suffumigationibus conveniens *c*, suffumigatori
 (*sic*) conveniens *p.* yberno *g*, i(i *p*)berno *cp.* 16 chronias
 bæccas *g*, trozenas bæccas *c*, cronias bæccas *p.* R̄ *cp.* 17
 partes *cp*: *om. g.* 18 mirrae *g*, mirte *cp*: 19 mirram *gp*,
 miram *c.* 20 in girba (girua *c*) mitis *gp.*

unitatem ut sibi bene misceantur tundendo coges, et
 exinde in magnitudinem lupini troiscos finges. et prima
 die cacabo novo septem troiscos carbonibus superimpones
 et operies ita ut operculum modicum foramen habeat
 quod minorem calammum habeat, et per eum fumum in 5
 ore is qui curabitur excipiat, tam diu quā talem co-
 lorem habeat flegma qualis est medicaminis. et observa
 ne ex aliqua parte cacabi fumus exeat nisi in os. hoc
 facies per septem dies, et post fumum exceptum dabis
 coñditi tepefacti potionem unam, ita ut his diebus holera 10
 olivas caseum impensas recentes legumina et balneas non
 tangant. carbones etiam de gufione vitis facies. sed si
 forte | raucedo aut asperitas fuerit arteriae, vespertino *p. 186.*
 tempore arteriacam euntibus dormitum sub lingua con-
 tinendam dabis, et cum defluerit paulatim sub ipsa esu- 15
 catione transvorandam mandabis, et sanabis. cuius vero
 arteriacae confectio talis est. croci ser̄ VI, gliquiritiae
 ser̄ XVIII, draganti ser̄ XII, piperis ser̄ III, spicae in-

1 cogis *gp.* et *cp*: ut *g.* 2 fingis *g* (*p*, fingis =
 singulis *c*). et — troiscos *om. c.* 3 septem *g*, VII *p.*
 —ponis *gp.* 4 operis *gp.* 6 is (≡if *g*) *gp*: hiis *c* (ut his
 ante *corr. g*). curabitur *gc*: —ratur *p.* tam diu quam
 <diu *add. gc*> *g*: donec *c*, tam diu donec *p.* 7 flegma *c*:
 flegma *g* (f̄a *p*). qualis et medicaminis *g*, qualem (—le *p*)
 et medicamen (—m) *cp.* 8 nisinos *g.* facis *gp.* hoc
g: hoc autem *c*, et hoc *p.* 9 septem *g*: VI *c*, VII *p.*
 10 ti(e *corr.*) pifacti *g.* holera *g*: olera *cp.* 11 impensas *g*:
 ipensan *c*, epēla *p* (cf. *Anthimus* 36). legumen *gp.* bal-
 neas *g*: balneum *c*, balnā *p.* 12 degufione *g*: degufione *cp.*
 vitus ante *corr. g.* facis *gp.* 14 arteriaca *g* (—cā *cp*).
 14 sub lingua *cp*: oblinguam *g.* 16 sub (cf. *c. 34 fm.*):
 subinde *gp.* ipsam esucationem *g*, i. exutacionem *c*, i. effu-
 sionem *p.* 16 transvorandam (*gp*) — sanabis *om. c.*
 vero *gc*: *om. p.* 17 ser̄pti (*deinde ser̄*) *g*, ser̄p̄ *c*, 3 (≡ quin-
 quies supra ser̄. *corr.*) *p.* croci *g*: cc̄ (et *c*) *cp.* Gliqui-
 ritiae *g*; Elincie (*sic*) *c*, lq̄r *p.* 18 XVIII *gp*: XV in *c.*
 draganti *gp*: tracanti *c.* piperi *g.*

dicae s̄r II coliculi suco colliges et facies collyria in modum fabae aegyptiae et in sole siccabis. |

p. 182
sup. (post
exolu-
dendae).

XXXIII. Ad tussim aridam.

Tussis arida a Graecis xerobeches appellatur, et agnoscitur quotiens cum parvo flegmate et faucium tensione et gravedine et nimia thoracis constrictione ex viscosi flegmatis infusione nata, quam Graeci catarrian sive catarrian vocant. aliquando et a tergo dolorem inter scapulas sentiunt, quod Graeci metafron dicunt. contingit frequenter ex antecedenti perfrictione aut e contrario adustione. etenim omnis frigor cerebro humorem flegmaticum nutrit, identidem nimius calor ex calefacto cerebro humorem supradictum ad inferiores partes liquefactum dimittit.

in curationibus vero oportet in ipso initio penicillis calidis id est calida aqua expressis sub mento gutturis partes, quas Graeci antereona vocant, alterna vaporazione mutare. etiam et ori patenti et naribus penicillos supradictos calidos congruit laborantibus applicare, et eos admonere ut ad semet ipsos spiritum vaporis rapiant, quo possint interiora corporis membra, quae Graeci moria vocant, relaxationis indulgentia relevari. post haec et anagargarismata erunt offerenda ex aqua mulsa calida et decoctione fici et ysopi aut ex decoctione origani et thymi et gliquiritiae et his similia.

1 co(au cp)liculi g. colligis et facis gcp. colliria gcp.
2 aegyptiae g, egypte p: egipciace c. sequitur in g cap.
Ad tumorem faucium (XXXV). 3 Ad tussim aridam g
(et ind. p): Ad tussim siccam cp. 4 arida c: siccā p, om. g.
xerobeches (pl.) g: xerobetas p, xerobeches c. 6
ex: et gc, fit ex p. 7 catereon (catere c, catereon p) sive
catarrum gcp. 9 q (quod) cp: quem g. 10 perfrictione p.
11 frigidor cp. nutrit. Identidem (sic) g (p, sine interp. c).
13 dimittit gcp: deponit Petr. 15 mentum (sic) gcp. 16
anthereona p, antrema c. 18 ammonere (immunere c) sic gcp.
20 morian g. 22 et (dec. f.): ex gc, et ex p. 23 ficus c.
ex om. c. 24 gliquiritiae g: gliquirie c, hqr p. similia g:
—libus cp.

sin vero glutinosum flegma, quod Graeci collodes vocant, ingenti conatu de thorace ferri senseris, oxymel ieiunis dabis. et conficitur sic. mellis optimi duas partes, aceti acrioris albi partem unam cum puleio et radicibus apii viridis pridie infusus lento igne simul coques, donec mellis crassitudinem mediocrem sumat. tunc ab igne tolles et per linteolum mundum expressum liquabis et exinde coclearium aut duo singulariter vel cum apiata calida dabis.

sin vero aspero vel mordaci humore | cum strictura p. 183.
tussis fuerit commota, faeni graeci sucum dari oportet. est enim lenificae virtutis, qui valeat humoris asperimi lenire qualitatem et stricturae querelam relaxando mitigare. et conficitur hoc modo. accipies faenum graecum purgatum et aqua dulci lavabis ut terrosa careat qualitate. 15 tunc supra tenuissimos carbones leviter coques, ut omnem acredinem deponat, et secunda aqua mutabis defusa priori, et iterum coques ita ut ipsa decoctio glutinosa in similitudinem coloris vini redigatur. tunc ab igne tolles et per linteolum mundum liquabis, et dabis ieiunis ex ipso 20 suco calicem unum mediocrem admixto mellis despumati cocleario uno. et si forte adhuc minime fuerit soluta thoracis constrictio, inter scapulas circa spondyli locum praevaporatis partibus scarifabis et per cucurbitae raptum competentem sanguinis quod relaxationi faciendae sufficiat 25

1 sin gc: si p. coliode (—dē p) gcp. 2 oximel g,
ex melle c (huius oximellis confectionem p). 3 et g: quod c.
duas partes g: partes II cp. 4 aceti g. radicibus a.
viridis (viridibus c) p. infusus cp: radices a. virides p. infusas g.
7 expressum cp: et pressum g. 10 sin gc: si p. strictura
g (ut supra p. 72, 6 constictione). 11 foeni g (fenu cp).
12 qui (q c) gc: que (q) p. 14 foenu (—ni g^o) grecum g,
fenugrecum c, fenugreci p. 16 leuiter g: leniter cp. 17
secunda aqua (sic) gcp. defusa — (20) liquabis om. c.
priori (sic) gp. 23 spondili (—li c) gc: spondiliorum (loca) p.
24 scarificabis cp. cucurbitem g (—te cp). 25 com-
petenter c. sanguinis: sanguinem gcp. quod gc: qui p.
rel. faciendi sufficiendae sufficiat (sic) g, rel. sufficiat (med. om.) p.

detrahes. etiam et ventris egestionem si non fuerit blando
 clystere provocabis. dehinc transactis tribus post scari-
 fationem diebus si forte aliqua praecordiorum tensio di-
 gitis palpantibus occurrerit, tribus seminibus cataplas-
 5 mabis, nam Graeci trispermon vocant, id est ex lini
 semine contuso partes duas et hordei et faeni graeci
 pollinibus partes singulas, mellis et olei dulcis et aquae
 quod suffecerit in uno coques, et cataplasmabis. et post-
 quam tuleris cataplasma, maxime hiemis tempore molli
 10 lana loca tutabis et fasciabis. post haec omnia et post-
 quam cataplasmatibus dies expleveris, epithima dia spermaton
 appones, aestate vero dia mellilotu epithimate uteris.

aliud ad siccam tussim. irin illyricam decoques in
 aqua dulci usque ad tertiam partem, et in ipsa decoctione
 15 ad modum calicis minoris addes mellis despumati quod
 suffecerit, et ieiunis potui dabis.

confectio electuarii tussiculis aridis et ad raucedinem
 conveniens. recipit autem lini seminis torrefacti et amyg-
 20 dalae | amarae desquamatae et leviter torrefactae et gli-
 quiritiae suci omnium quattuor paria pondera. singillatim

1 et ep: om. g. blando i. leni clistere p. 2 Dehinc g:
 Deinde ep. scari(cari — sic g) ficationem hic etiam g. 6
 semine contuso p: seminis contusi (—sis g) gc. duas: II p.
 et ordeī — singulas om. c. foeni g (fen p). 8 suffecerit
 ep et ante corr. g. 10 tutabis gc: tūbabis p (cf. supra c. 28).
 et fasciabis om. c. post haec omnia: om. ep. Post haec
 omnia et cataplasmatibus d. g, et postquam (omnes add. p) cata-
 plasmatibus d. ep. 11 epithima gcp. 12 diamel(II p)ilotum
 gp (mellilotu c om. dia). epithima gc (epithate p). 13
 tussim ep: tussem g. I(u c)risil(II ep)iricam gcp (cf. Th. Prisc.
 p. 94^d). 14 in ipsa decoctione gp (—am —em c). 15 a.
 m. unius calicis c. dispumati ep. 16 suffecerit p et ante
 corr. g, sufficit c. ieiunū (i. e. —no) c. 17 et raucedini p
 (et ad r. gc). 18 recipit g: R ep. amigdalae amarae
 descemate g, amigdal' ama. desquamati p, amigdalarum ama-
 rarum descamatarum c. 19 leviter g: leniter ep (cf. supra
 p. 73, 16). torrefactę g: —ti p, —tarum c. glyquiritiae g,
 gliquiricie c, liqr p. 20 omnium quattuor gc: om. p. sin-
 gillatim g (singilatim c): singula p.

teres et sic in uno commiscebis et addito melle cocto
 in unitatem coges, et exinde in modum unius avellanae
 dabis ut in ore contineant aegrotantes et paulatim exu-
 cando transvorent. sin vero gliquiritiae sucum non in-
 5 veneris, ipsam gliquiritiam mittes et uteris. |

XXXV. Ad tumorem faucium. p. 186.

Secundum veteres medicos quattuor distantias cum
 suis vocabulis habere uva ostenditur. nam si fuerit ro-
 tunda in similitudinem acinae, stafyle a Graecis appellatur,
 quam nos uvam dicimus. item si fuerit longa et tenuis 10
 et in folliculi sui summitate plurimum humoris habuerit,
 cionis appellatur. identidem si grossa vel vastior fuerit
 ut robustitate sua faucium impleat partes, gargareon appel-
 latur. nam Hippocrates senior in suo prognostico sic
 ait „gargareones periculosae ad incidendum vel exsecan- 15
 dum, quanto magis fuerint rubriores et grandes. etenim
 tumor eisdem locis nascitur et sanguinis incessabilis fluxus
 efficitur. sed oportet in eodem tempore non solum ipsam
 uvam appositione medicamento attenuare, verum etiam
 quibuslibet modis subinanire ventrem. sic enim innoxie 20
 chirurgia adhibetur et metus praefocationis praeteritus
 est“ item alia dicephalos appellata vel bicapita, quae
 rarius nascitur et innoxia esse probatur, si quidem hu-

1 commiscebis gcp. 2 cogis gcp. unius om. p. 3
 exudando (sic) g, exsuccando p: gluciendo c. 4 sin gc: si p.
 gliquiritiae g, glicirizae c, liqr p. 5 gliquiriciam g, liqr bñ
 p: om. c. 9 stafle gp (seafle c). cf. Gal. XII, 972 (960).
 971 sq.). 10 si ep: om. g. 12 cyonis g (ciōis p, tions c).
 vel astūr (sic) g (vastior ep). 14 hypocrates g (ypoer. ep).
 v. Hepp. I, 115 Leps. (citāt etiam Galenus XII, 971). 16
 lubriores g, rubiores c: rubicundiores p. 17 eisdem g: in
 hisdem p, in (locis) c (in isdem Petr.). 19 appositione
 medicamento p (ex corr.): appositionis (—one c) medicamento
 g(c). 21 preterit? ÷ g (p̄tītē p): preteritur c. 22 dia
 coe(ce ep)phales g(ep). apud Petroncellum c. 31 p. 209 (si
 robusta et vehemens extiterit piclosis dicitur) sic quarta in-
 ducitur ἐπιλασσίς. vel g: i. (id est) ep.

morem ex se dimittens in utrasque partes faucium spargat et non per medium destillando pulmonis altitudinem laedat, sicut ceterae uvae faciunt. propter ea chirurgia prohibetur. curacionis vero tempore in ipso initio ad uvas tumentes et summissas, quas Graeci cechalasmenas vocant, et tumentibus faucibus uti oportet dia pityrou anagargarismate, id est ex cantabro. et conficitur sic. cantabrum non nimis calcatius tenui linteolo illigatum mittes in cabo ficili et novo aut certe aeneo stagnato et adiecta p. 287. dulci aqua addes | siccam rosam et palmulas pingues <et> lenticula admixta sales alexandrinus. omnia ad modum mittes, et coques donec lenticula coquatur. post haec ipsum sucum liquabis. bene temperatum et non viscosum nec iterum nimis aquatum efficias, et addito modico melle 15 despumato gargarizandum patientibus dabis non nimis calidum neque iterum frigidum. etenim si frigidum fuerit, tumentibus partibus manifestatur esse contrarium. iterum si nimis calidum fuerit, loca fervore accensa inurit. sed sufficit tantum ut secundum tactum teporem habeat lactis, 20 quod Graeci galactodes vocant.

diachrisma stomaticon id est inlinimentum ori con-

2 destillandum *g*, distillando *cp*. 5 thaias menas *g* (thaias meās *p*), thalasmaenas *c* (i. e. κεχαιλασμένας Gal. XII, 944 etc.). 6 Diapitirona gargarismate *g*, diapitiron garg. *c*, diapitiron anagarg. *p*. 8 calcatius *gc*: calcatum *p*. illi (ili *c*) gatum *gc*: ligatum *p*. mithis *gcp*. in cacabo . . . stagnato: sic *gcp*. 9 certe aeneo (eneo *c*) stagnato *cp*: certe plumbeo vel stagneo vel eneo *p*. 10 dulcia quae *g* (dulci aqua *c*, aqua dulci *p*). siccam rosam *g*: rosam siccam *cp*. et *om. c et mox gcp*. pingues (*om. c*). lenticula et mixtas (mixas *c*, intas *p*) *gcp* (l. admixta *Petr.*). 15 ut gargarizandum *g* (gargarizato *c*, —zando *p om. ut*). n. n. dabis (iterum) calidum *c*. 16 frigidum . . . contrarium (sc. anagargarisma) sic *gcp*. 19 sufficit tantum (tām *c*) ut *gc*: *om. p*. 20 galactodes *g*, galactodes *c*, colotodes *p* (cf. *Aurel. c. 14*). 21 diacrisime *g*, diacrisime *c*, diacrisma *p* (cf. *διάκρισις στοιματικῆς vel διάκρισις στοιματικῆς Galeni XII, 938 sqq.*). stomatice (tomacie sic *c*) *gp*. hoc Galeni fuit a Galeno primo traditum (XII,

veniens. et appellatur e dia ton carion, faciens ad digerendos tumores et praefocaciones antiadum. et recipit nucum viridium corticis sucum per linteolum mundum liquatum. quem molli igne coques usque ad tertiam partem et tolles ab igne et dimittes ut infrigidet. dehinc in mortarium marmoreum refundes et admiscebis mellis leviter despumati similem quantitatem, et addes croci et murræ et hypoquistidis suci quod suffecerit, ita ut murræ et croci singulas partes mittas et hypoquistidis suci dimidiam partem, et uteris. 10

confectio crocati faciens ad faucium fervidos sive rubicundos tumores. accipit autem rosae floris et croci scripulos binos, nucleos pini septem, uvæ passae enucleatae numero novem. teres cum melle despumato et modico passo, et inlines. 15

905) πέρων ἄμεινον (905 et *χηρσιμώτερον* XIV, 360). illimentum (illimētū) *p ante corr.* (ni) *gp*, inlinimētū *c*. 1 ediaton

carion *g(p)*, ediaton|netron *c*. digerendos *cp*, diridendos (i. e. dirigendos) *g*. 2 antiadum *g*: antea datum *c*, ἀτ'ια2 (arteriarum) *p*. et recipit *g*: *p* aut *c*, *p* *p*. 3 linteolum mundum. molli igne etc. *g*, l. m. i. quātū quē moli igne *c*, mādū
līteolū ^ colātūidū (i. e. l. m. colatum) m. i. *p*^c. 5 et *gp*: postea *c*. et dimittes (—tis *g*^c) *c*: *om. p*. infrigidet *g* (infridet *c*): frigescat *p*. 6 admisceo *gp*, adungues *c*. 7 despumati *cp* (item *infra*). similem (p̄tem pro parem *c*) *q. gc*: tātūd' *p*. et *gp*: post *c* (cf. v. 5). murræ *g*: mirre *p*, mirā *c*. 8 ypoquistide *g*, —des *c*, —dos *p* (*supra scripsit* *g*^c i. rosę h̄ est sentica). 8 quod — (9) suci *om. p*. suffecerit *ante corr. g*. mirrae *g*, mirre *c*. 9 ypoquistide *g*, postquistide (*sic*) *c*. 11 crocati: cf. *similia apud Gal. XII, 945*. 12 Accipit autem *g*: *p* autem *c*, *p* *p*. floris *gp*: —res *c* (florum *Petr.*). et croci *g*: 7 cē *p*, ecce *c* (et cere male ed. *Petr.*). 13 scrip̄ *g* (scrip̄os *c*): 3 *p* (3 *supra scr. p*^c, ut *antea*). pini *cp*: pinos (*sic*) *g*. septem *g*: VIII *c*, VII *p*. uvæ passe enucleatę *g(c)*, uvas passas et nucleatas *p* (uve passe nucleorum *Petr.*). 14 numero *gc*: *om. p*. novem *gc*: VIII *p* (*Petr.*). 15 inlinis *ante corr. g*, illinis *g*^c*cp*.

confectio anthera a Graecis appellata, optima ad uvam desiccandam et ad omnia quae in ore nascuntur. recipit croci murræ crocomagmatis aluminis scissi gallarum rosae floris omnium specierum sex drachmas singulas, sandaracae iris illyricae cyperi omnium trium drachmas binas. tundes cernes et teres diligenter, et uteris aliquando sicco aliquando admixto melle.

XXXVI. Ad ulcerationem faucium.

Ulceratio faucium si cum febre acuta in aegritudine contingerit, pessima et exitialis ostenditur, maxime si grandis et scara fuerit nata. est iterum alia ulceratio praeter febrem acutam, quae inter acra oris spatia efficitur alba vel nigra aut certe cinericio colore fuscata, quam tefroden vocant. et appellatur a Graecis consuete aptha, quam nos oris coctionem dicimus. et est deterior vel mortifera in infantibus brevissimis lactantibus ob tenuitydinem aetatis illa quae fuerit alba in similitudinem

1 anthera *g* (ātra *c*, ātherā *p*^o). cf. *Gal. XIII*, 839 (ex *Andromacho*). eandem *antheran*, quae omnibus nota est habent *Theod. Prisc. 1*, 15 *p.* 16 et ex *Sorano Galenus XII*, 957. 4 omnium specierum sex drachmas (VI dicit pro dr ut *saepius c*) singulas *gc*: añ. 3. I. *p.* 5 irisilicæ *g*, ins (om. ill.) *c*, yrisill' *p.* cy(i)peri *g*(*c*): quiperi (qpi) *p.* omnium trium drag (dr *c*) binas *gc*: añ. 3 II. *p.* 6 tundes. cernes. et teres diligenter et uteris *g*: tundes et cernes et uteris *c*, teres et cernes et uteris *p.* 7 sicco: 5790 Sor. *ap. Gal.* admixto (d in ras. *g*^o) *g.* 8 rubr. mai. (quasi novi capituli) in *g* De ulceratione faucium, sine rubr. *p.* Ad ulcera faucium 36 *c* (Ad ulcerationem f. ind. *p.*, om. ind. *c*). 10 exic(t) p)ialis *gp*: exiciabilis *c.* 11 et (&) scara *gp* (et supra *g*^o i. coadunatio): ex scara *c* (cum scara *Petr.* cf. infra *p.* 79, 4). nata est. Iterum *gp* (sine interp. *c*). 12 inter acra: inhacra *g*, intra | *c*, in interiora *p.* 14 tefrode (tefrode *c*) *gcp*. consuete a grecis *cp*. apthes *g*, abthes *c*, aptes *p.* 15 et est *g*: ut est *c*, et *p.* 16 brevissimis *gc*: parvulis *p.* tenuitydinem *gc*: tenuitydinem *p.*

granorum minorum siliginis, maxime si et caput linguae obtinuerit.

in curationibus vero si grandis fuerit ut supra diximus faucium ulceratio cum scara, ut etiam cum rubore sub mento in gutturis parte ostendatur, quam antereona vocant, et si fuerit is qui curabitur aetate perfectus, febotomiam adhibere oportet ita ut secundam detractionem facias, quam epaferesin vocant. et si ventrem non fecerit acriori clystere deducendus erit, in infantibus vero balano uteris. debinc ipsis locis patientibus dia chartu medicamentum admixto modico melle inlines. et sinendum ut sibi saniando scaræ cadant, ne abstractione violenti emeatus emorroidis sequatur.

alia confectio oralis, quam Graeci stomaticen vocant, faciens ad putredines et scaras. caninum finum album colliges et sicabis. fit autem hoc, si ossa bubula sola ante diem vel biduum canes manducantes custodias. ipsum

1 granorum minorum *c*: grandiarum minutarum *g*, grandium (*Petr.*) minutarum *p.* filiginis (*sic*) *g.* post siliginis *add. p*: quod germatum (*sic ante corr. gremiatum p*^o) dicimus. 3 fuerit — diximus *om. p.* 4 ulceratio ulchararet etiam *c.* *r. c.* *c. r.* sub mentom (*sic*) gutturis partes ostendat *g. c.* *r.* sub mentum (intū) in gutturis partes ostendatur *c*, (ut etiam) ruborem sub mento in *g.* partes ostendat *p.* 5 quam *g*: quas *cp.* 6 is *g*; his *cp.* 8 epaferesin *g*, apoforasin *c*, epafarasin *p.* 9 acriori (*sic*) *gcp.* balanu (*sic*) *g*, —no *c*: balneo *p.* dia cartum *g*, —to *p.*, dicatarum *c.* 11 amixto *g* (amixto *p*), adm. *c.* in (1 *g*^o)linis *gp*(*c*). 12 saniando *gp*: sanando *c.* abstractione violentiē metus. emamorroidē (*sic*, et supra *g*^o ema sanguis dr) *g*, abstractione violentie metus hemoroide *c*, adtractione violenti humoris metus emōid' *p.* 13 sequantur *c.* 14 quam greci *om. g* (greci *om. p*). stomaticen (—cē *p*) *gp*, stomatische *c.* haec *Musae primi fuit sec. Gal. XII*, 955. 956. 16 colliges *c*: —gis *gp*. hoc *gp*: hec *c.* bubula *c*, —le *g*: bubulina *p.* 17 ante — custodias *g* et (*ubi* carnes) *c*: ante diem comedet (—derit *p*^o) et custoditus fuerit *p.*

vero fimum combures et exinde mittes dr̄ II, croci et costi dr̄ singulas, mellis quod suffecerit.

levisssimae autem ulcerationi sufficit, si et antheran cum melle inlinies. sin vero aptha fuerit in ore id est 6 oris cocitio, lac asinum singulariter aut certe caprinum admixto modico passo frequenter dabis coluendum, et magis si nigra fuerit aptha. sed si forte nimis sordida cum putredine apparuerit, ervi pollinibus tenuissimis admixto melle deterges ex leptospathio ferramento licinio 10 involuto, et postquam deteriseris, vinum tepefactum coluendum dabis, in quo ante fuerit decocta rosa sicca et murta sicca et olivae folia viridia. post haec medicamentum siccum appones, cuius medicamenti confectio talis est. facit enim ad universas apthas negras et albas et ad univ. 289 versa quae | in ore nascuntur. accipit autem balaustii et corticis de granata sicca dr̄ octonas, gallarum et folii optimi dr̄ quaternas, aluminis scissi et mastices dr̄ singulas. quae sunt tundenda tundes et quae terenda terun-

1 vero g: ergo (go c, ḡ p) ep. mittes c: —tis gp.
drāg (dr̄ c). II. gc: 3. II. p. 2 drāg (dr̄ c) singulas gc: an
3. I. p. sufficerit g, suffic̄ c. 3 ulcerationis g. anthera
ep, antera g (et supra gc i. sauna brateus). cf. ad p. 77, 8.
4 inlinies g: illinire c et (om. si et) p. sin gc: si p.
asthes g, anthes c, athes p. 6 ammixto g, amixto ep.
7 asthes g, apthes ep. 8 ervi: herbi gep. ammixto gc.
9 ex lecto spatio ferralimū involuto g, ex lepto spacio feramento liniciū inv. c, ex lecto spatō ferramento licinio inv. p.
11 et mirta sicca p, & murta sicca gc: om. gc. 12 viridis g, —da c (oliva florida viridis c). 14 asthes g, apthes ep. 15
Accipit autem g: R̄ autem c, R̄ p. balaustium (supra gc C. folia) g, balaustie ep. et om. ep. 16 cortice de granata sicca g, corticis granati sicci c, cortic̄ grana p. drāg (dr̄ c) octenas gc: an 3. VIII. p. gallarum: supra gc saluuncd̄.
17 drāg (dr̄ c) quaternas gc: an 3. III. p. masticis g, —c ep.
drāg (dr̄ c) singulas gc: an 3. I. p. 18 quae — reservantur (q. tundenda sunt tundis . . . teres . . . in vino . . . reservatur etc. sic c) gc: tunde et tenuissime cerne et in vino commixta usui reservetur p.

tur, et sic tenuissime creta et in uno commixta usui reservantur.

XXXVII. Ad synanchicos.

Synanchica igitur passio nomen accepit ab eo quod nimio tumore summitatis gulae vel faucium sive locorum 5 quibus nutrimenta transvorantur, interius atque exterius, cum difficultate transvorandi praefocationem faciat acutam et iugiter spirationem patientibus neget — nam Graeci con- tinuam vel iugem syneci appellant, et similiter ut laqueo strangulatos interficiat laborantes, cuius laquei suspensia 10 Graeci anchonas vocant, unde iterum synanchica passio nominatur. et sunt differentiae passionis duae. una est quae cum ingenti tumore supra dictionum locorum visibus manifestatur, alia vero quae sine ullo tumore efficitur, sensibus cognoscitur tantum cum minime et difficulter transvorare 15 coeperint aegrotantes. ipsam denique veteres passionem peiorem atque noxiam adseverant, siquidem ad pulmonem faciat decursum et tertia vel quarta die praefocationis ingerat necem. contingit autem medio aetatis tempore corporibus frequentī catarro temptatis, item ex vinolentia 20 vel nivatis potionibus aut si quis post perfrictionem conceptam derepente calidis nimis usus fuerit lavacris.

3 De sinanchicis g, Ad sinanchicos ca^m 37 c (Ad sinanchicos ind. p), De disinteria sic p (sinanchica ad v. 4 p^c in marg.).
4 igitur g: autem c, om. p. 5 nimium tumores g, nimio tumore c, cum n. t. p. faucium locorum. sive (sine c) quibus gc, faucium locorum quibus p. 7 facit (fac̄ a) gc, faciāt p. 8 iugiter sp. ep: iugiter sive continuam sp. g. 9 sinecūm gp, sinetis c. laqueos strangulatos g, laqueos strangulatos c. 10 interficiat c: —cit gp. 11 anchonas gc, anchonas p. iterum gc: om. p. sinanchica gp, —thica c. 14 s. tantum cognoscitur ep. 18 faciat g: fac ep. III. vel. III. ep. 19 inferat c. 20 catarru g, catarro c. temptatis g (tentatis c). violentia gc. 21 perfrictionem (i. dot. supra g^o) g: perfricationem p, frigicōnem c. 22 derepenti gp^c, —te g^c (—ta ante corr. p). calido . . . lavacro c (lavacra p).

curationis autem tempore oportet in principio, si una pars faucium tumuerit, ex ipsa parte, quod Graeci catixin vocant, in brachio flebotomare et sufficientem sanguinem detrabere. sin vero in utrasque partes faucium uberior se tumor infuderit cum rubore igni sacro simulantem, quod Graeci erysipelatodes vocant, in ambobus brachiis venas incidet, si nimis plenae apparuerint, quo possit proximis locis sanguinis detractioe facta relaxatio tumentibus ministrari partibus. sin vero similis aetas aut infantilis aetas, quod eundem rarius in ipsa infantili aetate contingit, flebotomi usum prohibuerit, a tergo inter scapulas circa spondyli locum cucurbitam conglutinabis et addita scarificatione competentem sanguinem detrahes. et si ventrem non fecerit, acriori clystere deducendus erit. dabis etiam et mulsam gargarizandam ex decoctione puleii confectam vel illud quod dia pityrou vocant id est ex cantabro, cuius confectionem superius ad tumores faucium scripsimus.

diachrisma, hoc est inlinimentum, quod appellant dia ton chelidonon, id est ex hirundinibus, faciens ad synanchen et ad universos tumores faucium, et sordida ulcera in ore bene depurgat. recipit autem hirundinum

2 quod p: quam gc. 3 cat ixin (κατ' ἰξιν vel κατ' ἰξιν Gal. XI, 92): atexin gp, antearin c (cubiti venam Aetius 8, 47). 4 Sin g: si ep. 4 faucium partes (utraqe f. parte p) ep. 5 igni acro g, ignis aqua c, igne (sic) sacrum p. 6 herisipelatodes g, erisipi (pa c)latodes ep. 8 possint gc (—sit p). 9 t. partibus ministrari ep. Sin gc: Si p. 1 etas (alterum, ut mox etate) om. p (non gc). equidem g: quidem ep. 12 spondilicum ante corr. g (spondili l. gc, spondiliorum loca p). 13 scarificatione ep. 15 gargarizandum (sic) gc, ad gargarizandum p. 16 diapitiron gc (diapitiron ante corr. p, diapitirico p). 19 Diachisma g, Diachisma c, Diachisma p. hoc est incl. (illimentum p) om. c. 20 diaton (to p) cae (ce— ep)lidonon gp. cf. Gal. XII, 359 et Asclepiad. ap. Gal. XII, 942. 21 syi p) nances gp (asmanees c). faucium tumores cp. 22 R (om. autem) cp.

agrestium exustarum 2 I, croci dr II, spicae indicae et murræ dr singulas, mellis despumati partes duas, passi cretici partem unam. oportet autem pullos hirundinum parvo sale aspergere et in olla fictili crudos mittere et sic oportos exurere.

etiam et penicillos calida aqua expressos ori patientis et naribus alterna mutatione oportet iugiter applicare, cum admonitione ut ad semet ipsum aegrotus spiritum vaporis rapiat, quo possint interiora membra a Graecis moria appellata relaxationis medelam percipere. et sub mento gutturis partes, quas Graeci antereona vocant, tribus seminibus in aqua malsa concoctis cataplasmas, id est ex faeni graeci polline et tritici et lini semine. dehinc et cerotarium confectum visceribus vel ventri appones. recipit autem ceram et butyrum et adipem taurinum, vel porcinum si taurinum non inveneris, omnium trium paria pondera, et galbani quod suffecerit. conficies et uteris.

XXXVIII. Ad tetanicos.

Tetanica passio tres distantias cum vocabulis suis habere manifestatur. ex quibus una dicitur tetanos, alia emprosthotonos, tertia vero opisthotonos. et est tetanos, quam primam diximus, secuundum cervicem rectam atque

1 2. g, dr c, 3 p. croci drag g: ce dr (5 p) ep. 2 murræ (i. e. mirrae g = ep, vel murræ g). drag (dr c) singulas gc: añ 5. I. p. duas . . . unam gc: II . . . I p. 3 autem c: om. gp. 4 in olla fictili (fictili p) gp: olla fictilia (om. in) c. 8 ammoni(amoni— eptione) g. eger ep. 11 mento gp: mentum c. anthereona p, inteoñã c. 13 ex gp: om. c. foeni g (fenu c, feñ p). seminis gp. cf. p. 74, 6. 15 R ep. cere . . . butiri c (sed mox idem adipem). 16 omnium (omi c) ep: omnia (oma) g. 17 galbani quod ep: quod galbani g. sufficit g (—c ep). conficis (—c p) gp. 20 vocabulis suis g: suis vocabulis ep. 21 manifestatur: manifestum est gp (cf. p. ad 39). 22 emprosthotonos . . . opisthotonos gp (item infra).

p. 191 inflexibilem nervorum et musculorum tensio cum ingenti dolore. emprostotonos autem in anteriore parte musculorum cervicis et nervorum efficitur contractio, ut etiam mentum fixum pectori videatur, cum ingenti dolore. 5 opisthotonos autem ad posteriorem partem musculorum et nervorum cervicis, quos tenontas vocant, efficitur contractio cum vehementi dolore. contingit frequenter ex antecedenti nimia perfrictione, quotiens plus frigoris quam possit natura corporis ferre, sustinuerint laborantes, et dorsalis medulla perfrixerit, quam Graeci noticon myelon 10 vocant. nam Hippocrates in aforismis sic ait, omne frigidum dorsali medullae et nervis esse hostile sive inimicum, quod autem calidum amicum.

in curationibus vero oportet omnes in brachio flebotomare ob nimietatem doloris vel relaxationis faciendae causa, maxime si et plethoricum corpus habuerint aegrotantes, quod nos latino sermone abundabile dicimus sive multitudinem suci plenum. post haec chalcastico lysiponio uteris. et conficitur sic. resinae terebintinae, ysopei atticici 20 suci, cerae albae, omnium trium uncias quaternas, galbani et opopanacis uncias singulas, olei veteris Z III. diligenter conficies. si forte durior fuerit, cyprino oleo

2 emprostotonos — (7) dolore om. c. in anteriore (—ri p) parte gp. 6 tenontas (cf. Simon Jan. s. v.): tetanos gp. 7 Contigit g. 8 perfrictione p. quam c: quod g, quam quod p. 9 possit c: potest g, p̄ p. sub(s)stinuerint ep. 10 nauticon myelon g, noti cōmēlon c, n̄ gmyelō p (sed supra noticon p^o). 11 yprocrates gp (iposucus c). vid. Hipp. III, 741 Lips. aforismis gc (aphoris p). ait . . . esse . . . inimicum testatur c. 13 quod — amicum om. c. 16 causam (sic) g. plectoricum gp. 17 abundabile: habile gp (Petr.), decabile c. 18 chalcastico lysiponio g, c. lysopomo c, chalcastic'is opoi^o p. 20 caere g, cere c, cē p. omnium — (uncias g, $\frac{7}{7}$ c) quaternas gc: añ. 3 ($\frac{7}{7}$ p^o) III. p. 21 opopanacis. $\frac{7}{7}$ uncē (sic) singulas g ($\frac{7}{7}$ s. c). Z (sec) III g, $\frac{7}{7}$ tres. c. 22 conficis . . . resolves . . . moves gp. cyprino ep, caprino g.

moli pruna resolves et movebis donec coaguletur. tunc manu calefacta perungues, et post perunctionem mollilana^a tutabis loca et fasciabis. sed oportet primo localolentia simul cum spina sacculo calido vaporare ex can- 5 tabro vel tritici farina confecto et sudorem excitatum tenui et calefacto linteolo detergere, et sic supra dicto medicamento perunguere. dandum etiam in potione et castoreum rutae foliis admixtum aut opopanacis obolis duobus id est scripulo uno, vel ceteris potionibus ex 10 castoreo confectis diurnis diebus uti oportet. declinationis tempore etiam et cerotarum ex diaquilon confectum appones. et conficitur sic. cerae, adipis porcini sine sale, diaquilon medicamenti, omnium trium paria pondera in uno consolves lento vapore, et ab igne | tolles et move- 15 bis donec coaguletur. dehinc rades et uteris. ||

XXXVIII. Ad emoptycos.

Emoptycos Latini sanguinem spuētes appellant. quos autem in passione constitutos, si forte ex respiratorio interaneorum membro, quod Graeci anapneusticon morion 20 vocant, sanguinis fuerit fluor, sequitur tussicula vehe-

1 pruna g (ad prunas Petr.): prima ep. coagoletur gp. 3 tutabis gc: tubabis p. 5 sudore excitato c. 6 calido (marg. 1 à calefco) p. detergere gp: exsticare (i. e. exsiccare) c. 8 o(a.ep)popanacis: sic gp. obolos duos g, obol' II c, obuli duo p. 9 id est g: vel c, et p. scrip g, scrip c, 3 p. uno (sic): unum g, I ep. ceteris potionibus . . . confectis p: ceteras potiones . . . confectas gc. 10 diurnis gc: diurnis p (Petr.). 11 et om. ep. diaquilon g: diachilon c, diachilon p (item infra). 12 caere g, cete c, cē p. adipidis (sic) g. 13 omnium trium om. p. 14 uno (sic) gp. moves gp. 15 coagoletur gp. rades: trades c. 15 seq. Ad asmaticos in g. 16 Cap III ad emoptycos g, Ad emoptycos nō (i. e. nota) 39 c, Ad eos qui spuunt sanguinem p (ad emotoycos ind. p). 17 Emoptycos gc, Emotoicos p. quos autem gc: hac vero p (qui mox constitutis pro — tos gc). 19 intraneorum membrani c, interiorum membrorum p. quod (q) c: que gp. 20 sequitur: Sq g.

mens, aliquando parva, cum sanguinis supernae educationis reiactione, quam Graeci ematos anagogen vocant. sin vero ex faucibus et uva contigerit, praeter tussiculam sicut ex ore cum excreatione despuatur. et secundum colorem vel substantiam supra dictus sanguis ostenditur locis ex quibus feratur. quod si fuerit nigellus cum mediocri quantitate, ex minutis venis significatur. si vero flavus fuerit et cum ingenti impetu et abundans fuerit, exclusus ex arteriis venis esse manifestatur. si vero nigellus fuerit et veluti glebosus, quem Graeci thrombomenon vocant, cum modico dolore, de thoracis parte ferri ostenditur. si autem sine ullo dolore cum ingenti tussicula et anhelitu rubens et tenuis scatens et spumosus sanguis fuerit emissus, manifestissime de pulmone ferri cognoscitur. aliquibus vero, si forte aetate iuvenes fuerint patientes, etiam malarum modicus rubor in vultu ostenditur. et sicut Galenus in diagnostice ait, ex stomacho vero et ventre si fuerit, evomitur, si ex renibus | et vesica, mingitur, si ex intestinis, egeritur. et sunt differentiae fluoris sanguinis numero quattuor quibus fieri solet. aliquando secundum disruptionem venarum efficitur, aliquando secundum esudationem ipsarum venarum, ali-

1 superne ductionis *g*, superne ductionis *c*, superne educationis *p*. 2 ematos *g*: amathos *c*, cinatos *p*. 3 Sin *gc*: Si *p*. 4 despuatur *g*: dispuatur *p*, disponitur *c*. 6 locis ex quibus *g*: locus quibus *c*, ex quibus locis *p*. quod si — (9) manifestatur *gp*: *om. c*. 9 venis *om. p* (*ubi* fuerit. ex arteriis esse manifestum est). 10 globosus male *p*. tumenon (*sic*) *g*: tronitenon *c*, trūbumeū *p*. 11 parte *g*: partes *c*, partibus *p*. 16 malarum *cp*: malarum *g* (*sed e in ras. scr. g^c*). 17 gallienus *g*, gallienus *cp* (*in diagnostice h. e. in libris περὶ τῶν πεπονημένων τῶν VIII, 264. cf. 261 Lips.*). 18 et *cp*: ex *g*. si fuerit *c*: *om. g* (*in p sic*: Si ex st. et ventre fuerit). vesica est (*ē*) *m. c*. 20 quatuor *c*, III. *gp. negat esse Galenus VII, 234. cf. 79. X, 311.* 21 al. enim *add. p*. diruptionem *c*. 22 effudationē *g*: resudationem *c*, desudationem *p*.

quando secundum osculationem, quam Graeci anastomosin vocant, siquidem perforatione facta veluti ex orificio sanguinem emittant, aliquando secundum putredinem. et contingit frequentius ex percussu aut nimia exclamatione aut ingentis altitudinis casu aut ulceratione facta aut colligatione gutturis violenter ingesta aut nimia plenitudine sanguinis.

curationis vero tempore si ex plenitudine sanguinis vena fuerit rupta, et ipse qui patitur naturam sive temperantiam corporis, quam Graeci crasin appellant, calidam habuerit, quam Galenus libris peri craseon appellatis, in quibus de temperantia corporis scribit, hoc modo intellegit docuit. ait enim ex Hippocratis sententia corpora quae vastiores venas habuerint calidioris esse naturae et quae angustiores frigidioris. ergo calidum corpus si signis supra memoratis aegrotus ostenderit, in brachio flebotomandus erit. sic enim poterit vena extrinsecus relevata adhibitis potionibus collecticis intrinsecus conglutinari. apponendum etiam et dia iteon emplastrum aut finicine Galeni quam dia chalciteos dicit, aut certe illa quae a Graecis ebarbaros appellatur in duabus alutis inducta, una in pectore et lateribus et altera a tergo inter scapulas, quod metafrenon dicunt. dehinc refectionem dabis panem posca frigida infusum. aut oryzam elixatam cum modico

1 osculationem *g*: osculationem *p*, ulcerationem *c*. anastomosin *gp*. 3 et contingit *etc. cf. Gal. VII, 232.* 4 percussu *gc*: —sura *p*. 11 gallienus *g*, gallienus *cp* (*item mox v. 20*). 13 ait *sc. t. I, 605 Lips.* ypoeratis *gp*. 14 calidiores *e. naturae g* (calidioris *e. nature p*). 15 si *g*: hic *om. cp* (Ergo si calidum *etc. p*, Ergo calidum... egyptum si se ost. *c*). 17 relevata *ego* (*cf. Gal. X, 314. 316. 328*): repleta *gp*. 18 collecticis *g*, —tivis *c*, —tivis (*sic*) *p^c* (*i. e. κολλητικαίς*). *cf. infra.* 19 diatheon *g* (diatheon *c*, diachiteon *p*). finicene(*e*) *g(p)*, fenicene *c* (*ἢν φοινικίην ἀνομάζω Gal. XIII, 375. cf. X, 405*). 20 dia calcitheos *g* (—teos *p*, diachiteos *c*). 21 ebarbaros *g*, ebarbores *c*, 7 (*et*) barbaros *p* (*ἢ βάρβαρος v. Gal. XIII, 551 sqq.*). 23 quam *g(cp)*. 24 orizem lixatam (*sic*) *g*.

aceto dabis frigidam. hieme vero tepidam cum vino styptico dabis, et cetera quae similiter constringere vel conglutinare possint.

etiam et potiones aptissimas dabis quae valeant venas 5 conglutinare, ut est polygona herbae radicis: decoques in aqua usque ad tertiam partem et addes cummi diligenter tritum sufficienti modo, et potui dabis hieme tepidum aestate frigidum. aliud. pumicem leviozem aut run syria-
 p. 174 cum in vino | austero decoques in cacabo novo et exinde 10 ieiunis potionem unam et alteram ad vesperam dabis, similiter aestate frigidam hieme tepidam. aliud. gesaster et amyllum cum posca propinantur. aliud. ptisana cum adipe caprino recente. <aliud> symfyti herbae radicis siccae partes duas, gesasteros et amyli partes singulas: 15 dabis coclearium unum cum aqua frigida, hieme tepida. aliud picis siccae partes duas, specularis assati partem unam teres et exinde ieiuno dabis coclearium unum sive hieme sive aestate cum posca frigida. aliud. diasfongon ad narium sanguinis fluxum similiter scriptum superius

1 vino styptico ep: stiptico <vino add. corr. inter len.> g. 3 possunt ante corr. g. 5 ut est (ē) gc, ut sunt (s) p. cf. Petr. p. 226, 22. polygonis (supra g^o id corrigiolae) herbae radices g (polygomi her' radix c, poligoie herbe radicis p). eandem potionem habet Ps. Gal. XIV, 365 (espor.). 6 cummi: cuminum g, ciminum p, —ni c. 7 sufficientem modum c. 8 pōmicem g. ros sy(i)riacum gcp. 11 frigidum . . . tepidum gcp. Gesastere g (supra unormo g^o), gesastera ep, —terea p^c. 12 amilum: supra similago g^c. propinantur c: —natur gp. 13 aliud: et gcp. cf. mox. simfita (—fisti c) gcp, simphiti p^c. radices ante corr. g. haec ita distinxit p: Ptisana c. ad. c. et simphiti h. rad'. contrita cōmedenda datur. Al'. simphiti herbe rad' sicce partes II etc. cf. Petr. p. 226. 14 gesasteros gcp, —asteros p^c (ut supra). 15 cum — (17) coccl. unum om. c. 16 specular assati gp (et supra g^c spat). de lapide speculari cf. Gal. XIII, 663. 18 diafrigon g, dia sfongon c, diafrōgō p. 19 similiter post superius cp.

dabis. aliud. cummi in ore retentum et cum paulatim defluerit transvoratum sanguinem abstinet. aliud. bulbi aut cocleae elixae cum modico aceto comestae mirifice operantur. habent enim colleticam virtutem id est glutif-
 natoriam. 5

aliud. emopyicis trociscos [dabis] dielectru id est ex sucino cum decoctione myrtae aut rosae siccae aut plantaginis suco admixta posca potui dabis. sin vero cum ingenti tussicula fuerit sanguinis emissio, vespertino tempore trociscum trigonum cum posca dabis, et sanabis. 10 trociscus dia symphytu faciens ad sanguinis supernae educationis reiactationem, quam Græci ematos anagogen vocant. recipit autem gesasteros, balaustii, cummi, hypoquistidis suci dr̄ quaternas, turis masculi dr̄ octo, lemnias sfragitidos et symphyti herbae radicis siccae dr̄ duodenas. plantaginis suco colligitur, et trocisci informantur drachmarum singularum. ex quibus unum dabis cum decoctione rosae ac myrtae siccae aut plantaginis suco cum posca. |

p. 173

1 cuminum g, cominum c, ciminum p. retentum cp: recens g. 2 abstinet gc: retinet p. bulbos (bullos g, bulbos cp, sed b ex corr. p) . . . cocleas elixas . . . comestas gcp (sed ita p ut pro operantur scripserit fūtes). 4 operantur — (7) mirtae om. c. collecticam gp (—ficā p^c). 6 Emoptois gp. dabis g: om. p (cf. v. 8 et 17). dialectrum g, dialectos p. id est om. gp. 7 mirtae g, mre (mirre) p. 8 sucū c. 10 trigonum (trigonum c): cf. Gal. XIII, 93. 11 diasimphitum g (diasinfitus c, simphitus p). superne educationis g: superne educationis cp. 12 cinatos c (ut supra). 13 p (om. autem) cp. Gesasteros gc (gesasteros p). balaustinum g (balaustice c, —tii p). cuminum g, cimini cp. hypoquistidis g, ipoquistidis c, ypoquistidos p. 14 suci cp: suco g. dr̄. (7 c) quaternas gc: añ. 3. III. p. dr̄. octo (sic) g, dr̄. VIII c, 3 VIII p. lemnias g (lemnias c, lemnias p). 15 frangitidos g, fragitidos c, fragitidos p^c. simphiti gp, simfci c. añ. 3. XII p. 16 cum (pl. suco) add. p (non gc). 17 dragmarum gp, dr̄ c. 18 myrrtae (sic) g: mirre c, mirte (mte) p. suco cp, sucum g.

aliud. anagargarisma ischemon appellatum id est retinens sanguinem, si forte de faucibus aut uva contigerit. rosam siccam, senticem viridem, myrtam nigellam siccam, gallas omfacitidas leviter quassatas, simul omnia decoques
 5 in posca et dabis gargarizandum, aestate frigidum hiberno tepidum. ||

(p. 170)

XL. Ad pthisicos.

Est autem pthisica passio ulceratio pulmonis et thoracis cum defluxione corporis. sed illam veteres peior
 10 rem atque insanabilem dicunt quae fuerit pulmonis et secundum aetatem iuvenibus magis quam senibus creatam, siquidem iuvenilis aetas sui fervorem erigens in tumorem putrefaciat et sordidet ulcera supra dicta. efficitur ex
 15 antecedenti sanguinis reiactione, quam Graeci ematos anagogen dicunt, aut per longam tussiculam reumatizato pulmone aut thorace, aut interna collectione quam empyema dicunt, cum forte sursum eruperit et minime per inferiores
 20 partes fuerit desiccata. sequitur autem laborantes totius corporis defluxio vel cum nimia macie virium consumptio, febricula tenuis aliquando iugis aliquando intercapedinata, quam Graeci dialiponta vocant, tussicula etiam et flegmatis reiactatio. dehinc peiorante passione putidum et
 25 purulentum supra dictum flegma excluditur. capilli etiam

1 schemon *gc*, chesmon *p*. 3 senticem viridis *g*, siticē viridē *c*, sitice viridis *p*. myrta (miratā *c*, mirā *p*) nigella sicca *gc* (—am *p*). 5 hiberno *g* (sed hyeme *p*, yeme *c*, ut supra semper in hoc cap.). 7 Ad pthisicos. II. cap. *g*, Ad pthisicos 40 *c* (sine rubr. *p*, sed ind. *p* Ad pthisicos). 8 pthisica *gcp*. 9 veteres: veterem *gcp* (pro veteres fort. quod iterum sequitur). 10 ins. dicunt: ins. veteres dicunt *gcp*. 11 creatam *g*: creata *c*, nata *p*. 14 amatos *c*. 15 anagoges *gp*, —gē *c*. reumatizato *gc*, reumatizante *p*. 16 empiema *gc*, empuma *p*. 17 sursum *c*: rursum *g*, om. *p*. 18 Sq *g* (ut supra). 19 cū nimia matie *c*: nimia macies (om. cum) *gp*. 20 intercapedinata *g*, inter capinata *c*, interpolata *p*. 22 putidum *gc*: putridum *p*.

capitis defluunt et si in pulmone fuerit ulceratio malarum rubor in vultu ostenditur, et digitorum capita robusta efficiuntur cum obuncatione unguium, quam Graeci gryposin vocant.

in curationibus vero oportet in principio adhibere quae valeant sordida ulcera depurgare et ipsorum locorum patientium tumorem mitigare. hoc est faenum graecum coques eodem modo quo superius ad tussiculam aridam conscripsimus, et cum modico melle despumato dabis ieiunis et ad vesperam. sed si plus eundem sucum operari volueris, in secunda aqua addes irin illyricam et ysopi cymam sufficiente modo, et admixto modico melle similiter dabis. aliqui vero pro melle caricas pingues supra dictis speciebus adiungunt et in uno coquunt.

alia potio diorobu appellata id est de ervo. et conficitur sic. ervum rubrum pridie aqua infundes, alia vero die testa ignita torrefacies moderate ut non ardeat, et diligenter siccabis et moles manuali mola, nam Graeci chiromylon vocant, et ipsum pollinem tenui cribello traicies, et ex ipso pulvere dabis coclearium unum cum mulsa calida ieiunis et ad vesperam. aliquando vero in tribus partibus pollinis adduntur ysopi et iris illyricae partes singulae, et similiter ut supra datur.

1 melarum *g* (ut supra). 3 obuncatione *g^p*, obuncatione ante corr. *g*, mitacione *c*. griposim (—sī *p*) *gp*, possunt (sic) *c*. 6 valeant *cp*, valent *g*. 7 hoc est (sic) *gc*, i. (id est) *p*. foenum *g* (fēn *p*, fenu *c*). 11. irisi liricam *g*, irill'icā *p*, infilharicam *c* (id est irisillicam *gcp*). i(y)psopi comam *gcp*. 12 sufficiente modo *g*, sufficientem modum *cp*. 15 diorobum *g*, diarobo *c*, diorubū *p*. i. de erbo *c*: id est herbum *g* (supra *gc* genus leguminis), i. h'bā *p*. 16 herbum *g*, hef *cp*. rubrum: cf. Gal. XIII, 846 δρεβων ηυρεων. infundis *gc* (—des *p*). 17 torrefacies *gcp*. 18 Nam *g*: quod (q) *c*, quam *p*. 19 chy(i)promilion *gcp*. tenui cribellata (cribello *c*) trahicis (traicis *c*) *gc*: subtiliter cribas (sic) *p*. 20 cocl'r. I. *c*, cocl'ar. I. *p*. 22 additur . . . partes singulas (—le *c*) *gc* (adduntur . . . p. singule *p*). ysopi. et illiricē *g*, ipā ī illirce *c* (ysopi et yrisill' *p*). 23 datur *gc*: dantur *p*.

aliud diorobu electuarium. murræ croci dr̄ singulas, amygdali amari ÷ I, ervi rubri pollinis ÷ V, mellis despumati quod suffecerit.

aliud pthisicis et maxime de thorace. butyri recentis partes duas, mellis despumati partem unam in uno comiscebis et exinde dabis coclearium unum ieiunis.

aliud pthisicis conveniens. lac asinum seu caprinum vel ovillum tepefactum cum modico melle ieiunis potui dabis. et cum similia liquidius coctum in pulmento dabis. aut pisanæ cum capitibus porrorum vel butyro concoctum similiter dabis. aliquando admiscebis et modicum mellis et sic dabis.

aliud. agnina vel haedina capita, vel pedes quos appellat cephalopodas et ipsa corda concocta et comesta mirifice operantur. vires enim depositas plurimum erigunt.

aliud ad tussiculam medicamentum quod appellant dia prassiu, id est ex marrubio, pthisicis conveniens. et conficitur sic. marrubii herbae viridis et ysopi et puleii sicci, omnium trium ÷ binas, iris illyricæ ÷ I, strobilos virides II, aquae sextarios sex, | mellis sextarium I, passi dimidium sextarium, caricas pingues numero quin-

- 1 dio(a)robum *gcp.* Mirrae *g*, mire *c*, mire *p.* croci *g*, cere (*sic*) *c*, cē *p.* dr̄g (dicit̄ *c*) singulas *gc*: añ. 3. I. *p.*
 2 amygdale amare dr̄. I *c*, amygdal. ama. ÷ I. *p.* Erbi *g*, her̄ *c*, herbi *p.* ÷ V. *g*: dr̄. V *c*, 3 V *p.* 4 tthisicis ante *corr.* *g.* 5 cōmiscis *gcp.* 6 cocl'r. I. *ep.* 7 pthisicis *gp(c)*, ut *semper.* 8 ieiunos (—nū *c*) potabis *gc*, dabis (*om.* iei.) *p.* 9 cūcoctum (i. e. concoctum) *c*, coctum *gp.* 10 pthisana (*sic*) *gc*, —nā *p.* cum capita (*sic*) *g.* butirum *gcp.* 11 admiscebis *gcp.* 13 vel pedes (*sic*) *gcp* (*sc.* pedes eorum quos . . .). 14 Cæ(Ce *ep*)phalopodas (—de *p*) *gcp.* cōmestā *g.* 15 depositus *g* (—tos *g*^o). 17 diaprassium *g* (diaprassum *p.* diopiassium *c*). marubio *ep* (item *v.* 18). 18 pulegii *gc* (pulē *p*). 19 O. tr. ÷ (7 *c*) binas *gc*: añ. ÷ II. *p.* yris illiricę *g*, yreos illirice *c*, irifill' *p*^o. 1 exstrobilos *g*, scopillos *c*, <ex pineos *add. corr. marg.*> stobilos (b et *suprascr.* i ex *corr.*) *p.* 20 sex *g*: VI *ep.* 20 et 21 sextar̄ *g* (*om.* *ep*). 21 XV *ep* (num̄ *om.* *p*).

decim, omnia praeter irin illyricam ante biduum infundes in aqua et tertia die coques usque ad tertiam partem et post haec ab igne tolles. herbas expressas proicies et sucum diligenter liquabis et exinde accipies sextarios II et ei adiunges mel et passum et lento igne coques et 5 electuarium facies in similitudinem mellis mediocriter crassioris et tunc tolles ab igne et superasperges irin illyricam contusam et tenuissime cretam et movebis donec infrigidet et repones in vitreo vase et exinde laborantibus dabis ieiunis et ad vesperam coclearia singula.

10 et postquam ex sputis limpidioribus vel certe non male redolentibus agnoveris ulcera fuisse purgata, trigono troscico vel alio quolibet simillimae virtutis in potionē dato cicatricem induces. etiam extrinsecus medicamentum epuloticon appones, id est quod valeat in cicatricem ducere, 15 ut est finicine duabus alutis inducta. unam in pectore et lateribus et alteram a tergo inter scapulas, ut supra dixi, appones et sanabis. ||

XLL. Ad asthmaticos.

(p. 192)

Asthmatici dicuntur latino sermone anhelosi vel suspi- 20

- 1 iris illiricā (—ca *corr.*) *gp*, illiriā *c.* añ biduū *c*, ana. biduū *in ras.* *g*^o, añ biduū *p*^o. 2 aqua *ep*: aquam *g.* 3 proicis *gc*, prohibis *p.* 4 et exinde accipies *g*: *om.* *p* (I. cum sextariis duobus adiunges m. *sic c*). 5 ei *g*: *om.* *ep.* mel passum *g.* 6 facis *gcp.* similitudine *g* (—nem *ep*). 7 crassiovis *gc*: crassi *p.* i(y *p*)risilliricam *gcp.* 8 moves *gcp.* 9 infrigidet *g.* in vitreum vas *c.* 10 coclearios singulos *g*, cocl'r. singulos *c*, cocl'r. I. *p.* 14 inducis *gcp.* 15 epule(ē *c*)ticum *gcp.* 16 finicine *gcp* (id dactilos *supra g*^o). una (unā *p*) . . . altera *gp.* inducta (—tum *gp*) — sanabis *om. c*, qui eorum loco addit haec: Item (quod solet scribere pro Aliud *gp*) elac bp (elacterium) R apii ciperii pulegii acapin marubii semen lactuce sem̄ urticae mente sicee lumpi (iuniperi) assorum bacee lauri piperis seminis rute et fabe in oleo frigte añ 7. I. 19 Ad astmaticos *gc* (*ind. p*). De astmaticis *p.* 20 Asmatici *gp.* aellosi *c.*

riosis. nam et dyspnia a Graecis dicitur id est difficultas respirationis, et orthopnea aliter dicitur, si quidem recto schemate iacentes praefocentur aegroti. et est passio reumatismus ab arteria defluens in pulmonem, unde subito ad digestionem ciborum laborantes gravati malium ut etiam nimia thoracis oppressione frigidum aerem haurire cupiant. et fit vel nascitur ex antecedenti profunda perfrictione et ex multo cibo accepto et indigestione frequenti et plurimo concubitu.

10 curationis tempore si grandis impetus fuerit passionis et plethoricum corpus aegrotus ostenderit id est multitudine suci plenum, in brachio flebotomabis. sed si forte virium imbecillitas vel aetatis aut temporis qualitas flebotomi usum prohibuerit, inter scapulas circa spondyli locum scarificabis et per cucurbitae raptum sufficientem sanguinem detrahes. et si ex nimio frigore contigerit hiemis tempore faciente, sacco calefacto ex tritici farina et ervi in decoctione marrubii concocta diligentissime vaporabis circa stomachum, et totum pectus subter perungues chalastico superius in passione tetanica memorato cyprino oleo resoluto, et post vaporationem lanis mundis operies et fasciabis.

electuarium dia tu silfiu a Graecis appellatum dyspnoicis conveniens. recipit autem squillae medii et ysopii 25 ÷ binas, urticae seminis et polii cretici ÷ singulas, silfi

1 dipsnia (sic) gc, disnia p. id est: .I. gc, i. p. 2 ortopnea g, ortonia c, ortoia (—tomia) p. 3 prefocentur g; —cantur ep. reumatismus gc, —mo p. 5 gravaiam alfiunt (sic) g. 7 perfrigatione p. 11 plectorium ep et ante corr. g. 14 spondili g, —lia c, —horum p. 15 scarificabis ep. 17 saculo c. 18 herbi in d. gp (herbarum decoctione c). marubii p. concocta g: decocta c, 7 cocta p. 19 subtus c. 20 calastico gp. commemorato c. 21 ciprino gp. 22 operis gp. 23 Elactuarium c, elacterium p. diatusilfi (—fium c) gp. 24 R (om. autem) ep. medium gc (medii p). ysopum g (—pi ep). 25 ÷ ($\frac{7}{2}$ c) binas gc: an. 5. II. semen gc. polium creticum g (polii cretici ep). s. semen gc (haec sic dedit p: urticae seminis polii silfi seminis an. ÷ I.).

seminis 2 I, caricae pingues decem, strobilos virides II, aquae sextarios sex, mellis despumati sextarium unum. conficies sicut dia prassiu superius in pthisica passione conscriptum et exinde dabis mane ieiunis coclearium unum et alium ad vesperam.

aliud dyspnoicis. abrotanum uvam passam rutam simul in aqua decoques, liquabis et potui dabis. p. 253 aliud. si forte nimietas redundantis humoris fuerit, trocisco hypocapnisto uteris id est suffumigatorio, quem superius ad desiccationem humorum ad tussim humidam 10 scripsimus.

antidotum Antipatri ex catatopon, quo usus est Galenus ad universas tusses et dyspnias. recipit autem storacis isaurici dr̄ VI, resinae terebinthinae dr̄ IIII, opopanacis et galbani et iris illyricae dr̄ quaternas, murræ 15 dr̄ II S, iusquiami seminis albi obolos quattuor. melle despumato colligitur et post sex menses exinde datur in potione fabae aegyptiae magnitudo vel quantitas. alii vero pro resina sulphuris vivi mittunt dr̄ I diligenter facientes, quia non solum plus operatur cum sulphure, verum etiam 20

1 2. I. c (cf. p): ÷ I. g. decem g: x ep. strobiles (sic) g, strobillos p (—bilios p^c), scobili c. 2 VI. et I ep. 3 conficis gp. diaprassium gp, dioprassium c. ptisica gp, tipsica c. 4 coclr. I. ep. 5 alium vespere c. 6 dipsnoicis g^c (dipsnoicis ante corr. g!) Aurotanum g, aurotanum ep. 7 dequoques g. 8 niētatas (sic) g. 9 hypo(tipo c)capniston gc, ypocapniston p. submagatorio c, subfumigatorio p: suffumatorio g. 10 ad tussem h. g: tussis humide c, in tussi humide (—d) p. 12 ex catatopi (i. e. ex Gal. de comp. med. tov nctā topovs XIII, 66 Arru- πάρου ᾧ χρῶματι) sic solus p: om. gc. 13 gallienus g, gallienus c (Gal' p). dipsnias g(c), disnias p. R (om. autem) ep. 14 (etc.) drag g, dr c. isautici c, isauricu p: isauricae g. an. 5 IIII p. 15 mirrae g (μύρρης Gal.): mire c, mirte p. 16 II. S: sic g^c ep. cum melle p. 17 sex: VI ep. datur potio in aeg. fabae magnitudinem c, dabis in potione ad f. eg. magnitudinem p. 18 Aliqui c. 19 sulphur (—ure c) vivum gp. 20 quia ep^c: qua g.

et cum in aqua resolvitur ut detur, resina faciente glutinosum efficitur ut minime solvatur.

si vero in capite originem passionis senseris, certo tempore cyclico modo, sicuti superius in cephalaea passione scripsimus, ipsum caput cum vicina sibi subiecta membrana curabis et sanabis.

XLII. Ad stomachi passiones.

Stomachicam passionem veteres reumatismum stomachi dicunt sive humectationem, quam pladarosin vocant. sequitur autem in passione constitutos iugis salivarum sputus fastidium et nausea vel reiectatio, vomitus etiam frequenter aliquando felliti aliquando flegmatici, articulorum perfrictio, pulsus parvitas, quam microsfyxian vocant, et circa superiores thoracis partes sudoris emissio.

in curationibus autem oportet adhibere cataplasma quod appellatur dia tu absinthii ad debilitatem et humectationem et fastidium stomachi. recipit autem carnes tunsas palmarum numero XXXVI, id est in una die XII, aloes epatices, absinthii pontici, mastices, omnium trium singulas semis, pollinis potentae partes tres et lini se-

2 ad efficitur haec adnotat p^c (marg.) si fiat secundum primum modum. 4 ciclico g (ciclino p, et certo c). caephalaea g. 7 Ad stomachi (—ci) passiones c et ind. ep: Ad illos qui patiuntur fastidium et nauseam p. 8 Stomachicam ep. 9 plata(—to c)rosin ep. 11 reiectatio g, reiectatio c (re-lactō p). 12 felliti etc. sic gcp. 13 perfrictio p. microsfyxian (—iā) gp, microsfyan c. 14 remissio c. 16 diatu absentiu. g, diatu absinthii c, diatū absinthii p. 17 R (om. autem) ep. 18 numero om. p. XXXVI ep: om. (album — sine ras. — in cod.) g. id — XII om. c. id est in om. p (ubi una die <id est ad. corr.> XII). aloen epaticen gc, aloes epa. (sic) p. 19 epatices (hepaticae): cf. Diosc. 3, 22 διπρόν δέ ἐστι τὸ εἶδος τοῦ χυλίσματος, τὸ μέγροιστον ψευμώδες... τὸ δὲ ἡπικρίζον. absentiu ponticu g, absentii (c, —thii p) pontici ep. mastice g, —cis c, —c p. omnium — semis gc: aā. 1. 5 p. —: est (pro ÷) g, 7 c. 20 pulentae g. tres: III. ep.

minis partem unam. concoques cum calida et modico oleo nardino, aut certe melino si aestas fuerit, et cataplasma-bis. et post cataplasma, si forte hiemis fuerit tempus, lanis mundis operies et fasciabis. dehinc postquam dies cataplasmaticis expleveris, epithimate dia melilotou uteris. est namque tonoticon et sympepticon medicamentum, id est confortatorium et condigestorium. facit et ad debilitatem et ad tensionem stomachi passiones, et hepaticis et spleneticis. est autem et podagricis optimum. et conficitur sic. fascis gallici, cyperi, murræ, ammoniaci, iris illyricæ, omnium specierum quinque dr octonas, croci aloes dr quaternas, meliloti ÷ III, resinae colophonice ÷ VI, ceræ et olei cyprini libras singulas, aceti quod suffecerit. crocum vero et murræ et aloen et ammoniacum cum aceto conteres et sic conficies.

alia cura stomachi ad causas supra scriptas, ut embrocismo curentur id est olei infusione foveantur. primo facies duas embrocas laneas a quactiliario in modum

1 pars una g (ptem. I. c, p^t. I. p). conquoques g: coques ep. 2 melino (melino c) gcp. melino si etc. cf. p. 103, 7. 4 operis gcp. 5 cataplasmaticis gcp (cataplasmaticis p^c). Epithima g, —mate ep. dia meli(Lo add. g^o)ton g, diamelli loto ep. 6 simpeticon gp, simplicis c. 7 confortatorium (sic) gc. condistorium ante corr. g. 8 passiones: passionem g, om. c (et passionem ep. p). epaticis gc (episis p). 10 fascies gallicos (—gos p) gp, faces gallicas c (παρδον μελιωης Gal. XIII, 183. 186). cyperum g, quiperi ep. mirra g, mirre (mre p) ep. amoniacum g, —ci ep. irisilivica g, —ce c, yrisill' p. 11 omnium — octonas gc: aā. 3 VIII. p. quinque g: V c. octenas (sic) gc. Crocum aloen g, cē aloen c, cē aloes p. 12 aā. 3 III. p. Meliloti g, meliloti ep. Resina colophonica g (—e ep). post coloto om. c nie — (14) vero. 13 Caere g, cē p. ciprini gp. aā. I. I. p. Acoeti g. 14 sufficerit ante corr. g, sufficit (—c) p. mirram gp. aloen g, aloes p (om. c). amoniacum gcp. 15 aceto g. conficis gcp. 17 foveantur p: foveatur g, foveatur c. 18 facis gcp. a quactiliario: aqua et iliario (ilhiario p, illitrio c) gcp.

sperae formatas, aut certe si ad praesens non fuerint, simpliciter ad horam de lana facies, etiam et unum quactile tenue, quod stomachum et praecordia simul et ventrem operiat. sed si forsitan et ipsum minime occurrerit, diligenter 5

5 hafos purpureos diligenter consutos similiter facies. et ipsum oleum de quo foveas conficies sic. absinthii pontici 2 I S aut si multum duas, aloes styracis mastices omnium trium *scr* quaternos, vini veteris et olei spani ex aequali modo quantum suffecerit. omnes species pridie 10 infusas coques lento igne in cacabo aeneo stagnato donec vinum consumatur, non tamen nimis ne oleum ardeat. et ipsum oleum liquatum mittes in gillone, et quando 10 curare volueris, ipsum primo laborantem supino | schemate aequalem super laneo stramine iacere facies cruribus com- 15 petenter collectis, tunc praecordia et stomachum quactili operies, et sic ipsum gillonem in olla ferventi calidae summittes ut oleum ferveat tantum quantum digitus hominis sufferre potuerit, et sic blande stomachum embrocabis. et cum ex parte oleum tepuerit quod stomacho 20 infuderis, iubebis de embrocis laneis suprascriptis ambobus ministris ex utroque laterum astantibus celeriter rapi, et in singula vasa munda exprimes, et iterum plus calidius

1 sperae (—re) *gcp.* fuerit *gcp.* 2 facis *gcp.*
 quactile: quactilem (tenuem) *g*, quactile (qctile) *p*, quactille *c.*
 3 quod (qt) *cp.*: qui *g.* 4 ipsum *etiam g.* dibafos: deabsos *g*, deapsis *c*, diapsos *p.* 5 facis *gp* (consutos — ipsum *om. c.*)
 6 Absentium ponticum *g*, absinthii pontici *c* et (*om. pontici*) *p.*
 7 I. S. (*sic*) *gcp.* si *addidi* (aut multum *gcp.*) duas *gc*:
 II. *p.* aloen *g*, aloes *c*, aloë *p.* Stracem *g*, sciracis *c*, storacē *p.* mastice *g*, —cis *c*, —cē *p.* 8 omnium — quaternos *gc*: añ. 3 IIII *p.* *scrp* *g*, *scrp* *c.* spani (*sic*) *gcp.* 9 suffecerit *ante corr. g.* 10 igne *g*: igni *cp.* stagnato *gp*: stagneo *c.* 11 consummatur *g.* 12 mittis in gillone *gp.*
 14 facis *gcp.* 15 quactile *g*, quactile *p* (qualitatum et si *etc. c.*) 17 summittis *g*, summittis *p*^c, summitatis *c.* 20 ambos ministros... adstantes *c.* 21 ex utraque laterum *g*, ex utroque latere *c*, ex utraque parte *p.* 22 exprimis *gcp.* plus calidius *g*: calidum plus *c*, calidum *p.*

oleum infundes. hoc tam diu facies quam diu stomachus diligenter ipsa infusione foveatur. et postquam foveris diligenter deterges et purpura sicca operies et fasciabis. hoc autem per dies numero tres facies. per singulos dies ipsum oleum recalefacies. 5

illud praeterea admonendum, si forte mulier fuerit quae curatur, ut storacem prohibeas, ne iocundo odore matrix invitata ad stomachum levetur. solet enim haec passio frequenter fieri, stomacho per nauseaam verso, secundo vel tertio mense praegnantibus rudibus ad conceptum aut certe post longum temporis partum concipientibus. et similiter ut reumatismum stomachi inferius scriptum curabis.

si vero duritia fuerit stomachi et praecordiorum tensio, in primis erit cataplasmandum ex faeni graeci 15 polline et pane sicco et lini semine et malvae semine. coquantur in uno cum aqua et oleo modico et melle, et apponitur. item vero adles adipos porcinos sufficienti modo, et post dies cataplasmaticis expletos malagma Amythaonis a Graecis appellatum appones, id est Amythaonis 20 patris Melampi. facit ad praecordiorum distensiones, dissolvit omnem duritiam, facit et ad difficilem motum articularum. est etiam et splenetis diaforeticum medicamen-

1 infundis *gc* (—des *p.*) facis *gcp.* quam diu *gp*: donec *c.* 2 et postquam — operis *gp*: Post vero detergis purpura si cooperis (*relig.* et fasciabis — recalefacis *om.*) *c.* operis *gp(c).* 4 numero *om. p.* facis *gp.* 5 recalefacis *gp.*
 7 storacem *gp*, stracem *c.* iocundo (*sic*) *gcp.* 9 verso *gp*: everso *c.* 10 praegnacibus *g.* 11 temporis *gp*: tempus *c.* 15 foeni *g*, fenu *c*, fēn *p.* 16 pane sicco *c*: pani sicci *gp.* semine (*dis*) *c*: seminis *gp.* malve *cp*: mauiae *g.* 17 Coquantur *g*: coquitur *c*, Coque(*q*)tur *p.* uno *g*: vino (vino *c*) *cp.* 18 adipe (*p*) porcinū (*n*) *p*) *cp.* sufficientē modū *c*, sufficientē (*om.* modum) *p.* 19 Malagma *g*: malagina *c*, malacina *p.* amitanos *g*, amictonos *c*, ametaones *p.* 20 amitaonis *g*, amictonis *c*, amigtaois *p.* 21 melampi (*sic*) *gcp.* dissolvēt *g* (—vit *c*, disolutū *sic p.*)

tum, et conficitur sic. ammoniaci ÷ II, bdellii resinae terēbintinae galbani omnium trium specierum ÷ singulas, |
 ceræ ÷ III S, turis masculi et murræ dr̄ quaternas, |
 olei cyprini 2. III S. conficiēs et uteris.

5 aliud quod appellatur a Graecis picra Galeni, id est amara, faciens ad duritiam et ad debilitatem et oppressionem stomachi, quam dyspepsian vocant, et ad fastidium et ad humoris malignitatem, quam caeochymian vocant, et illis qui obtusionem visus ab stomacho patiuntur. et
 10 conficitur sic. accipit aloes epatices 2 I et scr I, cassiae fistulae, xylobalsami, mastices, asari, croci, spicae indicæ, cinnamomi, omnium septem specierum scr singulos semis. tundes et tenuissime cernes et dabis coclearium unum cum calida aqua ieiunis.

15 sin vero reumatismus fuerit stomachi, quem incontinentia cibi vel frequenti vomitu plurimi humoris cognosces, omfacion in potione datum abstinēt vomitum. aliud ad stomachum confortandum et vomitum abstinendum. rosam siccam, absinthii pontici cynam, aloen,

1 sic: cf. *Asclepiadis apud Galenum (med. cata gene) XIII, 967.* Amoniacum (—cū) . . . bdellium. Resina terebentina. Galbani (sic) g. 2 omnium — singulas gc: añ. ÷ I. p. 3 Caerae g, certe c, cē p. murræ g, mirre c, mirre p. añ. 3. III. p. 4 2. g: 3 cp (notūlas Gal.). Conficis gcp. 5 pigra gallieni (galieni cp) gcp. 7 quam — (9) patiuntur om. c. dypsin g, pussim (p²III) p (ptālin p^c). 8 cacoquimiam g, captochimīa p. 10 Accipit g, Accipe c: om. p. aloen epaticen g, aloes epaticen c, aloes epa. (sic) p. 2 I. et scrūp. I. (sic) g(p), 3 I. 3 I. (sic) c. Cassia fistula. xyrobalsamum mastice Asaru crocu. Spica indica. Ci[n]namomum g (genitivos habent cp). 11 exirobalsami c, balsami p. mastice c (—c p). 12 omnium (specierum VII c) — semis gc: añ. 3 I. S p (qui post semis solus addit mel quod sufficit). 13 cernis g (—nes cp). cocl'r. I. cp. 15 Sin gc: Si p. reumatismum (—mū c) gc (—mus p). 16 pluri (sic) g. 17 cognoscis gc (—ces p). omfacion gc: omfatum p. abstinēt gc: retinet p. 18 retinendum p. 19 Rosa sicca g. comam gcp (cf. ἀψινθίου κόμης Gal. XIII, 135 etc.).

alumen scissum, crocum, masticen, omnia ad modum mittes, et quae tundenda sunt tundes et quae terenda sunt teres, et tenuissime cernes. tunc albore ovi tenui stomachum tanges et super asperges et purpura operies et fasciabis. quod si minus valuerit, cataplasmate uteris ex 5 palmulis et malis cydoniis et inanthi et alumine liparo id est liquido et potentiae polline et modico rosaceo adiuncto et seminis lini modico. cum aqua coques et cataplasmabis, et post cataplasmatis dies expletos epithimate tonotico uteris id est confortatorie. croci scr VI, ab-
 10 sinthii pontici cymae scr II, dactylos nicolaos numero quinque, ceræ 2 III, olei nardini 2 VI, vini <italici> quod suffecerit.

ad stomachi dolorem mitigandum medicamentum appellatum a Graecis anodina. recipit seminis apii partem |
 unam, feniculi seminis et cumini torrefacti partes binas. hieme vero addes et piperis modicum. tundes et tenuissime cernes, et exinde dabis in potione vini ascalonii mixti calidi coclearii unius quantitatem.

sin vero paresis fuerit stomachi id est paralysis — 20

1 mastice g, —cen c, —c p. 2 mittis gcp, mirtis c. et q. ter. s. teres g: om. cp. 3 tenui cp: tenuem g. 4 asperges g, —gis cp. operis gcp. 5 cataplasma ante corr. g. 6 cy(i c)donius gc, citonius p. et inanthi (ὀβάρθη Gal. XIII, 180 etc.): ethnantibus g, et hinanti c, et hiantes p. liquido i. liparo (sic) gcp (rotundo supra g^c). 7 pulenti g, polenti c, pulenta p. 8 cataplasmacois (—cionis) hie c (nov p). 9 epithima g, —mate cp. 10 tomoticon i. confortarium g(cp). crocum g (m c sic: confortarium ÷ sing'as cc 3 VI. absinthii etc.). 11 comam g, come cp. dactylos g, dactylos p (om. c). 12 V cps (VI ante corr. p). caera g, cere c, cē p. 2. g: 3 p, 3 c. vinum epaticen g, vini (nū, p^c uñi) ptē p, aloes (sic) epaticē c. fort. italici, ut apud Gal. XIII, 184. 185 etc. 13 suffecerit: sufficit gcp. 15 appii g. 16 cumini tor(x p)efacti cp: cum nitore facti g. 18 ascaloni g, scalonii c, ascaloni p. 19 coclearii unius gc: cocl'r. I. p. 20 Sin gc: Si p. parresis g, paresis c, paresis p. paralysis g, —lisis cp.

agnoscitur autem haec passio quotiens aegroti plurimo fastidio laboraverint tempore prolixo, cessante corporis nutrimento quam Graeci atrofian vocant. ob diligentiam vero curatōnis oleo rutaceo admixto butyro tepefacto in anteriori et posteriori parte stomachum diurnis diebus perungues et lanis mundis loca tutabis et fasciabis. etiam et per inferiores podicis partes iniectum magnifice facit. ad stomachi defectum. vinum nigellum et fortissimum et carnosum calefacies in vase novo testeo aut certe aeneo stagnato, et exinde spongiis duabus latioribus ac rudibus et concavatis alterna mutatione ipsum stomachum diebus tribus aut quinque ieiunis vaporabis. aliquando vero si plus virtutis ipsum vinum habere volueris, quo possit vires laborantis depositas erigere, species tonificas admiscebis, id est masticas grana sufficientia, absinthium ponticum, aloen, squinanthum, storacem, omnia ad modum mittes et coques in vino et sic vaporabis. hieme vero postquam vaporaveris, et nardino oleo calido summisso et diligenter calefacto perungues et sic purpura operies 20 et ut dixi fasciabis.

suppl. VI* [trociscus faciens ad stomachi atoniam et ad ventris reumatismum infantibus. masuca confecti de vitibus non-

2 laboraverint *g*, —runt *c*, laborant *p*. 3 quam (q̄ *p*) rutaceum *g*, atrofian *c* (—fiā *p*). 4 oleum butirum *p* (—o *gc*). 5 diurnis *g*: diuturnis *cp*. 6 perunges *gp*, —gues *c*. 7 inlectū *g*. 8 calefacis *gp* (malefactis *c*). 9 in vas novum testuum (inuos testuum novum *c*) a. c. eneum stagnatum *cp*. 10 p. 103 exciderunt in *g*. 11 aconia *c*, athoma *p*. 12 ieiunus *g*. 13 admisses *gp*. 14 squinantum *g*. 15 admisses *gp*. 16 ponticum *om*. *cp*. 17 mittis *gp*, —tes *c*. 18 summisso *g*, submitto *cp*. 19 perunges *gp*, —gues *c*. 20 operis *gp*. 21 segg. usque ad v. 10 p. 103 exciderunt in *g*. 22 masuca (μασσυκά): *cf.* Act. 13, 118. Alex. Tr. p. 322. 470 Bas. etc. masuca confectio ros corticis robustos (sic versu uno *om.*) *c*, māsuca (māsuca = mansueta *p*^c) confectio de vitibus

dum mustariis, maciros corticis robusti quem profert India terra, balaustii, mannae turis, erices carpu, ab-sinthii pontici suci dr̄ senas, acaciae, hypoquistidos suci, lapathii seminis, myrtae nigrae granorum siccorum, rus-syriaci, omnium quinque dr̄ quaternas vino myrtino col-5 liges et in usum ad nausiam pueris minoribus teres cum aceto et oleo melino, hieme nardino, et lines stomachum hieme tepido, aestate frigido, et super purpura operies et fasciabis. ad reumatismum vero ventris cum oleo lentiscino et aceto, et similiter purpura operies et fasciabis.] 10

ad stomachi perfrictionem et singultum. dia trion pipereon antidotum inferius scriptum in modum fabae cum calida aqua ieiunis dabis. aut filonium antidotum cum frigida apiata dabis, hieme cum tepida. sin vero ex calido humore circa digestionis tempus cum morsu et 15 flaccore stomachi singultus fuerit natus, aqua tepida plurima patientes potabis, et postquam dederis immissis in ore pennis vomitum provocabis. etiam et sternutationem similiter provocabis. sin vero ex plenitudine humorum fuerit singultus praeter febrem acutam, purgatorium dabis, 20

nondum (ūd') m̄taūs (in mag. ī ā d'tutib; ū | d'mutariis i. e. in alio de tutibus non de mutariis *p*^c). magiros. cortices robustos *p*. 1 magiros *p* (μασσυκός. *cf.* macir *Pl.*, μασσε *Gal.* Diosc.). quam sic (q̄ *p*, q̄ *c*) *cp*. 2 india (terra *om.* *p*): *cf.* Plin. 12, 32. Galen. XII, 66 (ἐκ τῆς βασιλέου Diosc. 1, 111). balusti. manne turis *c*, balaustium. thus manna *p*. erices *cp*. fort. mirices, μαρμαίνας (Diosc. 1, 117 et 116). carpii *c*, carpum *p*. *cf.* c. 48. 3 3 senas *c*, añ. 3 VI *p*. 4 mirte *p*, mire *c*. grana sicca *p*. ros siriaci *cp*. 5 om̄i V. 3 quaternas *c*: añ. 3. III. *p*. cum vino m̄tō *p*. colligitur *cp*. 6 ī pueris m. *c*. 7 cum aceto mulō (sic) *p*. linis *cp*. 8 tepidum... frigidum *c*. operis *cp*. 9 ventris (sc. teres) *cp*. 10 et fasciabis *om.* *c* et ante corr. *p*, add. inter lin. *p*^c. 11 perfrictionem *p*. 13 aut *g*(*p*): Alid' (aliud) *c*. filonium *gp*: philonium *c*. 14 apiata *gp* (sed *p*^c opiata). Sin *gc*: Si *p*. 16 flaccore *gc*, flactione (flactōe) *p*. 18 in ore *g*: ore *p*, in os (innos *sc*) *c*. 20 sine febre acuta *p*.

si tamen virium qualitas fuerit suffragata, sin minus, acriori clystere ventrem deduces.

ad stomachi ventositatem sive | inflationem et tensionem polii cretici manipulum unum in aqua decoques et ipsa decoctione ieiunum potabis. aut nepetae aut mentae decoctionem admixto modico melle et piperis granis triginta potui dabis. et post haec epithima dia spermaton Filagri appones. et conficitur sic. cardamomi, cyperi, herbae sabinae, nitri, bacarum lauri, cassiae fistulose, melioli, faeni graeci polkinis, fascis gallici, seminis apii, samsuci, anesi, panacis radicis, omnium tredecim uncias ternas, ammoniaci guttae et resinae terebintinae uncias senas, mellis, olei nardini, adipis taurini, cerae, omnium quattuor libras singulas. aliqui vero pro oleo nardino cyprinum mittunt et pro radice panacis opopanacem. et si ad praesens terebintina non fuerit, colofoniam mittunt. addunt olei 2 III, aceti quod suffecerit ad conterendum. ammoniaci gutta sola sive cum opopanace facit ad universas inflationes stomachi vel ventositates et epatis et splenis, et ad omnia magnum est medicamentum.

1 Si c. 2 acriore c. deducis gp, —oes c. 4 polii cretici p (polue | retici c): polium creticum g. 5 et ipsam decoctionem ieiunus potabis g (et ipsam d. ieiuno potui dabis p), et in ipsa decoctione ieiunum potabis c. nepite (nepite g^c) mente g, nepite mente cp. 7 grana gcp. XXX cp. epithima gc, epha p. 8 flagri gp, filargiri et filagni c. accusativos iterum habet g, genitivos cp. sic enim g: Cardamomum. Piperum. Herba savina (savine p, favine c). Nitrum. Bacas (Baccas etiam c, —carum p). Cassia fistula. Melilotum. Foenigreci pollinem. Fasces gallicos (item p, fascis callicis c). Semen apii. Samsucum (Samsuci p, Samsuci c). Ani(e corr.)sum. Panacis radices (—cis cp). 11 omnium — ternas g(c): an. 7 III. p. 12 Amoniaci guttam g (—gutte c), armoniac gutta p. 13 uncias senas g: 7 V c, an. 7 VI. p. caere g, ce p: om. c. 14 omnium quatuor (omnium trium sic c) l. s. gc: an. 1' I. p. 15 radicibus g, radiu c, radice p. inducunt opopanacem p solus. 17 oleum. 2. III g: olei 3 III. cp. Ad conterendum gp): om. c. 18 sive cum oppopanice c: sive opopanacem gp.

aliud epithima dia samsucu appellatum similia medens. recipit samsuci et bacarum lauri siccarum et faeni graeci moliti omnium trium libras singulas, nitri 2 II S, storacis calamitae optimi 2 III, cerae olei cyprini libras singulas semis, resinae terebintinae libras duas. quae sunt sicca diligenter tundes et cernes et sic solubilibus resolutis superasperges, et movebis donec coagulentur.

ad vomitum constringendum de Vindiciani Afri. mastices et uvae passae enucleatae uncias singulas, cumini leviter torrefacti scr III, omnia in uno contundes, et 10 panno inductum sicut emplastrum stomacho impones.

XLIII. Ad splenetica passionem.

Est autem splenetica passio causatio in splene quae contingit cum insurrectione. sequitur patientes extantia et dolor circa sinistram praecordiorum partem et fastidium et corporis totius mala habitudo, quam Graeci cachexian vocant.

1 epithima gc, epith'a p. dia samsucum (—e p) gcp. appellata g. 2 samsuci et bace 1 siccae g (bacharum — baccarum p — l. siccarum cp). 3 moliti g: moliti c, melli loti p. omnium — singulas g (omnium trium libras om. c): an 1' I. p (in marg. p^o i & 1' S). Nitrum g. 3 (3 c) II. S... 3 (3 c), III. cp. Storacem calamiten optimum g, storaci calamite optime c, storac' cal' (sic, om. opt.) p. 4 libras — semis (S c) gc: an 1' I. S p. 5 Quae sunt terenda diligenter teres et sic... c. 7 aspergis et moves gp. coagolentur gp. 8 de vindiciani afri. (sic) g, devinci diamast. (mastac. uve etc.) p, om. c. idem remedium sic accuratius habet Pseudoplinius (Romae editus) 2, 11 (f. 38^a Bas.): „Ad vomitum restringendum. Masticae unciam unam, cymini denarium unum, haec omnia separatim trita, postea uva passa enucleata permisceas, et linteum inductum stomacho suppones.“ 9 masticeis g, —e p, p^o mastice c. an. 7 I. p. Cumini g: cumini cp. 10 omnia gp: om. c. uno gp: vino c. contundis gp. 11 inductum gp (inducendum c): inducto p^c. im(i c)ponis gp. 12 Abhinc usque ad finem libri incerta omnia deficiente codice g. Ad splenis passionem c (et in Ind. capp. p), De splenetica passione p. 13 causationi splene c, icato i splen. p. 14 S. autem p. p. 16 cachexian c: cacesiam p.

curationis vero tempore flebotomia in manu sinistra adhibita circa medium digitum minorem desinit splenis extantia.

trociscus ex Filagrío conveniens spleneticiis et ortho-
pnoicis id est is qui ab splene anhelitum patiuntur vel
recto schemate iacentes praefocantur. traditur enim quod
per urinam splenem attenuet et extantiam ipsius deducat.
accipit autem struthii herbae radices siccae et capparís
radicis siccae corticis et chamaedryos et panacis radicis
10 et tamaricis seminis, omnium quinque paria pondera: cum
aceto squillitico colliguntur et trocisci singularum drach-
marum informantur et in umbra exsiccantur. ex quibus
unum ieiunis cum oxymelle et apiata calida dabis.

aliud ad splenem. filonium antidotum cum frigida
15 aqua apiata ieiunis dabis, hieme vero cum tepida, et post-
quam dederis, supra eandem partem aegrotum iacere
iubebis ita ut manus ipsius iacentis post dorsum habeat
positionem.

ad splenem <potio> quae per urinam longi temporis
20 splenem attenuando deducit. betonicae herbae tritae 3 III

1 in manu om. c. sinistra: cf. Gal. X, 904. 2 ad-
hibita c: et habita (hita) p. medium om. c (κατὰ τὸν παρὰ-
μυετον δάκτυλον Gal. XI, 296. cf. Aet. 10, 11 p. 639). de-
primit s. extantiam p. 4 trociscū ep. filagrío c, filagrío
p (hic non extat inter multa Philagríi apud Aetium 10, 11
cf. 8, 57) sed est Andromachi apud Galenum XIII, 241).
splenetíe p, —cum c. orthomnoicis c, orth'odico (in marg.
i & orchondicis) p. 5 is: his p, om. c. ab c: a p. 6
iacendi c. 7 deducat c: defluere faciat p. 8 Accip au c:
p p. struci p: struen c. 9 camedreos c (—deos p). 10
tamaricis (tamaraci p) seminis = μυρίνης καρπῶν Gal.
omnium V c: om. p. paria pondera p: pari pondere c.
11 squitico ep. colligis . . . (trociscos . . .) in formas . . . sica
(sic) p. 13 ieiunis c: om. p. oximelle ep. appiata c:
opiata p. 14 filonium c, filonos p. 15 aqua om. c.
ieiunum c, ieiunis p. vero om. p. 16 egiotum — (19) per
om. c. 19 Ad spleñ. q̄ (que) p (pro potio quae?) 20
splenem tenuando p, splenetíci attenuando c. her̄ trite 3. III
cum (vino nigro ciatis etc.) c, herbe 3 III. teres cum p.

cum vini nigri cyatis III potui dabis per dies III aut V
in mense.

item alia potio ad splenem et ad initia hydrophis,
quae per ventrem solvendo humorem deducit. ebulli
herbae viridis radices eximito de terra et excutiens lavare 5
noli. quod duobus digitis comprehendas, vel tribus • si
plurimum humoris deducere volueris, conterito ex vino
veteri et potui dato: mirifice sanabis.

item alia potio ad splenem. hederæ radicem et cap-
paris radicis corticem viridem vel siccam decoques com-
10 petenter in vino styptico usque ad tertiam partem et ex
ipso liquore ieiuno dabis calicem I minorem.

aliud. hederæ folia viridia et squillae medium de-
calaminthen vocant, et puleium et squillae medium de-
coques competenter in aceto acri. post haec proicies 15
herbas et in ipsam decoctionem mittes hordei pollinem
et ervi et faeni graeci, et his sacculo inclusis splenem
vaporabis, et post vaporationem cyprinum oleum cum
aceto et nitro aut sale trito ex aequali modo simul ferve-

1 post ciatis. III. add. p et ea' vel ea' tátūd' (= et de ea
tantundem?). 2 in uno mense p. 3 Item om. p. ad
initia ydropis c: ad initiantem ydropisin p. 4 que ventrem
resolvendo p. 5 radicem dextra exuce (corr. deferra exoute
p^c et idem in marg. iterum i. summe eximito de terra et ex-
cute et) lavare noli p. 6 comprehendis ep (cf. Gargil. c. 24,
Gal. XIII, 254 etc. περιελάθης = manipulum ib. 242). 7
nolueris c et ante corr. p. contrito cum p. 8 de hac
potione cf. Apul. herb. 91. 9 Item ad c, Alia potia ad p.
radices p. 10 radiū cortices sive (sic) virides sive siccas p.
competenter om. p. 11 silitico (sic) ad tertias et p. 12
ieiunum c, —nis p. 13 ne(o) pitam ep. quam — medium
om. c. 14 calamitem p (cf. Garg. Mart. c. 23). quille p.
coques pott (potēt = potenter p^c) p. 15 post hec (h') p:
et post quam c. proicis (—híeis p) ep. 16 et om. c.
ordeum et herbum et fen̄ g. p. 17 herbi c. his om. c.
18 p. v. adhibe cyprinum c. cum aceto om. c. 19 et (nitro):
aut c. ex om. p. 19 ferve facis c, fervere facis p.

facies et in lanis redactum patienti loco appones, et fasciabis.

aliud splenicum medicamentum desiccatorium et confortatorium ad splenis debilitatem ex infusione humoris, a Graecis cedrinon appellatum. recipit cedriae, ammoniaci guttae uncias senas, resinae fraxae libram I, auripigmenti, aluminis scissi, olei veteris, omnium trium uncias singulas et semis, aceti acrioris quod suffecerit.

aliud ad ventositatem splenis. epithimate dia spermation aut dia samsucu uteris superius ad ventositatem sive inflationem stomachi scriptis.

aliud ad duritiam splenis vel saxietatem, quam Graeci scirrosin dicunt. malagma Amythaonis appones quod superius ad duritiam stomachi scripsimus.

aliud ad duritiam splenis. tus masculum et ammoniaci guttam aequali pondere teres diligenter, et frequenter sucum supermittes coliculi ex foliis viridibus expressum ut efficiatur in similitudinem emplastri, et inductum in charta vel aluta spleni appones.

si vero in aegritudine cum febre acuta fuerit splenis causatio, tribus diebus cataplasma ex faeni graeci poline et hordei partibus singulis et lini seminis partibus duabus cum aqua et rosaceo et modico melle concoctis.

1 lanis c, latus p. redactum ep. apponis c. 3 spleneticon p (—c c). 4 ex infusione: et infusionem ep. 5 cedrinon (cf. Gal. XIII, 249): citron c (Simon s. v.), citrinon p. appellatum c: —tur p. R ep. cedriae: cere c, cē p. 6 7 senas c: añ. 7 VI. p. lb' I. c, P I. p. 7 o. tr. 7 singulas et semis c: añ. 7 I. S p. 8 sufficit ep. 9 epithima c, —th'ate p. 10 diasansuco ep. inflamation ep. 11 scriptum c, —tis p. 12 duritiem p. saxietatem p, saxietatem c. Graeci addidi: om. ep. 13 scirrosin c: scirrosin p (cf. Simon s. scirodes). amicaonis c, amitatois p. apponis c. 14 ad stomachi duritiem con. scripsimus p. 16 et sup. sucum c. (om. frequenter) p. 17 cauliculi ep. 19 apponis ep. 21 tribus p, in (pro III) c. 22 et ordeï partes II cum aqua . . . (om. partibus — seminis) c. 23 moic mellis p.

et oxymel ieiuno cum apiata dabis, et post dies cataplasma expletos Nileos splenicon lexipyreton appones. et conficitur sic. cerae, ammoniaci guttae, olei rosacei 3 III, croci 3 VIII, aloes 3 VI. aliqui tamen croci 3 VI mittunt. aceti quod suffecerit ad conterendum crocum 3 et guttam ammoniaci.

XLVIII. Ad epaticam passionem.

Est autem epatica passio causatio in epate, quae contingit cum tumore viscerum. haec signa laborantes secuntur. est dolor dextrae partis et extantia viscerum et tumor. dehinc cum passio creverit, indigestio frequenter nascitur.

in curationibus vero flebotomia in brachio dextro in vena cava media secundum vires patientis adhibita utilis comprobatur.

aliud. tritici farina in decoctione absinthii et aneti cocta et apposita in sacculo inclusa dolorem mitigat.

aliud. artomeli cataplasma adhibitum est utilissimum.

aliud. absinthii pontici infusione ieiunos potabis.

aliud. costum ieiunis masticandum dabis, ut ipsum humorem inglutiant. et in eodem latere aegrotum iacere iubebis.

1 oximelle c, oximl' p. ieiunū c, —nis p. 2 Nileos s. lexiperiton ep (Nestl.oes Gal. XIII, 182. cf. Nestl.oev 181). 3 3 III c, añ. 7 III p (uncias trinas). 4 cē 3 VIII ep. aloē p. tamen (vel añ, autem): om. p, cū (supra scr.) c. 5 VI c, 3 VI p. 5 sufficit ep. et ad (cont.) p. 6 et (g.) om. c. 7 Ad epaticam passionem c (Ad epaten in Ind. capp. p), De epatica passione p. 10 est c: om. p. et tumor: et hūor c, et hūor 4 p. 11 curaverit p. 13 vero c: autem p. cf. Gal. II, 904. XI, 92 (Orrib. Syn. IX, 18). 15 approbatur c. 17 dolores p. 18 artomeli c, āxo(= arxo)m' i p (cf. Gal. X, 796. 910). est utilissimum (uti illisim sic c, in marg. p^c utilimū) p: valde utilimū c. 19 ieiunus c, ieiunū p. 20 ieiunus p. et ut i. h. glutiant imperabis p. 21 et in e. l. iaceat (sic) c.

aliud. sanguisugae dolenti loco appositae mirifice operantur.

aliud. trosciscus dia ton picron amygdalon appellatus ad conclusionem sive obtrusionem epatis, quam enfraxin vocant. petroselini, costi, gentianae, amygdalarum amararum, anisi, aloes epaticae, absinthii pontici cymae, omnium VII paria pondera aqua colliges et facies trociscos drachmarum singularum, ex quibus dabis unum ieiunis non febrientibus cum vino mixto, febrientibus vero cum aqua calida. et in ipsa parte facies iacere laborantes.

antidotum tonoticon id est proficiens adversus debilitatem epatis. recipit spicae indicae, costi, gentianae, inulae campanae, omnium IIII 3 binas, rei pontici 3 I, mellis despumati 3 III. dabis in modum avellanae cum vino mulso ex modico melle confecto, febrientibus vero cum decoctione apii.

potio epatica ad enfraxin epatis. costi, ireos illyricae, ladanii omnium trium — singulas, piperis grana numero XXVIII. si vero ladanum non inveneris, faeni graeci

3 trociscō c, — cum (—ē) p. appellatum ep^c (—tus ante corr. p). cf. sim. Gal. XIII, 209. 4 obstrusionem ep (obtrusionem p^c). enfraxin c, <ē p^c> fraxi p. 5 ante petroselinū (c, pēt. lini p et ita in rel. acc. c, gen. p) habet R p, h. c. amygdalas amaras (acc., ut in rel. spec.) c. 6 comā c, cōc. (sic) p. 7 omī VI. 5 (S pro I?) c: om. p. cum aqua p. colligis (—g p) ep. facis ep. 8 dramarum p, 3 c. dabis. I. c: unum dabis p. ieiunis p: —nū c. 9 μετ' οἴνον κενεαμείνον Gal. XIII, 212. vero c: autem p. 10 aqua om. c. et in ipsam partem super iacere facis I. p. facis ep. 11 tonoticon c: tonicōn p. 12 R c: om. p. 13 inule ante corr. p: uelle c, enule (e ex corr. ips.) p. omnium... binas c: aū. 5. II. p. 14 m. d. 3 III. 5. c. avellane p: om. c. 15 febricitantibus c. vero om. p. 17 enfraxin c, ēfrasi p. epatis om. c. uroudill' c, viros. illirice p. 18 ladā c, lardini p. omnium tr. 7/8 s. c: aū. 1/7 I. p. nūo c: om. p. 19 XCVIII p (ex corr. pro C VIII?). 19 ledan c, lardanum p.

leviter torrefacti et maltae pollinem mittes, tundes et cernes omnia tenuissime, et dabis coclearium I ieiunis non febrientibus <cum vino mixto, febrientibus> vero cum aqua calida.

cataplasma ad enfraxin epatis. afronitri cibaria numero 5 XV, lini seminis centum, hordei ducenta, calidae et olei quod suffecerit.

aliud ad duritiam et tumorem epatis. centauriam, anetum, asfodili radices et papaveris capitella decoques in oleo et modica aqua, et ex eodem oleo lanas appones. 10 sed si forte apostema in epate fuerit natum, quod ex praecedentibus signis in empyemate superius memoratis agnoveris, diureticis potionibus idem apostema per urinam purgabis, hoc est graminis radicis mundaе, feniculi radicis corticis, dauci cretici seminis id est pastinacae hortensis, petroselini macedonici, asari, ysopi, inulae. haec singillatim aut simul in aqua decoquenda, et ipsa decoctio data per urinas ducit.

cataplasma diureticon id est urinale ad idem et ad dolores ex perfrictione natos. pollinis tritici et lini se-20 minis et faeni graeci paria pondera, cymini seminis,

1 leniter ep. malthae (?): multi c, ml'ti (multi) p (sed supra multi p^c). pollines c. mittis p. tundes et om. c. 2 omnia om. p. coel'r. ep. 3 non febrientibus (autem add. p) cum aqua calida ep. 5 enfrasin c, ēfrax. p. nūo (ante cib.) c: om. p. 6 XV p: tv (= cv) c. linis ep. centum om. c. bis c c. 7 sufficit (suff p) ep. 9 asfodilli ep. rad' p, radiē c. et papaveris — (10) aqua c: om. p. 10 et (ante ex) addidit. 11 apostema om. c. quod p: φ 2 cū (quod et cum) c. 12 empiente c: empīema p. 13 diureticis om. c. i. apā. p. 15 seminis | l. (pro i.) pastinace ortensis c (Sim.), sem o (= or'tico) p. 16 macedonici om. p. isopi c, yso. p. imila p (et supra ips. corr. enula), i uile c. hec om. c. 17 singulatim ep. decocta. et ipsa decoctio data p. u. d. p, decoquenda et sic contu(e?)ndenda p. u. d. c (cf. c. 47). 19 diuretico c, —cū p. ad eandem et dolores p. 20 perfricatione ep. 21 cimī. feniculi seminis ameos. baccarum lauri. dauci. cretici. sem. pastinace. ortensis (haec ex sup. v. 15) aū. — I. 5 p.

seminis feniculi, ameos id est seminis vilicionis, bacarum lauri, dauci cretici, omnium quinque uncias singulas semis, caricis pingues numero XV cum aqua et melle et modico oleo coques et appones, et post cataplasma dia spermaton epithimate uteris aut dia samsucu superius ad ventositatem stomachi scripto.

XLV. Ad renum dolorem.

Piperis, petroselini, asari, bacarum lauri, omnium quattuor paria pondera tundes cernes diligenter, et dabis coclearium I in passo tepefacto potionem ieiuno tribus diebus. et si immobiliter se habeat aegrotus, confestim sanabitur. sin vero reperta fuerit arenosa qualitas in urinis post medicaminis potionem acceptam, sicuti Galenus in diagnostice ait, manifestissime nefretica passio intellegitur id est renalis.

potio optime confringens lapides in renibus natos. carpobalsami, lapidis qui in spongiis novis reperitur, puleii sicci floris, malvae agrestis seminis, omnium

1 ameos. I. seminū | inlicōnis baccas I. d. cr. omī V. 7.
singulas S c. 3 nūo c: om. p. 5 epithē p: om. c. aut
om. p. diasasucum c, —co p. 6 scriptum cp. 7
Rubrica deest in p (in marg. 46 p^o), cum ipso fort. principio capituli.
8 bacarum p, baccarum c. omnium quattuor c:
om. p. 9 paria pondera tunsis cretis diligenter dabis c,
paria p. tunde diligenter et cerne. dabis p. 10 coelr.
I. cp. potionem om. c. ieiunū III diebus c: I. tribus
diebus ieiunis p. 11 si — egrotus p: om. c. 12 Sin c:
si p. reperta p: repleta c. arenosa qualitas (τὶ ψαμ-
μώδες Gal.): arenarum qualitas c, arena (sic simpl.) p. 13
galienus c, gal' p. 14 diagnoskētē c, digstico p (= πει-
τῶν πει. τῶν VIII, 391). 14 nefretica c, nefretica p.
16 lapidem . . . natum p. 17 Ἐ praemittunt cp. lapides p,
om. c (ἄθρον τοῦ ἐν ἐπιόγγοις ἐπιόκομῆτον Gal. XIII, 328
ubi idem fere remedium Asclepiadis). que p, q̄s c. re-
peritur c: —iuntur p. 18 pulegii c, pullei p.
(om. Gal.) seminis c: semeu p.

quattuor paria pondera conficies et dabis coclearium I in potione vini tepefacti aut passi conditi.

antidotum nefreticum calculosis aptissimum. recipit betonicae spanae, fascis gallici uncias singulas semis, saxifragae petrosae seminis aut petroselini, seminis olusatris, folii barbarici id est malobathri, piperis albi uncias singulas, meu S, omnia diligenter tundes et tenuissime cernes, et melle despumato colliges et exinde a balneo mox lotis dabis avellanae magnitudinem cum vino mixto.

confectio conditi nefreticis conveniens et maxime calculosis, quos lithiontas vocant, et minctus difficultate laborantibus, quos dysuruntas vocant. recipit piperis 5 I, saxifragae, betonicae ÷ binas, spicae indicae, petroselini, fu, asari, radicis acori, dauci cretici seminis, omnium VI 5 singulas, vini aminaei cotylas quattuor, mellis despumati cotylas II. S.

trociscus dia fysalidon appellatus faciens ad ulcera quae in renibus sive in vesica nascuntur et indigent in cicatricem duci, et ad eos qui sanguinem mingunt. recipit cucumeris hortini seminis descamati, apii seminis, 20

1 III. c: om. p. conficis cp. coelr. ep. 2 passo condito p, conditi passati c. 3 nefreticum c, nefreticis p. calculosis c (item infra v. 11). Ἐ cp. 4 spane c: om. p. 4 fascis gallicis c, fascis gallicos p. añ. ÷ I. S p: 7 singulas meu S. etc. c, qui intermedia omnia neglectit. 5 sem. olixatri p. 6 folii (cf. Diosc. I, 11): follis p. al. añ. ÷ I. meu. S. p. 7 tundis c. 8 cum melle p. colligis cp. a balne | i. mox lotis c, in balneo lotis p. 10 cf. sim. Alex. Tr. p. 534 Bas. 11 lithiuitas c, lithuitas p. et minctus — (12) vocant p: om. c. 12 Ἐ cp. 13 7 binas c: añ. 3 II p. pet. p. 14 sem. p: om. c. omī V (sic) 3 singulas c: 3 I (om. añ) p. 15 cotillas quattuor c. cotillas VIII. p. 16 cocillafū femis (pro cotillaf II. S?) c: cotillas. II. p. 17 diafissalidon c, diafissalidē p. idem similiter describitur in additamento Alexandri Trall. latini (post gr. IX, 6) II, 188 quod citatur a Simone Jan. s. v. fusalidos. vulnera p. 18 et diligenter i. c. d. c. 20 ortum c, cortium p. descamatū p, om. c (qui post lapatii seis habet descamati). sem. post apii om. c.

lapathi seminis, nuclei leviter torrefacti, croci, omnium
 V 3 III, amygdalas dulces descarnatas et avellanas simi-
 liter purgatas numero denas, herbae fysicalidos quam Ro-
 mani vesicariam appellant, interiora grana numero XXXV.
 5 conteres omnia et adiecto passo competenti veluti con-
 spersione in unum rediges, et exinde ieiunis dr I dabis
 non febrientibus cum passo tepefacto, febrientibus autem
 cum aqua calida.

aliud nefreticis et calculosis conveniens id est
 10 Bestiane antidotum ieiunis datum lapides in renibus con-
 fringit et urinam provocat.

aliud ad renum dolorem. exira medicamentum in-
 ferius scriptum in aluta inductum appones, et sanabis.

1 nuclei ep: cf. *Alex.* nucleorum pini prefrigerorum (*l.*
 pefrigemenon. cf. *Simon* s. prefrigmenum). leviter p: *om. c.*
 cc̄ (croci) p: *om. c.* 2 añ. 3. IIII. p. et *om. p.* simi-
 liter *om. p.* 3 numero denas: añ. X. p, *om. c.* qui a pur-
 gatas *transit ad v.* 4 nũo. 35. herbas sicalidos . . . bese-
 cariam p. cf. *Simon. Jan.* s. ficalidos ex *Alex. lat. ed. Pap.*
f. 101^v: phicalidos quam latini vesicaginem vocant. 4 nu-
 mero *om. p.* 5 veluti — rediges c: colligis p. 6 ieiun
 dr I. dabis c: ieiunis dabis 3. I. p. 9 Aliud nefreticis . . .
 i. bethnæ c: *om. p.* Actio X, 6 p. 630 ex *urinem cientibus*
antidotis memorata. cf. *etiam cod. Paris. app. f. 86^a*. Antidotum
 bestiane appellatum confringens et in renibus caucolos sive
 lapides quos greci litos appellant. convenit maxime his qui
 ex obtusione caucolorum dissuriam patiantur i. urine difficul-
 tatem. facit et ad alia multa. Recipit cinamomi etc. 12 e
 xira (ἡ ξηρα): o(e?) xira ep. inferius ubi? — *conscribitur in*
antidotario cod. Paris. app. f. 85^b Exira (*in marg.* Oexira) ap-
 pellata et (est) desiccatorie virtutis ad omnia ulcera et sinus
 universos conglutinat et fracturas. inunges et arteticis et poda-
 gricis. nefreticis. spleneticis. et duritias mollit mirabiliter et
 callositatem atenuat. et est ad omnia utilissimum medicamen-
 tum. Recipit cere etc.

XLVI. Ad ea quae vesicae accidunt, quae a
 Graecis symptomata appellantur, nos vero acci-
 dentia dicere poterimus.

Omnium logicorum testimonio natura vesicae nervosa
 indicatur, quae sub ingenti perfrictione aut frigore ab
 humore venenoso et mordaci nocetur. <quod> maxime
 fieri solet cachexia laborantibus id est mala habitudine
 corporis. oros enim sanguinis, qui latine serum appel-
 latur, qui ex sanguine per venam epatis depurgatur mixtus
 felli rufo descendens vesicae ulcerationes universas vel
 asperitates aut debilitatem nutrit. unde omnes passiones
 vesicae difficili curatione medentur. sunt vero suprascripta
 accidentia periculosa ischuria id est ex toto urinae ab-
 stinentia, et dysuria id est urinae difficultas, et stranguria
 id est urinae paulatim per guttas exclusio. 15

1 Ad vesice passiones 46 c, Ad ea quae vesice accidunt p,
 (Ad vesice dolorem *ind. p.*) *deinde quasi a textus initio se-*
quantur veteris tituli verba De his quae vesice accidunt que . . .
 appellantur etc. c, sic mutata in p: Ea quae vesice accidunt.
 (que *om.*) a grecis s. app. 2 symptomata c, sinthomata p.
 3 dicimus c. 4 logicorum p: *om. c.* natura — indicatur:
 Inatos vesice nervos idicatur c, vesica firm (*in marg. p^c natura*)
 nervosa indicatur p. 5 sub c: ab p. ing. perfrictione aut
 frigore c (*item Petroc. p. 265*): ing. frigore p. ab: aut ep
 (*Petr.*). 6 et p: aut c (*Petr.*). quod: hoc p, *om. c.*
 solet maxime p. 8 oros: sic ep. sanguinis — app. p:
 sanguinem pro latitudie feru appellatur c. 9 per v. epatis
 c (*Petr.*): exuea separato p. 10 rufo c: suo p. descensu p.
 v. universas ulc. p. 12 p. v. curaciones difficiles ingeruntur p.
 Sunt enim supradicta p, Si vero suis (*pro SS*) c. 13 scuria
 (—ã c) ep (*Simon* s., Scutia ut Cassi. fe. vesice passio s. quando
 extoto denegatur urine exitus etc.“ cf. *Petr. p. 265*). 14
 disuria (—ã c) ep. 15 p. p. g. urine exclusio p. ex-
 clusionem gignüt (*sic*) morsus et ulceratio ex antecedentis h.
 acredine fieri solet . . . c, exclusio. ex antecedentis h. a. con-
 tig̃ <et ulceratio *add. corr.*> et dolor et morsus et ulceratio
 fieri solet . . . p.

contingit morsus et ulceratio ex antecedenti humoris aedine et dolor fieri solet initio urinae excludendae aut in fine explicandae.

item in vesica paralyti vitiata aut paulatim urina per guttas insensibiliter excluditur, si ex parte fuerit tacta, aut involuntarie simul exclusa ostenditur, si omnis fuerit vitiata.

est iterum altera passio ex incontinentia urinae paralyti vesicae deterior. ex renibus descendens et vesica 10 compatiante efficitur, et appellatur a Graecis diabetes, siquidem mox potione accepta per urinales vias raritate membrorum interiorum descendat tamquam per inania feratur. rarius quidem contingit haec passio, sed subito nascitur. et est omnino incurabilis. aliqui hanc passionem 15 hydropismo adscribunt, quoniam nimia siti patientes afficiantur et subalbidum et aquosum vultum ostendant.

contingit iterum ex renibus ulceratis sanguinolentus minctus aut saniosus vel subalbidus, aliquando cum gravi odore, attestante renium dolore et ilium. si vero sanguis 20 purus fuerit exclusus, eruptionem venae aut putredinem ipsius significat in renibus aut vesica factam fuisse, qua loca quae patiuntur dolore pulsata desanguinentur.

2 excludente *c* (*qui om.* aut — explicande). 4 item in: Item *c*, Iterum in *p*. p*vitiata p*. 6 omnis *c*, tota *p*. et est *p*. 9 descendens (*sc. urinae*): descendēs (*sic*) *p*, *om. c*. 10 diabetem *c*, —tē *p*. 11 mox potione accepta *c*, mox ut in potione acceperit patientes continuo *p*. urina — descendat: *p* urina² viam raritate membrorum suo descensu *c*, urinam (υῤαῖ) p*uā* (*sic*) raritatis membrorum interiorum descendit (*cf. Alex. lat. f. 104^a*: quia cum biberit mox decurrit sicut potatum fuit per vesicam et ventrem). 12 per inania *c*: p*inaniā* (*sic*) *p*. 15 i(y *p*)dropismo *cp*. ascribunt *c*. quoniam (q*m*) *c*: Siquidem *p*. 16 et (*ante aq.*) *om. p*. ostendunt *cp*. 17 Contingit *p*: Exit *c*. 18 aliquando cum *c*: et *p*. 19 adstante *p* (att—*c*). renium *c*, renum *p*. iliorum *p* (allū *c*). 20 irruptōē (ir *del. corr.*) *p*. vene significat aut *p*. 21 ipse *c*, ipsius vene *p*. vescicam *c*, vesicā *p*. 22 qua(?) : φῦ *p*. qua — (*p. 117, 2*) patiuntur *om. c*.

si vero atonia fuerit vesicae id est debilitas, subito urinae egerendae delectationem patiuntur, et cum mingere coeperint cum ingenti conatu et gemitu humorosas urinas excludunt, aut per somnum involuntario lapsu urinam emittunt. et frequenter haec passio paralytim vesicae futuram significat.

contingit iterum dysuria in vesica ulcerata aut ex renibus irruente lapide extensa, aut limosa aut arenosa qualitate solidato et gleboso sanguine, quem Graeci thrombon appellant, in ipso urinali meatu obrusa. 10 coningit iterum dysuria in aegritudine pessima, cum fuerit natura suo officio privata.

curationis vero tempore si fuerit ex frigore aut profunda perfrictione dysuriae causatio cum ingenti dolore, oleum rutaceum per podicem frequenter aegroti iniciendum 15 est. in feminis vero matrici est infundendum. etiam et extrinsecus pubetenus praeraso pectini vel inguinibus lanae apponendae ex oleo cyprino calefacto, aliquando admixto castoreo, si forte plus caleferi oportuerit. et si venter abstinerit, clystere erit deducendus ex decoctione faeni 20 graeci aut radicis malvae oleo admixto. adhibendae sunt etiam in sessionis fomentationes, nam Graeci encathisma

1 attonia *p*. 3 ceperit *cp*. 4 per somnum (*p* fonnū) *p* (*Petr.*): sompno *c*. 7 (*item 11. 14*) dissuria *cp*. 8 iruente *c*, irruenti *p*. aut (limosa): autem *cp*. 8 solidata aut globosa *c*, sordidata aut glebosa *p*. quam *cp*. thrombon *c*: thrombon *p*. 10 obrusa *cp*. 11 egritudinibus pessimis *cp*. 13 vero *c*: *om. p*. aut *c*: vel *p*. 14 perstrictio *p*. 15 iniciendum egroto (*om. est*) *p*. 16 matrix *c*. 17 pubetenus *c*: *om. p*. pectine *cp*. 18 calido *p*. mixto *c*, amixto *p*. 19 si forte calidius fieri op. *p* (si forte plus calidum fieri op. *Petr.*), Si vero plus caleferi op. *c*. 20 clisteri *c*. est *p*. 21 radicis *c*, indī *p* (radicum *Petr.*). amixto oleo *p*. sunt etiam *p*: *om. c* (*ubi adhūdum i. f.*). 22 in sessiones fomentationes *c*: sessiones (fñfōēs fomentationem *p* (sessiones *Sim.*), nam *c*: quas *p* (*Sim.*). encathismā *c* (encathismata *Sim.*).

vocant, ex calida et oleo. solet enim vesica etiam si fuerit constricta subtili fomento relaxari et urinam re- tentam reddere. quod si minime urina fuerit secuta et perseveraverit supra dicta periculosa abstinentia, oportet in cruribus si vires patiuntur supra talos interiores venas incidere. et si dolor non minuerit, adhibendum est cata- plasma ex lini semine et faeni graeci et hordei polline, admixto papavere trito et resina pinali et pice. transacto autem dolore apponendum cerotarum ex resina frixa et ysoopi suco et ammoniaci gutta et oleo sicyonio confectum. si vero lapidum vel arenarum fuerit querela, simi- liter ut nefreticos curabis.

sin vero ex cachexia corporis de humore venenoso et mordaci ulceratione facta asperitatem cum dolore in capite naturae senserint patientes, reumatismo adscribitur. oportet ergo lacte asinino tepelacto frequenter ieiunos potare. quod si ad praesens non fuerit, caprinum dabis, et embroce calida ex lanis succidis et rosaceo et vino mulso aut passo admixto sub umbilico pubetenus pectinem vel utraque ilia cooperies. mulieribus autem et pessarium ex lacte asinino vel caprino aut muliebri lacte apponendum. in viris vero si in capite naturae morsum cum dolore senserint, per auliscum oticum aeneum lenem, et non osseum ne frangatur, aut certe argenteum fabricatum et

1 etiam: et *p.* 5 tales *cp* (*cf. Gal. X, 904*). interiori vena *c*, interiores venas *p* (super talos venas interiores *Petr.*). 6 minuerit *cp* (minuitur *Petr.*). est *om. c.* 7 pollinis *c*, pollinibus *p* (polline *Petr.*). 8 papaveris *c* (et semine agrestis papaveris *Petr.*). pinali *cp*: pinea *Petr.* 9 et ysoopi suco et armoniaci suco et armoniaci gutta *p.* 11 si — (12) cura- bis *om. c.* 13 Sin *c*: Si *p.* de *c*: vel *p.* 15 senserint (*cf. v. 23*): scripserint *p, om. c.* reumatismo *c*, reumatismo *p.* 16 ergo *om. c.* ieiunū *c.* 17 quod: sed (1) *c.* ap- presens *p* 18 embroce calide *cp.* roseo *c.* 20 alia cooperis *c*, acors *p* (ylia operis *p*^o). et *c*: *om. p.* 21 lacte *c*: *cm. p.* 22 si i *p*: *om. c.* 23 eneum *p*: *om. c.* lene *p, lane c.* et non osseum — fabricatum *p*: 7 ros sicū frāgatur aut arteum fabricatur *c.*

vesicae porcinae alligatum, non nimis interius sed in caput naturae inicies cervinam medullam susino oleo re- solutam aut butyrum recens aut adipem anserinum vel gallinaceum. adhibenda etiam encathismata ex decoctione rosarum lenticulae myrtae rubi lentisci vel his virtute 5 similia. apponendum etiam et dia iteon emplastrum sive illud medicamentum quod graece ebarbaros appellatur, renibus et pectini praeraso, aut finicinen quam Galenus in libris emplastrorum quos cata gene appellant, nostram dia chalciteos nominavit. proficiente autem curationis tem- 10 pore erunt in cibo dandi suini pedis mucrones, testiculi madidi ex aqua et cerebrum assatum, de piscibus autem torpedines aselli murenarum, de pomis vero uvae mala cydonia granata et his virtute similia. dandum etiam ieiunis aliquid sorbile quod humorem acrem et tenuem 15 et asperum valeat obdulcare et crassificare et lenire, ut est amyllum procuratum aut polenta ex aqua elixa et cum vino nigello addulcata aut oryza aut grana ptisanarum et his similia. probatur etiam dari sorbendum quod conficitur sic. ex nucleis recentibus et cucumeris semine descamato 20 et amygdala dulci et amylo cum lacte in uno diligenter tritis et leviter concoctis dandum ieiunis cum vino

1 vesice porcine aligatū *c*: vesica porcina alligant *p.* 3 butyrum recentem *cp.* 4 adhibendam *p*, —dum *c.* etiam *p*: et *c.* ancatisma *c*, encatasma *p*, encatasmata *p*^o. 5 mire *c*, mirte *p.* 6 similibus *cp.* diaiteon *p*, diaciteon *c.* 7 grece *c*, greci *p*^o (*om. p.*). embarbaros *p*, barbaros *c.* 8 et *c*: aut *p.* fenicete *c.* galienus *c*, gal' *p* (= *Gal. XIII, 375*). 9 in libro emplastrorum *p*, librum emplastrorum *c.* quos *cp.* catagenos *c*, —nes *p* (*Sim.*). nra (nostra) *cp.* 10 autem *p*: igitur *c.* 11 suini (*c*, suelli *p*) pedes mucrones *cp* (*cf. Gal. VI, 671*). t. macrones madii *c*, t. acroēs mādidi *p* (*cf. Gal. VI, 676*). 13 vero *c*: *om. p.* uva *cp.* 14 cidonia *cp.* 15 quod *p*: ut accipiat quod *c.* acerem *c*, acrum *p.* 16 linire *c* (*p*^o): lenire *p.* 17 po(u c)lentum... elixum *cp.* cum *c*: *om. p.* 18 adul- catum *c*, obdulcatum *p.* grana *p*, grane *c.* 20 (item *p. 120*, 4) descamato *p*, desquamato *c.* 22 et concoctis leviter *p.*

chrysattico. frequenter dare iubebis vel illud quod curandae ulcerationi vesicae aptum a veteribus probatur, et conficitur hoc modo, et magis caniculari tempore. lini seminis et papaveris albi <et cucumeris> seminis descamati 5 et draganti tumsi et creti, omnium IIII ÷ binas, amyli recentis 5 IIII. aqua colligitur et trociscus informatur. etiam et trociscus epuloticus ad obducendam cicatricem dari oportet ex vesicaria herba confectus, quem Graeci dia fusalidon vocant, quem superius in nefretica passione 10 conscripsimus. utendum etiam aquis calidis naturali calore plantatis — nam Graeci autofye idata vocant. sunt enim virtutis metasyncriticae hoc est quae valeant naturalem temperiem corporis renovare.

XLVII. Ad cholericam passionem et defluxionem.

15 Utraeque passiones acutae vel celeres esse noscuntur. sed cholericam passio plus acutissima et molestior a veteribus esse traditur. et est reumatismus ventris et stomachi sursum et deorsum per os atque ventrem subito natus.

1 cāatico p, oris atico c. dare iubebis c: om. p. illud p: om. c. curanda ulceratione c, curande ulcerationis p. 2 probatur p: —tum ep^c. 3 et magis (mag) ep. canicularis temporis c. 4 hoc ipsum est *Andromachi apud Gal. XIII, 322* πρὸς νόστιν ἠλκωμένῃ καὶ δυσουρίαν (cf. *Orb. syn. 9, 24*). 4 (et 6) et om. p. et cucumeris *addidi* (ex *Gal. I. c*): om. ep. 5 draganti p, tracenti c. omi IIII 7 binas c: añ. 3. II (cf. *Gal.*). 6 cum aqua p. troc p, trociscū (. . . confectū) c. 7 etiam et empulēticum obducendum c, etiam ī t^o cus. epuleticus ad obducādā (sic) p. 8 besicaria c, beficaria p. 9 diafusalidon p, diafision c. 10 cūscripsimus c, scripsimus p. caloris c. 11 nam: sic ep. octo lies data c, ā offies data p. 12 meta sincretice c, —cratici p. 14 Ad collericam passionem 47 c, De fluxione rubr. p. 15 Utrique p. (sic *incipit*) c: In defluxione utreque p. p (unde in *tit. addidi* et defluxionem). 16 plus acutissima et molestior c: plus acuta magis molesta p. 17 stomachi et ventris p. 18 natus p: inatus (enatus?) c.

sequitur autem in passione constitutos articularum perfrictio et parvitas pulsus, iugis vomitus cum intestinorum tormento, et ventris solutio ac stomachi cum pruritu ventris. efficitur ex antecedenti indigestione aut mali medicaminis accepta potione. et differt a diarria, quoniam 5 cholericam passio sicut diximus per ventrem efficitur et vomitu plurimo, diarria vero non.

in curationibus vero potentam elixam calidam in cibo dabis cum vino melino id est granatico, et alia quae simili virtute valeant stomachum confortando recreare et 10 vires patientis depositas erigere. sed si forte ea quae acceperit minime stomachus tenuerit, modico <tempore> interposito iterum reficies. hoc tertio vel quarto facies quorsque stomachus aliquid acceptorum retineat, ne vires aegrotantis minuto corporis nutrimento insumantur. etiam 15 et summitates manuum ac pedum constringi iubebis, et articulos pannis calidis calefacies et lana molli opertos tutabis, et si nimium sensevit intestinorum tormentum, spongiis duabus ex calida posca expressis alterna mutatione umbilicum vaporabis et post vaporationem lanis ex oleo 20 melino tepido operies et fasciabis. et si nimietas vomitus coegerit, cucurbitam stalticam id est constrictoriam ori ventris conglutinabis, et omfacium cum calida aqua dabis. et si adhuc cibos minime tenuerit stomachus, erit

1 con(9)frictio c, perfricatio p. 2 cum om. c, ubi int. tormentum. 3 ac c: et p. 5 potione accepta p. 8 vero om. c. polentum (pulentum c) elixum calidum ep. 9 mellino p, malino c. granatico p: grana triticeo c. 10 simili mō (= modo) virtute c. 12 denuerit (sic) c: reitruerit p (cf. v. 24). modico (sc. tempore) sic ep. 13 reficis (sic p) — (14) retineat om. c. 14 <aliquid add. p> ut (del. corr.) p accepto4 p. 15 egrontanum c. etiam et in p, etenim et c. 16 constringi: cf. *Gal. XI, 50* (διαδεδειν sci. propter musculorum contractiones. *Act. 9, 12. 13. p. 545. 546* *Lugd.*). 17 calefacti et l. m. c. et om. p. optos tutari (sic) c: om. p. 18 senserit c: sumserint p. 21 et tepido p. operis ep. 24 tenuerit c: retinuerit p.

accipienda curatio in reumatismo stomachi superius memorata.

XLVIII. Ad dysenteriam.

Est autem dysenterica passio intestinorum causata cum ulceratione, ex qua excluditur egestio sanguinolenta aut fellita et alia immutatio humoris. et illa noxia a veteribus nuncupatur quae nigram egestionem ab initio ostenderit. nam Hippocrates in aforismis sic ait „dysenteriae a felle nigro incipientes mortiferae“. sequitur autem patientes iugis assellatio inferioris ventris, aliquando fellita, aliquando viridis et sanguinolenta, aliquando mucilaginoso. et rasuras cum gutta sanguinis emittunt, cum morsu intestinorum et umbilici. insomnietatem patiuntur et fastidium, frequenter et febriculam. aliquando etiam et longae exclusio contingit, maxime infantibus. et efficitur aliquando ex perfrictione, aliquando autem ex corruptione acriorum ciborum.

tempore autem curationis mala cydonia in aqua decoquenda usque ad tertiam partem, et ipsa decoctio potui data abstinet ventrem.

aliud. palumbus, quem Graeci fassan appellant, in posca decoctus et comestus similiter abstinet. item ovum in aceto coctum facit similiter.

1 in: ex c, et (τ) p. 3 Ad dissenteriam c, De disenterica passione p. 4 dissenterica cp (et ita semper). 5 cum ulceratione: cf. Gal. VIII, 85. 381. (XIII, 288). Aet. (ex Archig.) 9, 43. 6 et aluminatio humoris c, et alia i mutō (inmutatio) humoris p. 7 nuncupatur. que nuncupatur. que nigra etc. p. 8 yprocrates p, ipocras c. amforismis c. Dissenterie cp. 9 a om. c. mortifero c, mortificare p. 11 mucil(p)aginosa cp. 12 et c: etiam p. emittit c. 14 et fastidium frequenter et fabricula p, et sanguine frequentat et febricula c. 15 et om. p. in infantibus p. 16 perfricatione p. aliquando autem: aut cp. 18 cidonia c, citonia p. decoquenda (cf. c. 43): decocta cp. 20 retinet p. 21 palumbus p, plumbu3 c. 22 greci palūbū fossa app. c. 23 item — similiter c: om. p.

aliud. acaciae, croci, ges asteros in vino datum coclearium I similiter abstinebit.

aliud. summitates rubi quas vulgo turiones vocant, et murra cum caduco granatae et galla omfacitide in vino styplico simul decocta et in potione data sive per inf-5 feriores partes podicis iniecta summe facit.

aliud. ptisana cum plantaginis suco decocta et data abstinet ventrem, iniecta autem eadem perficit.

potio ad dysenteriam. ossa de locusta marina super carbones exusta, gallas leviter subassatas, os seipiae similiter subassatum, crocum sive caducum mali granati, bitumen iudaicum aut pro bitumine picem siccam, omnium V paria pondera diligenter teres et in posca dabis.

aliud ad dysenteriam. trociscus dia symfytu appellatus, quem superius ad sanguinis reiactionem scripsimus aut dia coraliu aut certe dia electru aut trigonus trociscus similiter in potione datus magnifice operatur.

aliud. lac asinum aut caprinum schiston confectum et datum abstinet ventrem. schiston dicunt Graeci lac in quo lapides fluviales incensi mittuntur sive extinguntur. 20

aliud ad dysentericos et ciliacos, id est illos qui ex ventris passione id est ulceratione similiter ut dysenterici

1 acacia cp. croci (cc): cū cp. gesteros c, gesastereos p. dato c: data p. 2 cocl'r I cp. 3 vulgus cp. vocant c: diū p. 4 mirra p, mire c. candico c, fadico p. granate (sic) cp (i. e. mali granati, ut infra). gallas omfacidas cp. 5 simul decocta et data potione p, si coques et in pocionem data c. 6 sume fecit c, suē fac p. 7 et om. p. 8 autem c: vero p. 9 (item infra semper) dissenteriam cp. et super cp. 10 exustas c. leniter cp. 11 croci c, cc p. 12 pice scice c. 13 V c: om. p. posca c: puscas p. 14 ad dissenteriam p: om. c. dia sinfrus p, dianifitus c. 15 superius cap. 38. 16 diacoral(1 add. p)ium cp. dia electū p, dia eletirū c. 17 in pocionem damus et m. c. 18 feilton p, filcon c (σφιστόν Diosc. 2, 77). 19 Sciton p, Sison c. lac p: ita c. 20 fluviales p: fluinales c. incensi p: om. c. 21 ciliacos c: quiliacos p. i. illis qui c, i. qui p. ex om. c. 22 i. ulceratione — caprinum om. c.

reumatizant. lac caprinum optimum et pingue coques moderate super carbones in cacabo fictili novo et admiscebis amyli recentis sufficientem modum, et sorbendum dabis ieiunis diurnis diebus. et post haec supercomeden-
 5 dum dabis aliquantum sicci panis. etenim hoc adiutorii genus reuma crasset, acedinem temperat, ulcera cicatriscat et intestinorum ac ventris asperitatem lenificat.

trociscus anotericus id est qui sursum in potione datus servando superiores ventris et intestinorum partes
 10 medetur, optime faciens dysentericis et ciliacis. recipit iusquamini seminis albi, ameos seminis id est vilicionis, apii seminis, feniculi seminis, hypoquistidis suci, balaustii id est floris <mali granati>, ammoniaci, omnium specierum
 3 IIII, opii, gallarum, amyli, ges asteros, rus syriaci,
 15 acaciae, draganti 3 II. aqua colligitur et fiunt trocisci 3 singularum, ex quibus datur unus non febricitantibus vespertino tempore cum vino mixto calido in potione, febricitantibus vero cum aqua calida. et hentericis optime facit.

henterici dicuntur qui ex antecedenti dysenteria intestinorum debilitatem faciente, perdito naturali calore, cibos quos accipiunt continuo indigestos vel crudos tamquam per lenem intestinorum lapsum egerunt. unde passio henteria dicitur. et est incurabilis, maxime in

2 amisceo *cp.* 4 ieiun⁹ (-nus) *c* (*ut saepe*). diurnis: diuturnis *cp.* 5 aliquantulum *p.* 6 cicatricat *c*: -zat *p.*
 8 anaticus *c*, anoti⁹ *p* (*opp. νερωσεια & ποικυρα Gal. X, 527. Act. 9, 48. 49.*) 9 servando (f'vando) *c*: *om. p.* 10 quiliacis *p.* R⁹ *cp.* 11 ameos *p.* et ameos *c.* i. uilicionis *c*, i. iucilidiōs *p.* *cf. supra c. 43.* 12 ypoquistidi *c*, et balaustia *c* (*ἀρωσ εϋλεα & οιας Gal. cf. Plin. 23, 112.*) 13 i. floris (-res *p.*) a(r *p*)moniāci *cp.* omī spē 4 3. IIII *c*: añ. 3 IIII *p.* 14 gallarum - (15) trocisci *om. c.* 14 gestastereos (*sic*) *p.* rossiriāci *p.* 15 añ. 5 II *p* (i. e. omnium sp. 3 binas). cū aqua collig⁹ *p.* 3 singularum *c*: 3 unius *p.* 16 unus *p*: I. *c.* 17 mixto *om. p.* in potione: *om. p.* potionem (ποχοem .I. febricitantibus etc.) *c.* 18 aqua *om. c.* 19 illi qui *p.* ex *om. c.* 20 calore *p*: cocolore (*sic*) *c.* 22 oler⁹ *p* (eierunt *supra p*⁹), gerunt *c.*

aetate vergenti, unde plerumque laborantes si hanc passionem curare praeterierunt, hydropici postmodum efficiuntur.

catapotia ad dysentericos et ciliacos et hentericos. gallae tunsae et cretae 3 II, opii 3 I. aqua colliges et 5 catapotia facies in modum ervi. et post annum a quo confeceris dabis in ovo sorbili euntibus dormitum grana tria aut V, aut si multum VII.

cataplasma dysentericis conveniens. mala cydonia numero VI in partes incidēs, interius purgata in posca 10 usque ad maturum coques et diligenter teres. simul et palmulas numero XXXVI, id est in una die XII exossabis et in posca similiter coques et teres et adde caduci mali granati et acaciae ÷ III, mastices 3 II, aloes et aluminis lipari id est liquidi ÷ singulas et semis, rus syriaci 3 I, 15 pollinis polentae partes III, et lenticulae partem I, mellis et aceti et aquae quod suffecerit.

epithima dysentericorum dia finicon appellatum non solum ad dysenteriam faciens verum etiam et solutionem ventris et stomachi ac pulmonis et omnium interaneorum 20 reumatismum compescens. recipit autem palmularum nicolaorum carniū ÷ II, acaciae, aluminis scissi, turis maseuli, mastices, corticis granatae, hypoquistidis suci,

1 estate *Petr. p. 270.* vergenti *c*: utēti (vertenti) *p.* urgenti *supra p*⁹. 2 curari *cp.* 4 catapocio *c*, -putie *p.* quiliacos *p.* 5 3 I. *p*: 5 II. *c.* colliges *p*: -gis *c.* 6 catapocias *c*, -putias *p.* facis *cp.* herbi (her *c*) *cp.* a quo dabis conficis dabis *c*, aqua conficis dabis *p.* 7 eunti dormientibus (*sic*) *c*: dormientibus *p.* 8 ā. multum VII *p.* aut multum VIII *c.* 9 citonia *p.* 10 nūo *c*: *om. p.* 11 matu4 (*sic*) *cp.* simul *p*: similiter *c.* 12 nūo *c*: *om. p.* 11 exossas *c*, exossa *p.* 13 et (in *p*): sed *cp.* caducum *cp.* mali granati *c*: granate *p.* 14 (*item 23*) mastiē *cp.* aloen *c*, aloē *p.* 15 liparii *p.* singulas et S *c*, I. S *p.* 17 sufficit *cp.* 21 conpescet *p*, -cit *c.* R⁹ *cp.* autem *om. p.* 22 cōmū *p*, carnes *c.* 23 corticis granate (*sic*) *cp.* ipoquistidi *c*, ypoquistidos *p.*

gallarum, aloes, omnium VIII ÷ singulas, et si forte hypoquistidis succum non inveneris acaciae duplum mittes, ceræ lib' I, olei myrtini lib' I, aceti ad conterenda quæ sunt sicca quod suffecerit. cetera cum oleo resolves et

5 raso cerotario in mortario commiscebis.

trociscus catotericus id est qui deorsum per podicis partes iniectus servando inferiores intestinorum partes medetur, et appellatur a veteribus Faustinianus, conveniens is qui diuturna putredine in dysenteria laboraverint. accipit autem auripigmenti, sandaracæ, calcis vivæ, omnium trium ÷ binas, chartæ combustæ 3 XXX. colliges suco plantaginis et facies trociscos 3 ternarum et binarum ac singularum. secundum diversas ætates mensuram temperabis et iniciēs cum suco oryzae aut lenticulae.

alius trociscus optime medens. ubi putredines non fuerint singulariter adhibitus et somnum provocat. nam dormientibus cicatricem inducit. ubi vero putredines fuerint, admixto suprascripto Faustiniano uteris. recipit autem hypoquistidis suci, gallarum, lycii indicii, omnium trium 3 V, cadmiæ 3 VIII, acaciae 3 XI, murrae 3 VIII,

1 aloë c, —ē p. omī etc. c: añ. ÷ I. c. 2 ypo-
quistide c, —dos p. mīttis ep. 3 lb' c, l' p. q. sicca
sunt p. 4 sufficit c (non p). 5 rasum cerotarium ep.
commiscees ep. 6 catroius c, catorēticus p. 8 idem fere est
ἐρεμα παρστυνικόν apud Gal. XIII, 296 (ex Andromacho).
cf. etiam παστίλλος Faustinianos apud Act. 9, 49 p. 612 (et de
his Archæg. ib. p. 611). Petr. p. 273. 9 his ep. qui put.
d. p. durna (sic) c. 10 Accipit autem c: R p. 11
omī etc. c: añ. ÷ II p. 5 (pro ÷ p) XXV p^c. 12 colligis
ep. cum suco p. faci ep. 3 ternarum c, 3 III. p. 13
et binarum — singularum c: om. p. et secundum d. p.
sed et d. c. 14 suo (suo p^c) ordie ep. aut c: i. (id est)
p (et in marg. rep. oride i. létic^ce). 16 Al' t^oc p, Aliud
trociscum c. 17 Nam p: nō c. 19 SS c: suprascripto p.
trocisco (post faust.) add. p. R hypoquisti (sic) p, R et ñt h
ipoquistide c. 20 luci indicii c, libii. indic p. omī trium
5 V c: añ. 3 VI. p (in marg. i à V p^c). 21 catmie ep.
acatie 3 XII. p. mirra c, mirre p.

balaustii 3 X. colligitur vino myrtilino et inicitur cum decoctione rubi aut myrtæ aut mali granati corticis aut rosæ siccae aut ramorum siliquæ græcæ. decoques in vino et aqua singillatim aut simul in uno, et præ-
vaporatis partibus alterna mutatione spongiarum, supposito 5
clunibus cervicali, iniciēs per eneterā id est tibiam in-
iectoriam multis cavernulis perforatam quæ appellatur
polytretos.

collyrium suppositorium, quod Græci ypotheton vocant,
conveniens is maxime qui frequenti detectione assellationis 10
surgendo fatigantur. somnum etenim provocat, ventrem
abstinet et quietam noctem laborantes transire facit. ac-
cipit autem croci styracis murrae castorei acaciae, omnium
V 3 singulas, turis masculi 3 III. suco plantaginis collig-
itur et fiunt collyria sublonga.

ad exclusionem longæonis. erices carpu, gallarum,

1 in vino m. c. 2 vel mali p. cortices c, —ē p.
3 decoque (—q) p. 4 singulatim ep. 5 subposito c. 6
cruribus c. ptibienethera p, pt'ibi τ (et) edera c (unde la-
tentem voc. tibiam transposui post i. = id est. cf. auliseon quem
nos tibiam dicere poterimus Cael. p. 191). iniectionum c,
—ria p. 7 multis — (9) Collirium om. c. perforata
que. ∴. politreton p. 9 ipoteton c, ypotē p (cf. Alex. lat.
f. 115^b; gr. p. 462 ed. Bas. 1556. cf. p. 450 άλλο ἐπόθετον
ἢ κολλύριον etc.). 10 et conv. p. c. maxime his qui p.
is: his ep. 11 resurgendo p. 12 retinet p. transire
facit p: ∴. |scere faci (sed mutata c in i) c (ubi sci. primæ
litteræ, i. e. versus præcedentis ultimæ, legi nunc non possunt).
Accipit autem c: R p. 13 styracis c, storacis p. mirre p,
mirre c. omnium etc. hæc dedi ex c. nam mirre confusa
(propter turis masculi notam duplicem) præbet p (post acatie)
hæc: ypoquistidos suci. pini cortiæ. thuris mas. añ. 3 I. paria
pondera collig. cum suco plantaginis et fac colliria sublonga
confectum lenibus apponens. preloto ipso longæone uno bono
subaustero aut lentisci vel mirre decoctione. addunt etiam
gallas. cerusam. acatiam suprascripto pondere. 16 idem est
τὸ ἡμέτερον πρὸς τοὺς προσηπτόντας ἀρχόντος ap. Gal. XIII,
313 (ἐρείνης κάρπου etc.) et Act. 14, 7 p. 842.

cerussae, acaciae, hypoquistidis suci, pini corticis, murrae, turis masculi, omnium VIII paria pondera. siccum appones levius confectum praeloto ipso longaone vino bono subaustero aut lentisci vel myrtae decoctione.

5 XLVIII. Ad ictericos.

Icterici dicuntur morbo regio laborantes. et est fortitudo fellis cum totius corporis insumptione. sequitur autem aegrotos ex infectione fellis pallor corporis cum aurium et oculorum crocei vel aurei coloris fantasia. unde 10 ab aliquantis latine aurugo appellatur. sequitur autem ventris egestio humida, urina etiam fellita et corporis pruritus. et sunt ictericorum distantiae duae, una cum febricula, et appellatur a Graecis oxites id est acuta, altera sine febre diuturna quae appellatur chronites. sed 15 illa quae cum febricula fuerit facta oxites ex tumore epatis fieri ostenditur, altera vero quae sine febre est chronites ex fellis dissolutione.

ob diligentiam vero curationis eam quam ex tumore epatis fieri intellexeris flebotomia in manu dextra in vena

1 ipoquistidi *c* (γποquistidos *p*). mirrae (propter VIII) *addidi ex Gal.* (σπόγγης). 2 siccum appones lenis confectum (*sic*) *c* (ξηροῖς καράκασσε *Gal.*). 3 levius (leib3 *p*): lenis *c*. 5 Ad hycericos *c*: Icterici dicuntur morbo regio (pro rubr.) *p*. 6 Hictერი *cp*. et est *p*: i. (id est) *c*. 8 autem *om. p*. 10 aurigo *c*. autem: a (*sic pro au*) *p*, et *c*. 12 duase: *vid. Gal.* XIII, 229 (XIV, 735). 13 a grecis — appellatur *om. c*. oxites: *sic p*. 14 croniotos *p*, chronitales *c*. Sed et que *om. c*. 15 oxites *c*, oxith *p* (—ten *supra p^e*). 16 chronites *c*, cronites *p*. 17 post dissolutione haec *addit c male interpolata*: Hictericis in primis purgatorum dari conuenit deinde flebothomare post ea color illa aliter non colligitur in succo de radice frequenter in balneo per unguatur. Item ad desperatos hictericos rauani succus sicca bibatur cum quocūque potu pam mane ieiunus. Ob diligentiam vero *etc.* 19 *de flebot. cf. Gal.* XI, 92. in vena cava mādia a. curabimus *p*.

media cava adhibita curabis. et post dies detractio- sanguinis expletos oleo anetino diligenter toto corpore perunctos lavacro calido ex aqua dulci lavabis.

aliud. apium cum modico aceto decoques usque ad tertiam partem et ipsam decoctionem cum modico melle 5 potui dabis ieiunis ante lavacrum. hoc autem summe per urinas fel deducit.

alia potio ictericis. ervi subtorrefacti 3 VI, fascis gallici, cornu cervini exusti 3 binas, cyperi 3 I, meu 5 3 I. dabis coclearium cum aquae mulsae calidae cyatis 10 III in lavacro.

aliud. piperis, rutae hortinae, seminis melanthii, iuniperi bacarum quas Graeci arceutidas vocant, cymini alexandrini agrii sicci, natri vernicarii, omnium 3 I. tundes et cernes et dabis ante lavacrum ieiunis coclearium 15 I cum vino dulci. et si venter non fuerit, clystere deducendus erit ex decoctione cantabri et betae et col- quintidis cum oleo et afronitro et melle modico.

aliud conueniens is qui sine febre fuerint. in una colointide excavata mittes passum aut mulsam ex vino 20

1 detractio- (*om. sanguinis*) *p*: curationis sanguis (*sic*) *c*. 3 peruncto *p*. dulci *p*: *om. c*. 4 opū *c*, app'os *p* (*cf. Act. p. 647 extr.*). aceto *c*: aneto *p*. dequoques *ante corr. c*. 6 ieiunum (—nu3) *c*. 7 fellem *p*. 8 Alia pocio hictericis *c*: Al' disimtericis potio *p*. herbi subdorefei *c*, herbi rub' torrefacti *p*. 9 binas *c*, III (? *obscur.*) *p*. ci- peri *c*: qpus (quiperis) *p*. 10 cocl'r. (*et ita semper*) *cp*. cum aqua mulsae calida (—dos *c*) ciatis (—tos *c*) III. *cp*. 12 rute ortice semin m. *c*, rute, cortice sicco-semen m. *p*. 13 bacarum *c*: baccas *p*. arciotidas *c*, orotidas *p*. vocant *c*: dicunt *p*. 14 agrii: argui (*argui sic*) *cp*. vernicarii *c*, uerui, carui *p* (νίτρον βερενίκιον *Gal.* XIII, 568). omi cocl'r. I (*om.* 3 I — ieiunis) *c*. añ. 3 I. . . . ieiunis cocl'r. I. *p*. 16 fuerit *p^e in marg.* 17 colointide (—d' *p*) *cp*. 19 is: his *cp*. una *c*: uno *p*. 20 colointida *c*. cavata *p*. mittes *p*: —te *c*. ex vino melle (mellis *p*) tempera- tam *cp*.

melle temperato, quam appellant Graeci inomelitos, et calefacies et potui dabis per dies III.

aliud. sifli coclearium I cum vino mulso ante duas horas lavacri potui dabis. aut marrubii viridis suci coclearium unum cum vini mulsi cyathis III potui dabis aut anchusae coclearium I cum vino.

aliud. apoplegmatisum qui naribus infunditur, et a Graecis appellatur rinenchyton, eo modo quo superius in capitis passionibus scripsimus per triduum naribus infundes, et sanabis.

L. Ad ventris et intestinorum reumatismum.

Est autem reumatismus ventris et intestinorum praeter febrem assellatio ventris humida, et aliquando cum morsu et aliquando sine morsu.

curatio autem eorum talis est, sicut Galenus ad Glauconem scribens ait: uti lavacris debebis calidis et constrictiva cibatione.

LI. Ad colicam et iliacam.

Est autem colica passio tumor cum ingenti dolore totius ipsius intestini quod Graeci consuete colon appel-

1 ynomelitos *p*, momelitos *c*. 2 calefacis *ep*. per III. dies *p*. 4 potui — (5) dabis *om. p*. 7 Al' *p*: *om. c*. appoplegmatisum *c*, apoflatism *p* (*de apoplegmatis v. Gal. XII, 566. 582*). qui: quod *cp*. et *om. c*. 8 reneticō *p*, mēitō *c* (*Sim. s. menticon = κινέγγρον*). eo *c*: eodem *p*. 9 passione *p*. 11 De reumatismo *p*. 13 asellatio *p*, asellatio *c*. 14 et (*om. p*) *add. p^o*. et — morsu *om. c*, ubi cum morsu in eo curatur (—rat) autem eorum calēe sic galienus *etc. in his sine morsu p* = in eo (*pro sine eo?*) *c*. 15 Cura *p* (*cf. c ad v. 14*). eorum *c*: ipsorum *p*. galienus *c* (*gal' p*) ubi? *in libro deperditō? an in textu versionis vet. latinae?* 16 ait uti lavacris dabis calidis et constrictiva vaporatione *c*, ait filz lavacra (—*cri ante corr.*) calida. et constrictiva cibatio *p* (*cf. Petr. p. 277*). 18 Ad *c*. et yliacam (*sic*) *c*, De colica passione *p*. 20 totis ipis iteftis colli qm *c*, totius ipsius (i^o) intestini coli quod *p*. *cf. Cael. ox. 3, 143*.

lant, quod aliquanti inferiorem ventriculum dicunt. sequitur autem aegrotos dolor iuxta umbilicum inicians frequenter a sinistro ilio, aliquando a dextro, cum constrictione ventris et doloris punctione discurrente per singula ventris loca, aliquando usque ad splenis partes 5 vel epatis. efficitur cogente interclusa ventositate intercutem et peritoneaon <id est> membranam quam vulgo mappam dicunt, quae ventrem sub cute circumvestit. et cum passio augmento dierum creverit, sequitur insomnietas, febricula et nausea cum frequenti vomitu humoris fleg-10 matici, aliquando felliti. sin vero modicum retro circa renes aut circa urinales vias, quas Graeci ureticus porus vocant, subito natus fuerit dolor similiter ut colicis praeter vomitum et constrictionem ventris et febriculam, vastioris lapidis constrictionem in renibus significat.

ileos autem sive chordapsus est acutissima et molesta cum abstinentia ventris et vomitu et omnium intestinorum tumore distentio cum tortione simili torturae chordarum. unde nomen ileos sive chordapsus accepit. et cum passio 20 increescere coeperit, spe sanitatis consumpta nimio intestinorum tumore, stercorum vomitus efficitur, ultimo etiam

1 aliquanti *c*: aliquando *p*. v. inicians dicunt *c* (*cf. ad v. 2*). 2 autem *om. p*. inici et (*post ditto-graphiam verborum* consuete — ventriculum) iterum inicias *c*: i tās (intrans) *p*. 3 ylio *p*, alio *c*. 4 dolor punctuosos discurrrens *c*, dolores punctio discurrrens *p*. 5 et aliq. *p*. splenis *p*: ventris *c*. 6 cogente *p*: congruente *c*. 7 peritoēō (—toneōn) *p*: pitonea *c*. id est *addidi. cf. Petronc. p. 275*. vulgus mapp'a dicit *p*, vulgo mappa diēt (dicunt) *c* (*Petr. p. 275*). 8 sub cute *p*: succincte *c*. 9 creverit *c*: cernitur *p*. 11 Sin *c*: Si *p*. 12 urinalem viam quam *p*.c. ureticus porus *c*, uritiđū porum *p*. 15 i. r. esse significat *p*. 16 cordapsum (—suz) *c*, cordapsonem *p* (—psōēz, et iterum psonē *p^o*). est *c*: *om. p* (*ubi sc. coaluit cum chordapsō*). inol. passio est cum a. *p*. 17 et int. omnium t. *p*. 18 tumore *om. c*. fil'it' ture *c*, simili td'tēi *p* (*in marg. tature p^o*). 19 ileos *c*, yleos *p*. cordapsum *c*, —son *p*.

pulsus concadit et corpus nigro colore fuscatur. efficitur ex antecedenti maiorum ciborum indigestione frequenti aut profunda perfrictione aut letali cibo sive potione accepta quam Graeci deleterion dicunt, ut fungis venenosis 5 comestis aut quotiens intrinsecus in ipsis vitalibus membris aut in ipso omento conquassatio aut diruptio fuerit facta.

in curationibus vero colicos oportet, id est qui coli intestini tantum causa laboraverint, primitus in cruribus si vires patiuntur supra talos interiores venas flebotomare 10 et ventris constrictionem acriori clystere relaxare ex decoctione cantabri et coloquintidis cum oleo anetino et afronitro cum melle modico. utendum etiam et sacculo calido ex cantabro, in quo antea fuerit decoctus aneti manipulus admixto modico oleo, et sub ipsa vaporazione 15 adhibita tenui linteolo ac mundo et calefacto sudorem ex citatum deterges, et manu calefacta chalastico perungues superius in tetanica passione memorato, et molli lana loca tutabis et fasciabis. etiam et lenticulam aeream vel testeam calida repletam ipsis locis dolentibus appones ob 20 mitigandum dolorem.

aliud. anetum et cyminum decoques in olei ÷ III, et inicies post depositionem ventris. aut rutam decoques similiter in oleo et admiscebis resinam terebentinam ad modum coclearii unius, et inicies.

25 aliud. enema, id est iniectio, faciens ad tumores.

1 cū cadit c. eff. autem e. p. 2 malorum c (Petr.). ciborum om. c. 3 perfrictione p. 4 greci om. p. 6 facta p; nata c. 7 colerices p. coli om. p. 11 et colo quin etiam et saculo etc. (om. tidis cum oleo — utendum) c. 13 decoctum a. manipulum: sic ep. 14 ipso c. 15 et (post mundo) om. p. 18 loca p: locū c. tutabis c: tubabis (ut supra semper) p. etiam — dolentibus om. c. 19 obmittigando c, obmittigandū p. 21 anetum (ἀννηθρον) — 24 = Ps. Gal. XIV, 379. cimum p, — num c (cf. Gal. XIII, 267). ÷ III. p, ÷ III. c. 23 d. in oleo similiter p. admiscebis ep. 24 cocl'r. I. (I^o. p) ep.

anetino oleo admiscebis butyri coclearia II, et uteris. aut pro butyro adipem anserinum mittes aut medullam ceruinam.

aliud. enema colicon anodynon id est dolorem detrahens. recipit autem haec. opii 3 I, alii capita integra 5 numero III, rutae viridis manipulos II, olei dulcis et butyri libras singulas, picis liquidae 3 IIII, cedriae 3 II. rutam et alia conquassata coques in oleo donec frigrantur, liquabis et cetera liquida commiscebis in uno et reser- vabis, et inicies post depositionem ventris medicaminis 10 3 II, cum olei corpore 3 IIII et 5.

trociscus iniectorius anodynus colicis conveniens, et magis in ipso superpositionis tempore, quam Graeci epithesin vocant, id est in quo passio superimponendo dolores incrementum facit. recipit castorei obolos IIII, opii 15 3 II, iusquiami seminis 3 I, styracis optimi isaurici 3 III. aqua colliges et facies troiscos 3 singularum aut binarum, et in usum conteres cum succo cantabri et inicies. summe operatur.

si nimietas fuerit doloris, Filonium antidotum in 20 potione dabis.

1 amiscebes ep. butyro c, — rum p. 2 mittis ep. 4 colico ep. De anodynis et colicis cf. Gal. XIII, 266 (cf. 89). 5 R ep. autem h c: om. p. alei ep. integra nūo c: om. p. 7 lib' singl'as c: añ. I. I. p. cedie p (cedrine p^o), cedria c. 8 alia c: alleum p^o (aleū p). conquassata c: — t (= tum) p. coquis c. 9 liquabis et cetera liquida: liquas et cetera alia ep. 9 misces 3. IIII S. Trociscus etc. (om. in unum — corporis) c. commiscens in unum p (z = et ante in unum add. p^o). reserva p. 11 corpore: corporis (sic) p (om. c). 12 iniectio 2 c. colericis p, om. c. 13 epithesi p, epitheson c. 14 in quo (ante corr. qua) p: om. c. dolorem p. 15 R ep. obolos: sic ep (III c, III p). 16 styracis optimi isaurici 3 III c: castoraē 3 IIII p. 17 cum aqua p. colligis et facis p, collig et fac c. singularum et binarum c, 3 I. aut II. p. 18 unum c. 20 philoū c, filonium p (Gal. XIII, 267).

aliud. ad colum et ischuriam id est urinae abstinentiam et ad strofum id est tortum ventris. cymini torrefacti et salis D singulos, piperis grana XXX. dabis totum bibere cum aquae tepidae sufficienti modo. etiam et conditum nefreticum frequenter dari oportet, maxime si sine febre fuerit.

aliud. ad inflationem. epithima dia spermaton aut dia samsucu superius ad inflationem stomachi conscriptum appones.

10 aliud. ad colum. alium siccum cum modico melle pipere et coriandri foliis contritum addito liquamine cum oleo spano, aut cum iure pullino, non oleo sed condito commixto, mirabiliter colicis auxiliatur. aut certe ipsius alii spicas purgatas integras, si grandiores numero tres, 15 si minutas V aut VII, vespertino tempore transvoret: omnem ventositatem cum flegmatico humore deducit.

si vero iliacam passionem signis supra memoratis agnoveris, praedicto passionis periculo, permittentibus viribus, ante quam ad stercorum vomitum perveniant, in 20 brachio venam cavam mediam flebotomabis. si tamen nimietas doloris coegerit, etiam et vaporationibus et iniectionibus supra memoratis uti oportet. sed si forte nimia intestinorum verticula sive involutione acceptum

1 iscuriam: dis(s)curiam *cp.* 2 ad scorofum ad torē *c.* adstrictum i. tortum *p.* 3 3 singulas *c.* 4 bibere: libre *c.* *om. p.* (αὐτὸ δίδου πέντε Gal.). aqua tepida *cp.* sufficienti modo *p.*: sufficientem modum *c.* etiam *om. c.* 5 neufraticū *c.* nefreticū *p.* maxime si *c.*: ei maxime qui *p.* 6 febre *c.*, — bri (—b₃) *p.* 7 epithimia *c.*, epith'a *p.* 8 diasansucum *c.*, —co *p.* 10 collum *cp.* aliū *c.*, allium (*ante corr.* album) *p.* melle *om. p.* 11 foliis *p.*: folio *c.* li-camine *p.*, modica aliq̄mine *c.* cum *p.*: et *cp.* 12 pullino *p.*: polline *c.* 13 commesto *c.*, comestum *p.* 14 allei *cp.* nūo tres *c.*: III. *p.* 15 si minutas *c.*: minute *p.* transvorate *c.* 16 deducit *c.*, —cunt (ēt) *p.* 17 yliacam *p.*, illicam *c.* 20 vena cava media *p.*, venam mediam *c.* 21 etiam *om. c.* (et *add. p.*) iniectionibus *c.*

clysterem retinuerint aegrotantes, simul et ventris officio negato, oportet ex folliculo aerarii curam adhibere, quo possit supra memorata intestinorum verticula sive involutio accepto vento replicari. et fit hoc modo. intestina bubula mensura cubiti unius tubulo folliculi diligenter sparto ab una parte ligabis. similiter iterum alteram partem ipsius intestini osseo aulisco colligabis, et supino schemate iacenti aegroti inicies, subposito prius clunibus cervicali, et per podicem eremizato folle competenter ventum inflabis vel quam diu sibi patiens ventum usque ad stomachum sentiat. 10 tunc auliscum detrahes et spongia calida expressa podicem obtrudes, et cum nimie assellare desideraverit auferes. sic enim poterit omnis stercorum vetustas correctis intestinis nimia ventositate excludi. dehinc ventri et praecordii ex calida et oleo sufficienti ptygmata dabis. si vero 15 nimia siccitas corporis fuerit, etiam ex calida et oleo semicupio depositis embasim adhibebis.

LII. Ad podagram et arthriticam.

Est autem podagra causatio pedum nervorum partium ultimarum, ex qua contingit patientibus gressus corporis 20 impediri. sequitur autem laborantes in ipso initio sensus

2 felliculo *cp.* aerarii (*cf. Cael. ox. 3, 154*): erari *c.*, he^{re}tori *p.* (*ubi to ex corr.*). 3 intestinorum *p.*: *om. c.* involutacōe (—cione) *c.* 4 bubule *p.* 5 tubulo: *in marg. p.* i. exsufflatorio. fuluculi *c.*, felliculi *p.* sparto: spato *p.* spatio *c.* 6 parte *om. p.* ligabis *c.*: religabis *p.* 7 ligabis *c.* iacentem egrotum *cp.* 8 subposito *cp.* 9 eremizato *cp.*, erimizato *p.* felle *c.*, follem *p.* vento *cp.* 10 sibi *c.*: si *p.* usque ad stomachum *p.*: *om. c.* 11 detrahens *c.* podicem obtrudes *c.*: pollicem obstinens obtrudes *p.* 13 omnium *cp.* vetustius corrigere correctis (*sic*) *c.* 14 et: ac *p.* 15 (sufficiencia) tigmata *c.*, ptygmata *p.* 16 fuerit corporis *p.* etiam in calida et oleo *p.*, et calida ex oleo *c.* 17 semicupio *c.*, soīcupio *p.* depositos *cp.* ebasī *p.*: *om. c.* 18 Ad podagram et arcticam *c.*, De podaga pōda pass. *p.* (Ad *p.* et arcticos *ind. p.*) 19 pedum nenorum *c.*, ped(...ra)lorum *p.* (*cf. Gal. XIII, 332*).

doloris maioris digiti, nullis praecedentibus causis, cum rubore circa articulorum locum, et magis nocturno tempore. increscente vero passione plurimum articuli compatiuntur et digiti invertuntur et durescunt. veterescente autem passione, diuturno doloris tempore etiam et pori nascuntur, ex quibus aegrotantes lapides similes gypso emittunt. et torpor quidam accessionis tempore per membra patientibus discurrit. aliquando rigorem sentiunt, aliquando calorem. et sunt ipsius podagrae distantiae duae, 10 est enim frigida et calida. cognitio autem illarum talis est. in calidiori fervor incendiosus cum vehementi dolore sentitur, apparente rubicundo tumore. in frigidiori vero inflatio subalbida efficitur. utrarumque autem sanatio ista est, in calidiori refrigerativa, in frigidiori calefactoria et 15 electoria, quam Graeci diaforeticam vocant. et differt podagricus ab arthritico, quia podagrici in crure solum causationem habent, arthritici autem in omnibus articulis. in curationibus autem ad calidam podagram mustelae sanguinem cum plantaginis succo inter ipsa initia illines. 20 aliud. coriandri folia aut iusquiami folia aut coliculi folia, non praesente iusquiamo, teres diligenter et super mittes medium panis mundi frigida et aquata posca infusi,

2 robore *cp.* circa locum art. *p.* 3 incr. passione vero pl. *c.* 4 patiuntur *c.* 5 etiam *om. c.* 7 corpori quidem *c.* cor quidam *p.* 9 et sunt — (15) vocant = *Gal. XIV, 384.* 10 i. (id est) frigida aut *c. p.* (ad rem *cf. Cael. chr. 5, 31.*) 11 calidiori *cp.* — 04 ante *corr. p.* 12 frigidiori *p.* (— 04 *p.* — ora *c.*) vero — (14) frigidiori *om. c.* 14 calefacte *p.* 15 et exiectoria (*sic*) *c.* *om. p.* diaforesin *c.* diaffo^lta (— forata) *p.* 16 artetico *c.* aretico *p.* quia *c.* quoniam (qm) *p.* podagra incurra solum habet arteticus autem *c.* (ad rem *cf. Gal. XIII, 332.*) in cura (cura *c.* i cuā *p.*) *cp.* 17 arthritici *hec p.* 19 sanguinem: cinerem *affermat Diosc. p. 179 (ex quo Galemus XII, 362).* de sanguine aliter *D. l. c.* 20 illinis *cp.* coriandri *p.* cantabri *c.* folia post iusquiami *om. c.* cauliculi *cp.* 21 presenti *c.* 22 mundi *om. c.* frigida et aquata posca *c.* frigida et in aqua posca *p.*

et simul teres et iterum admiscebis adipem porcinum recentem sufficienti modo, aut pro adipe oleum roseum modicum mittes et induces et appones bis in die, aliquando et semel in nocte, ad noctem vero praefotis pedibus, si aetas fuerit et iuvenis aetate, frigida aqua aut certe posca aquata, et postquam foveris deterges et sic appones. hieme vero posca calida fomentabis.

aliud. ad fervidos tumores. herbam lenticulatam de stagnis virentibus colliges et cum modico aceto tritam impones, et iugiter mutabis. 10

aliud. uvae lupinae succum et coriandri succum et iusquiami succum in uno commiscebis et illines.

LIII. Ad ischiadicam et psiadicam.

Utraque passio sub aquoso et frigido reumatismo efficitur. et est ischiadica causatio in vertebro, quod 15 Graeci ischion vocant, quotiens ipse nervus interior inter vertebra frigidissimo flegmate fuerit infusus. psiadicis vero musculi patiuntur similiter supra lumbos iuxta spinae

1 et iterum *p.* Item *c.* admiscebis *cp.* 2 adipem porcinum recens sufficienti modo *p.* adipem porcini recente sufficientem modum *c.* roseum *c.* ro. *p.* 3 mittis *cp.* inducis et apponis *c.* inductum apponis *p.* bis *om. p.* 4 et (ante semel) *om. p.* in nocte *om. c.* ad noctem *c.* in nocte (iterum) *p.* vero *om. c.* proforis *c.* pfo^l p. 8 tumores *p.* dolores *c.* h. lenticulatam (*sic*) *c.* (*p.*) = *φασόν τὸν ἐπὶ τῶν τελευτέων Ps. Gal. XIV, 386.* 9 urētibz *c.* urē unītibz *p.* colligis *cp.* (herba . . .) trita *p.* tutatā *c.* iponīs *p.* (— nes *c.*) 11 et coriandri succum *c.* *om. p.* 12 i unū *c.* i unō (in vino ante *corr.*, in uno *corr.*) *p.* commiscebis et illinis *cp.* 13 Ad sciaticam et psiaticam *c.* De passionibus frigidī et aquosi reumatismi *p.* (Ad sciada et psiada *ind. p.*) 14 Utraque (Uterque *c.*) passiones . . . efficiuntur *cp.* (Utraque passio . . . reumate efficitur *Petr. p. 256.*) 15 ischiadica: psiaca *c.* psiadica *p.* quod *p.* quam *c.* 16 ischion (*Cael. Avr. p. 29, 31. cf. 547.*): coxile *p.* noxile *c.* (item *Simon s.* „Uoxile. g. vertebrae Cas. fe. ca. de sciatica“.) 17 psia adadici? *c.* sciadicis *p.*

finem adhaerentes ex interioribus <atque exterioribus> sibi coniuncti.

curationis vero tempore primitus oportet saccello calido torrido sale repleto loca dolentia vaporare et sub ipsa vaporatione oleo simplici tepefacto perunguere et post vaporationem adhibitam linteolo mundo calefacto sudorem excitatum detergere, et sic oleo laurino aut acopometasyncritico defricare, donec sibi cutis virtutem medicamenti bene retineat, et post defricationem adhibitam lana munda operire et molli ac tenui calabrica ligare. quod autem acopum conficitur sic. olei communis et radicum cucumeris agrestis libras singulas. radices purgatas et concisas friges in oleo donec carbonescant medicriter. post haec proicies radices et super mittes oleo colato cerae 3 III, adipis porcini et taurini ÷ quaternas, et postquam soluta fuerint mittes galbani 3 I, styracis calamitae optimi et resinae colofoniae 3 quaternas, samsuci et stafsagriae 3 binas, afronitri cibaria XIII, pyretri, bacarum lauri, adarces, omnium trium 5 senas, et movebis in uno donec coagulentur, et uteris.

aliud ischiadicis et psiadicis. iniectio ex decoctione colouintidis et centauriae et cantabri modico cum oleo

1 ex interioribus sibi coniuncta c, extibz quibus p (cf. Cael. chr. 5, 1. 6). 3 oportet p: om. c (non Petr. p. 256). saccello ep. 4 loca dolere et sub i. v. p, loca dolentia vaporantia i s. i. c (vaporare loca Petr.). 6 adhibitam om. p (Petr.). 8 metasin creticon c, meta sincretico c p. 9 adhibitam om. p. 10 calabrica ep. 11 autem om. p. et radic p: radicis c. 12 ul' singlis c, an. l' I. p. 13 carbones m. c, carbones cat m. p (cf. Cael. Aur. p. 409. 555). 14 proicis ep. 15 et taurini om. c. 16 mittis p (—tes c). 3 I c: ÷ I p. storage p, stratis c. 17 calamite p, —mitte c. optimi c: —me p. colofoniae p, colo sine c. 3 III c, an. 3. IIII. p. sambuci c. 18 et om. p. 7 binas c, an. 3. II. p. cibaria XIII (? cf. c. 44): cibari 3 IIII p, cibarii 3 IIII. c. 19 adarces p: adaricis c. an. 3. VI. p. moves in uno ep. 21 sciadicis et psiadicis p, siadis et p^o piciadis c. 22 colouintidis p, —de c.

reteri et nitro et melle modico adhibita vertebra humorem frigidum depurgat. si vero post secundam vel tertiam iniectionem minime fuerint relevati patientes, extrinsecus sub clunibus et humor ipse ostenditur, praeter ea oportet ipsos laborantes calido uti lavacro et loca quae fuerint oleo 5 vel unguento polluta diligentissime pridie saponem lavari. dehinc alia die thapsiae succo ipsas illines partes et sines donec inflentur seu pustulescant, et post dies III aut V cerotario ex diachylon confecto uteris. sin vero nimis acerbus coegerit dolor, etiam et in cruribus supra talos 10 interiores venas incidet et post detractionem sanguinis factam medicamento emplastro ischiadico uteris. et conficitur sic. recipit adarces, sinapis, pyretri, stafsagriae, bacarum lauri, samsuci, nitri, piperis, omnium octo ÷ singulas, resinae frixae 3 VI, cerae et olei veteris libras 15 singulas. ne molle exeat, 3 VI mittes olei.

LIII. Ad paralyisim.

Est autem paralyis causatio nervorum qui singulis motibus membrorum inserviunt aut quorum naturali coligatione singula membra reguntur. ex qua contingit sine 20 operatione effici partes quae patiuntur. et sunt distantiae

3 relevati c: revelati p. 4 sub cubitis humor c, sucub^{et} 2 humor p. ipse om. p. preterea p: postea c. 6 polluta p: pocula c. pridie (sic) pro prima die ep. lauari c, lavare p. 7 succu c. illinis ep. sinis ep. 8 pustulescant ep (cf. Cael. Aur. p. 553). 9 cerotario et p, centaurea ex c. diachilon ep. confectō (—tio) p (—to c). Sin (ubi n in ras. corr.) p: Si c. 10 acerbus c: acer (? ex corr. incertum) p. etiam om. c. 11 inferiores ep. incidis c (—des p). 12 medicamentum ep. eplastrū 7 pfcidua p, epl'm sciaticū 7 pftiaticū c. 13 R c: om. p. adaricis c. sinapi c: —pe p. 14 omi octo 3. singlas c: an. ÷ I. p. 15 c'te. olei uteris. singl'is ne . . . (sic) c. an. l' I. p. 16 ne molle exeat (sic) ep (forte scrib. aut n. m. e.). 17 De passione paralisi p. 21 efficere ep.

paralysis duae. aliquanti perditō sensu tactus cum torpore paralyssim patiuntur, hoc est ut neque frigus neque calidum cuti appositum sentiant patientes. aliquanti ex parte suprascripto sensu manente patiuntur. sequitur autem in passione constitutos, cum difficultate sensus et insolito usu, difficilis motus aut ex toto amputatus. et efficitur aliquando totius corporis aliquando partis, aut membrorum multorum aut aliquorum aut membri unius. et contingit frequenter aut ex frigore nimis acuto aut vinolentia aut indigestione frequenti aut immodico usu venerio.

in curationibus vero oportet ipsa prima die flebotomiam in brachio adhibere quod fuerit patienti parti contrarium, quod antispasin vocant. si vero sub plenitudine cibi aut vini fuerint aegrotantes, vomitum ad praesens provocabis ex ydrelaeo calido, id est ex aqua calida et oleo admixto modico sale, et sic secunda die flebotomabis et mundis ac mollibus lanis ex oleo calido membra patientis involves et fasciis levibus fasciabis. post haec acopo thermantico ischiadicis superius scripto uteris et scarificatione ex levibus laceraturis, quas Graeci amychas vocant. et si forte in lingua contigerit, similiter scarifabis, et post scarificationem mulsam calidam frequenter coluendam dabis et a salsamentis vel liquamine, quod est

1 et post (*sic*) paralyssim due c. torpore: corpore c, cōl. p. 2 neque calidum neque frigidum p. 6 SS c: supra-dicto p. autem om. p (in om. c). 5 constitutos paralyssim corporis cum difficultate sensus c, constitutos difficultas sensus p. et insolito usu difficilis p, et insolitos usq3 difficili c. 7 aliquando aut totius c. aut partis aut etc. cp. 9 aut ex om. c (*ubi* et extinguit fr. frigores). 11 ipsa c: om. p. pridiora (*sic*) die c, primo die p. 14 vini aut cibi p. 15 idroleo c, ydroleo p. 17 mollioribus p. 18 involves et fasciabis lenibus fasciolab' (*sic*) c, involvens fasciis levibus fasciabis p. 19 acopum (—pū p) termantium (—c p) . . . scriptum cp. sciaticis p, —co c. 20 scarificatione c, scarificatione p. 21 amicas cp. 22 scarificabis cp. scarificationem cp. mulsam calida f. lavabis p. 23 a c: om. p.

paralyticis noxium, observabis. solatione vero uteris, quam eliosin dicunt, et gymnasio id est exercitio, et sinapismum et dropacem et drimyfiagiam, omnia cyclico modo adhibebis, sicuti superius in passione capitis scribentes docuimus. et si nimius rubor in vultu apparuerit, et purgatorium cholagogum dabis, si tamen senilis aetas minime impederit.

LV. Ad quartanam.

Simplex quartana typica ordinatione prima die movetur et biduo interposito quarta die reformatur. si vero duobus diebus typi formam ostenderit, id est ut ipsum biduum prima die cum febre sola efficiatur et secunda die post exagitationem frigoris accessio februm nascatur, et una die interposita quarta die reformetur, duplex quartana ostenditur. si vero per ipsum biduum inter horas diurnas et nocturnas tertio accessionem typicam senserint aegrotantes, una die sicut supra dixi leviores habeant et quarta die reformentur, tres quartanae esse significantur. et nascitur ex melancholico humore.

in curationibus vero quartanarios ab ipso initio oportet mediocriter et mite haberi et neque eis medicamentum

1 Solidatione cp. 2 gymnasio vel exercitiū c, gīgssis i. exercitiis p. sinapismo et dropace et drimifagia p. 3 oīa cidiaea mō c, oīa cidico m (mōico ante corr.) p. et adhibebis p. 4 sicuti om. c. scribentes om. p. 6 colagogum p: coagulatam c. senilis p: iuvenis c. 7 De typica passione p (Ad tipum quartanum *sic* *ind.* p). 8 tipica p: tipo p. 9 biduo — die om. c. III. die p. 10 (formam) ostenditur c, ostendit ante corr. p. ut ipsum biduum p: ut p ipm iudiciū c. 12 post e. fr. c: exagitatione frigoris p. 13 et una die (I. die p) — (16) egrotantes om. c. III. die p. *hic notam habet p^o in marg.* „Idem in passi<onario>. de pery febre. Nam cotidiani“. 15 diurnas p. senserit p (*ubi iterum p^o in marg.* „Idem i pa^s — i. e. in passionario — de eodem c. Qui vero“). 16 una die c, I. die p. diximus c. leviorē c, leniores p. 17 reformetur p, —matur c. 19 quartaniorum p. cf. *Galen.* XI, 37 sq. 20 mitte cp (mite p^o).

aliquod fortissimum dare vel apponere neque vacationem aliquam facere, quam cenosin vocant, sive per clysterem acrem adhibitum sive per purgatorium datum sive per flebotomiam. sed postquam aegritudo pepsin fecerit, id est digestionem, post VIII aut XI accessiones, quas Graeci episemasias vocant, adiutoria oportet impendere. nam et Galenus ad Glauconem scribens ait: qui in ipso initio aliquod medicamentum dederunt, de simplici quartana frequenter duplicem fecerunt, similiter et in duplici dantes triplicem quartanam fecerunt. et iterum ait ipse supra memoratus Galenus, se scisse medicum quandam in ipso initio aegritudinis ausum fuisse dare sub tribus quartanis laboranti antidotum quod appellatur diechidnon theriace sub ipso tempore augmenti, et crescentibus febribus ardentibus ac iugibus vel continuis hominem occidit. unde olim senior Hippocrates commotus in aforismo generaliter dixisse ostenditur, maturatas causas debere curari, crudas vero minime. propterea admoneo ut post VIII vel XI periodum, si forte nimia sanguinis plenitudo coegerit, in brachio sinistro venam medianam

1 evacuationem *c.* *hic p^o in marg.*: Υποκράτες ἰ ἀ δὴ. Not^o quod plures sunt cause in quibus errant faciendoclysterem. ut hic et in pass. ca^o (capitulo) de malfactionibus. 2 tenosin *c.*, chenosin *p.* vocant *c.* dicunt *p.* clistere acre (—crum *p.*) *cp.* 3 adhibitum *om. p.* datum *om. p.* 4 pepsin *cp.* (pessin *p^o in marg.*). fecerit *c.* *om. p.* 5 accessionis *c.* 6 episemasias *c.*, episemas *p.* adiutoria *c.* *om. p.* 7 et *c.* *om. p.* galienus *cp.* (*Gal. XI, 40*). ut ad gl. *c.* qui (ἄσσο): quod (φ) *p.* Quotquot (quotquot, pro quod qui?) *c.* 9 et *om. c.* in duplicem *p.* 10 quartanam *c.* *om. p.* 11 supra memoratus *c.* *om. p.* (*cf. Gal. XI, 40*). 12 ipso *om. p.* 13 laborantibus *cp.* diecno *c.*, diacrudō *p.* (*διὰ τῶν ἐμυδρῶν Gal.*). 14 tiriace *cp.* temporis augmento *cp.* 15 vel *c.*: ac *p.* 16 olim *c.*: al. (*sic*) *p.*, als̄ (alius) *p^o*. ypoeras *c.*, ypoerates *p.* (*Hipp. III, 711 Lips.*). ἰ ἀφο *p.*: amforismo *c.* 17 ostenditur hoc est dicere *m. c. etc. c.* 18 curare *cp.* ppea *c.*: Preterea *p.* amoneo ut *p.*, admoneo ut *c.* 19 IX vel XI *c.*, nonum vel XI *p.* 20 medianam *c.*: medianam *p.*

flebotomes, ita ut cum diviseris venam sanguinem currentem inspicias. quod si apparuerit niger et crassus, competenter detrahes quantum vires ipsius laborantis et causa et aetas et temporis et regionis qualitas exegerit. et maxime in splenicis talis sanguis ostenditur. si vero ex contrario flavus et tenuis apparuerit sanguis, continuo abstinebis et nihil omnino detrahes, sed tantum diaetam eius ordinabis, id est vitae regulam, quae non inflet sed magis ventrem molliat cibis maxime consuetis. quod si minime fecerit ventrem, oportet inter initia molli clystere deducere, novissime vero acriori. et a porcinis carnibus abstinendum et ab omnibus quae similiter tenacissimum vel crassum humorem nutriunt et digestionis tardae esse probantur. vino vero utendum tenui et albo et mediocri virtute calido, et omnibus volatilibus praeter illa quae in aqua nascuntur et piscibus digestibilibus molliorem carnem habentibus et nihil in se crassi humoris retinentibus. etiam et salsamentis et sinapi uti oportet, et diebus aliquantis et dia trion pepereon antidotum in magnitudine fabae maioris aegyptiae cum calida ante unam vel duas horas accessionis dare. aut certe antidotum quod Filagrius synpepicon lexopyreton appellavit, similiter dabis, aut diaspoliten medicamentum. aut piper solum cum calida

1 flebotomabis *cp.* 2 inspicias *c.*: aspicias *p.* 3 et cā *p.*, vl' cās *c.* 4 et temporis *p.*, e 2 pme *c.* exigerit vel ostenderit *p.* 5 et *om. cp.* 5 ostenditur — (6) sanguis *om. c.* 7 retinebis *p.* S3 tm̄ dietas eius o. *c.*, sed dietam o. *p.* 9 magis *c.*: tantum *p.* cibis: cuius (cu^o) *c.*, cuō(?) *p.* consuetudinis *c.* quod si v. non fecerit *p.* 10 clisteri deduci *c.* 13 crossum *cp.* 14 comprobantur *p.* 15 et ab omnibus *p.* 16 mollem *p.* 18 etiam *om. p.* et (ante diebus) *om. cp.* 19 et (ante dia) *c.*: *om. p.* pereon *cp.* 20 f. egyptiace maioris *p.* cum calida aqua *p.* vel duas accessiones. | omf (pro oras) *p.* 21 dare *om. c.* ut certe vel (ul') ant. *c.* flagricus *cp.* 22 sinpepico lexopetias *p.*, sinpepi celebs opitios *c.* appellavit *p.*: appellatum *c.* 23 diaspoliten *c.*, diaboliten *p.* (diaspolites *p^o*). solū (solutum ante corr.) *c.*: *om. p.*

aqua diurnis diebus ieiunis si dederis, recte facies. etiam
 et defricationibus ceromaticis et deambulationibus et la-
 vacris calidioribus et ceteris exercitationibus usualibus
 omnino non prohibebis. et viscera eorum tali cataplas-
 mate curabis, hoc est apii seminis, malvae seminis,
 bacarum lauri, cymini, pollinis lolii aut tritici, faeni
 graeci seminis, omnium VI cotylas singulas, lini seminis
 cotylas II, caricarum pinguium diligenter tunsarum numero
 C, mellis lib' I S cum calida et oleo concoques et cata-
 10 plasmabis per dies numero III aut V. etiam et urinas
 provocabis potionibus diureticis supra memoratis. et pur-
 gatorium ex epithymo confectum, quod melancholicum
 depurget humorem, non solum semel sed frequenter
 dabis. cuius confectionem purgatorii superius ad maculas
 15 nigras scripsimus. et post purgationem adhibitam dia-
 spermaton epithimate uteris, quod superius ad ventosi-
 tatem stomachi scribentes memoravimus.

LVI. Ad emitritaeum.

Emitritaeo laborantes sic intellegis. die inter diem
 20 accessionem patiuntur praeter tremorem frigoris. in initio
 accessionis impetum sentiunt in superiores pectoris partes
 circa arterias cum sudore calido et roscido in vultu vel

1 diurnis: diuturnis *cp.* si d. d. i. dabis (dederis *p^c*)
 et recte facis *p.*, d. d. ieiunū si desideraverint recte facias *c.*
 etiam *om. c.* 4 cataplasmate *c.*: catismate *p.* 5 hoc est
cp. apii s. feniculi seminis (quod *om. c.*) malve s. omnium
 cotylas singulas (*sec del. p^c*) baccarum l. *etc. p.* 6 lolii at'tici *c.*
 folii at'tici (*ante corr.* at'tici) *p.* (et *in marg. corr.* i ā lolii).
 fenugreci *cp.* 7 omi VI *c.*: omnium *p.* 8 nūo. C. *c.*:
 cētū *p.* 9 lb' I S *c.*: l' I. *p.* concoques *c.*: coques *p.*
 10 nūo. III. *c.*: .III. *p.* urinas *cp.* 11 supra: seu (*sic*) *cp.*
 12 epithimo *c.*: epith'e *p.* 13 non semel solum s. f. *p.*
 dabis *om. c.* 14 cuius purgatorii conf. *p.* 16 epithimate *c.*
 epith'ate *p.* et quod *p.* 18 De hiis qui habent vitium
 emitritaei *p.* (Ad emitritaeum *c.* et *ind. p.*) 19 diem inter d. *p.*
 20 tremorem *p.*: tūoris *c.* 22 rosido *c.*

fronte cum ingenti impetu excluso cum pulsu valido. con-
 tingit autem frequenter aestatis tempore iuvenibus ex
 commotione rubei fellis.

ob diligentiam vero curationis ante solis ortum herbae
 semperviventis, quam aizoon vocant, folia X rapies et 5
 tempore galli cantus prima die folia V teres et cum aquae
 cisterninae calice uno potui dabis, ita ut ex ipsa potione
 modicum in calice restet, et ex ipso residuo liquore tanges
 leviter nervos cervicis cum collo et thorace et spina, et
 levi ac tenui et tilto operimento operies patientes. hoc 10
 per triduum facies sicut dixi. prima die V folia dabis,
 secunda VII, tertia VIII, et sanabis.

LVII. Ad typum tertianum manifestum.

Tertianus manifestus a Graecis acribes appellatur. et
 efficitur maxime tempore aestatis sub ingenti commotione 15
 flavi fellis id est rubei, quod Graeci xanthen cholen vocant.
 curationis vero tempore postquam aegritudo pepsin
 fecerit, hoc est post III vel IIII periodos sive accessiones,
 <quas patiuntur die inter diem,> in prima anetica die,

2 autem *om. p.* 3 rubri *p.* 4 vero *om. c.* 5 aizoon
cp. (*cf. Apul. herb. 123* ad hemitritaeum). X (*sic*) *cp. fort.*
 XXI? rapies: rapis *c.*, *om. p.* 6 V. *c.*: VIII *p.* (*sed in*
marg. p^s i ā V). cū aqua cisterne calicem unū *c.* 7
 calice in uno *p.* 8 liquore *c.*: liqre *p.* (*sed supra rigore p^c*).
 tangis leniter *cp.* 10 et trito (t'to *p.*) *cp.* operis *cp.* (*oper.*
 pat. operis *p.*) 11 facies *c.*: facis *p.* 12 tertia die *p.*
 13 De tertiano *p.* (Ad tipum tertianum manifestum *ind. p.*):
 Ad veram tertianam *c.* (*item ind. c.*) 14 Tertianus *etc.*
 (*sc. tipus*) *cp.* acribes *p.*: *om. c.* 16 rubei *cp.* quod:
 q's *p.*, q'3 (quam) *c.* ex āncolen (*id est* ex ante colen) *c.*
 exācolo *p.* 17 curationis — postquam *om. c.* posūt (pepsin
p^c) fecerit *p.*: pepsin <*add.*, quam?> vocant fecerunt *c.* 18
 vel IIII *om. c.* 19 q̄ sepiissime dicūt die inter diem (*sic*) *c.*:
om. p. ip̄a anetica die I. dimosoria *c.*, in prima igitur
 anetica die una (*sic*) dimissoria *p.*

id est dimissoria, oportet cumprime aegrotum ydrelaeo calido perunctum lavare calidiori lavacro ex aqua dulci praeparato, et maxime illos lavacrorum amatores, quos Graeci filolutruntas appellant. et postquam calidioribus cellis egressus fuerit, in piscinam descendere facies. etiam et urinas simplici apozimate provocabis ex decoctione apii et aneti, quo possit humor ille fellitus per urinas depurgari. vino vero antequam aegritudo pepsin faciat probe hibebris. postquam vero fecerit pepsin, tenue et aquatum concedes. et mulsam frigidam sub hora accessionis post primam periodum potui dabis, quoniam fel rubeum, ex quo causa movetur, super omnes humores in corpore sicca et amara virtute viget, ideoque ut supra dictum est competenter humectando et refrigerando et obdulcando sanabis. sic enim omnia contrariis sibi rebus curantur.

fysicum ad typum tertianum. coriandri seminis grana III post tertiam vel quartam periodum dabis nescienti in ovo sorbenda ante solis ortum ante accessionem, et sanabis.

LVIII. Ad typum tertianum non manifestum.

Non manifestus tertianus a Graecis nothus appellatur. hic typus sordidus a Graecis ryparos appellatus sub frigidiori

1 03 cū p̄me aegrotum c, oportet aegrotum primo p. idre-
leon calidum c, ydrolee (—i'e) calido p. 3 p̄parato c:
temperato p. 4 filolutrūts p, filolutimidos c (Gal. XI, 34).
5 in om. cp. facis cp. etiam — provocabis om. c. 7
et tanei c, et añ. p (et aneti p^e). quod p. vinum cp.
urinas c: —nam p. depurgari: provocari (sic) cp. 8
pepsin cp^e (pesi ante corr. p). faciat p: facit c. 9 pepsin
fecerit p. 11 primum cp. quoniam p: quā c. 12 causa
(cā) cp. 13 ut — (14) refrigerando c: om. p. 17 tertium
vel quartum c: III. vel .III. p. in ovum (ovo c) sorbendum
(—d') p. 18 a. ortum solis p. ante (acc.) p: aut c. 19
De non manifesto tertiano p (in quo tamen male antecedit cap.
„De typo quotidiano“), Ad tipum tertianum non manifestum
ind. c (et p): Ad notham tertianam c. 21 ryparos cp.
appellatur c. frigidissimo p.

flegmate et fellis flavi commixtione efficitur, et similiter die inter diem sicut acribes tertianus movetur, sed in ipsi accessionis horis inordinatus invenitur, et si autumnū tempore fuerit natus, in quartanum frequenter vertitur typum.

propterea curationis tempore ex initio die inter diem 5 reficies aegrotantes, hoc est ut die ipsa qua accessionem patiuntur ieiunent et die anetica recipiant. sed si forte ieiunium minime potuerint tolerare, remissionis tempore recipiant. et postquam pepsin fecerit aegritudo, id est post IIII periodos sive accessiones, quas Graeci epise-10 masias vocant, praecordia eorum cataplasmas, sicut in cotidianariis, et lanis mundis loca tutabis et fasciabis, et si venter non fecerit, non valde molli clystere deduces. dabis etiam his et ptisanæ sucum ex aceto et melle puleio pipere cymino origano confectum. etiam et urinas 15 provocabis ex decoctione apii et dauci et aneti et spicae indicae, et post haec absinthii pontici infusionem per tri-
dnum ieiunis dabis aut oxymellis, vel ea quae ventrem molliunt, et sanabis.

LVIII. Ad typum cotidianum.

Typus cotidianus graeco vocabulo amfemerinos sive cathemerinos appellatur. et efficitur sub frigidissimo flegmate quotiens os ventris ipso humore fuerit infrigidatum.

2 diem p. agribes c. in om. c. 3 accessionibus
horis cp. autumpno tempore c, i autūno tempore p. 6
reficis cp. 7 reficiant c. 8 remissionis c: dimissionis p.
9 reficiant c, reficiant p (sed in marg. p^e i ā recipiant).
p̄ñ p, pessim (pessm) c. 10 accessionis cp. episemasias
c: epimifcos p. 12 tutabis c: tubabis p. 13 venter non
fecerit p: venter non fuerint c. clisteri c. 14 dabis etiam
et his ptisanæ p, dati et ius et tipsane c. 15 pullegio p̄p
cymino erigano c: puleio et pipere et organo p. etiam —
(17) haec om. c. 18 ieiunus (—n^o) c. oximellis cp. 20
emolliunt. 20 De typo cotidiano p (Ad tipum cotidianum
ind. cp): Ad cotidianam c. 21 amfemerinus c, amfemerinos p.
22 cathemerinos cp.

in curationibus vero primitus aegrotum trispermo
 cataplasmas, id est tribus seminibus ex faeni graeci et
 5 seminis lini et hordei pollinibus cum aqua et oleo et
 modico melle concoctis. et postquam tuleris cataplasma,
 ipsa loca calido sabano deterges et oleo anetino tepefacto
 perunges, et sic lana munda ac molli operies et fasciabis.
 etiam et oxymel diurnis diebus ieiunis cum aqua apiata
 calida dabis. novit enim crassitudinem flegmatis incidere.
 etiam et urinas eorum provocabis ex decoctione apii et
 10 feniculi radicum cortice. etiam et ventrem flegma de-
 ducentibus et vomitum ex radicibus provocabis. post
 haec epithima dia spermaton appones.

LX. Ad efemerās.

Simplices febres Hippocrates efemerās appellavit,
 15 sicuti Galenus ad Glauconem scribens primo libro edocuit.
 et contingunt frequenter ex antecedenti labore aut vino-
 lentia aut iracundia aut tristitia aut ex indigestionibus
 aut aliqua cogitatione animi vehementi, aliquando et ex
 20 inguinum dolore, quotiens glandulosa praeter aliqua ulcera
 fuerint ipsa inguina.

1 tuspermon c, trisperimon p. 2 feugreci c, feñg p.
 3 lini om. p. 5 sabano p: saponē c. 6 perunges p.
 lana c: cum lana p. ac c: et p. operis ep. 7 etiam
 et: etiam p, et c. oximell' c, oximel p. diurnis diebus
 c, diebus diurnis p. ieiuniū c. cum apiata calida p,
 cum aqua tepida piata calida c. 8 incidere p: scidere c.
 9 etiam om. c et ante corr. p. 10 radiū ep. corticē c,
 —c p. ventrem om. c. 12 9(com)ponis c. 13 De effi-
 meras c, De febribus effimeris p (Ad effemerōn ind. c, Ad effi-
 meron ind. p). 14 ypocras c, ypocratico(e?)s p. efemerās
 c, effimeras p. appell'āu p, —latū c. 15 galienus c, G.
 (sic) p (Gal. XI, 6). edocuit c, 7 edocuit p. 16 con-
 tingit ep. violentia p, vindemia c (cf. μέδασ Gal.). 18
 ā aliq̄ cogitacōe animi c, aut filis (aliis p̄c in marg.) cogi-
 tationibus animi p. vehementer (—m̄t p) ep. et om. p.
 ex ing. dolore (contingit add. p): ἐνὶ σπυβῶσι Gal. 19 glan-
 dulose p̄ter aliqua ulc'a fuit c, glandulosa aliquando (et add.

in curationibus autem oportet aegrotos plurimo oleo
 mollioribus manibus defricari et lavacris frequentioribus
 curari, etiam et cibo diurnis diebus refici, sed tamen
 ab indigestione custodiri. vinum vero aquatissimum et
 5 lene potui dabis, et illos maxime qui nimia corporis ari-
 ditate laboraverint, plus solio immorari quam in aere
 iubebis, et sanabis.

LXI. Ad causon.

Causos latino sermone febris incendiosa dicitur. et
 fit aliquando cum deliratione, et maxime quotiens tumor 10
 epatis et splenis apparuerit, ex multa ciborum comestione
 inflammatio erigitur et inurit cerebrum et maniam facit,
 quam nos insaniam dicimus.

curationis vero tempore oportet in ipso initio per-
 mittentibus viribus aegrotum in brachio flebotomare, si 15
 fāmen aetate iuvenis fuerit. et si ex encauseos caput
 doluerit laborantis, id est ex adustione, ex oleo omfacino
 embroce uteris aut ex aceto et rosaceo, quod oxyrodinon
 vocant. non praesenti vero rosaceo pro rosaceo oleo om-
 facino frigido uteris, id est III olei partibus unam aceti 20
 admiscebis. sin vero plus infrigidare volueris, ex aequali

corr.) ulcerosa fuerint p (πλήν εἰ μὴ κορὴς ἔλκως φαρμακῶν
 γένοιτο Gal.). 2 defricari — frequentioribus om. c. 3
 etiam om. c. diurnis ep. reficis ep. 4 custodi ep.
 vinum (—ū) v. aquatissimum (—ū) et lene (—nē c) potabis ep.
 5 maxime om. c. 6 in solio p. 8 De causone. que febris
 incendiosa dicitur p. 9 Causon ep. 10 deliracōe c:
 declinatione p (debilitatione p̄c et iterum in marg. i ā c
 d'itacōe sic p̄c). et (max.) om. p. tumor p: humor c.
 12 inflatio p. erigitur et nutrit c, erigitur. Inurit p. 14
 oportet om. c. ipso om. p. 15 si tm̄ etate p: si t̄pr (tem-
 pore) c. 17 doluerit laborantes c, doluerint laborantes p.
 onfacino p, —cio c. 18 embroccem c. oxirodion c, oxi-
 rodinū p. 19 presenti (p̄nti c) sic ep. vero om. p. ro-
 saceo (ante pro) om. c. omfacino p, —cio c. 21 ad-
 misces c, amisces p. sin c, Sin (i. e. Si p̄c) p. et ex p.

modo temperabis. et si venter non fecerit, clystere deducendus erit ex decoctione cantabri aut betae cum oleo et afronitro et melle modico.

alius clyster lexyperetos conveniens maxime post depositionem ventris. sucum ptisanæ et lini seminis, ovi crudi medium, olei rosacei et chamaemelini quod suffecerit. post hæc humido et frigido cibo reficies, id est lactucarum murturias elixatas et frigidas cum modico sale et cisternina aqua et oleo spano et aceto in cibo dabis, aut cucurbitam incisam cum suo corio elixatam similiter dabis, si tamen nimia fuerit sitis. si vero sitis minime fuerit, non frigidis sed humidis tantum cibis nutries, id est sorbilibus multa aqua solutis, ut sunt ptisanæ, ova sorbilis, micæ panis diligenter elutæ et cetera quæ in sorbitionibus similiter accipiuntur.

alimma lexypereton id est peruncio ad febres aestatis tempore, si aeger nimio februm aestu bullire coeperit, et magis in ætate ferventi. cucurbitam viridem rades et eius corticem exprimes et adiunges sucum uvæ immaturæ et acetum excellens et oleum rosaceum aequali

1 venter non fecerit *p*: ventrem non fecerint *c*. clisteri (ut supra) *c*. 4 Aliud *c*, aliū *p*. clistere lixoperitus *c*, eliste' (—tere) lexypt' *p* (ubi lixoperitus *del. p*^o). 5 sucum (—ē) *p*: Sucus *c*. ptisane *p*: tipsane *c*. 6 camomellini *p*, calnolli (sic) *c*. sufficē *c*, sufficī (—citur) *p*. 7 cibo reficies *c*: cibo et frigido potui refici *p*. lactucas manas elixatas *c*, lactucarum mūturias (sic, in marg. *p*^o i & mūturias ēlixatas *p* (cf. Phātam. ap. Act. 5, 78 καλοῖς δριδάκων ἐπ' ἐξσημένους μετ' ὄγκυρατον ὕδατος). 9 spano *cp*. 10 et (elix.) *c*. 11 S3 tñ si n. *c*, si tñ n. *p*. mīme ~~sc~~ | fuerit non fr. *c*, minime fuerit n non fr. *p* (fort. scr. minime fuerit nata non fr.). 12 tantum: tñ *c*, tñ (tamen) *p*. nutris *cp*. 13 ut sunt: i. (id est) *cp*. ptisane *p*, tipsane *c*. 14 micæ *c*, micās *p*. elutas *cp*. 15 accipiunt *c*. 16 Alimma *c*, Alīma (ig *p*^o) *p*. lixoperiton *cp*. febres *c*, feb' *p*. 18 magis *p*: maxime *c*. fervente *c*. radix *p*, radix *c*. 19 exprimis *cp*. adiungis *p*, adungues *c*.

mensura. omnia commiscebis et adicies ovum unum crudum et in ampulla mittes, quam in frigida aqua submissam inrigidabis. et quando uti volueris, agitabis ut unum corpus liquor ipse faciat, et sic de embroca lanea aegrotum perungues, etiam et capiti eius aliquantum infundes.

alia peruncio lexyperetos, ad causon et ad iugem sive continuam febrem, quam Graeci synochon dicunt. cucurbitae rasuram exprimes et rosaceum oleum admisceris aequali modo, et cum diligenter miscueris ut frigidum sit, totum corpus perungues. aliquando et ptigmata frigida in eodem liquore infusa sufficienter, visceribus superimpones, si tamen aestas fuerit. hieme vero calida et oleo rosaceo ptygmata infundes et similiter visceribus appones.

sed si forte aliqua tensio praecordiis occurrerit, cataplasmate uteris. dactylos nicolaos numero V per diem aqua calida infundes et conteres et in calida resolves et adiunges olei rosacei modicum et super mittes lini seminis partes II et olei partem I. et post dies cataplasmaticis expletos lexypereto uteris. facit enim ad febrem

1 commiscis *c*, —cēs *p*. ovum crudum .I. *p*, cruū (ovum unum?) crudum *c*. 2 ampulla *c*: ampullam *p*. frigidam aquam *p*. 3 inrigidabis *c*: in frigida dabis *p*. 4 lana *cp* (lanea *p*^o). 5 perungere *p*. etiam *om. c*. capiti eius *c*: capitis ei *p*. aliquantulum *p*. 7 lixoperiton *p*, lixoperitō *c*. 8 sinodum *c*, sineon *p*. 9 exprimis *p*. admisceo *c*, amisceo *p*. 10 ita ut *p*. 11 perunges *p*. ptigmata (*om. et*) *c*, exptimata *p*. 12 sufficientem *c*, —tia *p*. v. super inponis *c*, v. appones *p* (qui transit ad v. 33: nam Si tñ — appones in marg. addit *p*^o). 14 tipmata *c*, ptigmata *p*^o. 16 Sed *om. p*. ab'cuit *p* (obcurrit *p*^o). cataplasma *cp* (qui addunt lixoperiton *c*, lixoperiton aut ante corr. lixopaton *p*. quod delendum videtur. cf. v. 21). 17 uteris hoc modo *d. p*. nūo *c*: *om. p*. 18 in aqua *cp*. infundes — calida *om. c*. et *om. p*. 19 adungues *c*. mittis *cp*. lini semen par. II. *c*, lini seminis pollinis seīs partes. II. *p*. 21 lixoperiton *cp*. enim *om. p*.

calidam intercidendam vel si fervor fuerit in stomacho. croci dr̄ S teres cum succo cucurbitae et succo lini seminis et succo portulacae aequali modo, cerae 3 VI concisas cum sufficienti oleo rosaceo solves et cum infrigidaverit rades et in mortario simul commiscebis. et exinde duos inductos facies, unum appones et cum calore coeperit tolles et alterum frigidum impones. hieme autem Nileos lexypyreto uteris, quod superius in splenetica passione scripsimus.

10 si tarde desudaverint, oleo chamaemelino cum modica tepida die critica perungues et sufficienter aegrotum operies, et statim sudorem provocabit. quod si non provocaverit, periculi indicium est aut prolixam aegritudinem ostendit, quam macronosian dicunt. sunt autem dies critici 15 quibus per sudorem prospera aegrotis determinatio februm sive discussio fieri solet, id est aut III aut V aut VII aut VIII aut XI aut XIII, hoc est duae ebdomades coniunctae, aut XVII aut XXI aut XXX. si vero nimia febre aegroti corpus desiccatum fuerit, ut etiam et lingua ariditatem ostenderit, die critica, ut supra dictum est, oleo chamaemelino singulariter totum corpus perungues et in calida semicupio depositum usque ad guttur embasi adhibita fomentabis et exinde in lectulo competenter operies,

2 croci dr̄ c: croci <ūccia. in ras.> S. p. s. seminis lini p. 3 concisa p, cū cias c. 5 simul om. c. commiscebis cp. 6 facis p. inductos (sic) cp. unum: imū p (7 unū p^c), unū c. 7 ipones c: appones p. Nileos p (sed lineos supra p^c), nigellos c. cf. c. 42 extr. 8 le(i) xiperiton quam cp. 10 Et si p. camomelino p, camomillo c. 11 die critica c, diacretica p. 12 operis cp. provocat cp^c (—cāt p). 14 macronosian c, —noxiam p. cretici cp. 16 egrotis om. p. 16 aut V. die c. 17 XIII p: XIII c. hoc est duas ebdomadas coniunctas (sic) c: om. p. 18 aut XVII om. p. XXX p: XXV c. 19 egrotū corpus descicatum f. c: corpus egrotantis f. desiccatum p. lingue p. 20 ostenderit p^c: —dit cp. critica cp. supra om. c. 21 camomelino p, camomilla c. corpus totum p. 22 deposita cp. basi p, bassin c. adhibito cp. 23 operis cp.

et continuo sudabit. et si forte sitis nimia eos astrinxerit, rodomei aquae calidae admixtum potui dabis.

aliud ad repulsandam sitim, quod adipson vocant. myxa aqua infundes et ipsam infusionem dabis ut in ore contineant frequenter.

aliud. lini seminis succus collutioni oris adhibitus sive transvoratus sitim mitigat.

aliud. olei rosacei dimidium coclearium et ovi album et tenue simili quantitate commiscebis et sorbendum dabis.

aliud quod appellatur a Graecis oenomeli, faciens ad nimiam sitim et fervorem extingendum, et conficitur sic. mellis optimi partem I et vini partes II in uno commiscebis et repones, dehinc tempore caniculari soli dabis diebus XL, et uteris.

aliud. ad linguae asperitatem. oleo rosaceo succo seminis lini admixto frequenter de penna tanges.

aliud. ad causon. postquam pepsin fecerit aegritudo, die critica captato tempore imminētis discussionis secundum aetatem et vires et causae magnitudinem et temporis et regionis qualitatem, frigidam nimis aquam ad satietatem bibendam dabis, et sanabis.

1 nimia sitis p. a(st'n?)xeris c, affecerit p. 2 rodomei (sic) c: om. p. aquā calidam admixtum c, aq cā mixt p. 3 repausandum c. ad ipson c: adpōt9 p. 4 mixā p (mixas p^c), mixta c. cf. Garg. Martialis med. c. 59. effusionem p. 5 frequenter egrotantes p. 7 si et ovi albumine (om. ve — cocl'r) c. 8 album p: albumine c. 9 similem quantitatem cp. commiscebis c, —cēs p. sorbend' p: potui c. 11 cionomelitos cp (cf. Diosc. 5, 16). 13 mel optimū c. et vini: nimū p, ininū (vel minū) c. in uno commiscebis cp. 16 oleum rosaceum (ro. p) sucū (sucī c) seminis lini a(d)mixtū (—t p) cp. 17 de c: cum p. 18 ad om. p. pesin c. 19 cretico c (—ca p). captato c: caprato (sic) p. 22 ad sacietatem c: ad faciē p (in marg. ad facie sic p^c). bibendam dabis p: dandum bibendum dabis c.

LXII. Ad freneticos.

Est autem frenesis immutatio mentis cum febre in uno perseverans. et efficitur maxime ex nimia adustione, quod ex encauseos dicunt, aut ex vinolentia. sequitur 5 autem aegrotos febris acuta, rubor vultus, multa mobilitas oculorum cum tensione, lucubratio sive insomnietas, pulsus parvas, quam microsfyxian dicunt, mentis alienatio et crocydismos id est flocorum electio, si quidem digitis frequenter ipsi patientes operimenta attractare videantur. 10 aliquando e parietibus stipulas legunt, quod Graeci carfologian appellant. et aliquando cum hilaritate frenetizant, aliquando vero cum tristitia.

in curationibus vero inter scapulas circa spondyli locum cucurbita cum scarificatione uteris, et post haec 15 praetonso pressius capite lanis oxyrodino infusis operies. et si venter non fecerit, clystere deducendus erit.

aliud. hederæ albae folia in aqua decocta cum aceto et rosaceo trita et per linteolum eliquata et capiti supino schemate iacentis infusa frequenter, somnum adducunt 20 freneticis.

aliud. in calida et oleo rosaceo ptygmata infusa et apposita a tergo inter scapulas et pectori, frequenter humectato thorace, somnum faciunt.

1 De frenesi *p.* 2 frenesis *c;* freneticis *p.* 4 quam encauseos *d. cp.* violentia *p.* 6 cū intentio *c,* c̄ tensio *p* (*cf. Cael. Aur. ox. I, 36*). lucubratiō *p;* i brachio *c.* 7 microsfia *c,* migfia *p.* 8 flocorum etiectio *c,* florum electio *p.* 9 patientis *c.* atratare *c,* adtractare *p.* videntur *p.* 10 e *c;* *om. p* (*a add. p^o*). carfologia *c,* —am *p.* 11 cum *om. cp.* freneticatur *c,* frenetidiat *p.* 12 vero *om. p.* 13 spondilii *c,* spondiliorum *p.* 14 scarificatione (—ficōne *c*) *cp.* 15 pretunso *c;* preraso *p.* exiridino *c,* exirodin *p.* operis *cp.* 16 si venter *cp^o* (sumtem *ante corr. p.*) clisteri *c.* 17 Aliud edere albe *c;* Albe edere *p.* cum aceto et *r. p.* in aceto et cum *r. c.* 19 iacenti *cp.* 7 somnum *p.* ad- ducit (—c̄ *p*) *cp.* 21 ptimata *p,* —ca *c.* 22 pectoris *cp.* 23 et (somnum) *c.* facit (faē *p*) *cp.*

aliud. opium aceto resolutum et fronti illinitum et naribus appositum somnum facit. aut certe ipsum opium floculo inclusum et filo ligatum podici iniicies, et cum sporati fuerint detrahes.

unguentum soporiferum freneticis conveniens. codyas 5 id est papaveris agrestis capitella, serpillum, hederæ folia, castoreum, omnia IIII in aqua et oleo decoques et ipso oleo uteris.

aliud. hederæ folia, chamaemeli flores, spondyliion, herpyllon, herbam papaveris hortini, sisymbrium, omnia 10 sex simul in aqua et oleo decocta et capitis fotui adhibita dormire faciunt freneticos.

LXIII. Ad lethargicos.

Lethargici dicuntur ii qui sensibus obtusis cum ob- livione mentis acuta febre iactantur. sequitur autem 15 patientes ut supra diximus febris acuta, sensuum pressura somno similis, insensibilitas, motus difficultas cum pulsu extanti et inani. et contingit frequenter haec passio seni- bus magis aetate quam iuvenibus, tempore vernali.

in curationibus vero primitus sicut in freneticis 20 scarifabis aut acriori clystere evacuabis et caput oxy-

1 solutum *c.* et — (2) facit *om. c.* 3 floculum *c,* follicl'm *p* (—l'o *p^o*). et *p;* a *c.* initiēs *p.* 4 opati *c,* sepati *p* (sopati *p^o*). trahes *p.* 5 codias: sic *cp.* 6 capitula *p.* 7 omnes IIII (*sic*) *c,* *om. p.* 9 folia *om. c.* chamaemeli *p,* camamelini *c.* spondilii herpilion *c,* spondiliō. serpillō. *p.* 10 ortini *c,* ortiā *p.* sisimbrii *c,* —b' *p.* omnes VI. si in aqua et o. *c,* Omnia simul in oleo et a. *p.* 11 capitis fotui *p;* capiti focum *c.* 12 facit *cp.* 13 Ad lethargicos *c;* De lethargia *p.* 14 Lethargici (*sic semper*) *cp.* ii: hui *c,* his *p.* obtusis *c,* optusis *p.* 15 acute febre *c,* acuta febris *p.* 16 sensuū *c;* sensus *p.* 18 inani *c* (*cf. Cael. A. ox. 2, 3*): maici (*sic*) *p.* et *om. p.* contingunt *p.* 19 vernali *c;* verno *p.* 20 Curationis primitus *c,* Curationis vero primordio *p.* 21 scarificabis *cp.* aut *om. c.*

rodino embrocabis. post haec sub umbilico ilia utraque et coxas et manuum et pedum summitates rutaceo aut sicyonio aut oleo veteri perungues.

aliud. sinapi cum caricis et farina hordeacea cum aceto decocta et in cataplasmate visceribus adhibita excitant lethargicos.

aliud. domus luminosa et stramina dura aut certe frigida stratoria substrata excitant similiter.

aliud. thymi cyma in aceto decocta cum melle sufficienti ipso liquore ori infuso educit flegma et excitat lethargicos.

aliud. sternutatio spissa ex euforbio vel struthio aut ex pipere et castoreo excitat.

aliud. capitis rasura excitat si urtica feriatur aut sale fricetur.

LXIII. Ad cardiacos.

Est autem cardiaca passio distensio membranae cordis, ex qua contingit exhalatio fieri animae per sudorem tetricum, tumente membrana cordis ex antecedenti perfrictione aut vomitu frequenti aut ex adustione, quod ex encauseos dicunt. sequitur autem aegrotos perfrictio articularum, nimia parvitas pulsus, quam microsphyxian dicunt,

1 umbilico *cp.* ilia: et illa *c.* et ylia (alia *ante corr.*) *p* (*omisi et*). utraque *c.* uterque *p^c* et *ante corr. c* (utq3 *ante corr. p*). 2 et (*ante coxas*) *om. p.* 3 aut veteri oleo *p.* 4 sinape *p.* ordeacea *c:* ordei *p.* 5 et cataplasma v. adhibendum *c.* excitat *p.* exitat *c.* 8 excitat *p.* excurat *c.* 9 timi *cp* (thimi *p^o*). comam (—mā) *cp.* decoctam *cp.* et cum melle s. ipm liquore ori ifusum *c.* cum s. mell' et liqōl ipē ori infusus *p.* 11 litargicos — (14) excitat *om. c.* 14 si urtica senciatur *c.* 15 frigetur *p.* 16 De cardiaca passione *p.* 17 passio m. c. distensio *p.* 18 animi *cp.* per(?) sudorem: pludorē *p.* tetricum (*cf. Cael. A. ox. 2, 167. 186. 190*): 7et. ici? *p.* 19 perfricatione *p.* 20 aut (vom.) *c:* et *p.* quam causeos *c.* quam encansecos *p.* 22 pulsum *c.* micros faciat *c.* micros fixiā *p.*

et multi cursus sudorum, adiuncta febricula parva. aliquantos et sitis sequitur. aliquanti etiam vero hanc passionem syncopen appellaverunt, id est amputationem, si quidem ab ossibus et nervis per singula membra patientes occiduntur, cum per sudorem mortiferum animam obmiserint.

in curationibus vero oleum melinum aut myrrinum aut lentiscinum cum vino austero in lanis redactum et appositum stomacho et praecordiis et umbilico syncopelaborantibus abstinet sudorem.

aliud. in cubiculum aeris boni et neque satis oppressum neque aestuosum ramulos virides myrtae et cetera similem virtutem redarguentia in circuitu iacentis apposita relevant aegrotantes.

aliud. myrta sicca et tenuissime creta et singulariter aspersa aut pollini potentiae aut cretae admixta syncopelaborantibus abstinet.

aliud. glebula multa de pariete aqua frigida perfusa et in circuitu iacentis apposita et naribus odoratui applicata sudores abstinet et vires aegrotantis confirmat.

aliud. polenta cum vino granatico resoluta et potata aut in cataplasmate adhibita non calida abstinet sudores et vires depositas erigit.

2 et *c:* etiam *p.* sitis *c:* τ'ui (?) *p.* 3 sincopen *p.* scicopem *c.* 4 patientem occidat *c.* 5 et cum sudore mortifero *p.* animam amiserit *c.* αιαι. ufüt (*in marg.*) ob = animam obmiserunt) *p.* 7 mellinum *c.* 8 illat | redactū *c.* in lanis reductum *p.* 9 syncope *c.* 10 abstinet *c:* retinet *p* (*gr. στέλλει*). 11 et *c:* *om. p.* 12 viride mirte *c:* mirte virides *p.* 13 simili (—lia *c*) virtute *cp.* redarguentia *c:* —tes *p.* 14 relevat *c.* 15 mirta *p:* smira *c* (*μυρσίνη Diosc.*). 16 aspersa (*cf. Diosc. 1, 155 Aetius 9, 1*): aspera *cp.* polente aut certe *c.* pulente aut creta *p.* cretae: *cf. Cael. Aur. ox. 2, 200.* syncope *om. c.* 18 glenula m. de paxioē *c.* 19 odoratu *c.* —tū *p.* applicata *p^o*, —cita *p.* —cite *c.* 20 abstinet *c:* retinet *p* (*item v. 22*). confortat *p.* 21 pulenta (*haec c.* granatico *c.* granate *p.* 22 aut in: et *cp.*

confectio cerotarii stypticæ virtutis conveniens syn-
cope laborantibus. recipit granatæ siccae corticis 3 VI,
aluminis scissi 3 I, ceræ 3 IIII, olei lentiscini aut myr-
tini ÷ III. facies sic. granatæ corium tundes et tenuis-
sime cernes, cum alumine in mortario simul teres, et
sic crassum cerotarium admiscebis.

LXV. Ad apoplexiam.

Apoplexia est dicta passio ab eo quod mortifero ictu
corporis simul et animæ concidunt patientes. et est para-
lysis acuta nervorum qui singulis motibus membrorum
inserviunt cum animi compatientis insensibilitate. sequitur
autem patientes insensibilitas totius corporis et oppressio
subita præter rationem et paralysis, ut etiam repentino
casu obnutescant et sensibus omnibus priventur. et ali-
quantum in dextra parte paralytin patiuntur, aliquanti in
sinistra. et sunt distantiae passionis duæ. nam dicitur
apoplexia et paraplexia. sed apoplexia quam primam dixi-
mus totius corporis esse intellegitur cum mentis et sensus
paralysi, paraplexia vero in una parte corporis efficitur
20 aut dextra aut sinistra. nam ipse Hippocrates senior
dogmatum princeps duas distantias passionis scribens in
aforismis sic ait, solve apoplexiam fortissimam impossi-
bile, imbecillum vero non facile.

ob diligentiam vero curationis vomitum in præsentia
25 provocabis ex ydreleao, id est ex aqua calida et oleo, ad-

2 R̄ cp. 3 c̄c (pro cē) p. aut: et cp. 4 ÷ III. p:
3 III. c. facis sic p: om. c. 5 teres c: om. p. 6 ad-
misces cp. 7 De apoplexia p. 8 dicta est p. 9 con-
cadant p. 11 cū animi paciētī 7 ī sensibilitate c, cum animi
(c̄ ai) insensibilitas compatientis passio p^c (in marg., nam om. p.).
13 rationem p: iactōm (—tionem) c. 15 in om. c. ali-
quanti c: quidam p. 18 totis corpibus c. intelligitur cp.
19 paralysi p, —sin c. paraplexia om. c. 20 ipse om. p.
ypocras c, ypocrates p (Hipp. III, 717 Lips.). 22 an-
forismis c, anffo. (sic) p. 23 vero om. p. 25 ydreleon c,
ydroleo p.

mixto et modico sale. tunc et flebotomia in prædictæ
passionis periculo adiuvat. et lanarum mundarum ex oleo
chamaemelino involutionem adhibebis, et caput ipsorum
ex aceto et rosaceo oleo embrocabis, et humorem col-
lectum in arterias gutturis et thoracis, ex quo præ-
focationis causatio efficitur, sicut in lethargicis apofleg-
matismis depurgabis. etiam et oxymel propinabis. novit
enim incidere omnem humorem crassiorem.

LXVI. Ad pleureticos.

Est autem pleuritis causatio in una parte pulmonis 10
et hypezocotos id est laterum membranae, ex qua con-
tingit fieri dolor lateri patienti. sequitur autem patientes
febris acuta, dolor patientis loci ingens usque ad iugulum
et palam. tussicula etiam et reiectatio flegmatis aliquando
viscosi aliquando tenuis et spumosi aliquando sanguinolenti. 15
et aliquanti super dolens latus schema iacendi libenter
habent. et fit vel nascitur in masculis magis quam in
feminis, et secundum aetatem senibus magis quam iuveni-
bus, in pueris vero difficile. et secundum annualia tem-

1 et om. c. predicto c. 3 camemilo (sic) c: calido
(ca. p, cā, p^c) p. 4 oleo c: calido p. embrocabis p:
comprobabis (!) c. 5 in arciam c. 6 s. in litargicis p:
sicut litarius c. apoflegmaticis p, ipsos mathismis c. 7
etiam oximel (sic) p, om. c. 8 enim et omnem h. c. om. c.
crassiorem (cf. c. 59): cō'rū (?) p. 9 De pleuresi p. 10
pleuritis: pleureticis (sic) cp. 11 et ī herpedio cotā l. c,
ethipedi cotā l. p (%. e. hipediocotā). 12 lateri patienti c:
lateris patientis p (—ti p^c). 13 feb'a (febricula) p. dolor
lateris patientis loci cp. iugulum c, ingulū p (cingulum p^c).
14 spalā c, plo(?)tū p (palam Cael. Aur. ox. 2, 91). etiam
et c: ē (est) p. reiactatio c, reiectio p (reiectatio p^c). 15
et om. c. aliquantis p, aliqū (—quando) c. 16 sup c:
sr (supra) p. iacentis c. 17 et sic nascitur c, et fit et
nascitur p (cf. c. 71). 18 etates c. magis om. c. 19
annualia (sic) cp.

pora frequenter hieme et autumni fine contingit, et magis quando hiems inchoatur, verno autem et aestate difficile. peripleumonia vero est causatio in toto pulmone, ex qua contingit tumor fieri in visceribus. sequitur autem aegrotos febris acuta, thoracis gravado cum contractione, et supino magis schemate et alius capite iacere delectantur, in latus vero difficile. sputa etiam similiter ut pleuretici prociunt et linguam subalbidam proferunt. tunc accessionis tempore anhelitus increscit, rubor malarum in vultu ostenditur. peiorante vero passione cum ad ultimum venerint aegrotantes, stridor ille interior gutturis resonat quem Graeci rognon appellant.

efficiuntur frequenter ex antecedentibus similiter causis quibus et synanchica passio efficitur. aliquando ex violento percussu contingit aut concubitu plurimo aut indigestione, aut si quis pondus grave bailaverit et post ipsum laborem sitiens nimis frigidam potionem praesumpserit.

in curationibus autem si nimius fuerit dolor oportet in brachio flebotomiam adhibere, si tamen ventris solutio minime impediērit, ex eo scilicet brachio quod fuerit patienti lateri contrarium, id quod antispasin vocant, et tantum detrahare quantum aetas et virium qualitas et regio et tempus et causa et magnitudo poposcerit. et si venter non fecerit, blando et chalastico clystere de-

1 contingit *p*: *om. c.* et magis *c*: *om. p.* 2 quando hiems: quotiens (*pro* quō iems) *c*, q̄ (quo) yemis *p.* 4 q̄ *p*, quo *c.* in *om. p.* autem *om. c.* 5 feb' *c* (*sic*) *p.* 6 bracoē *c*, 9tōē *p* (9ētōē *p*^c). 6 capite *c*: a capite *p.* 8 propiciante linguam *c*, prociunt linguam *p.* 10 ad ultia veniūt egritudines *c.* 11 ille | tior *p*, ille inferior *c.* resonans *p.* 12 ragmon *c*, regmon *p.* 13 efficitur *c.* similiter *sic ep.* 14 sinancia *c*, —chica *p.* efficitur *om. c.* 15 *in marg.* *p*^c ī ā cōta. 17 sumpserit *p.* 19 autem *c*: vero *p.* 21 ex eo. *s. p*: et os sīlibet *c.* 22 id quod: ut (ū *p*) quod (q̄ *c*) *ep.* antispasin *c*, ā tipasi *p.* 25 venter *c*: untrē *p.* clisteri *c.*

ducendus erit ex decoctione cantabri et oleo et modo dico sale.

aliud. marrubium, ysopum, puleium, omnia tria simul in aqua decoques, et cum modico melle ipsam decoctionem potui dabis. desinet dolor.

aliud. si forte thoracis nimia fuerit strictura, cogente tumore patientium locorum, maxime si et viscosum <flegma> ostenditur, faenum graecum coques eo modo quo superius ad tussim aridam conscripsimus.

aliud. tritici farinam crassam, id est simillam quam mola ceciderit, <aut> farinam hordeaceam simul coques in decoctione aneti et marrubii et sacco inclusam quotiens doluerit appones et loca dolentia vaporabis et lana molli ac munda ipsa loca tutabis et fasciabis. aut lentiusculam testeam vel aeream calida repletam appones ob 15 mitigandum dolorem.

si vero sputa tenuia et spumosa emiserit, sacco ex sale torrefacto vaporabis, et postquam vaporaveris, calido sabano sudorem deterges, et sic medicamentum dia tessaron id est de quattuor speciebus confectum appones. et conficitur sic. recipit cerae, picis siccae, re-

3 marubium *ep.* pulegium *c.* tria *c*: trita *p.* 4 decocta *ep.* ipsa decoctio potui (potui *om. c*) data *ep* (dabis *ante corr. p*). 5 desinit *p*, desm (*sic*) *c.* dolores *ante corr. p.* 6 structura *p.* 7 si *om. c.* et: *ex ep.* viscosum flegma: viscosa (*sic*) *ep.* 8 ostendit *c.* fen' gē *p*, fenu greci *c.* coquis *c.* quo *c*: *om. p.* 9 scripsimus *p.* 10 crossam *ep.* semilā q̄ mola ceciderit *c*, semela | q̄ ceciderit *p.* simillam: *cf. Gal.* XI, 121. 11 mola: *cf. Plin.* 18, 72 sq. aut *addidi.* ordeaceam *c*, —ciam *p.* simul coqs *p*: si quis *c.* 12 in *c*: *ex p.* sacco inclusa *ep.* 14 ac *c*: et *p.* loca *om. c.* tubabis *p.* lenticula testata vel erea calida *c*, l. eream vel testeam *c. p.* 15 ^{ad} obmitigandum *p*, 7 ob mitig. *c.* 17 tenuia *c*: ieiuna *p.* spumosa (*C. A. ox.* 2, 117): spumam *c*, spumas *p.* emiserit *c*, —rint *p.* 20 diatesaron *c*, diatesaron *p* (*cf. C. A. ox.* 2, 112). confectum appones i. de IIII. speciebus confectum (*sic*) *p*, id est — confectum *om. c.* 21 R̄ *c*: *om. p.* cere *c*: cū *p.*

sinæ terebintinae, iris illyricae, omnium quattuor paria pondera. tundes ireos <radicem> et tenuissime cernes et ceteris lento igne resolutis et a foco depositis et leviter infrigidatis superasperges, et movebis donec coagulentur. 5 et exinde magdalia facies, et in linteolo densum induces et appones. hoc autem emplastrum cum diligenter cuti inhaeserit, dolores mitigat. hieme vero si forte durum fuerit medicamentum, praetactis digitis modico cyprino oleo ad molles carbones malaxabis.

10 sed si forte aliqua tensio in praecordiis insipientis digitis praeter effusionem ventris occurrerit, trispermo id est tribus seminibus in aqua malsa adiecto modico oleo simplici decoctis cataplasmas, hoc est ex tritici polline et faeni graeci et lini seminibus. et postquam tuleris cata- 15 plasma, calido sabano deterges, et oleo cyprino tepefacto non solum praecordia sed etiam cetera quae dolent perungues, et molli lana operies et fasciabis. et a vino et omnibus carnibus omnino abstinebis quousque minuatur febris.

sed si forte suprascriptum flebotomi usum aut virium 20 imbecillitas aut solutio ventris impederit, topicis adiutoriiis uteris id est localibus. praeterea sanguisugas ipsis locis dolentibus appones, cuius adiutorii usum superius in empyemate conscripsimus.

1 iris illirice *p.*, utisillirice *c.* om̄i IIII *c:* *om. p.* paria pondera *p:* pari pondere *c.* 2 tundes yreos (*sc. rad.*) *c:* yreos tundes *p.* 3 leviter: leniter *cp.* 4 aspergis et moves (*—nes c*) *cp.* 5 magdalia *cp.* facis *cp.* linteolo denso *p.* linteolum tensum *c.* inducis *cp.* 6 apponis *c* (*—nes p*). hoc vero (*sic*) *p:* *om. c.* 7 durum *p:* ductum *c.* 8 hoc (*ante med.*) *add.* *p.* tum (*post med.*) *add.* *p.* caprino *c.* cyprino *p.* 9 molles *c:* rall'es (?) *p.* 10 insipientis: *—tibus cp.* 11 trispermon *cp.* 15 et primo tep. *c.* 16 praecordiis *cp* (*non p. solum p*). etiam *om. c.* 17 operis *cp.* 18 abstinet *c.* quousque minuatur (*sic*) febres *p:* gñando minuāt febres *c.* 19 supra scriptum *p:* *SS c.* 20 ventris solutio *p.* topicis *c.* thopicis *p.* 21 i. localibus *p:* *om. c.* 22 adiutorii usum *c:* adūsū (i ā adiu. in *margin.* *p*) *sic p.* est (*pro* ē)piemata (*sic*) *c.* epimate *p.* 23 scripsimus *p.*

si vero cogentibus febribus sub ingenti siccitate corporis doluerint laborantes, ptygmatis id est pannis calidis ex decoctione faeni graeci et aneti adiuncto oleo uteris. post haec etiam cerotarium ex diachylon confectum appones, quod superius in tetanica passione scripsimus. aut 5 cerotarium pleureticum ex oleo cyprino confectum et linteolo densum inductum similiter appones. et conficitur sic. olei cyprini 3 VIII, cerae 3 VI, adipis asinini et faeni graeci moliti et meliloti, omnium trium ÷ binas.

electuarium pleuretici et peripleumonicis conveniens 10 dia ton picron amygdalon a Graecis appellatum id est ex amaribus amygdalis. recipit autem nuclei leviter torrefacti et lini seminibus similiter torrefacti, ambarum specierum ÷ singulas, amygdali amari decoriati leviter torrefacti ÷ XVI, faeni graeci moliti ÷ VIII, draganti tumsi et creti ÷ VI, 15 mellis despumati quod suffecerit.

aliud. post minutum dolorem si forte sputa purulenta proiecerint, dia prassiu superius in pthisica passione conscripti coclearium I cum faeni graeci succo ieiunis et ad vesperam potui dabis.

aliud. catapotia bechica, id est tussicularia, vespertino tempore cubaturis in ovo sorbili aut certe tepida aqua dabis. et somnum provocant et tussiculam mitigant. aliud conveniens maxime is qui cum solutione ventris

2 tigmata *c.* pimata *p* (ptimata *p*^o). pannis calidis *c:* pannos ca. *p.* 4 etiam *p:* et *c.* dichilon *cp.* 5 quod — (7) appones *om. c.* 9 moliti *c:* moliti *p.* et meliloti an ÷ .II. *p.* 10 elac̄ *c.* El'm *p.* 12 R̄ *cp.* autem *om. p.* nucleum etc. *p.* 13 et l. s. similiter *om. c.* torrefacti *addidi.* amba 2 spēbus .3. singlas *c:* ut s3 (*pro* utriusque) añ. ÷ .I. *p.* 14 decoriati *c:* discoriati *p.* siml' torefacti (*hic*) *c.* 15 moliti ÷ VIII *p.* meliloti 3 VIII *c.* tracenti *c.* dragāt. *p.* 16 m. dispumati q. sufficit *cp.* 18 diastrium *c.* —sii *p.* tistica *cp.* 19 conscriptum *c.* cocl'r *p.* cocl' *c.* cum fenu greco (*om. succo*) *c.* ieiunū *c.* 20 ad vesperum (*om. et*) *c.* 21 capucia *c.* catapucias *p.* bethica *c.* bechicas *p.* tussicularias *p.* 22 ova sorbilia *cp.* 23 et *c:* que et *p.* 24 is: his *cp.*

doluerint et sputa sanguinolenta emisserint. dia codyon electuarius vespertino tempore dabis. habet enim virtutem tollendi pleureticiis dolorem et somnum provocandi, quod Graeci anodynon ypnopion dicunt.

5 LXVII. Ad canis rabidi morsum.

In primis, hoc est in praesenti, morsum ipsum medicinali scapello circum incidens competenter et sale contrito asperges et sanguisugas et cucurbitas appones. attrahunt enim venenum sanguini canis commixtum. etiam 10 et cauterere vulnus inures, quo possit supra dictum venenum cum scara, quam nos crustam dicimus, in eodem loco retineri, ne sanguinem persequendo usque ad vitalia omne corpus invadat. et ipsa vulnera appositione medicamentorum acriorum multo tempore servabis, usque ad 15 XL diem vel eo amplius. praeterea piscis salsi carnem tritam vulneri appones.

medicamentum aliud. nuces combures et ex ipsa favilla cum aceto cataplasmas, et desuper spongia madidata operies et fasciolaris. et a vino et omnibus carnibus 20 et leguminibus aegrotum abstinabis. poscam vero subacram diurnis diebus per dies numero XL bibendam dabis,

1 diaco diomelaē c, diacodion elact p. 3 pleureticiis c, pleureticiis p. 4 anodiū ceipon c, anodion ceipson p. 5 Ad tabidi (sic) canis morsum c: pro tit. in textu Medicamentum R p, in marg. p^o de morſu canis rabiosi (Ad canis rabidi morſus ind. p). 7 circū icides c, circum des p. sale contribitum c, salem tritum p. 8 aspergas p. apponis c. 9 enim om. c. sanguis cani (sic) c, canis sanguini p. 10 et om. p. cauteri c. inuris (ī urinis c) ep. quo: qui c, quod p. 11 scara c, schara p. 13 ulcera p. 14 multi t̄p̄r c. 15 XL p: om. c. salsi p: assi c. 17 medicamentum om. (Al) p (appone medicamentum Aliud misces c. etc. c). et om. p. 19 a p: om. c. 20 poscā uo subaram (sic) c, p^oca. ū. sb' aqm (in marg. p^o ī ā p^oca sub acra) p. 21 diuturnis p, diūis c. per dies XL bibendū dabis c, numero sexaginta dabis bibenda p.

et non solum extrinsecus, sed intrinsecus certis potionibus infra scriptis rabidi canis morsus sanantibus ab initio dando curabis.

potio ad canis rabidi morsum. caneros fluviales vivos in olla aerea rubri aeris combures supra carbones donec 5 cinerescant, et expendes ex ipsa favilla drachmas X, et adiunges turis masculi dr̄ I, gentianae tunsae et cretae dr̄ V, et exinde dabis bibere cum posca ieiunis per dies numero XL.

alia potio rustica fortioris virtutis quae per triduum 10 datur ad morsum canis rabidi. cani pecori animali homini, ad omnia ita facies et dabis. mittes in partes II aquae ad modum librae unius et vini veteris dimidiam partem carei quantum tenuerint IIII digiti, cumini tantundem, bacarum lauri grana V, radices de cesisboun lotas V mi- 15 neres quae possint habere scrip̄ VIII, quod cesisboun habet folia similia feniculo. quae sunt sicca tundes et cernes et radices separatim tundes, et sic in mortario simul vino adiecto modico mero usque ad ultimam tenuitatem conteres, et omnem humorem sive vini sive aquae 20

1 sed intrinsecus om. c et ante corr. p, add. p^o in marg. certis c: ceteris p. 2 ifra c, ī (sic) p. rabidos c. morsus c, rabidi c. morsum p. 3 curabis c: sanabis p. 4 ad morsum c. rabidi p, ad canis morsum (om. r.) c. fluminales p. 5 erea om. c. rubpi ceris c, rub' eris p. com- buris c, —rēs p. 6 expenda (sic) c: tolles p. 3 X c, daḡ X p. 7 dr̄ I. p, 3 I c. tunsae c, tuse p (contuse p^o). 8 dr̄. V. p, 5 V. c. 9 numero p: om. c. XL c: XXX. p. 11 cani pecori c: canis pectoris p. 12 facis ep. et mittis c. II. partes aque p: in partes II atque c. 13 et vini veteris om. c. 14 careū quātū c, cātu q̄ p (in marg. p^o careū q̄tū). 15 baccarum c, bacas p. grana V p: 3 V. c. de ceflis boī milotos c, de cesis boinu lotas p (χέσις βοών?) 16 que c: quam (q̄) p. possit p, possunt c. sep̄. VIII. p, 3 IX c. cesis bōum c, cesis bouiū p (boinu p^o). 17 feniculi c. 19 simul uno a. p, sibi ī uno a. c. ad u. lenitatem p.

admiscebis, et in ampulla rediges et dabis. sed propter vim potionis primo dabis I coclearium olei spani sorbentium, et sic super dabis potionem. triduo recte per singulos dies cyatos ternos aut quaternos, secundum aetatem uniuscuiusque, in potione dabis.

hi autem lyssodecti, id est qui rabidos morsus incurrerunt, si ab initio secundum rationem quod Graeci cata logon appellant, minime fuerint curati, post XL vel LX dies hydrofobici efficiuntur, id est aquam timentes. 10 et est acutissima et molestissima passio. est namque causatio in stomacho et corde ex veneno canis concepta. sequitur autem qui laboraverint ex aqua tumor stomachi et cordis. difficultas etiam transvorandi potus aut ex toto negatio sequitur et singultus. tunc increscente passione 15 ipsi cum insanire coeperint, veneno pervasi vocem latratui canum similem emittunt et praesentes mordent et aqua perfusi vehementi raptu interficiuntur.

LXVIII. Ad phalangionis morsum.

Caponis cerebrum cum pipere modico et rutae hor-

1 a(d)misceas c(p). ampullam p. redigis cp. pp
m̄ pois c, pp utiū potōem p (in marg. p^c i ā l̄ p̄ pp vini potionis). 2 coel'r p, coel' c. 3 superabis p. triduo rectu c. 4 ciētos c, quiatos p. 5 in potione: potionem cp. 6 hi aū lisodenti c, hi'ālisodera p (in marg. hī aū lisodēti p^c). 7 quod: quam p, qui (q) c. 8 catalogon p, catalogim c. 8 p[?] XL. i XL (sic) dies c, post quadragēsīm vel sexagēsīm diem p. 9 ydrofonici c. 10 molesta p. Et ā nā; cātō p, ē qm̄ causacō c. 11 ex: et c, et ex p. 12 s. a. laboraunt (sic —verint) ex aqua mor stoācho et corde c (addidi qui): s. a. laborantes tumor stomachi et cordis p. 13 etiam p: et c. aut — singultus om. c. 16 mordunt p. 17 „raptu interficiuntur“ C. A. p. 233. 18 Ad spalangionis (falangionis ind. p) morsum c et ind. p (in p pro rubrica legitur Medicamentum B). 19 A. pois p (A rubr., sed in marg. pro litt. initiali praescribitur c) Caponis c (cf. Plin. 29, 88 de galinaceorum cerebro). ruta orlice p, rute (om. ort.) c.

tinae viridis foliis numero X cum posca potione una ieiunis totum potui dabis. hoc per triduum facies, et extrinsecus ab initio ipsa hora qua morsus fuerit primo impones herbam quam dicunt zaccarionem sic integram in loco ubi fuerit morsus, et cum arefacta fuerit, alterum 5 folium viride mutabis. hoc per triduum facies cottidie, et cum se ulcus ostenderit, avellanae pulpam conteres et appones aliquantis diebus. post haec appones cataplasma de polline hordei et succo uvae lupinae. coques eundem 10 succum sincerum et inductum appones quam diu se scara levet, id est crusta, et cum se levaverit tali medicamento in cicatricem induces, id est adipēs anserinos, coagulum caprinum, radices cerdae quae latiora folia ostendit ruta silvestri, et oleum stellionis in quo vivus fuerit necatus 15 et in ampulla in sole et aura caniculari tempore diebus numero XL fuerit suspensus. aquis ponderibus tundes in se omnia et appones ad locum tam diu quam diu ad perfectum sanetur. interea ipsum patientem admonebis ne forte ignoranter in cibo avellanas accipiat. sicuti extrinsecus in cute morsui apposita avellana venenum ad se 20

1 foliis: folia cp. potionem .I. c. 2 tot potui p: potū potui c. 3 ipis ore quo mōditū f. c, ipsius qua mōditus f. p. ipon(m c)is cp. 4 çaccarioe p, çaccario; c. 6 folium om. c. cotidie facis p: facis cotidie c. 7 ulcus p^c: uultus c et ante corr. p. 8 apponis c. 9 succum cp. coques in eundem s. cp. 10 quam diu se c: quam diuise p. scara cp. 12 in om. cp. t. m. cicatricem inducis p, t. m. cicatrice ducis c. i. (id est) sic cp (pro acc. vel recipit). coagulatū c. 13 certe c, cde (in marg. p^c cede) p. latiora: laioris c, latōris p (latōris p^c). rute silure (silvestre) p, rute silvestris c. 14 stelionis c, stelcois p (cf. Plin. 29, 90. 73). vivus p^c: vivus c, humus p. necatus p, iectē (sic) c. 16 numero p: om. c. XL c: XI p. tudis cp. 17 apponis c. ad perfectum c: ad perfectam (ap̄fā; sic) p (unde p^c in marg. ap̄fā sanatōe = a perfecta sanatione pro ad p. s.). 19 ignorat' c, i;grāt p. 20 avellana c. ad se ducit c: aducit p.

ducit, similiter comesta ad semet intrinsecus venenum adducendo hominem necat.

LXVIII. Ad scorpionis ictum.

Scribes in charta rudi hoc nomen A<CT>IC et postquam scripseris plicabis. pones in ipso puncto percussurae chartam conscriptam et trahes illam usque ad locum ubi descenderit dolor, et confestim sine dolore efficietur. hoc fysicum de viri illustris <vindiciani> est. etiam et theriacam. diatessaron in potione vini dabis.

10

LXX. Ad fugandos serpentes.

Capillos de capra aut mulieris aut cervinum cornu aut fel fumigatum serpentes fugiunt.
aliud. cervina pellis substrata facit non timere serpentes.

15

LXXI. Ad epilepsiam.

Est autem epilepsia subitus corporis casus cum spumatione et raptu membrorum effectus. et sunt distantiae passionis duae. aliquando enim sub diverso raptu membrorum efficitur, aliquando cum somno. sequitur autem patientes, ut dixi, subitus casus, aliquando cum contractione corporis membrorum, aliquando cum oppressione,

3 Ad s. i. tit. c (= ind. p): Experimentum bonum. R
pro rubr. p. 4 Scribes c, —bēs p. rudi p: om. c.
ARcic c, A h p c p. 5 plicas pones cp. puncto p: puteo c.
6 carta conscripta cp. trahis (trabis c) illa cp. 7 et om. c.
efficitur cp. 8 deū illustris carē ē t tiriacā c, de uiri
illustris dari etiam et teriace p. 9 diatesa(e p)ron cp. 10
De capigo. R rubr. p. 11 Capillos: Capillorum c, Capigos
(sic) p (cf. Plin. 28, 70). 12 fugiunt p: fugat c. 13 sub-
tracta p, subscripta c. 15 Ad epilepsiam c (ind. p), De
epilepsia p. 16 epilepsia cp. 17 effecta cp. 18 enim
om. c. sub c: cum p. 19 autem ut dixi p. p. 20 et
aliquando p. 21 corporis om. p (corporis vel membrorum c).

spumatio etiam et insensibilitas et tenebratio. in his cerebrum patitur et omnis nervositas a cerebro descendens sub melancholico humore et frigido flegmate. aliquando a stomacho patiuntur. est enim stomachus multis nervis sensibilibus perplexus. et si forte, ut dixi, a stomacho passio fuerit nata et cerebrum petierit, accessionis tempore fantasia oculis efficiuntur, ut illis quibus suffusio imminere ostenditur. etiam et vapor quidam in eis ab inferiore ventris parte super fertur, quo vapore minima pulsata concutitur, et cadunt. aliquotiens vero sub melancholico humore laborantes difficile cadunt et ieiuni flegma subamarum et spumosum in faucibus sentiunt. aliquando et cibos non digerunt, sed crudos post cenam emittunt. et est molesta passio maxime infantibus brevissimis et novellae aetatis pueris. fit vel nascitur omni tempore, sed plus verno frequentare manifestum est.

in curationibus autem in primis a tergo inter scapulas circa spondyli locum praevaporabis spongiis calida aqua expressis. aut cantabro in linteolo ligato et calida ebullienti infuso et expresso vaporabis, et sic scarifabis et per cucurbitae raptum competentem sanguinem detrahes. etiam et stomacho, ubi ferrum operari non poterit, sanguisugas appones eodem modo quo superius in empyemate conscripsimus. et post detractionem sanguinis

1 hiis c. 2 a om. c. descendentis c. 4 enim p:
autem c. 5 pplexus p, pflex c. 6 passio c: om. p. 7
oculi c. efficiunt p. infusio c. 8 imminere p, i miore c.
in om. c. 9 interiori c. superfertur (fēt) c: frequenter p.
mininga c: imiriga p. 10 concutitur c: cōcūrit (—curritur) p.
aliquando (om. vero) c. 12 flegma om. c. subspumosum p.
13 cibos c: carbones (pro carnes) p. 14 emittunt om. c.
in inf. p. 15 brevissimis c: parvulis p. 16 verno tempore c. 18 circa om. c. spondilii c, spondiliorum p.
preparatoris p, —tius c. calidis aqua c, ex calida aqua p.
19 calide bullienti p, calide ebullientis c. 20 infundo expresso c. scarificabis cp. 21 per c: post p. competentē sanguis c, competenter sanguinem p. 23 apponas c, —nis p.
24 epimate p.

factam, post unum vel duos dies si forte venter a solito officio abstinerit, clystere subdeducendus erit ex decoctione colocynthidis et betae et cantabri cum melle et oleo veteri et afronitro. erunt praeterea duabus ebdomadis in lectulo custodiendi, et caput embroce curandum ex rosaceo et aceto, quod oxyrodinon vocant, aliquando et castoreo admixto, maxime si forte hieme contigerit. sed oportet ante caput pressius detondere et sic curam ipsi capiti adhibere. et postquam embrocaveris, caput pileo operies. post haec summitates manuum et pedum oleo veteri aut sicyonio perungues et tenuissimis ac levioribus fasciis ligabis. etiam et castorei $\Rightarrow$ I ieiunis in portione aquae mulsae dabis, singulariter aut foliis rutae hortinae admixtum.

15 si vero sub melancholico humore cum insomnietate fuerit passio, epithymi decoctionem diurnis diebus ieiunis dabis aut die inter diem. post haec vespertinum lavacrum adhibebis. sin vero sub crasso vel tenacissimo humore fuerit passio, oxymel ieiunis dabis ex ysope et peucedano et puleio et origano confectum. nec non etiam et cucurbitas cufas id est <levi> cum appositione deduces in primis spondyli loco et spinae et lumbis, novissimo etiam

1 I. vel II. p. a solito officio p: solutū officii c. 2 clisteri c. 3 colocynthide cp. 4 olei veteris p, —ri c. 5 et afronitro erunt $\mathcal{F}$ toica d. e. p, et affeī pterea d. e. c. 5 embroce p, embrice c. (caput . . .) curandi cp. 7 forte om. p. contingit cp. 8 añ (ante) c: aut p. et sicurā dū q̄o expica adhibere c. 9 embrocabis c. 10 pileo p, paleo c. operis cp. i. articulos add. p (post pedum). 12 fasciis ligabis p: fasciabis c. etiam et: Et etiam p, etiam c. 13 rute ortine cp. 16 epithimi (epith'i p) decoctione cp. diurnis c: diurnis p. 17 vespertinum p: intestinum (om. lav.) c. 18 tenuissimo c. 19 ex isopo c: et ysope p. peucidano cp. 20 n. n. e. et cucurbitam i. cufas (cf. Cael. Aur. p. 575. 297. 31 sq.) cū appositione deducis i p²mis c, n. n. e. et cufas apponis i primis p (cf. c. 77). 22 spondilis locus c, spondiliorum locis p. novissimo (sic) cp.

thoraci et praecordiis, in feminis vero et pubetenus sub umbilico et inguinibus. post haec cucurbitis cum scarificatione uti oportet in utraque capitū parte iuxta auriculas in ipsis arteriosis locis, aliquando et venam mediam si extantior apparuerit in fronte incidēs, et post III vel V⁵ detractionis dies ptarmico medicamento, id est sternutatorio, nares sicut in lethargicis apoflegmatizabis, et post dies III apoflegmatismo expleto ieiunis ex radicibus vomitum provocabis, et cibis inprimis triticeis et holerosis nutries, nam Graeci sitodis ce lachanodis dicunt, novissimo vero variis. observandum autem a carnibus suis et bubulinis ac caprinis et a leguminibus universis et a vino et lavacris usque ad menses VI.

trociscus <conveniēns> scotomaticis, id est qui subito ante oculos tenebras patiuntur, et spiritu inflatis epilepticis. recipit autem fel leporis, castorei, turis masculi, murrae, omnium III dī singulas, mustelae iecoris sicci 3 III, acetū cyatum I. conficies et facies trociscos drachmales et dabis cum passo aut cum mulsa per dies VII aut VIII.

1 toracē c, thorace p. 2 et inguinibus c: inguinibus p (et in inguinibus p^o). cucurbitas c, —tam p. scarificatione cp. 3 utramque c. partem c, utrasque c. partes p. 4 et c: etiam p. vena media si <ex p^o>stantior apparuerit in fronte p, vena media τ ant'ior i fronte c. 5 p^o III ul' V detractionis obtmico c, post tertium vel quartum detractionis diem optarmico p. 7 apoflegmaticabis (pro gabis) c, apoflegmatici dabis (pro — diabis) p. 9 olerosis cp. 10 nutris cp. Nā c: quod p. sitodis celanonodis cp (στροδάεις καὶ λαγυρόδας). dicunt c: vocant p. Novissimo — VI c (f. 90^a extr.): om. p (cf. C. A. p. 298. Gal. XI, 372 etc.). 11 autem: aut c. suis (2): $\equiv$ uisoms c. 12 et (ante a leg.) om. c. 13 et om. c. 14 conveniens addidi. scotomaticū c, scotōtic' p. i. qui c: i. in quo p. 15 inflamati c, infl'amās p. epiliticis (ut semper) cp. 16 R cp. autem om. p. 17 omi .III. dī singlas c: añ. 3. I. p. 18 conficis et facis (fac c) cp. dragmales cp (item infra). 19 aut (post dabis) add. p.

aliud. trosciscus conveniens epilepticis qui cum tre-
more membrorum accessionem patiuntur. recipit castorei,
abrotani, radicum panacis, omnium trium 3 IIII, piperis
albi, rutae hortinae 3 binas, croci et cyperi 3 singulas.
5 aceto colliges et facies trosciscos drachmales, ex quibus
unum in potione dabis, habitudine corporis fortioribus
cum vino mulso cyatis IIII, debilibus vero cum aqua
mulsa. oportet autem patientes post acceptam potionem
currere. et post haec epithima dia spermaton aut dia
10 sansucu appones, et sanabis.

ad epilepsiam. hirundinum pullum de primario fetu
luna prima apprehendens aperies, et invenies <lapides in
ventre> unum formosum et alium malefactum. et ita ut
terram non tangant, ligabis in pelle vitulina aut cervina
15 et in collo aut in brachio sinistro suspendes.

LXXII. Ad lumbricos.

Fiunt vel generantur lumbrici, quos Graeci elminthas
dicunt, plerumque ex multo cibo accepto aut indigestione
frequenti. sequitur autem laborantes morsus stomachi et
20 ventris nullis praecedentibus causis, et tussiculae modi-
cissima ex causa provocatae, somni etiam flegmatici id

2 B̄ ep. 3 aprotani ep. radicē ep. om̄i t'um 3 IIII
c: añ. 3 IIII. p. 4 rutē ortine 3 binas c, r. ortine sumi-
tatem añ. 3 II. p. cocti 7 ep'm 3 sing'as c: cō piperis
añ. 3. I. p. 5 cum aceto p. colligis (—g c) ep. facis
(fac c) ep. 6 unum p: p̄ma c. i pot̄one dab' c, dab' i
pot̄oem p. habitudinem c, iuxta habitudinem p. 7 c. vino
mulso (c. vinum mulsum c) ep. 8 mulsa om. c. 9 epithimia c,
epith' a p. diasam sucum c, dia sāsūc p. 11 epilepsiam ep.
12 prima luna p. invenis unum p, invenies in unum c
(lacunam explet Diosc. 2, 60. ceterum cf. C. A. p. 315). 13
malefactum p. et: sed ep. ita ut'ra c, ita ut trā p. 14
tangat et ligas ep. 15 et collo p, i collo c. in om. p.
suspendat c, — dif p. 16 De lumbricis generatis ex multo
cibo p. 17 amictas c, almitas p. 20 modicissime ex causa
provocante (—cāte) ep (cf. C. A. chron. 4, 106).

est salivam per os ostendentes cum solutione corporis, et
exurrectio sine ratione et pulsus inaequalis, aliquibus
vero et fastidium. pueris etiam dormientibus masticatio
efficitur cum modica linguae exclusione. schematizato
etiam ore iacent, similiter ut illi qui post nimiam opera-
tionem resumunt. et post diastema temporis modicissimi
aliquotiens cum clamore exurgunt et cito iterum deponun-
tur et dentibus dormientes strident. contingit vero hoc
quotiens ipsa violenta insurrexerint animalia. etiam et
aliquibus occurrentes stomachi nausiae et morsus causa-
tionem faciunt. aliquando et reieciuntur singulariter aut
cum aliquo humore flegmatico aut cholericō.

curationis vero tempore maxime in acutis febris,
si et constrictio fuerit ventris, cataplasmandum ex lini
seminis et lupini farina pari modo commixtis et cum mulsa
aqua concoctis. cataplasma, oleo violaceo umbilicum
tanges et molli lana operies et fasciabis. et post expletos
cataplasmati dies cerotario ex absinthio et oleo cyprino
confecto ventrem sub umbilicum usque cooperies. et si
venter abstinuerit, in infantibus balanis iniectis depones, 20
in aliis vero perfectis aetate clystere ex decoctione ab-
sinthii admixto melle deduces. et potionabis frequenter,

1 per os om. c. 2 exsurrectio p, exurrectio c. 3
dormientibus om. c. masticatio: cf. C. A. l. c. p. 534. 5
iacentem c, —tes p. quidem ep. 6 diastema c: diastema p.
7 cum — (9) quotiens om. c. 9 etiam om. c. a. et oc-
currentes p. 11 reieciunt c, reiciantur (sic) p. 13 i. a.
febris quod esse solet. si et constrictio p, i. a. febris si
ex constructio c. 15 cum aqua mulsa p. 16 umbilicō con-
tangis p. 17 operis ep. 18 ex c: et p. 19 confecto
om. c. venter sub umbilico usque cooperies c, ventrem simul
usque sub umbilico operis p (sc. mediis partibus Cael. chr. 4,
128 etc.). 20 in om. ep. balanis p: om. c. inectis c,
teptis p. deponis ep. 21 clysteri c. ex om. ep. 22
deducis ep. et potōab' frequenter maxime p: et potōne
maxime c.

maxime pueros, myxarum et myrtae et coriandri seminis, omnium trium specierum decoctione.

epithima ad lumbricos excludendos sive necandos. recipit farinae lupini tenuissimae ÷ II, absinthii contusi 5 et creti ÷ I, myrtae viridis S. mittes in girba, et in uno diligenter contusis, optimo melle colliges et in lin-teolo illinitum medicamentum visceribus mediis impones. aliquando vero medicamento supra scripto admiscemus.

aliud. medulla cervina oleo violaceo resoluta a nervis 10 cervicis quos tenontas dicunt per totam spinam usque ad sexum perungues, aut ipsum oleum violaceum singulariter tepefactum auribus instillabis et ipsas cavernas lana obrudes. sin vero cum adiuncta solutione ventris fuerit lumbricorum passio cum rasurarum egestionem, tunc stalticis, 15 id est constrictoriis, sicut in dysenteria inicere oportet, et propinare plantaginis sucum aut granatas acidas aut sucum coliculi aut limaturam cornu cervini in modum coclearii unius.

si vero praeter febrem fuerit passio in diuturna 20 aegritudine, quam Graeci chroniam vocant, etiam et lupinos amaros edendos dabis et sautonicum caricis immisum et vinum violaceum.

1 mixarum: rarum (sic) c, nularū p (nixarū p^o). cf. noxarum C. A. p. 539. 541. et mirte p: et nocte c. 2 omnium spei c: horum trium p. 3 sive necandos p^o in marg. (om. p): sine uocandos c. 4 lupini farinae t. p. 5 mirte p (Diosc. I, 155): mentie c (cf. infra). viridis mitis... c. girbā c, girba p. 6 colligis c, —ē p. linteolū p, —lo p^o c. 7 illitum p. viscerē media c. iponis ep. 8 medicamentum 3 s (pro SS) admiscemus c, m'icū supra dictis admiscimus p. 10 cervicē c: cervinis p (sed in marg. p^o I à c'ucis). tenontas: tonātef c, tetanos p. spinam usque ad om. c. 12 auribus stillabis p, aut columbos (sic) c. lana obscrudes (sic) c, lanas obstrues p. 13 Sin p^o c: Si ante corr. p. 15 desinteris c, disinteria p. inicere om. c. 16 propinatam c, —nandum p. 17 cauliculi sucum p. 20 cronīā c, acroīā p. 21 sandonicū c, sād'icū p. caricis p^o (cālicis p), cario c.

aliud. ad lumbricos. alium cum mentae foliis contritum et piperis modico, adiuncto aceto et oleo spano comestum lumbricos excludit.

aliud. folia persici contrita aut olivae folia aut sambuci folia similiter contrita et super umbilicum imposita 5 summe faciunt.

LXXIII. Ad elephantiasim.

Est autem elephantiasis corporis callositas operata sub melancholico humore ad similitudinem elefantorum, unde elephantiasis, ut supra dixi, passio nomen accepit. haec 10 autem signa patientes secuntur. extantiae riposae, quas Graeci oncus octodes vocant, id est riposis verticibus prominentes circa vultum et articulos, adiuncta corporis mala habitudine, quam Graeci cachexian dicunt. ex qua passione frequenter summitates digitorum cadunt putre- 15

1 mente (mēte) c (cf. Diosc. 3, 36. de murra 1, 77): mirte p. 2 modicum c. et (ol.) c: vel p. 5 sup c: sub p (umbilicum ep). cf. Gal. XII, 76. Iposita p: apposita c. 6 post faciunt haec addit unus c, quae licet Cassi esse non dubitem hic infra adscribo, ut leguntur: Lumbricorum dolor sive tineae etire fi sunt carenum optimum ad tertias decoques ex eo dabis ieiunis examinatum. Item folia ocimi alii galli clarē voc coligis et super ventrem inpones lumbricos excutiet. Alia radix polipodie i. felici (Diosc. 4, 185. cf. Gal. XIV, 514) depur- gate 7 teris de ligno addis radiē innule 3 VIII 7 si viridis fuerit radix filiē de suco conficis l(?)ecisum armoniacum 9 euforbii 3 II faē pilulas ei⁹ magnitudine que anno incit s(?)e seu eas factas infundis in cervisa nova SS II. Si inventa non fuerit ex aqua calida dabis ubi mirre. SS. II decoxeris admittis anei ciatis II. aut sape. SS. II dabis bibendum ante horas IIII egici et vermiculos et tineas ante triduum sane debes eos cibari cum pane et posca bibere. 8 corporum p. 9 7 similitudine c. elefantorum nominata. unde sic ep. 10 ut — passio c: om. p. 11 autem om. p. patientes c: laborantes p. extantia riposa p, extanti anpossa c. quam cp. 12 ecos etedes c, ecosetodes p (ὄγκους ὀχθώδεις. cf. Gal. XII, 827). riposis p: rē possis c. 13 prominens p, promittes c. circa ventrem c. 14 cachexiam c, cacesiam p.

factae, et vox eis aspera efficitur et anhelitum fetidum emittunt. et fit ex putredine sanguinis corrupti circa cutem cruoris nigri vomitus, et immutatur in callosam qualitatem.

5 in curationibus vero in principio flebotomiam adhibebis cum secunda sanguinis detractio, quam epaeresin vocant, et post VII aut XI detractio, dies iera logadio appellato pridie a cena observantibus in potione ieiunis dato ventrem purgabis tempore magis fer-
10 venti, sub cane aut post canem. nam Hippocrates in aforismis sic ait, sub cane aut post canem debere unum quemque purgatorio operari. quod antidotum iera facit ad universas melancholicas causas, et conficitur sic. murræ euforbii 3 singulas <semis>, agarici, ammoniaci, folii elle-
15 bori nigri, folii . . . <dauci> cretici, squillae assae, daucrydii, omnium specierum VII 3 binas semis, colocyn-
tidis interioris carnis, quam vulgus geletam vocat, 3 V, aloes, epithymi, hyperici, bdellii, marrubii, polypodii, thymi, cassiae, chamaedryos, <dauci> cretici, cinnamomi, <omnium
20 specierum XI> 3 binas, opopanax, castorei, aristolochiae

2 mittunt p. 3 cuti p. 4 quantitatem p. 6 san-
guinis om. c. 7 diem ep (sed post VII dies aut XI d. diem c).
geralogodion c, xeralegodion p (cf. Sem. s. iera, Steph. thes. V,
344 Par.). 8 appellatum antidotum ep. in potione om. c.
9 dato c: data p. 10 yprocras c, ypocrates p. 11 amforismis
c, aphiorei p (Hipp. III, 727). unū q purgatorium o. c, unum
quemque purgatum o. p. 12 yera p. 13 casus c, cas (sic) p.
mirre p: her (sic) c. 14 3 singlas c, añ. 5. II. p (1 à 3 IS. p^o).
armoniaci ep (ut semper). elebori ep. 15 folii cretici ep.
ase c: assate p. diagridii p, diagridii c. 16 omnium —
semis (om. 3) c: añ. 3 II. et 5. p. 17 carne quam guldus
vulgus geldan vocat c, cortices quos vulgus geleta dicit p
(cf. Antidot. cod. Par. f. 86^b 1 „Cataputiae cataractae aloydarie.
R aloes epaticae diagridii. geleta (sic p^o = gella) interiores
carnes trium paria pondera . . .). est gr. ἐντεροκωνή. 18
yperici — marubii p: om. c. cimi (= timi) c. 19 came-
dreas ep. dauci iterum addidi. cūci (ut supra) p, creti c.
cinnamomi. añ. 3 II — castorei om. c. 20 opopanax p.
aristologie. lo. (longa c) ep.

longae, piperis albi et longi et nigri, croci et sagapeni,
petroselini macedonici, omnium specierum VIII 3 sin-
gulas, mellis despumati quod suffecerit. et est perfecta
dosis 3 III. aliquantis 3 III dabis, secundum hominis
crasin, id est naturam vel temperantiam corporis. et post-
5 quam diligenter fuerint purgati, lac asininum aut capri-
num schiston appellatum, sicut in dysentericis, frequenter
potui dabis, aut ptisanæ sucum aut faeni graeci sucum
similiter dabis ob lenificandam intestinorum rasuram ex
antecedenti malo humore effectam.

10 aliud. ad elephantiasim. coriariorum rus herbae viri-
dis suco cum vino tritae totum vultum penna illines.

aliud. ad strumam. amyllum optimum adiuncto mo-
dico cumino albo cum ovi albumine tenui teres et horis
serotinis totum vultum oblines et per totam noctem sic-
15 cari dimittes. tunc lucescente die frigida aqua lavabis.
aliquando ob nimietatem callositatis etiam et guttae am-
moniaci competentem modum supra dictis admiscemus.

smegma faciens ad vultum, ad nigredines et ad lenti-
gines, quas facus appellant, et ad solis ustiones, quas 20
efellidas dicunt. recipit ges asteros et cimoliae cretae ÷
binas, cerussae et specularis assati ÷ ternas, afronitri

1 albi longit 7 nigra c, al. 7 lo. 7 ni. p. 2 omnium
specierum IX 3 singlas c: añ. 3 I. p. 3 sufficit ep. 4
dabis om. c. 5 crasin: horasin c, horas 1 p. vel p: et c.
7 sciton c, sciston p. disintericis ep. 8 potabis cp.
tipsane c. sucum (post f. g.) om. p. 9 similiter p: fre-
quenter c. linificandum c. 11 coriariorum p^o: cor-
varum p, corariorum c. rus herbe viride ep. 12 sucum
(—c p) . . . tritum (—ū) ep. illinis c, linis p. 13 strumam
c: —mas p. 14 cūino p (in marg. 1 à cumino al'), cimino c.
et cum p. tenui p: tunde c. 15 oblines c: oblines p.
siccare ep. 16 dimittis ep. 18 admiscuntur c. 19
smigma ep. et om. c. 20 facus p, fac^o c. 21 effellidas c,
efellidas p. gesat^os c, gesastare p. 7 cimolie c: qui-
molie p. 22 3 binas c: añ. ÷ III. p. ceruse specular
assati añ ÷ III. p. assati ep.

albi ÷ I, fabae fresae pollinis lib I. conficies et exinde vultum lavabis.

LXXIII. Ad ragadas.

Ex antecedenti egestionis nimia duritia frequenter in 5 sessu, quem Graeci edran vocant, diversa podicis vitia efficiuntur, ut sunt ragades, id est hiatus, et tumores, quos Graeci flegmonas, et condylomata, quae nos latino sermone dicimus tubercula.

propter ea curationis tempore cataplasma edricon 10 appones, quod Latini sessorium dicunt. et conficitur sic. panis mundi medii infusi vino veteri et rosae siccae similiter infusae 3 II, croci dimidiam, meliloti purgati sine semine in aqua cocti 3 III, faeni graeci pollinis 3 II, ovi assi vitellum unum, olei rosacei quod suffecerit.

15 alia quae appellatur a Graecis dactylice, id est podicis, siquidem podicis vitia emendat. recipit ceræ ÷ I, adipis anserini, plumbi combusti, ambarum specierum ÷ singulas semis, ysopti atticici suci, butyri, cerussae, omnium trium ÷ binas. solubilia resolves et rasum cerotarium 20 aridis commiscebis. summe ducit cicatricem in omnibus locis.

aliud medicamentum edricon, sycotice appellatum, ad condylomata et ragadas et ad podicis inversiones, quas

1 ÷ I. p: 3 (sine num.) c. faue frixe c. 1' I. p, lib' I c. conficis c, — ce p. exinde c: inde p. 2 lavabis c: lava p. 3 Ad ragadas c, (ragadas ind. p), De diverso podicis vitio. R p. 4 antecedentis p (—ti c). 1 sesso c, incensu p (incesso p^o). 5 quam cp. greci om. p. edram p, edaot (sic) c. 6 ragade p, rapade c. 7 quos c: quas p. flegmones cp. 8 dicimus hoc no sentula c, tubercula dicimus p. 11 medium cp. infusum p, om. c. rosa sicca s. infusa p (—e c). 12 meliloti cp. 14 sufficit cp. 15 aliud q, c. dactilice c: diartilice p. 16 R cp. 17 ambarum — semis (sic) c: añ. ÷ I. S. p. 18 anticici c, actici p. ceruse. añ. 3 II. p. 20 commiscebis cp. 22 ficotice cp. 23 ragades c. ad podicis i. p: ad ydropicum i. c.

Graeci ectropas vocant, et ad dolores intolerabiles. recipit spumae argenti, cerussae, mastices, omnium ÷ ternas, ceræ ÷ VI, iusquam viridis suci, olei myrtini libras singulas. quae sunt sicca teres cum suco iusquam et sic cerotarium rasum admiscebis. et in usu tolles ex 5 ipso medicamine et teres in mortario plumbeo cum rosaceo aut myrtino oleo donec crasset, et illines locum. et si volueris, ex ipso medicamento emplastrum superimpones et ligabis.

LXXV. Ad idema.

10 Antiqui seu veteres medici dicunt esse idema, quod nos aquosam inflationem dicimus, subalbidam et laxam extantiam quae ostendat digitorum impressione designatas concavitates corporis resurgere. et fit vel generatur ex flegmatis substantia aut ex spiritu vaporoso circa pedes 15 vel crura saepe eveniens in pthoes, hoc est in pthisicis et in cachexies, id est corporum malis habitudinibus. frequenter si cum tenui febricula contigerit, hydropicas superaffert passiones, et maxime in cachecticis corporibus, id est mala habitudine affectis, praesertim si et ventris 20 fuerit cursus in isdem, ut dixi, passionibus, sub difficili temperantia corporis, quam Graeci dyscrasian vocant, stomachus nocetur.

1 hec tropas c, eēpas p. R cp (cf. Petroc. p. 278). 2 mastici c, masēici p. 3 añ. ÷ .III. p. 1' singl i c, añ. 1' I. p. 5 admiscebis p, gmisces c. in usum cp: cum opus fuerit Petr. et ex p. 7 aut p (Petr.): et c. illines p, —nis c. 8 iponis cp. 10 Ad hydema c (idema ind. p), De aquosa inflatione. R p. 11 idema p, hidema c. quam cp. 12 subalbida et laxa extantia cp. 13 ostendat p: —dit c (ad rem cf. Oribas. symops. 7, 35 ex Gal. X, 963). 14 corporis om. p. 16 pthoed' c, ipressiones c, —nem p. 17 cachexies c, cacexies (sic) p. 18 ydropicas cp. 19 afferre p. 20 malis habitudines cp. 21 hisdem c, hisdem p. 22 discrassia c, diatrasia p (in marg. i à diāchan p^o).

in curationibus vero si cum constrictione ventris fuerit passio, cataplasmas laborantes ex faeni graeci et lini semine et hordei farina, adiuncto sufficienti cumino et ruta, hieme et lauri bacis cum modico melle et oleo. 5 et postquam tuleris cataplasma, ante et retro cucurbitas dabis et lanis mundis loca tubabis et fasciabis. et ieiunis antidotum diureticum dabis superius in nefretica passione conscriptum. post haec epithima dia spermaton vel dia sansucu appones, et acri clystere ventrem deduces, aut certe oxymelle cathartico competenter purgabis, quod oxymel inferius in loco suo conscripsimus.

sin vero cum fervore et tensione et gravedine cum aliquanto dolore ipsam tumoris sive inflationis extantiam in cruribus senserint aegrotantes tempore quo magis deambulaverint, oportet sola crura per totum levioribus ac multis laceraturis scarificare eo modo quo superius ignem sacrum scarificare praecepimus, vel pro scarificatione sanguisugas appones. et post detractionem sanguinis factam poscam cum modico alumine temperabis, ex qua posca penicillos rudes ac molliores moderate expressos superpones et ligabis. et post dies III dia iteon emplastrum appones. aut certe illud quod a Graecis e barbaros ap-

1 vero *om. c.* 3 cimino *c.* c̄mio *p.* 4 baccarum *c.* bacas *p.* 6 tubabis (*ut semper*) *p.* et fasciabis *c: om. p.* 7 diare(i)tic *p.* I effretica *c.* Iē fretica (*sic*) *p.* 8 epithimia *c.* epith'i *p.* diaspiātō *p.* dias aū sucū *c.* dia sāsū *p.* 9 clisteri *c.* deducis *p.* —cīt *c.* 10 oximel *c.* oxiel' *p.* oximel *c.* oxiel' *p.* 11 inferius: *immo* superius (*c. 34*). inf. suo loco *p.* 12 Sin *c:* Si *p.* et tensione *om. p.* 13 ipsam tumoris *p:* ipō tūore *c.* sive inflationis extantia *c.* seu extantiam inflationibus *p.* 15 ac *p:* cū *c.* 16 scarificari *c* (—re *p.*) eo *p:* eodem *c.* 17 acrem *c.* scarificare (*sic*) *p:* —ficare *c.* pro scarificatione: pro scarificare (*sic*) *cp.* 19 ex qua posca *p:* ex aqua *c.* 20 penicillos *cp.* molliores *c:* molles *p.* 21 ponis *cp.* III. (*sic*) *cp.* dialte *c.* dialteoⁿ (*corr. obscur.*) *p.* 22 e: *om. cp* (*cf. c. 38. 45*).

pellatur similiter appones. novissimo vero si aliqua forte remanserint, dia thapsias sicut in ischiadicis uteris.

LXXVI. Ad hydropicos.

Est autem hydroptica passio diffusio humoris aquosi cum inflatione secundum retentionem spiritus isdem laborantibus effecta. et sunt distantiae passionis duae, quarum una a veteribus ascites nominatur, id est utriculosa, ab epatis vel splenis aut stomachi vel renum saxietate creata. altera vero quae tympanites appellatur a pulmone contingit, ex quo pulmone sub ingenti ventositate venter inflatus ostenditur, ita ut cum fuerit insipientis palma pulsatus, tympani sonitum faciat, unde nomen ut supra dixi passio tympanites accepit. sed illam primam quam asciten diximus haec signa secuntur. insurrectio ventris superdistensa et <super> inguina et crura, albida efficitur. quae inflatio cum digitis fuerit impressa concavitatis formam ostendit, quod Graeci entyposis vocant. ceterae vero superpositae partes macie attenuatae efficiuntur, ut thorax pectus brachia. etiam et potus nimia appetitio sequitur cum retentione humoris, ex qua retentione humor intra spatia ventris inclusus semipleni

1 novissime *c.* alique forte *c.* forte aliqua *p.* 2 diapta psia *c.* sciaticis *p.* —cū *c* (*cf. c. 52*). 3 Ad hydropicos *c* (*ind. p.*), De ydropica passione *p.* 4 ydropica *cp.* 5 hisdem *cp* (*cf. c. 75*). 6 due *p.*, II. *c.* 7 asortes *c.* assātes *p.* articulosa *c.* 9 saxietate *p.* saxietate *c.* ti(y c)mpantes *cp.* 11 venter: venti *p.* tenui *c.* insipientes *c* et ante *corr. p.* 12 tympani *cp.* sonitum faciat *p:* sonum signant *c.* unde passio tympanites accepit (*sic*) *p.* unde nomen ut supra dixi passio tympanites nomen (*sic iterum*) accepit *c.* 13 illum primum quem *p.* 14 asciten *p.* ascitos *c.* sequuntur *cp.* insurrectionem *c.* 15 super distensa et inguinum (—nū) et crura albida (—de *c*) efficiuntur *cp.* 17 entyposis *c.* ἐτύπος *p.* 18 maciei tenuitate afficiuntur *p.* 19 ut *c:* et *p.* et brachia *p.* etiam *om. c.* 20 ex aqua redēcoē furor t̄ra sp̄ana vētrem pulsus s. v. *c.* qui retentione intra spatia ventris inclusus s. v. *p.*

utriculi similitudinem ostendit. unde nomen proprie passio ascites, ut dixi, accepit. tympaniten hydropem haec signa secuntur. insurrectio ventris et distensio praecordiorum et venarum subtractio. et ipse a supra dictis minus sitit. 5 aliquando etiam peiorante passione tussi exagitantur. nam generaliter Hippocrates omnibus hydropicis, plus autem a pulmone patientibus, in aforismis sic ait: hydropicum si tussis obtinuerit, hoc est exagitaverit, sine spe efficitur. etenim tussis, secundum expositionem Magni iatro-
10 softsiae, si hydropicum ut supra dixi exagitaverit, aquosus omnis humor dissolvitur, ut per omne corpus effusio efficiatur.

ob diligentiam vero curationis chamaedryos, asarum, elelisfaci semen id est herbae salviae, dauci cretici semen 15 id est pastinacae hortensis, petroselini macedonici, feniculi radicem, graminis radicem, haec et singulariter et simul in uno decoques in aqua et ipsam decoctionem mane et ad noctem potui dabis. et excludet vel inaniet

1 utriculi *p*^o: ventriculi *cp* (cf. C. A. p. 471). proprie *p*: proprium *c*. 2 ascites *p*: absque tenentes *c*. dixi *c*: diximus *p*. Typanitē idropē *c*, timpanitē ydropicum *p*. 3 secuntur *c*: sequuntur *p*. 4 et venam subtractōe *c*, venarum surrectio *p*. a s. *c*: ad supradcos *p*. 5 tussi *p*: tusse *c*. Nam ypocrates *g. p*, Nē *g. ypoc* *c*. 6 pl^o añ a pulmōe *c*: pl^o añ pulmonem *p*. 7 amforismis *c*, aphoris. *p* (Hipp. III, 762. cf. 754 Lips.). ydropicum *c*, —ē *p* (in marg. *p*^o i ā yd^oplū). 8 si t. exagratuaverit h et (sic) | obtinuer (ἐπέτη) sine spe *c*, si t. exagitaverit sū spē *p*. 9 magni hyatro | cisce *c*, mag (corr. mag) hia | t^ofiste i. sapientis medici *p*. 10 dixi tussis (it.) ex. 11 corpus omnis humor dissolvitur *c*, Omnis humor aquosus disolur *p*. 13 vero *om. c*. came- dreos asarum (sic) *cp* (scil. cham. semen, asari radicem). 14 elilisfagi *p*, alilis faci *c*. semen *p*, seminis *c*. i. herba salviae *c*, i. salviae *p*. 16 radicē *c*, rad' *p*. graminis radicē *c*: *om. p*. haec et: h *p*, 7 (et) *c*. 17 i vino cocta *c*, in uno decocta *p*. f'a decoctone *c*, ipsa decoctō *p*. 18 dari *c*, da. (sic) *p*. et *p*: *om. c*. excludit *cp*. inaniet: si amat *c*, iaīat *p* (*p*^o in marg. iaīat).

per vesicam hydropicis aquosum humorem. etiam et per ventrem suprascriptum humorem hydragogo dato similiter excludes, hoc est cocci gnidii optimi id est non vetustissimi sed novelli ex locis maritimis collecti grana 5 competentia aut XXVIII aut XXXI aut XXXVII singularia aut bina cum modicissimo nitro uva passa singula enucleata includes et dabis vespertino tempore abstinentibus a cena cata en id est singulatim comedenda, et postquam comederint tres guttas aquae calidae superbibendas dabis.

aliud hydragogon fortioris virtutis, quod et per 10 ventrem et per urinam et per vomitum hydropicis aquosum depurgat humorem. aeris usi in modum fabae aegyptiae, stercoris columbini agrestis 3 I, rutae hortinae viridis foliorum 3 II simul in uno diligenter tritas cum 15 vini cyatis tribus potui dabis.

aliud. sambuci radices cortices tundes et exprimes et ex ipso suco expendes ÷ I et superaddes mellis coclearia III et dabis cum aquae calidae cyatis III. tunc sufficenter ipsos laborantes deambulatione movere iubebis. et postquam sive per ventrem sive per urinam aquoso 20

1 p uexicā *c*: *om. p*. 2 SS *c*: supra dictum *p*. ydrago *cp*. 3 h (om. est) *p*, h. 3 (sc. unciac signo ÷ posito pro ÷ = est, ut supra) *c*. coco nidio *p*, 9gco *c*. i. vetustissimi f molli *c*, i. non veteri sed novello *p*. 4 collectis *c*, —to *p*. 5 XXXI *c*: XXI *p*. XXXVII *c*: XLVII *p*. singl' aut binas *c*. 6 uva passa singl' enucleata indues *c*, in singulas uvas passas 2 nucleatas includes *p*. 7 dabis *c*: *om. p*. 8 cata en i. singulatim: singulatim cata una (uva *p*) *cp*. comedenda *c*: —das *p*. 10 y(i c)dragogon *cp*. quod et: qui et *c*, quod *p*. per ventrem urinam et v. *p*. 12 es ustum *p*. (faue) egipeie *c*, egiptiace *p*. 13 3 I. (i. e. singulas) *c*: añ. 3. I. *p*. ortine *cp*. 14 uno *cp*. tritas: tritas *p*, *om. c*. 15 tribus *c*, III. *p*. 16 sabuce *p*. radices *p*, —ē *c*. cortices *p*, —ē *c*. tundis *c*. exprimis *cp*. 17 et (ante ex) add. *p*^o, *om. cp*. expendis *cp*. 18 cocl'r. III. *cp*. cum *om. p*. aqua calida *cp*. 19 sufficientes *p*, sufficiētis *c*. 20 aquosum humorem *c*.

humore fuerint exinaniti, refectioni dabis aut piscem aut aliquid ex volatilibus. et iterum post dies V aut VII simplicii purgatorio et sine aliqua malignitate, quod Graeci acaciston vocant, non solum semel, sed et secundo interiecta una vel duabus ebdomadis si vires permittunt, ventrem purgabis. et conficitur sic. scammoniae assatae semunciam, nucleorum pini, piperis, uvarum enucleatarum, cocci gnidii id est seminis turbisci, omnium quattuor grana quina, mellis libram. diligenter conficies et in dolio vitreo repones. et quando uti volueris dabis coclearium I aut II cum calidae sufficienti modo.

aliud hydropicis, maxime hiemis tempore, si forte nimia tensio vel saxietas, quam scirrosin dicunt, praecordiis aut in splene aut in renibus occurrerit, et in corporibus natura frigidis. oportet sacculo desiccatorio et ex parte relaxatorio uti. recipit hordei farinae et faeni graeci farinae et ervi et cumini et stafsagriae et salis, omnium sex $\mathcal{S}$ binos, malvae seminis moliti farinae et absinthii cynae et marrubii sicci et bacarum lauri et anisi et nitri, omnium $\mathcal{S}$ singulos. quae tundenda sunt tundes et rarissimo cribro cernes, et quae molenda sunt

1 refectione c: —nem p. piscem p: pisionē c. 3 et: aut cp. 4 cacisticon c, cacisticon p. interiecta p, —to c. 5 una p, I. c. vel .II. c. ebdomadis: —das c, —dibus p. 6 scamonee c, scamonee p. assates $\frac{3}{5}$ c, assate semuncia p. 7 nuclei pini c, nuclea2 pinea2 p. uvarum enuclea2 c, uve enucleate p. 8 coc(g p)0 gnidii cp. seminis turbisci p (et in marg. p^c: h ūr — i. e. hic videtur — quod turbiscus sit laureola. cf. Pl. 33, 88): semini ylusi (sic) c. 8 quattuor: III. c, om. p. 9 quina c: añ. XXV. p. I' c, I' .I. p. conficis cp. 10 et nitro reponis c. ĕq; cal'e (cumque calide) s. m. p: cū calid' (om. suff. m.) c. 12 hyemis c: veris p. 13 saxietas c: anxietas p. scirrosin p, sirosin c. 15 frigidis. (sic) c: frigidioribus p. 16 ĩ c: om. p. et om. p. 17 herbi cp. 18 omnium $\mathcal{P}$ (? correctoris manu obscurum) binos p, omi sex. S.S. binas c. 19 come cp. bacas p. 20 omi $\mathcal{S}$ singlas c, omnium sextarios singulos p. 21 et molenda moles c.

moles manuali mola, et sic in uno commiscebis. coques in vino et aquae modico et oleo, et sacculo inclusis loca quae patiuntur vaporabis, et subter perungues oleo inferius scripto, et post vaporationem adhibitam loca tuta bis et fasciabis. quod autem oleum conficitur sic. recipit 5 cucumeris agrestis radicis viridis ÷ VI, afronitri ÷ II, aluminis lipari ÷ I, olei libras II S. radicem minutatim incidens et simul cum aliis speciebus coques in oleo et aceto donec oleum remaneat, et uteris.

potio ad hydropes. absinthii viridis turiones minores 10 numero sex et florem spinae albae diligenter teres cum piperis granis XII, et diurna potione vini veteris dabis triduo aut per dies V. et per singulos dies hoc facies.

cataplasma hydropicis conveniens. etiam et spleneticis optime facit. recipit capparidis radices siccas, absinthii cynam, cuminum, bacas lauri, faeni graeci et hordei pollinem. omnia tundes et coques in melle et aceto, et appones ad vesperam et sines totam noctem, mane vero mutabis. hoc frequenter facies. 20

epithima hydropicis conveniens. epithima dicunt Graeci medicamentum quod stomacho et praecordiis simul et ventri superponatur, cum fuerit panno inunctum. recipit

1 et sic in uno p, et si uno c. commiscees cp. 2 inclusis c, claudis p. 3 et om. p. 4 tubabis p. 5 aut c, ā (aut) p. ĩ c: om. p. 6 viridis om. p. 7 liparis c, —rii p. lb'. II. semās c, I'. II. seīs p. rad' p: om. c. 8 incidēs simul cum p, incisas sic cum c. coquis c. 9 d. ad oleum c. 10 ad om. c. i(y p)dropes cp. minores VI p, minores nōo tres c. 12 XII c: VII p. ei diurnam potionem p, diurnā et (z) potionem c. veteris i feratis (c, i feratū p) dabis (sic) cp. 13 triduo — V c: per dies III. aut V. p. 16 facit c: operator p. 17 come cimini baccarum c. 18 et in melle p. 19 pones p. sines: si vis cp. tota nocte c. 20 mane vero c: et mane p. facis c. 21 ad ydropicos c. p. greci dicunt p. 23 pannum (sic p) — cibaria (sic p) om. c. ĩ p.

afrontri cibaria < . > , cupressi viridis spaerularum, torrefacti nitri libras singulas, absinthii, stafisagriae, caricarum pinguium libras binas, passi cretici quod suffecerit. conficitur sic. spaerulas cupressi viridis in vino aminaeo in cacabo novo decoques donec leviter torrescant, et sic in girba mittes et tundes, et sic iterum diligenter teres. etiam et caricae separatim diligenter tundes et sic tunsas admiscebis. tunc deinde omnia quae sunt tunsas et sicca et creta adiunges et adiecto passo simul tundendo in unitatem coges, et uteris.

epithima Filagrii conveniens hydropicis ad diffusiones humoris per totum corpus, quas parechchysis dicunt. recipit ervi farinae tenuissimae, anisi, cumini, hordei polinis, chamaeleontis nigri radicis id est sefra, salis fossilis, bacarum lauri, nitri, cardamomi, faeni graeci moliti, omnium specierum X dr̄ tricenae, cerae, resinae pinalis quam pituinam dicunt lib' II, olei veteris quod suffecerit. quae sunt sicca tundes et cernes, tunc cum vini veteris ÷ VIII teres, et sic solubilia soluta et in mortario resoluta fusa siccis commiscebis et in unitatem coges.

1 cibaria ^{qu}pressi p, cupressi c (deest numerus cibariorum — V?). viridi speculas c, viride(i p^o)s ferulas p. 2 t. nitri añ. I. I. p, t. ut (= lib') absinthii (quod abs. om. p.) c. 3 añ. I' II. p, ul' (pro I') binas c. sufficit c. conficitur om. c. 4 virides p, —dis c. 5 leviter c: diligenter p. torrescant: maturescant cp. in girba i. mortario (glossam del. p^o) p, agriba c. 6 et sic — (7) tundes om. c. 8 admisceas c, amisceas p. et tunc c. deinde c: demum p. omnia que p: dimitte quod c. et sicca om. p. 9 5 tundendo c, simul 7tūd'd' p. 10 cogis (sic p) et om. c. 11 Epith' a p, post h' (hec) c. flagrium cp. diffusiones p, —nis c. 12 quas p: om. c. parathisis c, pēchūfī p (—fī' p^o). cf. C. A. p. 468. 13 herbi p, hēr c. pollines p. 14 cameleonte c, —leotes p (cf. C. A. p. 475). nigre cp. radicis id est sefra: radices. II sefra ^{ti}p, et radīc I. se fra c. salis fossilis: sal' fos fil' c, sa | I'. fofill' p. 16 omī spēr X dr̄ tricenae c: añ. 5. XXX. p. 17 pithima c, pitimia p. I' II c, añ. I'. II. p. sufficit cp. 18 que sunt p: om. c. tū c. 19 resoluta p. 20 commisceas cp. cogis cp.

aliud. cretam cimoliam cum alumine scisso aqua resolves et per totum ab inguinibus et pectine usque ad pedes in sole oblines.

aliud ad hydropicos. sympasma desiccatorum arenae fermentis adobrutione, quam amochosian vocant, et hydropica et sicca lavatio, quae a Graecis xerolusia appellatur. id est sympasmate prius corpori sudanti in aere bono lavacrorum asperso, et sic sabano sicco detergantur, et alia multa cyclico modo. mirabiliter operatur.

LXXVII. Ad praefocationem matricis. 10

Praefocationem matricis sequitur subitus casus, vocis amputatio ut obmutescant, et apprehensio sensus, dentium confixio et stridor rapidus ita ut accessionis tempore una pars oris ad alteram partem conduci videatur, articulorum contractio, praecordiorum suberectio, ipsius matricis ad superiores partes subfugium. tunc etiam thoracis exantia efficitur et pulsus parvitas, aliquibus et alienatio mentis et iterum subita resumptio ita ut omnia quae in accessione senserint dimissionis tempore recorderentur.

2 pectine: pedena c, pudenda p. 4 sipasma cp. 5 fermentes (cp). ad obrisionem c, adobrisionem p (ad rem cf. Aetius 10, 27. 28 et 3, 9. Cels. 3, 21). amocisian c, amocosiā p. et ydropica p, et tropica c (fort. est h.). 6 xero(u)clusia cp. 7 i. (id est) sipasma prius corporis asudanti c, et sipasmata, al' q (q del. p^o) corporis sudanti p. in aere bono lavacrorum c: in lavacris p (cf. Cael. Aurr. chr. 3, 117). asperse c, —sa p. 9 licito modo c, ciclo modo p, ubi adnotat p^o i. e. corrector coaevus saec. XIV: i. modo hoc modo illo iterando opus et ad idem sepius revertendo ita videtur licet dubitem (!). operatur (sic) cp. 10 De praefocatione m. p. 11 matricis p: aut (autem) c. 12 aphenasio c, adpsio p. sensuum c. 13 confrixio c. rapidus c: om. p. 15 9tō p: detractioe c. subereptō (sic) c, surrectio p (μσ-τεροισμός Sor. p. 249 D). 16 subfigūt p, subfumigant c (ἀναφωγή Sor. p. 249). 17 parvus c. a. et mentis alienatio p, a. alienatio et mentiri c. 18 subdita c. 19 accessionem cp. senserit c, sumpserint p. divisionis c.

in curationibus vero opopanax aut capilli mulierum exusti aut caprae, aut pix combusta naribus applicetur. desinent praefocaciones matricis. inferius vero in ipsis genitalibus locis aut opobalsamum aut nardum aut folium appones, etiam et optimo styrace suffies. sic enim matrix poterit fetidis odoribus a superioribus ad inferiora fugari et loco proprio revocari, cum melioribus et iucundis ad inferiores partes fuerit invitata et provocata. etiam et cucurbitas cufas <id est levi> cum appositione a superioribus partibus usque ad inguina blande deduces.

aliud. cumini torrefacti coclearium I diligenter teres et cum vino mixtum ieiunis dabis.

aliud. vulpeculae adeps aut caprae cum modico bitumine tritus et in pesso appositus praefocacionem matricis 15 mitigat.

trociscus ypocapnistos id est suffumigatorius faciens ad menstrua deducenda et ad matricis adscensum sive supernum recursum, quem Graeci anadromen dicunt, et ad praefocacionem matricis optime faciens. recipit dictamni 20 cretici, artemisiae, paeoniae, lapidis gagatis, aristolochiae

1 añ capre ā pic' combusti c, ā cap̄ āpicis combuste p (cf. Gal. XIII, 320. Aet. 12, 68 p. 997. Th. Prisc. gym. 2. contra disputat Soranus p. 256). 2 naribus c: auribus p. applicato c, applicata p. 3 desinunt p, desmū c. vero om. c. 4 aut c: matricis p. 5 storāce p, sciracum c. suffis p, fuis c. s. e. pot. matrix p. 7 proprio c: primo p. iocundis ep. 8 partes om. c. iurata p, iūcta c. 9 cucurbitas (cufas add. c) cum appositione ep. 10 blande ducis p, albe blande delucis c. 11 torrefacti om. c. 12 cū c: om. p. mixto ep. ieiunos dabis c, ieiunans potabis p. 13 adipem... tritum ep. cap̄ c, capē (capree) p. 14 et impresso appositum c, et impresso et appositā p. matricis p: aut c (pro matricis compendio in lecto, ut saepe infra, añ, ū = autem, aut, ut). 16 ypocapnistros c, opocanistes p. suffumatorius ep. 17 adscensū c, accessū p. 18 anadromon c, —drom̄ p. 19 facit c. 20 agagatis p. 20 dictami c, dip-tami p.

rotundae, bacarum lauri, unguulae mulinae, omnium VII ÷ I, styracis calamitae, bituminis iudaici, ambarum specierum ÷ ternas. conficies et uteris.

LXXVIII. Ad procidentem matricem.

Matrix prominentem casum, quem Graeci proptosis⁵ vocant, sanant naribus applicata opobalsamum, nardum, folium optimum, styrax et omnia bene redolentia, inferius autem subfumigando pix lana <combusta> et omnia fetida. si vero post partum fuerit matricis tumor aut prominens casus, lanam succidam in spaerulae lanas infusas et formatam et in vino et oleo tepefacto lanas infusas et me-10 diocriter expressas appones et fasciabis.

pessus chalasticus faciens ad resolvendas duritias matricis, ubi proptosis minime fuerit facta. recipit lili floris, olei cyprini, aut rosacei si forte aestas fuerit, 15 adipis anserini, faeni graeci pollinis tenuissimi, medullae cervinae, cerae ponticae, omnium VI ÷ singulas, ovi assi vitellum unum. conficies et uteris.

pessus malacticus, id est mollitorius, ad resolvendas matricis duritias sive stricturas. recipit ovi assi vitelli, 20

1 rotundae: ro. (sic) p, om. c. bacarum lauri añ. ÷ I. <hic inter lim. p^o add. ungule marine ÷ . . . nam. extincto> storace. cal. (sic) p, baccarum lauri omi VII singl'e unci | cule marine 3 I. storāc calamitis c. 2 b. i. añ. ÷ III. p. 3 conficis ep. 4 Ad cadentem (procidentem ind. capp. ep) m. c: De prominente casu matricis p. 5 quam ep. proptosis c: protosī p. 6 pro naribus c. 7 storāc p, —cis c. Inferis c, I feti^o (ut mox v. 9 fetido sic) p. 8 a. fumigando c. 10 et lana c. lana sucida . . . formata ep. sperule c: specule p. formatam (sc. appones etc. desunt nonnulla. cf. Sor. p. 125—26). 11 et in oleo c. lana infusa . . . expressa c. 13 Pessum c. ad solvendas duritias c, ad resolvendam duritiām p. 14 recipit om. ep. 17 cere pōtice c: om. p. cervine añ. ÷ I. ovi etc. p. 18 unum p, .l. c. 19 posus ante corr. p, possis c. resolvendam . . . stricturam p. 20 20 ep. vitellum ep.

cerae, diachylon medicamenti, omnium trium paria pondera, olei rosacei quod suffecerit.

aliud pessarium conveniens ad dolorem vesicae et matricis. recipit croci 3 I, ovi assi vitellum I, cerussae 5 III, cerae ponticae, adipis anserini, adipis gallinacei, olei rosacei, omnium III 3 octonas.

aliud pessarium malacticum. recipit faeni graeci torrefacti pollinis tenuissimi, cerae, adipis gallinacei, adipis anserini 3 I, olei rosacei quod suffecerit.

10 aliud pessarium simplex id est dia tessaron ad mitigandum matricis calorem et ad duritiam vel callositates et ad sordida quaeque purganda. et universas matricis indignationes quae fieri solent absolvat. recipit ovi crudi medullam croceam et olei rosacei et mellis despumati 15 optimi et olei susini paria pondera. diligenter commixtis uteris in peso.

encolpismi confectio ad siccitatem et relaxandam contractionem et ad duritiam matricis, etiam ad obdulcandam acredinem. faeni graeci et lini seminis et ptisanae, omnium 20 trium paria pondera commiscebis et cum aqua dulci coques ut succum faciant non nimis mucilentum, et diligenter ipsum succum liquabis. potionem lavata admiscebis mellis despumati coclearium I aut duo, admiscebis et olei susini tan-

1 cē p, cere p^c. medicamentum c (—ti p). omnium trium om. p. paria om. c. 2 sufficit ep. 4 R̄ cp. cē cp. 5 anserini. (et add. c) gallinacei ep. 6 om̄ III. 3 octonas c: añ. 3 VIII. 7 recipit om. ep. feñ ġci torrefacti om. c. 8 adipis add. p^c: om. cp. 3 I: om. c, añ. 3 I. p. sufficit ep. 10 diateseron p, —sarion c. ad m. m. calorem p: ad stigmata ad colorem c. 12 et ad p: vel c. p. et ad universas p, p. admiscis (sic) c. 13 que fieri solent. ad solvet (sic) p: om. c. R̄ cp. 15 et om. p. et olei susini om. c. pari pondere c. commixtis c: committis et p. 18 etiam om. c. 19 et om. p. omnia tria (sic) c: om. p. 20 pondera om. c. commiscebis ep. 22 licabis p, liqua h' c. potionem lavatam (—ā) p. 22 (et 23) admiscebis ep. dispuā. (sic p) om. c. 23 aut duo pro suci adm. c.

tundem, et sic in uno commixtis et tepefactis encolpizabis per corneum metrenchyten appellatum <id est> supino schemate iacentis in sinum mulieris infundes, quem Graeci colpon appellant. quod si ad praesens metrenchyten non inveneris, per enetera osseum vesica aptata id facies. 5

LXXVIII. Ad metromaniam.

Metromaniam latino sermone matricis furores sive insaniam dicimus. hoc medicamentum convenit, et ad omnia carcinomata matricis id est cancerosa, et ad alia dyscola id est difficilia valde bonum et probatum. recipit 10 croci opii galbani auripigmenti, omnium III 3 quaternas, olei dadini et nardini ÷ singulas. conficies et uteris post annum aut certe post VI menses in peso in modum fabae aegyptiae maioris aut in modum avellanae nucis appositum. 15

LXXX. Ad aperiendam matricem.

Flebotomia in cruribus supra talos interiores adhibita patefacit matricem.

aliud. nitrum album cum melle et cum resina tere-

1 in vino p. et tepefactis om. c. encolpizabis ep. 2 metro(ū p) existe ep. id est addidi. 3 mulieri cp, —ris p^c. infunde c. quem greci colfon p: om. c. 4 metreticeen c, metrē chlfn̄ p. 5 apenetece ossa p, metrend'feen (sic iterum) penetro ossea c. 6 De furore et insania matricis p. 7 Metromania cp (sed in latino p). 9 ad om. c. 10 valde bona probatur c, velud bonum <et add. p^c> probatum p. R̄ cp. 11 (pimenti sic p) añ. 3 III. 12 dada c, clad' i p (sed in marg. p^c l' dadini). et (nardi) c: om. p. 3 singlas c, añ. ÷ I. p. conficies p, —citur c. 13 aut post VI certe m. p. pessum p. 14 egyptie cp. nucis c: minoris p. 16 De flebotomia in cruribus facienda p. 17 talos inferiores c, tales (sic) interior p. 18 matricem (añ c, cf. supra) om. p qui statim transit ad Al'. fel bub. (p. 192, 3) sic: Al' fel bubulinum cum resina . . . (p. 191, 19—192, 2) patefacit matricem. al' nitrum album et ruta positum similiter facit.

bintina et oleo veteri illinitum aut orificio matricis appositum patefacit.

aliud. fel bubulinum cum ruta similiter facit.

aliud. caricarum pinguium caro cum nitro et oleo cyprino contrita similiter operatur.

aliud. pessarium menstruaalem sanguinem provocans, quod Graeci emagogon dicunt. etiam et mortuos fetus excludit. accipit autem pulei, < mellis > acapni, absinthii pontici cymae D ternos, nitri D VIII, mellis quod suffecerit. ¹⁰ aliud. potio menstruaalem sanguinem provocans. recipit fu, asari radices, mellis acapni, omnium IIII D binas. dictamni cretici manipulum I, passi cretici S III. simul omnia in cacabo novo sufficienter decoques et in usu exinde potui dabis cyatum unum semis mox lotae.

LXXXI. Ad accelerandum partum.

Thymum tritum et cum vino potatum accelerat partum.

aliud. faeni graeci semen et ibisci radicem quam althaeam vocant et marrubii herbae manipulos II et lini semen simul omnia in aqua decoques, et ipsa decoctio in ²⁰ encathismate, id est in balneo, supra sellam sedenti patefactis pedibus ante et retro podici adhibita confestim excludit quae diu tenebantur.

1 veteri: vulneri c, ulceri p. 3 cum om. c, et p. 4
carnes . . . contritas p, carnē . . . contrita c (. . . operatur ep).
7 emagogon c, —gen p. et ad m. p. 8 Acoepit (sic)
autem c: P p. pueli acapini c, pulei acapni p (sed p^o
acaptū pro acacie?). 9 comax c, comam p. 3 ternos
(sic) c; D III p. 3 IX c. sufficit ep. 10 aliud om. ep.
11 mel acopi c, ml' aco4 p. m. a. añ. 3. II. p. 12
diptami c, ditāni p. cretici (post dict.) om. p. 55 p,
55 c. 13 in om. c. et om. p. in usum ep. 14 unum
p, I. c. loti (sic) ep. 15 Ad celerandum p. c, De aceleratione pti aliū p (Ad celerem partum ind. p). 16 Timum p,
Finum c. 17 et ibisci: gulla p (sed supra 7ulci pro evisci p^o), om. c. radicem p, —c c. 18 alteam (—ā) ep.
dicunt p. her c: om. p. 19 semis (—minis) c. simul
p: sic c. in aqua om. p. in om. c (in catismate p). 21
podici: potui ep.

aliud. resina frixa suffita aut in pecudum vel boum galbanum suffitum, aut elleborum nigrum aut styrax aut vini faex suffita non solum secundas mulierum sed etiam fetus mortuos excludit.

item potio. tria grana de medio citri tolles et teres ⁵ et cum potione aquae calidae dabis, et continuo curabit.

LXXXII. Ad emorragian matricis.

Matricis emorragian latino sermone sanguinis fluxum vel profluvium dicimus. et est passio incurabilis, maxime si longi temporis sit et ex antecedenti frequenti abortione ¹⁰ et secundum putredinem arteriarum fuerit creata.

ob diligentiam vero curationis oportet in principio, antequam passio tempore diuturno veterescat, ea adhibere quae valeant virtute styptica omnia soluta densando vel ¹⁵ constringendo sanare, hoc est rosam siccam, lenticularum turiones virides, myrtam siccam, siliquae graecae aridos ramulos et caducum granatae. omnia in uno mixta decoques ex duabus partibus aquae et una vini, et ptygmate confecto diligenter fomentabis, et incies ex ipso liquore ²⁰ supino schemate iacenti pedibus patefactis, subposito prius clunibus cervicali ut renes patientis sursum erigantur, quod Graeci anatropen dicunt. tunc mannae turis, alu-

1 vel boum vel sones (senes p) galbanum (sic) ep. 2
galbani suffin (sic) c. nigri c. stiraē c, strirace p. 3
secundinas p. 4 s. et mortuos fetus p. 5 Ite c, om. p.
6 aqua calida c. carebit ep. 7 Ad emorogia matricis c
(ind. p), De fluxu matricis p. 8 emorogia c, emorrogia p.
10 si longo tempore sit c, si i (sic) longi temporis fit p.
frequenti — secundum om. c. aborsione p. 13 tempore
diurno c, diuturno tempore p. ea om. p. 14 virtutem
stipticam p. 15 rosa (ro. p) sicca ep. 16 turiones c:
bitūōēs p. mirta (sicca om. c) ep. 17 ramos c. granate
ep. uno: uino ep. mixto p, mitte c. decoque c. 18
aqua et vino c. stigmate p, scimate c (cf. ad c. 18 et Sor.
p. 218, 15 *Ern.*, *Th. Pr.* p. 79). 20 iacentem c, —te p
(—ti p^o). 22 anatropō c, anacarpō p. manne et turis c,
manna. thuris p.

minis scissi parte singula, caduci granatae dimidia parte cum ptygmate supra scripto contrita usque ad mellis crassitudinem, abstinat profluvium sanguinis iniecta.
 aliud. granatae siccae corium et pini cortex et galla aliud. acacia cum hypoquistidis suco et decoctione rosae contrita et in floculo apposita abstinat fluxum.

1 parte singl' c, partes singulas p. et granate caduci p. dimidia pars (pas sic p) ep. 2 cum sticmate p, cōscimate c.
 SS c: supra dicto p. 3 retinet p. sanguinis c: matricis p.
 4 corticem p, — cū c. gallas p. 5 achanta p, alchanta c.
 egyptia om. c. operatur p, apta c. 6 ypoquistidis p,
 —de c. et: ex p, om. c, ubi y. suco decoctione facta et... c.
 7 floculo c, focolo p (foculo p^s). retinet p. Explicit
 casius felix c. in p continuo sequuntur antidotarii cuiusdam
 antiqui unguentia (c. 84. 85) acopa etc. cum aliis deinceps anti-
 dotariis recentioribus.

Index I graecolatinus

(glossarum scil. graecarum ab ipso Cassio latine expositarum).

ἀγχόνη: cuius laquei suspensio Graeci anconas vocant, unde... synancica passio nominatur. 37.

ἀδύψον: med. ad repulsandam sitim quod adipson vocant 61 (τοῖς ἐγκαιμένοις ἀδύψον αὐτό καὶ διὰ τοῦτο ἀδύψον ὀνομάζει Asclepiades sec. Gal. XIII, 145). hunc locum male respicit Simon. s. dipsa g. sitis. Item Cassius Felix cap. de causone dipseon sitiens.

ἀΐσιζων: herbae semperviventis quam aizon vocant cp 56 (herba sempervivum... sempervivens Ap., sed ap. Plin. 18, 159 et Marc. p. 217 aizoum... latine sedum).

αἶμα: cum sanguinis supernae ductionis (ductionis, educationis ut et Sim.) reiactione quam Graeci ematos anagogen vocant g 39. ex antecedenti sanguinis reiactione quam Graeci ematos anagogen (—ges pp) dicunt g 40 (cf. ischemon 30. 39, poliemos 6. 30 etc.). contra in Plin. Aug. non ematimon sed „Graecis enhae-

mon“ 12, 77 ut „quod ideo vocatur horaeon“ 11, 36.

αἰμαγογόν: pessarium menstrualem sanguinem provocans quod Graeci emagogen dicunt 80.

αἰμοπτικὸς: emoptoicos Latini sanguinem spuentes appellat 39 (emoptoicos sic semper codd. med. lat. veteres, unde male idem habent Graeci recentes. cf. Simon Jan. s. v.).

αιμορρογία: matricis emorragian (emorrogia c, ut Simon s. v. et codd. Plin. l. XXII. XXIII. emorrogia p) latino sermone sanguinis fluxum vel profluvium dicimus 82.

ἀκάρστον: simplici purgatorio et sine aliqua malignantate, quod Graeci caciscaton (c, cacisticon p) vocant 76.

ἄκρον: manuum ac pedum acra id est summitates 30. acra oris spatia 35.

ἀρχαία: intemperantia [complexionis add. Simon] corporis quam Graeci acrasian vocant 6. ἀρχιβήης: tertianus (tipus) ma-

nifestus a Graecis acribes appellatur 57, 58.

ἀρχοροδών (*verruucarum* sp. cf. *Paul.*, *Gal.* def. 400): dicuntur acrocordones (—dines *cp.*, ut *Simon*) quae sunt fundatae et immobiles vel callosae sine dolore g 6. cf. *Cels.* 5, 28, 14 *quem corrigi Daremberg ad p.* 216, 37. *sed conuenit cum vulgato Celsi textu etiam vetus Oribasii versio (cod. Paris) saec. VI (Rose Anecd. II, 117. Molinier praef. ad Orib. t. VI p. 25) ex Celso ab auctore aucta VI, 184 Dar. (— ad berrucas quas Graeci acrocordonas...).*

ἀλκυμα: alimma (alimma c, alma p, aligma p) lexiperton id est perunctio ad febres cp 61.

ἀλαφα: ibisci (evisci p) radicem quam alteam vocant (*cp* 81 (= *Diosc.*, *Ap.*).

ἀλφο: maculas albas Graeci alphas (c, alfos p et *Simon*) leucas vocauerunt cp 8.

maculas nigras Graeci alfos melanas (c, alfos melenas p) vocant cp 9 (*viliigo Cels.* 5, 28, 19).

ἀλωπεξία: alopecia... si (*post desertionem capillorum*)... tenues canosos et veluti flavos capillos ostendant, sicut animalis vulpeculae quam Graeci alopeca (—can g) vocant 5 (= *Isid.* 4, 7, 1).

ἀμβλωπία: ad ambliopiam id est obtusionem visus g 29 (videndi debilitas *Demo. ap. Sim.* s. v.).

ἀμ: ameos id est seminis ionicionis c 44 (id est etc. om.

p), ameos seminis id est ionicionis (c, iucildiois p) cp 48. *citat Simons.* Uilitionis semen i. ameos Cassius Felix cap. de morbis epatis et de disinteria. *ami gen. ap. Plin.* 20, 264 (*ἀμωος Gal.*, *ἀμωος Diosc.*): cf. *ἀμωον Ρom. in Diosc. recensione alphabetica (Vind.)*.

ἀμωχωσία: arenae fermentis adobrutione quam ammocostian vocant cp 76 (cf. *not.*).

ἀμυγή: scarificationis com-petentes laceraturas dabis quas Graeci amicas vocant g 18. scarificationis levissimas laceraturas dabis quas Graeci amicas vocant *gc* 24. minutas vel densas scarificationis laceraturas dabis quas Graeci amichas (*sic gep*) vocant 5. uerbis et scarificatione ex leuibus laceraturis quas Graeci amicas vocant cp 54. cf. *Sim.* s. amichas grece scarificationes Cassius Felix ca. de igne sacro (*i. e. c.* 24) — *idem* s. „amictica virtus grece lacessoria irritatoria. Cassius Felix de oleo aurino (*leg.* ciprino — *i. e. Cassii appendix Paris. f. 85^a* Ciprini confectio... *quae finitur f. 85^b in haec verba* habet enim virtutem termantiam et amicticam id est calidam — *leg.* calefactoriam — et lacessoriam). Item... De-mostenes colliria lacessentia quae Graeci amictica vocant“.

ἀμνημεριμός: tipus cotidianus graeco vocabulo amfemerinos (amfm — *Sim.*) sive cathemerinos appellatur 59. *ανευγογή:* — vid. *αίμα*.

ἀναδρομή: matricis adscensum sive superanum recursum quem Graeci anadromen dicunt 77 (*Cael. Aur. chr.* 4, 109 cum ascensu matricis quem Graeci anadrome vocant).

ἀναπνευστικός: ex respiratorio interaneorum membro quod Graeci anapneusticon morion vocant g 39.

ἀναστόμωσις: osculationem quam Graeci anastomosin (—masin *gep*, ut et *Simon*) vocant, siquidem perforatione facta veluti ex orificio sanguinem emittant (venae) 39 (= *Cael. Aur. chr.* 2, 121 osculationis quam Gr. anastomosin vocant). *eodem vocabulo lat. utebantur vet. Galeni interpretes, unde etiam nunc legitur apud Kühn. VII, 232 etc.*

ἀναρροπή: ut renes patientis sursum erigantur, quod Graeci anatrophen dicunt 82.

ἀνετικός: in prima anetica die id est dimissoria 57. die anetica 58.

ἀνθρεσών: gutturis partem sub mento quam Graeci antereona vocant g 33. sub mentum gutturis partes quas Gr. ante(the)preona vocant g 34. 37. sub mento in gutturis parte... quam antereona vocant g 35 (*Cael. Aur. chr.* 2, 102 gutturis summitati quam Graeci anthereona vocant. *id.* 2, 116. cf. *ox.* 3, 20. 23. 27).

ἀνθηρά: confectio anthera a Graecis appellata g 35 (quae omnibus nota est *Th. Pr. p.* 16^c *Arg.* cf. *Cels.* 6, 11). si

et ant(h *cp*)era(n) cum melle inlinies g 36.

ἀνθραξ, ἀνθράκιον: carbunculi quos Graeci antraches vocant g 22 (in medio... nigri ut carbones *ib.* — rustici pustellas malas appellant, *Orib. interp. lat. saec. VI in. VI, 143 Dar.*). — et appellatur a Graecis antrachion singulari genere nominatum *ib.*

ἀντιάς: ad digerendos tumores et praefocaciones antidum 35 (*Sim.* s. antias. Paulus „est“ inquit „tumor durus paristmion“. cf. *Cels.* 7, 12, 2 tonsillas autem quae post inflammationes induruerunt, ἀντιάδες autem a Graecis appellantur).

ἀντίσπασις: flebotomiam in brachio adhibere quod fuerit patienti parti contrarium, quod antispasin vocant 54 (*Gal.* XI, 91. — cf. *infra* s. *caticivn*).

ἀνώδυνον: ad stomachi dolorem mitigandum medicamentum appellatum a Graecis anodinon 42. enema colicon anodinon id est dolorem detrahens 51 (*quod* habet virtutem tollendi... dolorem 66 *vid.* s. *ἰντροσιόν*). trociscus iniectorius anodinus colicis conueniens *ib.* cf. *Celsus* 5, 25, 1 *ἀνώδυνον* vocant quae somno dolorem levant. *Cael. chr.* 4, 79 nos indoloria dicere poterimus (!).

ἀνωτερικός: trociscus anotericus id est qui sursum in potione datus servando superiores ventris et intestino-

rum partes medetur 48. *cf.* *καταρσιτικός* (... medicaminibus potis quae Graeci anoterica vocaverunt *Cael. Awr. chr.* 4, 64 *opp.* quae clystere iniciuntur *ib.*).
ἀπλή δαιρέσις: simplici correctione (correctione *p.*, *corr.* confectione?) divisuram (*Cael. Awr.*) dabis, nam Graeci aplen dieresin vocant. 18.
ἀπόξεμα: urinas simplici apozimate provocabis ex decoctione apii et aneti *p* 57 (*Sim.* s. apozima decoctio diversarum medicinarum...).

ἀποκροστικόν: collyrium apocrostickum Hērmodaou stationicon appellatum (*Aetivis* 7, 102) faciens... ad reumata repellenda et desiccanda *g* 29. *cf.* *Simon* s. apocrostickum cum grece reperuscivum redarguens ut *Dia*(scorides) et *Cassius Felix* ca. de oleo mirtino (*i. e. Cassii appendix Paris. f.* 85^b, *ubi sic*: Mirtam viridem et minutam coques in aqua et oleo donec aqua insumat, non tamen nimis ne oleum ardeat, et redactum usui reservabis. habet autem virtutem apocrostickam id est redarguentem).

ἀποπληξία: apoplexia est dicta passio ab eo quod mortifero ictu corporis simul et animae concidant patientes... nam dicitur apoplexia et paraplexia, sed apoplexia... totius corporis esse intellegitur... paraplexia vero in una parte corporis efficitur 65.
ἀπόστρημα: collectiones Graeci apostemata (eruptiones *gloss.*

interl. g^c) vocant 18 (*sic gcp.* at *Simon* s. apostasis vel apostaseos grece apostema. *Cassius Felix*: collectiones greci apostaseos vocant) = *Isid.* 4, 7, 19. *ἀποστρήματα* = abscessus *Cels.* 2, 1 (collectiones occultae = *ἐμπρηματα c.* 21. *cf. Cael. Awr. chr.* 5, 91).
ἀρθροτιχοί: artritici (*rec. cp.* artetici, *cf. Sim.* s. arthritica grece artetica) *def.* 52 (*diff.* podagrici = *Cael. Awr. chr.* 5, 27) articularis passio *Cael.* (*cf. Plin.*).
ἀρκευθίς: iuniperi bacarum quas Graeci arciotidas (*c.* orotidas *p*) vocant *cp* 49. (*cf. Diosc.* 1, 103).

ἀρόμελι etc.: artomeli (*rec. c* — melli) cataplasma 44 (panis cum mellefactus *Simon*). *Alex. lat.* 2, 129 (*cit. Sim.*). *cf. Gal.* (X, 796 το καλούμενον ὑπό των ἰατρῶν ἀρόμελι. *ib.* 910 etc.), *Oribas.* etc.

ἀροφάγον: cataplasma ex lenticula et pane adiecto modo dico melle confectum, quod artofagon vocant 32. lenticula... trita cum modico melle et pane infuso cataplasmas, quod Graeci artofagion (*gp*, artopagion *c*) appellant 22.

ἀσθματικός: astmatici (*rec.* asmatici *gcp.* *cf. Sim.* s. asma *cit. Paul.* et s. asthma) dicuntur latino sermone anhelosi vel suspiriosi. 41 (*cf.* anhelatio *Cels.* 4, 8. *Cael. ox.* 2, 102).

ἀσκήτης: (*altera hydropticae passionis distantia*) a ventribus ascites nominatur id

est utriculosa 76 (quemadmodum in utre quodam *Paul. ap. Sim.*, sequitur sonitus... tamquam semipleni utris *Cael. chr.* 3, 105).

ἀτονία: si vero atonia fuerit vesicae id est debilitas 46 (*cf.* 42 etc.). *cf. Cael. chr.* 2, 123 defectio vel debilitate corporum quam Graeci *ἀτονίαν* vocant. *Alex. ap. Sim.* s. v. **ἀτροφία**: cessante corporis nutrimento quam Graeci atrofian vocant 42 (*Cael. chr.* 5, 3, etc. = *Isid.* 4, 7, 27).

ἀυλός: auliscus (*sine gl.*) oticus, osseus, aeneus etc. saepe *vertitur* tibia 48 *cf. Cael. ox.* 3, 29 clysteris auliscum quem nos tibiam dicere poterimus. **ἀυτοφνή**: utendum etiam aquis calidis naturali calore plantatis, nam Graeci autofne idata vocant 46.

ἀφθα: et appellatur a Graecis consuecte aptha, quam nos oris coctionem dicimus 36. sin vero aptha fuerit in ore id est oris coctio *ib.* (*ubi apthes vel corr. asthes quater gcp.*) *cf. Oribas. vet. lat.* VI, 585 sunt etiam oris vitia quas Greci aptas appellant. fiunt ergo ulcera in oris summitate (*cuius textum alterum cit. Sim.*). ulcera oris *Cels.* 1, 2, 6, 11.

ἀφορισμός: secundum aphorismos (*Hipp.*) id est definitionis eloquentiam 29. **ἀχώρα**: tineas capitis Graeci achoras (*sic gcp*) vocaverunt 2. *cf. Sim.* s. achora (*Alex. lat.* 1, 19 achora passio est in ipsa cute capitis facta

parva foramina habens, ex quibus fuit humor quem ycora greci vocant, unde et ipsa passio acora appellatur, quam nos tabem dicimus. *cf. Paul. ap. Sim.*, *ubi acor*).

βλαύστιον: balaustii id est floris mali granati 48. *Sim.* s. v. *post cit. Diosc.* addit *haec*: *Cassius Fe.* cap. (48) de dissintheria — item in antidotario in confectione saponis (*quod si verum est habuit Antidotarium hoc a Simone saepissime e scriptum, cuius hic quoque mentio inserta est, Cassi etiam fragmenta excerpta*) — dicit quod est flos amoniaci (*nimirum in cod. Simonis ut in nostris cp haec ita corrupta legebantur ypoquistidis suci, balaustii i. floris a(r)moniaci, omnium specierum etc.*).

ἡ βαββαρος: illa quae a Graecis ebarbaros appellatur 39. illud medicamentum quod Graece ebarbaros appellatur 46. illud (emplastrum) quod a Graecis barbaros appellatur 75. *cf. c.* 45 *extr.* exira medicamentum interius scriptum (*sc. ἡ ξηρά*).

βήσ: longi temporis tussiculas quas Graeci chronias bæccas (*sic g*, cronias becas *p*) vocant 33. — humida... tussis quam Graeci igrobeca (*g*) vocant *ib.* *cf. Sim.* s. driobetade (*sic!* *cf. drobecade c*, ydropica *p*). — tussis arida a Graecis xerobeches (*g*) appellatur 34 (*cf. Sim.* s. bechas et s. xerobiche).

βηχικά: catapota singularia

(catapotias singularias *g*, *corr*. tussicularia) quae Graeci bechica vocant 33. catapotia bechica id est tussicularia 66 (*item in opp. cod. Paris. f. 87^b* cataputiae bechice i. tussicularie).

βοθροίον: botria ulcera id est fossulas 29. ad ulcera univversa et botrion dolores *ib.* *cf. Demosth. ap. Sim. s. ulcus...* botrion est quod rotunditate fuerit concavum in scemate fossarum unde nomen accepit (*Gal. XIV, 774*).

γαλακτωδες: (anagargarisma) non nimis calidum... sed... tantum ut habeat lactis quod teporem habeat lactis quod Graeci galactodes vocant 35. *cf. Cael. chr. 4, 58, 63* (leviter) gelatum... sive tepens quod Gr. *γαλ.* vocant (*Awrel. c. 14*).

γαργαρεών: si grossa vel vastior (uva)... gargareon appellatur 35.

γῆς ἔντερος: ges entera id est vermiculos de arrugia 28 et 30 (cuniculis... cavantur montes... arrugias id genus vocant *scil.* Hispani. *Plin. 33, 70, 77. cf. corrugas 74.* arrugia = arvirugia, ackerfurche?).

γυμνωσις: cum obuncatione unguium quam Graeci griposm (*gp*) vocant 40 (*cf. Cael. ox. 2, 168* unguium uncatio quam *γυμνωσις* vocant. *id. chr. 2, 198* obuncatis unguibus quod Graeci *γυμνωσις* vocant). **γυμνάσιον**: (uteris) gymnasio vel exercitio *c* (gymnasis id est exercitiis *p*) 54.

δακτυλική: alia quae appellatur a Graecis dactilice id est podicalis, si quidem podicis vitia emendat 74 (*δακτυλικος* = annus, annus, annulus = ring, after).

δαυκος: dauci cretici semen id est pastinacae hortensis 76 = 44 (*quem male intelligit Sim. s. v. daucus creticus est semen baucis [Math. S. s. baucia ortensis i. pastinaca domestica etc. cf. Simon. s. baucia pastinacha] ortensis = Matth. Silv. s. v. cf. Orbas. lat. (VI, 463) daucus qui et stafilius (Diosc. p. 401 et 419 Spr.) quod Latini pastinaca vocant.*

δληγήριον: letali cibo sive potione accepta quam Graeci deleterion dicunt 51.

δία: „de“ *quibus rebus medicamenta facta sunt haec nominantur*: **δία τῆς ἀλόης**: Galeni tartico dia tes aloes appellato 1.

δι' ἀλώων: emplastrum (*dialon gc, dialoen p*) 21. (*dialoon gc, dialeon p*) 26. „Cassius Felix in antidotario“ *Sim. s. v. διά τοῦ ἀψινθίου*: cataplasma quod appellant diatu absentiu (*g*, diatu absinthii *c*, diatu absinthii *p*) 42.

δι' ἐκιδνῶν: antidotum quod appellatur diec(id)non (*c*, diacrudon *p*) teriace 55 (*Gal. XI, 40*).

δι' ἡλέκτρον: trociscus (dielectrum *gp*, dieleti *c* 33. — dialectrum *g*, dialectos *p* 39 — diaelectum *p*, diaelectrum *c* 48) id est ex succino 39.

διὰ θασπίας: diatapsias (*p*, diapta *psia c*) sicut in isciadics uteris 75 (*cf. 53 tapsiae succo ipsas illines partes*).

διὰ ἰτεῶν: emplastrum (*dialitheon g*, dia hitheon *cp* 19 — diachiteon *c*, dialiteon *p* 31 — diaitheon *g*, thaitheon *c*, diatiteceon *p* 33 — diaitheon *g*, diatheon *c*, diachiteon *p* 38 — diaciteon *c*, diaiteon *p* 46). 75. — „in antidotario... Cassii Felicis“ *Sim. s. v. (itea grece salix)*.

διὰ τῶν καρύων: diacrisma stomaticon... et appellatur ediaton carion (*gp*, ediato | netron *c*) 35 (*Gal. XII, 905*).

διὰ κέρatos ἐλαφείου: collirium dia ceratos helafu (*g*, ellafui *c*, elephiū *p*) appellatum id est de cornu cervino 29.

διὰ κοραλίου trociscus (*diacoralium c*, diacoralium *p* *Sim.*) 48 (ad emoptoicos Cassius Felix in antidotario *Simon s. v. sed non memoratur in c. 39*).

διὰ κοχλιῶν: emplastrum... quod appellant dia coclion (*dia codion p*) id est ex cocleis *cp* 31.

διὰ κωδωνῶν (*dia codion gp*) 33. d. electuarium 66. *cf. s. κωδύα.*

διὰ λευκοίων: collirium dialeuco | hui (*g*, dialeuco hui *c*, dialento hui *p*) appellatum id est de viola 29 (*cf. Sim. s. hyu*).

διὰ λιβάνων: collirium dialibanum *g* 29.

διὰ μελιλώτων epithima (*diamelilotum g*, diamelilotum

p, —to *c*) 34. (*diameliloton g*, diamelli loto *cp*) 42.

δι' ὀρόβων: potio diorobum (*g*, diarobo *c*, diorubū *p*) appellata id est de ervo 40. aliud diorobum electuarium *ib.* **δι' ὄστρον**: sicco medicamento diostreon (—tren *c*) appellato *cp* 32 (*Dia ostreon de cocleis ostreorum Cassius Felix in antidotario... Sim. s. v.*).

διὰ τῶν πικρῶν ἀμυγδαίων: trociscus dia ton picron amygdalon appellatus 44. electuarium... dia ton picron amygdalon a Graecis appellatum id est ex amaris amygdalis 66.

διὰ πινύρον: diapitiron anagargarisma id est ex canthabro *g* 35. illud quod diapitiron vocant id est ex canthabro *g* 37.

διὰ πρεσσίου: medicamentum quod appellant diaprasiū id est ex marrubio *g* 40. *cf. 41, 66* (diaprasiū *c*, —sū *p* 66). *marr. etiam Plin. Ap., Diosc. alph.*

διὰ ραφανίδων: vomitu ex radicibus uteris quod Graeci diarafanidon vocant 1.

διὰ ρόδων: collirium diarodon de septuaginta duabus quod Graeci diebdomacontactio appellant 29 (*Gal. XII, 767*).

διὰ σαμψύχων: epithima diasamsucum appellatum *gp* 41. (*diasansuco cp* 42. (*diasansucum c*, —co *p*) 43, 44. 51. 71. 74.

διὰ τοῦ δαλφίου: electuarium diatusilfū (*gp*, —um *c*) a Graecis appellatum 41.

διὰ σπερμάτων: epithima diaspermaton 34. 43. 44. 51. 55. 59. 71. 75 — epithima diaspermaton Filagrii 42.

διὰ σνμφύτων: trociscus diasimphitum (g), diasimphitus c, diasimphitus p) 39. (diasimphitus) cp 48.

διὰ σφόνγγων: aliud quod appellatur a Graecis dia-sfongon . . . id est ex spongia confectum cp 30. cf. 39.

διὰ τεδάφων: aliud diatessaron appellatum id est de quattuor c(p) 28. medicamentum diatesaron (—tesseron p) id est de quattuor speciebus confectum p(c) 66.

διὰ τριών πεπερμένων: diatron pipereon antidotum inferius scriptum g 42. cf. 55.

διὰ υδάτων: anagargarismatis confectione dia ysopū (g, dia isopum c, dia ysopi p) appellata 1.

διὰ φοινίκων: epithima . . . dia finicon (cf. infra ib. palmarum nicolaorum) appellatum 48.

διὰ φυσάλιδων: diafisalidon trociscum g 21. trociscus diafisalidon (c, diafisaliden p) appellatus 45 (cf. s. φυσάλις).

trociscus ex vesicaria herba confectus quem Graeci diafisalidon vocant c 46.

διὰ χαλκπιτέως: finicene (fenicene c) Galeni quam diacalcitheos dicit g 39. fenicene quam Galienus . . . nostram diacalciteos nominavit 46 (Gal. XIII, 375).

διὰ χάρτου: medicamentum (diacartum g) 19. 22 (—tu g) 32. 35.

διὰ τῶν χελιδόνων: diacisma . . . quod appellant diaton cae(ce cp)lidonon id est ex hirundinibus g 37.

διὰ χυλῶν: cerotarium ex dia chilon (diaquilon g 38) confectum 17. 38. 53. 66. (diaquilon et diachilon medicamenti g 38, c 78).

διὰ βήτης: et appellatur a Graecis diabetes (—ten cp) si quidem mox potione accepta per urinales vias . . . descendat tanquam per inania feratur 46.

διὰ θείης: inveterata passio quam (sic) greci chronias diathesis vocant 1. et appellatur a Graecis reumatice diathesis (cf. Gal. XI, 79) id est reumatica passio 23.

δίαιτα: dietam eius ordinabis id est vitae regulam 55 (regulas ciborum Cael).

διὰ κλύσμαι: collutio quam Graeci diaclyisma (dialisma c, diaclima p) vocant 32.

διὰ λειπῶν (πυρετός): febricula . . . intercapedinata quam Graeci dialiponta vocant 40.

διὰ ρροια: diarria (defluxio tit.) 46.

διαφορητικός: sanatio . . . eiectoria quam Graeci diaforeticam (diaforesin c, diaforata p) vocant 52. (diaforeticum medicamentum 17. 42. adiutorium 21. emplastrum 18.)

διὰ χρύσμα: diacrisma (diacrisse g, diacrisme c, —ma p) stomaticon (—ce gep cf. διάχευτος Gal.) id est inlimentum ori conveniens 35. diacrisma (—clisma g, —disma

c, —clima p) hoc est inlimentum 37.

διεκέφαλος: alia (τυαε distantia) dicephalos (diacoe-phales g) appellata vel (id est cp) bicapita 35.

διουρητικός: diureticas potiones dabis id est quae per urinam purgare noverunt 21. (44). cataplasma diureticon id est urinale 44. (antidotum diureticum 75.)

δυσαιούλωτα: ulcera difficile in cicatricem venientia quae disapolota (desapiolota g, disapolota cp) vocant 29 (cf. Sim. s. disulota).

δύσκολα: ad omnia carcinomata . . . et ad alia discolora id est difficilia 79.

δυσχερσία: sub difficili temperantia corporis quam Graeci discrasian vocant 75.

δυσουρία: disuria id est urinae difficultas 46.

δυσουροῦντες: minctus difficultate laborantibus quos disuruntas vocant 45.

δυσπεψία: faciens ad duritiam et ad debilitatem et oppressionem stomachi quam Graeci dypsin (g, pussim p, ptisin p^c) vocant 42.

δύσπνοια: dispnia (dipsnia g, disnia p cf. Sim. s. disnia) a Graecis dicitur id est difficultas respirationis 41 (cf. ib. dispnoici).

ἐγκάθισμα: insessionis formationes, nam Graeci encatisma vocant 46. decoctio in encatismate id est in balneo supra sellam sedenti . . . adhibita 81 (cf. Sim. s. v.). Cael. chr. 5, 69 et sessionem

ex vino vehementiori confectam quam ἐγκάθισμα vocant.

ἐγκυσίς: si ex encauseos fuerit dolor id est ex ustione aeris 1. si ex encauseos caput doluerit laborantis id est ex adustione 61. ex . . . adustione quod ex encauseos (quam encauseos cp) dicunt 62. 64. (item App. cod. Par. f. 85^b ex adustione quam Graeci encauseos dicunt).

ἐγκολπισμός: Sim. s. „encolpismus gr. Cassius Fe. ca. (78) . . . injectio in matricem“ — vid. κόλπος.

ἐγχυμα: ad dentis dolores enchima (endima c, enchima p) id est infusio in nares 32.

ἔδρα: in sessu quem Graeci edran vocant, diversa podicis vitia efficiuntur 74. cf. Cael. chr. 4, 45 (item 86) sessioni quam Graeci ἔδραν vocant.

ἔδροκόν: cataplasma edricon appones quod Latini sessorium vocant 74. aliud med. edri-con ib.

ἔδροριον: medicamento discoriario (descor — gc, decor — p, excor — Sim. s. excorion) quod Graeci ecdorion (exdorion c) vocant 13.

εἰλεός: = verticula intestinorum 51 (Cael. p. 235. 236).

ἐκτροπή: podicis inversiones quas Graeci ectropas (hectropas c, encropas p) vocant 75. **ἐκτυλωτικός:** medicamento ectilotico (et cilotico g, ectiloticum c) id est excallatorio infra scripto 20 — confectio collirii siringiaci ectilotici (ectilogici g) ib.

ἐλατήριον: flegmagogum purgatorium quod dicitur elaterium 8.

ἐλελίφακος: ellisfaci semen id est herbae salviae 76.

ἐλμυδες: lumbrici quos Graeci elmintas dicunt 72.

ἐμβροχισμός: embrocismo curentur id est olei infusione foveantur 42 (cf. embroca embrocare *passim ap. Cass.*

„embroca gr. infusio quam nos fomentum dicimus“ *Sim.*).

ἐμπύημα: empiemata dicuntur collectiones sive apostemata occulta 21. interna collectione quam empiema dicunt 40 (cf. 44).

ἐμπύω(η?)τικός: empy(i)oticis (sic *gcp Sim.*) adiutoris uti oportet id est quae sanioiam nutrire valeant 21.

ἐμφοαΐς: ad obrusiones (aurum) quas Graeci enfraxis (anfraxis *c*, εφρασί *p*) vocant 28 (ad enfrasin epatis *c* 44, ubi εφρασί, εφραx. *p*). anfraxis *Alex. lat.* (enfraxim i. opilationem 1, 92. anfraxis i. constipatio 2, 154).

κατά ἐν: cocci gnidii . . . grana . . . in uvas passas singulas . . . indues (*al. includes*) et dabis . . . cata en(s) id est singulatim (singulatim cata una *cp*) comedendas 76.

ἐνέμα: enema id est iniectio 51 (enema colicon anodimon *ib.*). *cf. Sim.* enema proprie vocatur decoctio que per clisterem mittitur.

ἐνετηρ: decoques . . . et superposito clunibus cervicali incis per enetera id est tibiam iniectoriam 48. *cf. 78*

etiam Caelius (ca. 1, 45. 2, 83 etc. nam chr. 4, 22 male editur quam ἐντάσιν vocant).

Simon s. „epithesis superposito Demosthenes etc.“

Pseudo-Sor. resp. 194 (Rose Anecd. II, 267) Quid est

epithesis? superpositio. superposito accessio aegritudinis

est vel motus vitiorum et agitatio causarum earundem . . .

ἐπισημασία: et postquam pepsin fecerit aegritudo (febris) id est post IIII periodos

sive accessiones, quas Graeci episemasias vocant 58. *item*

ἐπουλωτικός: extrinsecus medicamentum epuloticon (—lenticum *gp*, —lenticum *c*) ap-

pones id est quod valeat in cicatricem ducere 40. *cf. Simon. s. epulentum (quae pro*

Cassio quem vult citat Theod. Prisc. cap. de pias), trociscus epuloticus 46 (cf. 45).

ἐρπειν, ἐρπηγ: araneas Graeci a serpendo quod herpen (*g*,

—pin *c*) herpetas (herpenas *g*) dicunt, nos vero similiter latino sermone sicut

supra diximus a serpendo serpusculos (serpiginem *Sim. s. herpetas, cf. Isid. 4, 8, 5*

serpedo) nominamus 25. facit et ad herpetas (herbenas *g*)

hoc est serpusculos 24.

ἐρυσίπτελας: ignis sacer ab invadendo a Graecis erisipilas (*gcp*, sed Grecus erisipelas dicitur *Sim.*) appellatur, siquidem vicinasibi loca invadendo

possideat 24 (*unde Isidor. 4, 8, 4*).

ἐρυσίπελατώδης: tumor . . .

cum rubore igni sacro simulantem quod Graeci herisipelatodes (*g*) vocant 36. sin vero herisipelatodes fuerint carbunculi id est cum rubore ut in vicina parte sibi veluti ignis sacer ostendatur 22. *cf. Alex. ap. Sim. s. v.*

ἐσχαρα: cum escara (*scara cp*) quam nos crustam dicimus 67. quam diu se escara

levet id est crusta 68. *scara lat. etiam g* 22 (membrum . . .

inuritur et ulceratum scaram facit) *etc. cf. Simon s. escara*

(. . . *Cass. Fe. scara i. crustula). Cael. chr. 5, 16—18.*

ἐτεροκρηνία: dispari temporum dolori, nam Graeci

etheroctraniam (*gc*) vocant 1. *cf. dolores heterocranii Marc. p. 38, heterocraniam p. 39.*

*Cael. chr. 1, 4 vel certe temporum (dolor) quem dolorem crotaphon (sic *ed.*) appellant.*

sic et (ἐτεροφθαλμία), etheroftalmia Demo. est alterius oculi ab altero differens color“.

ἐχρυσός: est namque bonus humor lac quod Graeci eukimon (*gp*, eupimon *c*) vocant 29 (*Sim. eukimos Cas. Fe.*

bonus humor).

ἐφελκίς: iterum resolvuntur (ulcera) et in orificio ali-

quando certidiones (certidiones, —zones? *cf. adnot.*) ostendunt, quos Graeci efelcidas vocant 20.

ἐφελκίς: maculas nigras in vultu feminis ex abortione praecedenti factas vel adustione solis quas Graeci

ephelidas (*g*, efelidas *c*, ephelidas *p*) vocant 9. ad solis

ustiones quas efelidas (efflidas c, efelidas p) dicunt 73. *ήλιωσις*: solatione vero uteris quam eliosin dicunt 54. cf. *Cael. chr.* 4, 18 etc.

ήμικράνιος: ad eius (sc. ca-pitis) medietatis (dolorem) quem (quam *cod.*) emi-g(c)ranion vocant 1. aut ipsius membranae partis (passio) quam consue- te emi-g(c)ranion dicunt *ib.* ad emi-g(c)ranion vero etc. *ib.* ex antecedenti dolore totius ca-pitis aut emigranei (sic *g, —nii cp*) 29. cf. *Ps. Plin. med.* 1, 1 emigrania unguuntur. Ad emigranium *cod. Brux. Th. Prisc. p* 93^b et *p. 102 ubi mox* emigranibus pausat si... *Cael. chr.* 1, 4 dolor vehemens capitis totius aut dimidii quem consue- to no- mine hemigraniam (sic *ed.*) vocant. *Marc. p.* 38. 39 (*ubi de codicis lectione non magis constat*). *Alex.* 1, 45—51 (emigraneus dolor, emigranea passio, emigraneum). *Escolap. chr. c.* 1: quodsi dimidium caput doluerit, emigraneum appellatur (*cod. Aug.*). tro- ciscaria emigranica *ib.*

θραπειτική: Galenus in sua therapeutice hoc est libris curationum 30.

θρόμβος: glebular (globulos *Sim. s. v.*) sanguinis quas Graeci trombos (trumbos c = *Sim.*) appellant 30. gleboso (*al.* globoso) sanguine quem Graeci trombon (trumbon c) appellant 46. cf. *Cael. Aur. chr.* 2, 12. 4, 84 gelati san-

guinis corpusculis quae *θρόμβος* appellant.

θρόμβουμενος: si vero nigellus fuerit (sanguis) et veluti glebosus, quem Graeci tro(u p)mbumenon vocant 39. cf. *Cael. Aur. chr.* 4, 40 si gelatus obstiterit sanguis, quod Graeci *θρόμβωσεν* vo- cant.

θύμοι (*al.* *θύμα Cels. etc.*): (verrucae) in similitudinem summitatis tymi, unde a Graecis tymoe (tymos *g, thi- mos c*) appellantur 12 (*de origine nominis fere consentit Cels.* 5, 28, 14).

ιτερικός: icterici dicuntur morbo regio laborantes... sequitur... pallor corporis cum... crocei vel aurei coloris fantasia, unde ab ali- quantis latine aurugo (aurigo *c, Sim.*) appellatur 49. *ιτερικός*: cum ingenti pal- lore ictericum morbum simu- lante, nam Graeci icteroden vocant 32.

ιλλυγώντες: vertiginosos quos ilingiontas appellant 1, *ubi* ilicnuntas *g, illi* guntas *c, giuntas* (sic, *in novi versus initio altera vocabuli parte per errorem omissa*) *p, quo ipso scilicet codice usus videri potest Simon Jannensis* (saec. XIV *in.*) *qui sub litt. G. (!) habet*, Giuntas grece vertigo *Cass. Fe.* etc. *atque hoc Simone recentior fuisse cor- rectoris manus quae saec. XIV in p adscripserit* *ili. Cassius enim*, qui continet tractatus duos de pratica (*ut ait Simon in praef.*) significat aut *ecem-*

plar Parisiense altero anti- dotario (*i. e. libro II*) *post indicis capitula 81 sine descri- mine auctum usque ad f. 90^b ubi* Expleto libro referamus gratiam christo — *aut ei similitum* (sunt enim quae non reperiantur in *app. Par.*, *velut quae citat Simon s. dia- diptamum, gerontica, ibiscus, leuce diapsimitium etc., sunt etiam quae non respondeant lectionibus cod. Par., velut menticon illud Simonis (= menticon c) pro rinenciton. cf. s. acrocordines etc.* *ιονθοι*: ionti (hionti) = (*tit.*) papillae quae in vultu nascun- tur 7.

ϊσχαιμος: (dia sfongon) sche- mon id est... retinens san- guinem 30. anagargarisma schemon (*gc, scemon Sim. s. v.*) appellatum id est retinens sanguinem 39.

ισχίον: et est sciadica (—tica) causatio in vertebro quod Graeci uoxile (sic *c et Sim. s. v.*, *coxile p*) vocant 53. cf. *Sim. s. ischion vertebrae scia* (vertebrum = *ισχίον Cael.*, vertebrae *v. l.* ver- tibilorum ossa = *scia, ισχία Isid.* 4, 7, 29).

ισχυρία: scuria (*cp Sim.*) id est ex toto urinae ab- stinentia 46. ad colum et iscuriam (*cod.* disuriam) id est urinae abstinentiam 51. *καθήμερινός* — *vid. άμφο- μερινός.*

καί: ce (= et) 71 — *cf. σι- τώδης. κακοήθης*: in aegritudinibus malignis quas Graeci cacoethes

(cachoethes c, chachohetes p) appellant. *cp* 17.

κακόχυμος, καροχμία: in cacoymis (*g, —cimis cp*) cor- poribus id est malo humore possessis 26. ad humoris malignitatem quam cacoqui- miam (*g, captochimiam p*) vocant 42.

καλαμίνθη: nepetam viridem quam calaminten (—mitem *p*) vocant *p* 43. cf. *Gargil. 23. καρκινώδης*: cancerosa ul- ceratio... gingivarum quam Graeci carcinoden vocant 32.

καρκίνωμα: ad omnia car- cinomata matris id est can- cerosa 79.

καρολογία: aliquando e parietibus stipulas legunt (frenetici), quod Graeci car- fologian appellant 62. cf. *Cael. ox.* 1, 21. 48 (carpho- logiam quae est festuearum levium a parietibus veluti de- tractio).

κατά: *κατὰ έν* — *vid. έν. κατ' ίξεν*: si una pars faucium tumuerit, ex ipsa parte quod Graeci atexin (*gp, l. catixin*) vocant, in brachio heboto- mare 37.

κατὰ λόγον: secundum ra- tionem curare quod Graeci catalogon appellant 20. 26. 27.

κατὰ δύμφοσιν: scrofas... connaturatione infixas quod Graeci cata sinfin vocant 26. cf. *Demosthenes cp. Sim. s. v. καθ' ύπόρροσιν*: etiam et scema iacendi patientibus tale esse oportet ut semper (*super cod.*) orificium pendignis iusum meatum habeat, quod

Graeci cata (h *add.* *cp*) ppor-rusin (*g*) vocant 19.

κατάρροια, κατάρροος: nimia toracis constrictione ex viscosi flegmatis infusione nata quam Graeci catereon (*gc*, catareon *p* — *leg.* catarian) sive catarrum vocant 34. frequenti catarro (—ru *g*) temptatis 36. (= influxio *Cael.*).

κατωτερικός: trociscus cato-tericus id est qui deorsum per podicis partes iniectus servando inferiores intestino-rum partes medetur 48.

καύσος: causos latino ser-mone febris incendiiosa dicitur 61 (*cf. app. cod. Par. f.* 87^b universis viscerum in-cendiis convenit . . . et febribus incendiosis a grecis cau-sonis appellatis).

καυστικός: causticae . . . vir-tutis id est incensoriae 13.

καχξία, καχετικός: cor-poris mala habitudine quam Graeci cacexiam vocant 32. *item* 43. 46. 73. in cacexies (*cp*) id est corporum malis habitudinibus 75. *Cael. chr.* 4, 18 *etc.* — in cacecticis corporibus id est mala habi-tudine affectis 3. 75.

καχχίαι: aliud genus her-petis, quem Graeci cencrias (*sic*) vocant, siquidem in superficie cutis pustulas mi-nutas milio similes ostendit. quam Latini vulgo araneam verrinam vocant. 25.

κενωσις: vacationem ali-quam facere quam cenosin vocant sive per clisterem acrem adhibitum sive per

purgatorium datum sive per hebotomiam 55. *cf. Cael. chr.* 3, 148 (vehementem hu-moris detractionem . . . quam Graeci κένωσιν vocant).

κεφαλαία: tardum sive in-veteratum capitis dolorem quem Graeci cephalearum ap-pellant 1. *cf. Cael. chr.* 1, 4. **κεφαλόποδες (?)**: vel (?) pedes quos appellant cephalopodas 40.

κιονίς: (uva) si fuerit longa et tenuis et in folliculi sui summitate plurimum humoris habuerit, cionis (cyonis *g*) appellatur 35.

κησημονή: pruriginem omnem Graeci cnesmonen (henesmon-cam *c*, henesionem *p. cf. Sim.* s. henesmonem) vocant 16.

κόκκος κνίδιος: cocci gnidii id est seminis turbisci 76 (*cf. ib.* cocci gnidii optimi id est non vetustissimi sed novelli ex locis maritimis collecti grana *etc.*). *cf. Diosc.* 4, 170 **δρυμέλαια, οί δὲ χαμέλαιον . . . ἐκ πάντης ὁ κνίδιος κόκκος κερπὸς ὦν συλλέγεται . . . πλανῶνται δὲ νομίζοντες τὸν κνίδιον κόκκον τῆς χαμελαίας (de qua Diosc. 4, 169) εἶναι κάρπον ἀπατώμενοι διὰ τὸ τῶν φύλλων ὁμοσιδές. recte igitur inter chamaeleam et coccum enidium distinguere videtur Cael. Aur. (i. e. Sora-mus) chr. 3, 138. confundun-tur tamen thymelaea et cha-melaea, ut a Plinio (13, 114), ita post Dioscoridem, ut cha-melaeae simpliciter dicitur granum enidium [ita etiam Galenus, qui omittit thyme-**

leam, κνέωρον vocari dicit chamaeleam (XIII, 263) quae thymelaea est Dioscoridis . . . τα δὲ φύλλα ἀπρεῖ ἰδίως καλεῖται κνέωρον 4, 170] et apud Pseudo-Apuleium (*cap. de lathyride* 111, de qua *D.* 4, 164 = *Plin.* 27, 95 *cf. Gal. antemb.* XIX, 734. *Ap. c.* 109 confundit chamaeleonem etiam et chamaeleam i. coccum). et a Caelio chr. 5, 11 cha-melaeae semen quod Graeci coccum Cnidium vocant et ab Alexandri interprete lat. (*sacc. VII init.*) II, 153 (*cf. gr.* IX, 2 p. 516 *Bas.*), ubi camelee . . . addit unde co-cognidion colligitur. quem *Alex. citat Simon Ian.* s. camelea grece quasi infima oliva dicta (*cf. Matthaeus Sil-vaticus c.* 129 „et est planta-que vocatur olivella“ *idemque* s. turbiscon i. olivella. et est laxativa que est species laureole) eo quod folia habet similia foliis olive . . . et semen eius est cocognidion *etc. cf. idem* s. cocognidium, ubi addit qui dicunt cocogni-dium semen esse laureole non noverunt veritatem (*nec novit corrector codicis Cassii Paris.* cui videtur quod turbiscon sit laureolia). laureolia enim (*ut Sim. s. v. et s. dafnoides*) est δαφνοειδές *Diosc.* 4, 146 quod alii χαμαιδάφνην (*quam distinguit Diosc.* 4, 147) se-cundum editorem (*sacc. VI*) graeci Dioscoridis ad litteras dispositi ad *D.* 4, 146 et 147 δαφνοειδές . . . οί δὲ χαμαι-δάφνην — χαμαιδάφνη . . .

*turbisci novum est vocabu-lum, cui antiquus nunc testis Cassius accedit is quae col-legit Simon Iamensis. hic enim, qui sub v. timelea Dio-scordes aut camelea. multi istam cocognidion dixerunt quia (quod?) maxime semen turbisci est (sequuntur deinde verba Diosc. de thymelaea et Pini), haec addit s. camelea . . . liber antiquus de sim-plici medicina „camelea sive turbiscon quasi olea terrestris“ *etc.* liber de doctrina greca „idem camelea turbiscon“ *etc. atque sic revera etiam in libro g. d. de herbis Galeni et Apulei et Chironis (Anecd. II, 122) c. 93 de camelea: Camelea hoc est turbiscon. folia habet similia oleastro et amara (etc. = D. 4, 169 de cha-melaea) . . . semen eius siccum coccum gnidium (coccu | ni-dium cod.) dicitur.**

cf. Isidor. or. 17, 7, 56 turbiscon quod de uno cespite eius multa virgulta surgunt quasi turba (*nisi ultra ille*). **κόλλησις, κολλητικός:** col-lesin . . . id est glutinationem 18. collecticam (collecticam

gp, *Sim*. s. v.) virtutem id est glutinatoriam 39.

κολλώδης: glutinosum flegma quod Graeci collodes (colliode *gp*, colliade *Sim*. s. v.) vocant 34.

κόλον (*vide κοιλκή*): totius ipsius intestini, quod Graeci consueute colon appellant, quod aliquanti inferiorem ventriculum dicunt 51 (*cf. Poll.* 2, 209 *καλεῖται κόλον καὶ κάτω κοιλία*).

κόλπος: pendignes vel sinus (ulcerum *Sim*. s. colfos) Graeci colpus (coltus, —fos *gp* *cf.* 19 colli ipsius *g*) vocaverunt *id* encolpizabis (encolpismum) *id* est supino scemate iacentis in sinum mulieris infundes quem Graeci colpon (colfon *p*) appellant 78.

κονδύλωμα: condilomata quae nos latino sermone dicimus tubercula 74 (*cf. Cael.* *chr.* 2, 129 tubercula quae Graeci condylomata vocant). **κοῦφος**: cucurbitas cufas id est levi cum appositione deduces 71 (*cf. Cael.* *ox.* 1, 78. 79. *chr.* 1, 77 *in eadem re etc.*) . . . *item* blande deduces 77.

κράσις: naturam sive temperamentiam corporis quam Graeci crasin appellant 39 (*ubi citatur* Galenus libris pericraseon appellatis in quibus de temperantia corporis scribit), secundum hominis crasin id est naturam vel temperamentiam corporis 73.

κρετικός: sunt autem dies critici (cretici *cp*) quibus per sudorem prospera determinatio

februm sive discussio feri solet 61.

κροενδισμός: crocidismos id est floorum electio, si quidem digitis frequenter ipsi patientes (frenetici) operimenta attractare videantur 62. *cf. Cael.* *ox.* 1, 21. 48.

κωδία: codias id est papaveris agrestis capitella 62 (*μύκωνος κωδίας*).

λαχανώδης: holerosus — *vid.* *βιταώδης*.

λαϊεντερικοί: lienterici dicuntur qui . . . cibos . . . indigestos . . . tamquam per levem intestinorum lapsum egerunt 47 (*cf. Isid.* 4, 27, 37. *λαϊεντεῖα* = levitas intestinorum *Cels.*).

λαίχνη: impetigines quas Graeci lichenas (*sic gp*, lichinas *c*) vocant, Latini vulgo zernas appellant 11.

λαίχνητιός: trociscus appellatus a Graecis lichenicos (<*i.*> medens impetigines 11.

λαίχνητός: maculae . . . asperae veluti zernosae, quas Graeci licenodes (licedones *p* cum *Sim*. s. v.) vocant 9. **λαπίς**: corticosas squamulas in cute ostendunt quas Graeci lepidas vocant, unde nomen a Graecis lepra accepit 15. super inducta lepida (*sic gp*) quam nos squamulam dicimus 20.

λήμη: egestionis sive pituitas oculorum quas Graeci lemas vocant 29. *cf. Dem. ap. Sim.* s. lemas (= *Cass. cod. p*) et s. lema: lemas parva sicca ac Graeci grana parva sicca ac dura in oculis apparentia,

quas grammas etiam vocant. (*Cael.* *ox.* 2, 30 oculos lemis obsitos vel lacrimantes. *cf. Plin.* 23, 49).

λιθιῶνες: calculosis quos lithuntas (*p*, lithuitas *pro* lithuntas *c*) vocant 45 (*Sim.* s. lithyasis).

λιπαρός: aluminis lipari id est liquidi 48. *item* 42 (*cit. Sim.* s. alumen). *et simpliciter* alumen liparum 4. 10. 32 (rotundum *ut supra scripsit g^c* 4. 42).

λιποθυμία: cum ingenti animi defectu quam lipotomiam (*g*, lippotomiam *Sim.* s. v.) vocant 21.

λογάδιος: (λεγά 73) — *vid.* *ad. p.* 176, 7.

λοσόδηκτος: lissodecti (—denti *cp*) id est qui rabidos morsus incurrerunt 67.

μακρονοσία: macronosia laborantibus id est longa aegritudine 4. pessimam aegritudinem et prolixam ostendit, quam Graeci macronosian vocant 30. prolixam aegritudinem ostendit, quam macronosian dicunt 61.

μαλακτικος: pessus malacticus id est mollitiorius 78.

μαλόβαθρον: folii (follis *p*) barbarici (*v. e.* indici, *vid. Diosc.* 1, 11) id est malobatri 45.

μανία: maniam facit, quam nos insaniam dicimus 61.

μαρσύπιον: vaporabis mar-supio id est sacculo torrido sale repleto 27.

μασώμενος: apoflegmaticum masticatorium oportet adhibere quem Graeci masu-

menon vocant *cp* 32 (*cf. Sim.* s. masumē).

μετασυγκριτικός: adiutoria metasincritica id est quae renovare valeant temperiem corporis naturalem 8 (= re-corporativa *Diosc.*, *Oribas.*, *Alex.*, *Demosth. apud Sim.* s. v., *item Cael. Avel.* *chr.* 1, 112 *etc.* *cf. Gal.* X, 268). sunt enim (aquae calidae) virtutis metasincriticae hoc est quae valeant naturalem temperiem corporis renovare 46. *cf.* 21 electuario (<meta> sincritico (sincretico *codd.* cum *Sim.* s. v.) id est quod valeat occultam collectionem rumpere.

μετάφρενον: aliquando et a tergo dolore inter scapulas sentiunt, quod Graeci meta-frenon dicunt 34. altera a tergo inter scapulas quod metafrenon dicunt 39 (*cf. Sim.* s. v. . . . psalterio . . . posteriora dorsi).

μηλίνος: cum vino melino id est granaticio 47 (*sed* oleum melinum 42 *sec. Diosc.* 1, 55 *est κωδωνίων μήλων, ut μηλόμηλι* = κωδωνόμελι 5, 29. *cf.* emplastrum „melinon Vespasiani“ 21 *etc.*).

μητρεγγυτής: encolpizabis (encolpismum) per corneum metrenciten appellatum 78.

μητρομανία: metromaniam latino sermone matricis furoribus sive insaniam dicimus 79.

μικροφροσύα: pulsus parvitas, quam microsfrixian vocant 42. 62. 64.

μορσία: interiora membra cor-rumpat quae Graeci moria

vocant 21 (cf. *Sim.* s. morion). quo possunt interiora corporis membra quae Graeci moria vocant . . . relevari 34. quo possint interiora membra a Graecis moria appellata relaxationis medelam percipere 37.

μυρμηκίαι: (verrucae) quae cum digito fuerint impressae dolorem faciunt similem moribus formicarum, unde graeco nomine μυρμηκίας nomen acceperunt 12.

νάρκη τῆς αἰσθήσεως: cum perfrictione et torpore sensus quod Graeci narcodes esteseos (cp, cf. *not.* et *Sim.* s. narcodes) vocant 29 (*leg.* quem Gr. narceon tes e. v.).

νεφρική: nefretica (*sic etiam* g 21 cf. *Sim.* nefriticos grece nefreticus) passio id est renalis 45 (cf. 21. 75). *etiam ap. Cael. chr.* 5, 52 renalis passio (*νεφρῆτις* = nefretis *Sim.* s. v., *codd. Isid. or.* 4, 7, 24 etc.).

νόστος: non manifestus (tipus) tertianus a Graecis nothus appellatur. 58.

νωτικός (*vulgo νωτικός*) *μυελός:* et dorsalis medulla perfrixerit, quam Graeci no-ticon (nauticon g) mielon vocant 38.

ξανθή χολή: fellis flavi quod Graeci (e)xanten cholen vocant 24. flavi fellis id est rubei, quod Graeci (e)xanten colen vocant 57.

cf. (e)xanton medicamentum 20 (*et* „Cass. Fe. in antidotario confectione dicta

exantoxemon“ *ap. Sim.* s. catastalicum). **ξηρόβηξ** — *vid.* s. βήξ (xero-beches).

ξηρολουσία: sicca lavatio quae a Graecis xerolusia appellatur 76. **ξηροφαλλία:** ad xeroptalamiam id est siccam lippitudinem 29 (*bis*). cf. *Cels.* 6, 6 (*arida lipp.*). cf. (o)xira medicamentum 45.

όβολός: aut opopanacis obolos duos id est scripulum unum (g) 38. cf. *Sim.* s. obolus . . . in pratica Cassii oboli duo faciunt scrupulum I (*idem ait Celsus* 5, 17, 2).

όγκος όρθός: extantiae riposae, quas Graeci oncos octodes (encos etodes pc) vocant id est riposis verticibus prominentes 73.

όδοντόριμα: dentifricium quod Graeci odontotrimma vocant 32.

όζαενα: ozaenas (ozerne c, zernas p cf. *Sim.* s. ozimie, *Alex. ed. Pap.* 1, 131 ozime vel ozene) quas nos fetores narium dicimus 31 (cf. *ib.* quod a Graecis appellatur ozaenicon sc. medicamentum).

όίδημα: idema (p, hidema c), quod nos aquosam inflationem dicimus 75 (inflationem *simpl. Cael. chr.* 4, 88). cf. *Sim.* s. idema . . . per oi diphthongum scribitur et s. ydema (*ex Demosth.*).

οίτρομελι: mulsam ex vino melle temperato (—tam cp *Sim.*) quam appellant Graeci i(y p)nomelitos (*sic ep et Sim.* s. inomel et s. mulsaa) 49.

quod appellatur a Graecis cionomelitos (*sic ep describitur* c. 61.

όνίσκος: asellos quos Graeci oniscos dicunt 28 (nos vero porcelliones vocamus *ait Simon* s. oniscute, cf. s. porcelliones *ubi pro Cassio errans citat Dioscoridem, ex Th. Prisc.* 2, 14 f. 45^b oniscos quos porcelliones appellamus). **όξάλη:** in aceto salso infundes quod Graeci oxalmin (oxasmin gc, oxomion p) vocant 20. cum aceto salito infundes, quod Graeci oxalmen (oxalmē p, oxamel c) vocant 28.

(όξύτης): et sunt ictericorum distantiae duae, una cum febricula, et appellatur a Graecis oxites (oxia? όξύτης?) id est acuta, altera sine febre diuturna quae appellatur cronites (cronia? χρονίτης) 49. cf. c. 30 in aegritudine acuta id est celeri.

όξύθερακός: xero collyrium acuens visum, quod Graeci oxidercicon vocant 29 *et ib.* *mox* fomentum oculis acuens visum quod Graeci oxidercicon vocant (*ubi oxidercion bis g, oxidortium Sim.*).

όξύροδινον: oxyrodino id est aceto et rosaceo oleo ex lanis succidis embrocabis 33 (cf. 1). embroce uteris . . . ex aceto et rosaceo, quod oxidorinon vocant 61. 71.

όρθοπνοια: et ortopnia (g, —tonia c, —tomia p) aliter dicitur, si quidem recto scemate iacentes praefocantur aegroti 41. ortopnoicis (or-

thomnoicis c) id est is qui recto scemate iacentes praefocantur 43.

όςός: oros enim sanguinis qui latine serum appellatur 46 (aqua vel liquor lactis *ap. Th. Prisc. et Cael.*).

όνηγητιός πόρος: circa urinales vias quas Graeci urificus porus vocant 51 (cf. 46). cf. *Cael. chr.* 5, 58 etc.

παίδιον: collyrio tracomatico uteris, quod appellatur pedicon id est puerile 29.

παρραληστία 65 — *vid.* *άροπαρέκκυστις:* epithima . . . conveniens humoris ad diffusionem humoris per totum corpus, quas parecchisis (parathisis c, parenchisis p, cf. *Cael. chr.* 3, 97) dicunt 76.

παρέσεις: sin vero paresis (parresis g) fuerit stomachi id est paralysis 42.

παρωτιδες: nascuntur parotides (—de c) circa aurium partes, unde nomine graeco sic vocantur 17.

πατητοί: aut trigonum (triscum) admixtis palmulis calcatis, patetoe (pateton *codd.*) a Graecis appellantur 33. cf. *Cael. or.* 2, 108 appointentes palmulas quas patetoes vocant contritas. *chr.* 4, 542 palmulis quas patetoes appellat, quae concisae . . . mederi valebunt. *Pin.* 13, 45 tertium . . . genus (porum palmae) patetoe . . . calcatis similes. *Simon* s. patitos dactilos vocant Greci humidos pinguesque etc. (*cit. Gal., Alex., Demosth.*).

περιπεράνιος: totius membranae quae ossa capituli desuper circumvestit superposita ossibus subposita cuti, et appellatur a Graecis perig(e)ranion (*sic*) 1. *cf. mox ib.* membranae pericranion supra dictae (τὸν περιπεράνιον ὀμῆνα *Orib.* 44, 8 *etc.*).

περιπτόναιον: cogente interclusa ventositate inter cutem et peritoneon membranam, quam vulgo mappam dicunt, quae ventrem sub cute circumvestit 51. (membranae maioris q. p. v. quae omnia interioris tegit atque continet viscera *Cael. ox.* 3, 140).

πέψις: postquam aegritudo pepsin fecerit id est digestionem 55 (*cf.* 57. 58).

πίεσμα: mirobalanipiesmatus (*sic ep*) id est expressionis 16 (πρὸς κρησμοῦς *Diosc.* 4, 158).

πιρκά: picea (pigna *gcp*) Galeni id est amara 42.

πιτινίη: resinae pinalis quam pituinam (pithima *c*, pitimia *p Sim. s. v.*) dicunt 76 (abietalem *Sim. ex Diosc.*, pineam *Celsus*).

πιτροβίασις: cantabriem (cantabris) Graeci pituriasin vocant (a *squamulas cantabro similibus*) 6 (pit. id est furtures *Alex. lat.* 1, 15 *cf. Sim. s.* cantabricsies vel cantabricium *sic*).

πλεδύρωσις: humectationem (stomachi) quam pladariosin vocant 42 (*cf. app. Par. f.* 86^a stomachum humectum habentibus quod greci pladaron dicunt).

πλευροκοιλίασις: et nominatur talis suffusio (oculorum ex antecedenti dolore capituli) platicoriasis id est dilatatio pupulae 29.

πληθωρικός: si et pletoricum (plectoricum *gcp*) corpus habuerint aegrotantes, quod nos latino sermone abundabile (habile *gp*, decabile *c*) dicimus sive multitudine suci plenum 38. si . . . pletoricum (plectoricum *ep* et *ante corr.* *cf. Sim.* pletoricos plectoricus plenus repletus *etc.*) corpus aegrotus ostenderit id est multitudine suci plenum 41. *cf. c. l.* . . . quod Graeci pleton (*gcp*) vocant („Plethon grece plenus *Cass. fe.*“).

πολύαιμος: invenibus vel plurimo sanguine naturaliter abundantibus, quos pliemos vocant 30 et *similiter* 6.

πολυπόδιον: radix polipodii id est filicis 72 (*in addit. cod. c*) *cf. Pin.* 26, 58 poly-podii, quam nostri filiculum vocant, similis filici radix = *φλίγκουλα in recens. alphon.* *Dioscoridis ad* 4, 185 *ubi dicitur ὁμοιον τῇ πρέφιδι i. e.* filici *Diosc. lat. ap. Sim. s. v.* (*Apul. herb.* 76 *Nomen herbe filicem Alii perion dicunt cod. Cassin.* = *Herba fe(i corr.)licem Alii pterigion dicunt cod. Vrat. cf. radio-lus = fe(licina, similis filici Ap. 83.* „ab Y. in libro de regimine acutorum filichinum vocatur“ *add. Simon ib.*, *cf. s.* ptereos (*cit. Alex. lat.* 2, 84 ptereos — *pro sereos* — i. filicis succos et *Orib. lat.*

VI, 607 ptereos herbae quam Romani — *sic cod. Par. ubi nos Laud.* — felicem vocant = *Empor.* 4, 91 *πρέφιδος ἢ δίξα*).

πολύπεπτος: tibiam . . . multis cavernulis perforatam quae appellatur politretos (*p*) 48. **πρασοειδής**: in similitudinem coloris foliorum viridium porri coleram (colera *g*) vomunt, quam prasoiden (prasohide *g, cf. prassin* colera *ex hoc cap. Sim. s. v.* et fellis prasio *Cael. ox.* 3, 194) vocant 21. *cf. διὰ πρασίδων*.

προπτωσις: proptosis vero est oculorum ex nimio tumore prominens casus 29 *Sim. s.* „proptosis: Demo. est inquit prominentia precadentis oculi“, *cf. ap. Sim. s.* proptosis). — matricis prominentem casum, quem Graeci proptosin vocant 78.

πταρμικός: ptarmico medicamento id est sternutatorio 71 (*cf. Sim.*).

πτυγμα: ptigmatis (tigmata *c*, pimatata *p*, ptimmata *p^c*) id est pannis calidis ex decoctione . . . uteris 66. ptigmate (tigmata *cod.*) fovebis id est calida aqua in qua decocta sunt *etc.* 2. *cf.* 18 ptigmate (tigma *g*, tigmate *p*, stigma *c*). 51. 61. 62. 82. *Cael. chr.* 3, 22 pannorum vel plagellarum quae Graeci ptygmata vocant. — *cf.* duplicata linteola 20.

ράγαιδες: podicis vitia . . . ut sunt ragades id est hiatus 74. **ρευματική**: et appellatur a Graecis reumatice diathesis id est reumatica passio 23.

ρίζωνυχία: ad rizonichia (*sic*) id est radices unguium 13 (*cf. Sim. s.* chrisonichia). *Sim. Jan. s.* „rhizentia rizonchia *Matth. S.*“ grece Casius Felix in antidotario. sunt radices dure quae in ulceribus apostematum iam vacuatorum remanent *etc.*“

ριπέγγυτον: apoflegmaticum qui naribus infunditur, et a Graecis appellatur rinenciton 49 (*et ferramentum quo infunditur rinenclyton Cael. Aur.* 375. 445 = *ριπέγγυτον*).

ρύπαρος: hic tipus (*tertiane nothe*) sordidus a Graecis ryparos appellatus 58.

ρώγμος: stridor ille interior gutturis resonat quem Graeci rogmon (ragmon *c*, regmon *p*) appellant 66. *cf. (in eadem peripleumonia) Cael. Aur. ox.* 2, 145 pectoris resonans stridor quem rogmon appellant.

σηπτικός: septicæ virtutis id est . . . putrificatoriae 13.

σιτώδες: cibis imprimis triticeis et holerosis nutries, nam Graeci sitodes (— *dis ep*) ce lacanodis (celaconodis *ep*) dicunt 71. *cf. Simon s.* sitos . . . sition sitodes Demosthenes capitulo de optalmia: sic vocant greci frumentosum cibum.

σκληρωσις: ad duritiam splenis vel saxietatem, quam <Graeci> scirrosin (scirosin *s.* scirrosin — *cf. Simon s.* scirrosin — *cod.*) dicunt 43. nimia tensio vel saxietas, quam scirrosin (scirosin *s.* sirosin *cod.*) vocant 76. *cf. Cael. Aurel. chr.* 3, 49 in

iecore . . . duritia atque saxitate, quam scirrosim vocant. **οξοτωματικὸς**: ad tenebrosos quos scotomaticos dicunt 1. scotomaticis id est qui subito ante oculos tenebras patiuntur 71.

οταλιτικὸς: cucurbitas stalticas id est constrictorias 33. 47 (cf. *Cael. Aur. chr.* 2, 103 cucurbitam constrictivam). stalticis id est constrictoriis 72. cf. *Sim. s. v.* . . . Cass. Fe. capitulo (33) de tussi humida: stalticas Greci constrictivas vocant.

σταφυλή: stafyle (stafle *g*) a Graecis appellatur, quam nos uvam dicimus 35.

στέαρ: unde . . . steatomata vocantur. nam Graeci adipem stear dicunt 27.

στερεός: ciborum qualitas . . . oportet esse sicca vel solida aut corpulenta, quam Graeci sterean (sterea *codd.*) vocant 33.

στίγμα: stigmata dicuntur characteres nominati, quos militantium manus vel feminarum Maurarum vultus ostendit 13. cf. *Sim. s. v.* . . . Cass. Fe. stigmata cicatrices.

στοματικῆ: confectio oralis, quam Graeci stomachicem vocant 36.

στογγυλοτομία: rotundam (incisuram) quam Graeci strongylotomian vocant 18. **στρόφος**: ad strofum id est tortum ventris 50.

συγκοπή: aliquanti . . . hanc passionem (cardiacam) sincopen appellaverunt id est amputationem 64. cf. *Alex.*

gas appellant 20. cf. sirin-gotomo *ib.*

συστόν: sciston dicunt Graeci lac in quo lapides fluviales incensi mittuntur sive extinguntur 62. cf. *ind. Anthim. s. petrae.*

τένοντες: musculorum et nervorum cervicis quos tenontas (tetanos *gpp*) dicimus 38. a nervis cervicis quos tenontas (tonantes *c*, tetanos *p*) dicunt 72. cf. *Cael. Aur. chr.* 1, 89 omne caput cum nervis maioribus quos tenontas appellant (*id. chr.* 5, 32 spinnae maioribus nervis quos tenontas appellant. cf. *ox.* 2, 20 *etc.* *Sim. s.* tenontas: Demosthenes nervi, inquit, cervicis quos greci tenontas vocant *etc.*).

τερηδών: aliud cancri dentis genus . . . tumor . . . qui ipsam buccam perforet, quod Graeci teredona vocant 32 (cf. *Gal. XIX, 443. Sor. qu. med.* 227 *sq.*).

τετραφίσοι: illi maiores (dentes) vel molares qui quatuor radicibus fixi esse noscuntur, quos Graeci tetrarizus vocant 32.

τερφώδης: ulceratio . . . cinericio colore fuscata, quem tefroden vocant 36.

τιλτόν: molli (moto?) tilto (*μοτφ τιλτόφ*) vel strictorio 19. cf. tiltarium.

τονωτικόν: tonoticon . . . medicamentum id est confortatorium 42. epithimate tonotico uteris id est confortatorio 42. antidotum tonoticon id est proficiens adversus

debilitatem (epatis) 44. cf. *c.* 42 species tonoticas admiscebis.

τοπικά: topica adiutoria adhibere quae nos localia dicimus 2. adiutoria localia quae topica appellant 1. topicis adiutoris uteris id est localibus 66. topicis medicamentis id est localibus 31.

τραχώματα: ad tracomata id est asperitates palpebrarum 29 (*item Paulus ap. Sim. s. v.*) — collyrio tracomatico *ib.* (cf. *Gal. X, 1018*).

τριστερκμον: trispermo cataplasmatis id est tribus seminibus ex feni graeci et seminis lini et hordei (tritici 66) pollinibus cum aqua et oleo et modico melle coctis 59. cf. 34. 66. et *Paul. ap. Sim. s. v.*

τριχοκόλλημα: tricocollima capillis oculorum ligandis 29.

τροχίσκος: cerae modicum admiscebis et rotulas finges, quas Graeci trociscos vocant 32. (trociscus trigonus 33. 39. 40.)

υδροέλαιον: ex ydrelao (idreleo *codd.*) calido id est ex aqua calida et oleo 54. ex ydrelao id est ex aqua calida et oleo 65. (57.)

υδροφοβικοί: ydrofobici efficiuntur id est aquam timentes 67.

υπεζωτός: hypezocotos (hipediocotā *ep*) id est laterum membranae 66. cf. *Cael. Aur. chr.* 2, 127. 5, 95.

υπερχειριστον: collyrium superinunctorium quod Graeci

3, 21 quaedam ruine virtutis quas greci sincopas vocant (*sic etiam Guinterius retinuit in versione sua quae ad exemplar veteris latinae facta est ed. Bas. 1556 p. 697*).

συγκριτικός — *vid.* μετα-συγκριτικός.

σύνκωσις: ad sycosin (palpebrarum) quam nos ficitatem dicimus, siquidem similis granis fici in palpebris versatis asperitas reperitur 29 (cf. *Demosth. ap. Sim. s. siccosis*). — siccotice (*med.*) 74.

σύνπασμα: simpasmate tali uti oportet . . . cribellata in balneo aspergenda 6 (7. 8. 76). cf. *Cael. Aur. ox.* 2, 218 (*chr.* 3, 93. 5, 39. 76) sympasmatis utentes quae nos aspergines dixerimus.

σύνπεπτικόν: simpepticon medicamentum id est condigestorium 42.

σύνπτωματα: quae a Graecis symptomata appellantur, nos vero accidentia dicimus (*c.* vel dicere poterimus *p*) 46. cf. *C. A. chr.* 4, 14 symptoma . . . quod nos accidens dicere poterimus. 3, 131 accidentia passionum quae Graeci symptomata vocant. *ox.* 1, 71. 2, 30 *etc.*

συναγκικός — *vid. s. ἀγγών.* **συνεχής**: nam Graeci continuam (spirationem) vel iugem syneci (sinecim *gpp*, sinecem *Sim. s. sinanchis*) appellant 37.

σύννοχος: ad iugem sive continuam febrem quam Graeci sinocon dicunt 61.

σύνριγξ: fistulas Graeci sirin-

hyperenchruston (yperechri-
ston *g*) vocant 29.

ὑπερφάγος: per palatum pur-
gabis quod Graeci dia tes
yperoas dicunt 1.

ὑπόθετον: collyrium sup-
positorium (*ad disenteriam*)
quod Graeci ypotheton (ipo-
teton *c*) vocant 48. *cf. in*
eadem re Alex. 2, 97 „ipoteca
i. suppositorium“.

ὑποκαπνιστός: suffumatorius
(*sic g*, troiscus quem Graeci
ypocapniston vocant 21. *item*
33 (*cf. Plin. med. Rom.* 1, 61).
41. 77.

ὑπόσφαγμα: ad hiposfaumata
(*sic g*, hipostumata *Sim.*, *cf.*
c) id est ad suffusionem san-
guinis (ex antecedenti per-
cussu in oculis factam) 29.
cf. Sim. s. hypostumata *et s.*
ypofragma (*sic!*).

ὑπώπια (= ὑποφθαλίμα *Gal.*
XII, 804): ad ipopia (*sic g*)
id est livores palpebrarum
29. *cf. Demo. ap. Sim.* s.
ipopios . . . alibi . . . vocat
livorem sub oculo vel ipsis
palpebris. *diff. ὑπόπνος*: hy-
popyos (hipopios *g*) oculos
sanat 29 (*cf. Demo. ap. Sim.*
ib. ypopios oftalmos appel-
latur cum ipso oculo inerit
sanies purulenta *etc. et addit*
Simon: „si sic est per. y-
psilon melius scribitur“).

φαρσόλι: ad lentigines, quas
facus appellant 73.

φαρμακεία: „catharticum
datum, quod farmacian (?)
appellant, solvit . . . (*ex Hipp.*
aph. III, 753 *Lips.*, ubi φαρ-
μακοποιότη) 29. (*cf. phar-*

κεχαιλασμένους: ad uvas
tumentes et summissas, quas
Graeci (<ce>chalasmenas (tha-
ias menas *g*) vocant 35.

κείλη κενερόγωνα: labia
hiantia sive crispata Graeci
chile caterrogota vocant 14.

χειμών: ab hiemis tempore
quod chimona vocant 10.

χειρομύλο(ν): et moles ma-
nuali mola, nam Graeci chi-

romilon vocant 40.

χημωσός definitur 29 (*cf. Th.*

Prisc. et Demosib. ap. Sim.).

χιμεθλα: Latini permiones . . .

Graeci vero chimethla (*cy-*

—i—methla *gp*, cimecla *c*)

vocant 10. „sed Paulus (*ap.*

Sim. s. chimecla) chimetra

scripsit vulgo muge dicuntur.“

χλωρά έμμοτος 19. 22.

χοιραδες: scrofas (scrofulas

Sim. s. cirades) Graeci chira-

das vocant 26.

χρονίτης (?) — *vid. s. όξύτης*
(49).

χροόνιος: inveterata passio
quas Graeci chronias dia-
thesis vocant 1. si cronia
fuerit passio id est longi tem-
poris 30. in diuturna aegri-
tudine quam Graeci croniam
vocant 72. chronias becas 33
— *vid. s. βήξ*.

ψύλλιον: pulicinum semen
quod Graeci psillion vocant
18. *cf. Demo. ap. Sim.* s. v.
(pulicaria *Th. Pr. ib. et Diosc.*
Vind. 4, 70 *etc. de nomine*
Plin. 25, 140. *Diosc.* l. c.).

ψωρικος: medicamento sca-
bioso quod psoricum dicitur
15. *cf.* 1 (psoricum quod nos
scabrum dicimus *Demo. ap.*
Sim. s. psori).

ωτινή: auricularis sive ut
Graeci otice adversus do-
lores . . . aurium 28.

Index locorum

„Cassii in (suo) antidotario“

quae e suo *Cassii exemplari, in quo extabat Cassii practica
aucta appendice antidotarii eiusdem, quale est in Cassio Pa-
risiensi ex diversis libris compilatum, habet Simon Januensis
(unde Cassii „tractatus duo de practica“ in praefatione). et sane
ipse Cassius subiectum antidotarium (ad exemplum aequalis sui
Theodori Prisciani in li. IV Physicorum) citare videtur c. 21
(= 26 v. infra s. dialon) *cf.* c. 42 (55) dia trion pipereon anti-
dotum inferius scriptum *et c.* 45 o(e)xira med. inferius scriptum
et c. 75 quod oximel . . . inferius conscripsimus — nisi omessa
quaedam esse a librariis in libro eius nunc parum integro pa-
teret. nihil ergo est Cassii illud antidotarium Simonis errore
natum, ut simili plane errore Theodori Prisciani liber de sim-
plici medicina i. e. liber quidam de simplici med. (qualis extat*

macia = medicaminum re-
gula *C. A.*)
φασσα: palumbus quem Graeci
fassan appellant 48.

φθειράσις: pediculosa pas-
sio . . . quam Graeci pthiria-
sin (pyasin *g*, pyriasin *g*,
ptiriasin *pc*) vocant 3.

φθόνη: eveniens in pthoes (*έν*
φθόνας) hoc est in pthiasis
75 (*de pthiasis* — pthiasis,
ptisica passio *sic et g Cass.*
c. 40 *etc.* — *cf. Sim.* s. „pti-
sis . . . non scribitur apud
Graecos cum pt sed cum fth
ut fthiasis“).

φιλόλουτρούνητες: lavaero-
rum amatores quos Graeci
filolutruntas appellant 57.

φλεγματικός: somni fleg-
matici id est salivam [per os
p] ostendentes 72.

φλεγμονή: ad tumores (auri-
um) quos Graeci flegmonas
vocant 28. tumores quos
Graeci flegmonas 74.

φοινγγμός: ut operetur usque
ad ruborem cutis quem Graeci
finigmon vocant 1 *extr. cf.*
C. A. chr. 5, 40 rubor cutis
ex sinapi faciendus quem
Graeci φοινγγμόν appellant
(5, 15, 2, 181).

φοινικίνη (finicene) Galeni
39. 40. 46. epithima dia fini-
con 48.

φουδαλίς = herba vesicaria 45.
46 (*Plin.* 21, 177. βισσαλίς
Diosc. Vind. 4, 72 = vesi-
cago *Alex.* 2, 188. *cf. not.*
ad c. 45).

χαλαστικός: pessus calasticus
faciens ad solvendam (duri-
tiam matricis) 78 (*cf.* 38. 51.
66).

in cod. S. Gall. 762 l. III, de quo Anead. II, 122, ex Galeni Simpl. excerptus) Theodori Prisciani libris IV in misto Simonis exemplari fortuite subiectus. de qua re corrigendus Meyer in hist. bot. II, 291.

Albutium est asfodillus. Cassius Felix . . . et est potius latinum.

Amiötica virtus grece lacesitoria irritatoria. Cassius Felix de oleo aurino (l. ciprino cf. supra ad v. ἀμύκη). **Amoliptum** seu amolentum dicitur quod est sine inquisitione ut cerotum aliquod quando digitos non inquinat. Cassius Felix in operatione unguenti palme. litargirum inquit coque donec amolentum sit. exponitur ut digitos non inquinet (cf. cod. Paris. app. f. 87^a in descriptione malagmatis dea meletos ubi tundes spumam argenti . . . et amixto oleo teres et coques in trullo eris rubri lento igne donec amolentum fiat i. tactum non coinquinet. et ib. f. 86^a de meline Vespasiani spumam argenti in oleo igni molliori donec amolentum efficiatur etc. cf. etiam Cael. Aur. ox. 2, 203).

Apocrusticum grece repercusivum redarguens ut . . . Cassius Felix capitulo de oleo mirtino (cf. supra s. v.). **Arsenicum** a greco arsinago, ut Cassius Felix. **Arsinagon** arsenicum, ut Cassius Felix.

Balaustia . . . Cassius Felix capitulo de dissinteria (48

tertus corrupti.). item (!) in antidotario in confectioe saponis dicit quod est flos ammoniaci (cf. Ind. lat. s. v.). **Catastalticum** medicamen grece repressorium. Cassius Felix in antidotario confectioe dicta exantoxemon (i. ξανθὸν ἰσχυρόν). stalticum enim stipticum est.

Crocomagna . . . et sunt eius diversae compositiones, quarum unam Cassius in suo antidotario scribit.

Diacoralium trociscus ad emopticos. Cassius Felix in antidotario (cf. supra sub dia).

Diadiptamum (i. δια δία δία μρον) a diptamo emplastrum est magnum. Cassius Felix in antidotario suo.

Diaiteon ab itea que est grece salix in antidotario universalis et Cassii Felicis (Cass. c. 19 etc.) et Oribasii. cf. Sim. s. Ytea grecesalix. indediayton emplastrum quod cum foliis salicis fit. Cassius Felix in suo antidotario, et in universalis (v. supra s. dia).

Dialon emplastrum . . . a sale dictum . . . nam alios grece sal. Cassius Felix in antidotario (cf. Cassius c. 21 et 26 ubi citatur dialon emplastrum inferius suo loco conscriptum — cuius con-

fectio nunc non extat in Cassii „pratica“).

Diamelitos malagma a melle quod recipit. quod grece milli dicitur. Cassius Felix (cf. cod. Paris. append. f. 87^a Malagma diamelitos i. ex melle paragonice et calastice virtutis solvens universas stricturae tumores . . . sive duritias . . .).

Diaostreon de coeleis ostreodotario. Cassius Felix in antidotario (cf. supra s. dia).

Euretica (sc. εὐρωτική) virtus grece id est rarefactiva. Cassius Felix de oleo camomillino in antidotario (cf. cod. Paris. app. f. 85^b Camomilli viridis flores rotundi I. olei spani emina I. XX. conficitur in sole suspensum sicut rosaceum — sc. quod praecedat — et est liperitos febrilentibus. habet virtutem areuticam quam nos disratoriam dicimus. siquidem cutem disrando patefacit et in sudorem relaxat. cf. Gal. XI, 749).

Gerontica. Cassius Felix in antidotario in trocisco musa „gerontica velut Greci dicunt que cronica nos aut senilia“.

Gifco vel gif et gifco hermi antiquum antidotum dictum a gi quod est terra et ab hermete philosopho . . . laudatur in multis. confectio eius invenitur in antidotario universalis et apud Cassium Felicem.

Ibiscus eviscus althea idem. Cassius Felix in antidotario

capitulo de dyaquilone etc. (cf. supra s. dia).

Leuce diapipereos emplastrum ab albo pipere dicitur quod recipit. in antidotario Oribasii et Cassii Felicis et universalis.

Leuce diapsimitium emplastrum album ex cerusa. nam psimiti est cerusa apud Cassium Felicem in antidotario.

Malagma dia mellitos. Cassius Felix in antidotario (cf. supra s. dia).

Molibdi. Cassius Felix in antidotario diamolibdi id est de plumbo.

Olosidera spatula Cassius Felix, id est ferrea. nam syderon greci ferrum.

Opode medicine id est que de succis fiunt ut opium. Cassius Felix de cautella coliriorum.

Pyopion grece saniem ducens. Cassius Felix in confectioe unguenti tetrafarmaci.

Rhizentia (Rizoncia Math. S.) grece. Cassius Felix in antidotario (cf. rizonichia c. 13 de stigmatibus cit. Sim. s. chrisonichia). sunt radices dure que in ulceribus apostematum iam vacuatorum remanent etc.

Stantē (sic, i. e. στάνη) Cassius Felix in antidotario. est capitellum, scilicet aqua prima saponarii, ut exponit (cf. s. capitellum vocatur aqua saponariorum. lixivium est quo fit saapo. aqua prima gutta prima a quibusdam dicitur).

Mathews Silvaticus in libro Pandectarum medicinae (ed. non interpolatae cf. Meyer Gesch. d. Bot. IV, 173) habet haec c. 419 s. „Lapis piritis Plinius... Cassius Felix in proprio capitulo lapis piritis i. focaria a quo per allisionem calibis vel alterius rei dure ignis evolat. sed Galenus in ep. ad Glauconem“ etc. quae unde sumta sint nescio. non enim extant apud Simonem, e quo qui ipso Cassio non usus sit (id quod non recte statuit Meyer Gesch. der Botanik IV, 167) sua omnia Cassii habet Mathews, velut s. daucus, lithiasis, metafrenon, metroticum (i. metrencites), molibdi, piesmatos, regius morbus, rizoncia. illa igitur de pyrite, quae ad lebrum quendam Simonis placum pertinere videntur, testum confusio debentur, sicut quae idem Mathews habet c. 88 sub „Brafalenti — Cassius Felix cap. de petroleo. Petroleum est oleum petre. invenitur autem in locis sulfureis. fit enim cum pinguedo terre et aque actione calor ad igneus convertitur partes“ etc. non sunt Cassii, sed Platearii ex libro (Circa instans) de simplici medicina s. v. Petroleum.

Index II latinus.

a: minus a solito excludere 19.
a solito minus cibum (1, potum 33) accipiant 1. 33. —
a balneo mox lotis 45. ab aegritudinibus (= post aegr.) 17.
ab: ab stomacho *g* 42. ab (a *p*) spiene *c* 43.
abortio 9 (frequenti abortione sic *p* 82).
absconsus 21 (cf. Rönsch, Italia 295).
absinthium: sic *ep* (*g* 1), absinthium *g* (21. 42, ut semper Escalopii codd. Aug. Gall. s. X, ubi absynthium semper Cassin. s. XI).
abstinere: a vino aegrotum abstinere 67. 66. si a vino

107) 32 (agante *ep*, cf. dragantum). 82 (achanta).
accipere: accipies dragantum etc. (in medicamentorum formulis) 7 8 etc. — (medicamentum) accipit = recipit (R) 11 etc. (quod ante accusativos specierum saepe aut subintellegitur aut omittitur a librariis velut 15. 16. 44 etc.).

acetum: acoetum saepius *g* (11 bis. 34. 42 bis), ut foenum grecum, dia coepiales (35) etc. *g*.

acina (fem.) 35.

acra (ἀρα) oris spatia 36.

acredo humoris saepe (6. 16. 25. 29. 32. 34. 46. 48. 78).

acutus (opp. diturnus): in aegritudine acuta i. celeri 30. acuta (distantia ictericorum) 49.

ad: ad digestionem ciborum laborantes 41. — periculosae ad incidendum (ἐπιπέδουσι) 35. mulsam ad gargizandum dabis 37 (cf. 35 etc.) rec. (*p*) pro gargizandum — (dum *g*).

ad perfectam sanetur (i. e. ad perfectam sanationem *p* vel sanitatem ut *c. 15*) 68.

ad praesens (apprensens *p*): quod si ad praesens non fuerit rosaceum 1. cf. 17. 42 (bis). 46. 78. vomitum ad praesens provocabis 54 = vomitum in praesenti provocabis 65. cf. 67: in primis hoc est in praesenti . . . circumincides.

ad- (sec. *g*): agnosco, appono (et adpono 22), admineo (et ammineo 34. 37. ammonitio *g* 37), admisceo (et ammixtus

ter 36), adsevero (36), aspergo, astantibus (42) etc. — attestante *c* 46 (ubi adtestante rec. *p*, sicut adtractare *p* 62, adpones *p* 75, adposita *p* 64, adpetitio *p* 76, admisceo *p* 51, adscensum *ep* 77 etc.).

adarce (ἀδάρα, vel ἀδάρατος Gal., Diosc. ἀδάρατος): gen. adarces *g* 1 etc. (adaricis *c* 53).

adulcare: acredinem humoris addulcat vel obtundit 6. lenta . . . cum vino nigello addulcata (obdulcata) *p* 46. — cf. obdulcare.

adepts fem. uno loco *c. 10* adipem vitulinam *pp*, — num *c* (masc. *g* 27, 28, 42 ut *ep* semper 5. 14. 16. 17. 51. 78 etc.).

adiuvamentum (βοήθημα) 32. **adiutorium** (μεδ.) 48. 55. 66 etc.

adobrutio (arenae = ἀμμοχώρα) 76.

adustio (ἐγκαυσίς, opp. perfrictio) 1. 34. 62. 64. ex adustione solis 9. cf. *c. 10* corpora glaciali frigore adusta. **aes:** in olla aerea rubri aeris 67. **agitantes:** ad dentes agitantibus (= mobiles, σειόμενοι) 32 (saepius). agitatio dentium *ib*.

albor ovi 42 (cf. Cael.).

albugines ovorum 31 (ut saepe ovi album et tenue vel albumen, et *c. 42* albore ovi tenui). cf. Rönsch, Italia 67.

alica: succo ptisanae aut alicae 21. cf. Cael. chr. 5, 10 etc.

aliquanti (= aliquot): ab aliquantis latine aurugo vocatur 49. aliquanti inferiorem ven-

triculum dicunt 51 et sic saepe (54. 64. 65. 66. 73). — aliquid quantis diebus 21. 32. 55. 68. — cum aliquanto dolore 75.

alium: sic et c 51 (*ubi* allium et ante corr. album *p*), *gen.* alei (*ut Ed. D.*, et *mox* allei) *cp* 51. *p*ur. alia conquassata c (*ubi* aleum vel corr. alleum conquassatum *p*) *ib.*, quae ante alii capita. — alii spicas purgatas *ib.*

aloen epatiten (*ter* *gc*, nisi quod semel — cen c) 42. *ā.* ηπατινή = ηπατις *Alex.* etc. (ηπατιζουσα *Diosc. p.* 365, iocineris modo coacta *Plin.* 27, 16). — aloen sic accus. fere semper scribitur.

alterna mutatione 29. 37. 42.

amygdala (—lus): amygdalas amaras *g*(*cp*) 9 (*cp* 44. 45). amygdali amari *g* (amigdale amare c) 40 (*cp* 66).

amylum: amilum semper *g* (29. 39) *cp*.

ana (an, *nunc* à = *gr.* ἀνά *Gal.* etc.) pro *numerali* distributivo codicis *g*(c) semper ex recentiorum more *medicamentorum scripturis* ut ait *Alex. lat.* 1, 88 („scribam tibi ipsa grapharia“ i. *receptas* 1, 49 *ubi gr.* ἐπιέσεις, al. γοαφάς. *cf.* 126) *infert p* (*velut* an 5 II *p* = omnium specierum uncias binas c 48 etc.).

anagargarisma *passim* (*cf.* gargarizare).

anhelitus: qui ab splene anhelitum patiuntur *cp* 43.

anhelosi vel suspiriosi 41.

animal: cani, pecori, animali, homini, ad omnia ita facies et dabis 67.

anisum *gcp* 42. 44 etc. (*sed* anesum *g* c 42).

annua tempora 66.

ante: ante diem vel biduum 36. ante duas horas lavacri 49. ante unam vel duas horas accessionis 55. — post III vel V detractionis dies 71. 73. post detractionem sanguinis factam post unum vel duos dies 71. etc.

apiata (sc. aqua) calida, frigida 34. 42. 43. 59 (appiata c 43 *bis*, ut et appii semel *g* 42, c 43).

apoplegmatismus, apoplegmatizare saepe.

apprehensio sensus (κατάληψις εἰσθητικῆς) 77.

aquatus: vinum aquatum 57, aquatissimum 1. 21. 60. collyrium aquatius infusum 29. posca aquata 52.

arana verrina (= κερχίρας, *morbos melicarus*) 25. araneae (= γῆς ἔντερα, *cf.* *Isid.* 12, 3, 4) 28.

arenosa qualitas 45. 46.

argentalis (creta) *cp* 17 pro argentaria (*ital.* argentale).

arrugia (i. *cuniculus*, *stollen* *Plin.* 33, 70. 77. *cf.* *Isid.* 12, 3, 4); gesentera id est vermuculos de arrugia 28. 30.

arteriae: ex arteriis venis (*gc*, venis *om. p*, *opp.* ex minutis venis) 39.

arteriacae confectio *describitur* 33.

arteriosus: in ipsis arteriosis locis 71.

artificium manus (= χειροποιήσις) 18. 20.

ascalonium (vinum) 42 (*Alex. lat.* 1, 102 = οἶνος ἀσκαλων-

νίπης gr. 2, 6 *p.* 151 *Bas. cf. p.* 398. 524 etc.).

asfodillus: asfodillus (*ital.* asfodillo) *cp* 44 (asfodillos *Apul. Vratisk.*, asfodilus *Orib. lat. Aa.*, —dillus *Ab.*)

assatus: punicis assati 1. cerussae tritae et . . . assatae et . . . lotae 29. ges asteros tritae assatae et lotae *ib.* specularis assati 39. 73 (assi 32). — cerebrum assum (*g*, *ubi* assatum *cp*) 1. cer. assatum 46. scamoniae assatae 76 etc. — subassatum, leviter subassata 48.

asselatio ventris 48. 50. qui frequenti detectione assellationis surgendo fatigantur 48 *extr.* — cum nimie assellatione desideraverit 51.

astella: taedae pinguis astellae (= taedas pingues c) minutatim incisas *p* 32. *cf.* *Pseudoplin. med.* 1, 13 taedae pingues in astulas conciduntur.

attestante renium dolore (*ut apud Cael.*, *Escolap.*) 46.

aturbis: herbam putidam quam punice aturbis (*sic gc*) dicunt 20.

auditoria caverna (*cf.* *Cael.*) 28.

auliscus obticus 28. 46. — fisarius (?): per auliscum fisarium sive aeneum sive osseum vesicae porcinae aptatum 19 = *Gal.* (*ad Gl.*) XI, 125 κύστιν προσηκει λεβόντα χοιρείαν προστιθέναι τὸν εὐδύνητρον ἀνίσκον (ἢ ἐκ χαλκοῦ περιποιημένον ἢ ἐκ κέφαρος).

avellana (*sic g* 34 etc.): venenum ad se ducit 68.

baca: bacca *interdam etiam g*

(2 *bis.* 13), ut bacarum etiam *cp* 42, c 49, c 76 etc.

balnare: si quis pondus grave balnauerit 66.

balanis iniectus (ventrem depone) 71.

balaustii id est floris (mali granati *om.*) *cp* 48 (*quorum cod.* corruptam lectionem sequitur etiam *Simon* s. balanustia).

balneas g (balneum, ut *alibi*, c) 33.

basis (?): cum augmento dierum creverint (carbunculi) quemadmodum intra formam suam basis (*sic gcp*) 22. — basi (basi *p*, basin c) pro embasi 66.

belua: fel beluae (i. *νάλιης* . . . πρὸς ὀφθαλμοῦν *Gal.* XIV, 241. *cf.* XII, 739. *Orib.* V, 714) 29 = *Th. Prisc.* 1, 10. — *cf.* *Cael.* ox. 3, 13 beluae pelle (i. hyaenae).

betonica *cp* 43. betonice spane c 45 (*ubi* spane *om. p*). *cf. Plin.* 25, 84 Vettes in Hispania (invenerunt eam quae vettonica dicitur in Gallia).

bicapitus (δικέφαλος) 35.

blando (i. leni *add. p*) clystere *gc* 34. *cf.* 66. blande embrocabis 42 etc. saepe.

breviloquium: (βρεχυλογία) *prf. cf. c.* 1, *ubi citatur* ypo crates . . . in aforismis, *supra scripsit g* in breviloquio. *cf. Rönsch, It.* 216—22 (longiloquium *Iren. etc.*).

brevis: aetatibus brevissimis eveniens 32. infantibus brevissimis 36 (et novellae aetatis) 71.

bubulum (*lac*) (*ubi*) bubulinum *p*) 6. bubulinis (carnibus) *c* 71.
buccam perforaret (caneri dentis genus) 32.
bulbus: si vero cum consensu radicum oculorum bulborum ipsorum fuerit dolor 1.
bullire: si aeger nimio februm aestu bullire coeperit 61.
butyri g^o (*ubi*) butiri *g* *cf. ind.* ad *Antihimum* s. v., butiri *cp*) 40. butirum recentem *cp* 46.
calabrica (*sic cp*): post defricationem adhibitam lana munda operire (cutem) et molli ac tenui calabrica ligare 53. *cf. Plin. med. (Rom.) p. 66^a ed. Bas.* haec pariter coques et . . . linteo grosso induces et locis dolentibus seu contractis impones et calabricis ligabis bis in die per triduum. *ib. p. 67^a fricabisque vehementer bis in die et lanis involves et calabricabis.*
calcare: lemniscis et tiltario (*vel tiltto*) locum calcabis 18. lemniscum . . . calcabis (in fistulae cavernam) 20. cantabrum non nimis calcatus 35. palmulis calcatis (calcaticis *gcp*) (*v. s. παρτολ*) 33.
calcfactoria (sanatis) 52.
callositas: (*en fistulis quae sunt ulcera pendiginosa et intrinsecus callosa*) 20. corporis callositas (*in elefantiasis*) 73. ad duritiam (matricis) vel callositates 78. — adipis callosi qualitatem 27.
cancerosa ulceratio 32 (*vid. καρκινώδης*).
caniculari tempore 46. 61. 68

pletos 42, *ubi* cataplasmatio- nis *c* ut *supra ibidem p^o*.
catarrus: *abl.* catarro 37.
catarrus: catti (*g*), gati *c*, gatti *p^o*, *ital.* gatto, gatta) ster- coris 5.
cauliculus (= brassica): *sic cp* (43. 52. 72. *item in ras. g^o 1*) *ubi* coliculus *g* (1. 24. 33). coliculi = καύψαλ *Ed.* *Diocl. cf. Cael.* (coliculus agrestis *chr.* 3, 143. 5, 10 *etc.*), *Plin. med.*
causa (*ἡ ἐγγαγαμένη τὸ πάθος αἰτία* = *morbis*): omnium causarum dogmata *prf.* — ad causas suprascriptas 42. facit ad universas melancolicas causas 73. — fel rubeum ex quo causa movetur 57.
causatio (= vexatio) nervosita- tis 1. ulcerationis *c.* 21. in splene *vel* splenis 43. in epate 44. in vertebro 53. dysuriae 46. intestinorum 48. pedum nervorum 52. stomachi mor- sus 72. podagrici in crure solum causationem habent 52. est paralis causatio nervorum 54. ex quo praefoca- tionis causatio efficitur 65. est autem . . . pleuritis cau- satio in una parte pulmonis 66. peripleumonia vero est causatio in toto pulmone 66. est namque (lyssa) causatio in stomacho . . . ex veneno canis concepta 67.
cauter: cauter vulnus inures 67. cauteris acuti calidi 22. *cf.* (cauteris igniti *etc.*) *Cael.* (*unde cauteriare Quich.*).
cavernare: ut etiam ipsi dentes cavernentur 32. *cf. Cael.*

cavernulae 20. 48.
cedria 51. *corr. cp* 43 (*unde cedrinon med. ib.*).
centauria: *sic g* 1 (*ut c* 1. 21. 44. 53), *sed* centaurea *g* 21. 29 (*ut c* 28. 29 *et semper p*). *cf.* centaureum (*plur.* tristia centaurea *Lauret.* 4, 125 = grave olenia centaurea *Verg. Georg.* 4, 270. *Plin. etc.*) = κενταύριον *Gargyl.* 18, *rec.* centaurea (—rea) *ind.* *Plin. med.* *Isid.* 17, 9, 33.
cerda (?): radices cerdae (certe *c*, *cde p*, *cde p^o*) quae la- tioris folia ostendit ruta sil- vestrus 68.
ceromaticae fricationes 55.
cerotarium rasum 48. 74.
cervicali (supposito clunibus) 48. 51. 82.
cervisa nova 72 (*app. c*).
cesisboum (χέσις βοῶν? *cf. Matth. Sile.* s. cesim *et s.* chesim i. planta similis ferule, semem habens album simile lenticule. — *id.* s. chesice i. orobus): quod *c.* (cessis boum *c*, cesis boviū *p* *et antea genit.* cesis boī *c*, cesis boinu *p*) habet folia similia feniculo 67.
ch in *graecis codicis g plerum- que solo c scribitur* (*ut t pro th, p pro ph, r pro rh* — *cf.* catecuminis in *acrost.* *Com- modiani instr.* 2, 5), *sed* chro- nias 1. 33, amichas 5 (*sed* amicas 18. 24), chimona 10, lichenas *et* lichenicos 11, chirurgia 18. 26. 35, chira- das 26 (chymilon 40), characteres 13, rizonichia 13, chemosis 29, schemon 38, 15*

xerobeches 34 (sed igrobeca 33), stomachum, —chica 41. 42 (et male antrachion 22, ut rec. achanta, cachoetes). — x (e gr. χ?) pro ch: euximon 29 (sed cacocymis 26). — g pro ch: dragma semper, diastrignu g 24. cf. cygnos 29. **chalcanthum** (= atramentum sutorium *Plin. Cels.*): gen. calcanti (i. vitriolum *supra p^o*) gcp 11. (i. vitriola *supra g*) 13. 20. **chalcites** (χαλκίτης): semper *accus.* calciten gcp 11. 18. 29 *bis* (ubi calcideos altero loco c). neque *ibi tantum ubi pro genitivo positus libraris dabetur*: calciten crudum et tritum appones sic *masc. gcp* 18. sed dia calciteos 39. 46 (*χαλκίτης: χαλκίτης vel χαλκίτιδος Diosc. Gal.*, calciteos *lat. Oribas. et Alex.*, chalcitidis *Plin.* 34, 119 etc.). **chamaeleon**: gen. cameleontae *codd.* cameleontae (cameleonte c) nigrae radices id est sefra nigra (*sic g*, sefa nigra c, sefre nigre p) 9, *ubi supra scripsit g^o* id est hedera nigra idem est et cameleaque scissa (*sic*). — cameleonte (—otes p) nigre radicē (—ces p) I (II p, pro i. = id est) se fra (sefra, p^o) c 76. cf. *Diosc.* 3, 8—9. *Apul. herb.* 26 (contra *hydropicos Cael. p.* 475. *Aetius* 10, 22). *Sim. Jan. s.* Sefra in libro antiquo de simplici medicina exponitur quod est cameleonta. **chrysaticum** (*Ed. Diocl.*):

collectio erumpit vel rumpit 21 (*etem ruptio vel eruptio collectionis* 21). electuarium quod valeat collectionem rumpere 21. — interna collectio (erumpit) 40. **colligatio** nervorum 54, gutturis 39. **collutio** (διάκλυσμα) faciens ad dentium dolores 32. in collutione oris datum *ib.* collutioni oris adhibitus 61. — lac, vinum . . . coluendum dabis 36. mulsam . . . coluendam dabis 54. **colocynthida** (= colocynthis, *κολοκύνθης nom. sg., gen. colocynthidae g* 1 (*bis*) etc. 49. 71. *ut ypoquistidae g* 35 (*bis*) etc. 48 (*sed ypoquistidis gcp* 33. 39), lepidā g 20, melotidā *ablat. g* 20. (30). cf. quinotetarum g 18. pomfoliga 29. emorroidae g 36. mininga 71. ebdomadis 71. 76. ragadae 74. parotidae c 17 (lampada *Commad. apol.* 12. cf. *ed. E. Ladewig prof. p. VII. Rönsch, It. p. 258*). epithimā (—mate cp) g 34. 42. simpasmā g 1. cataplasmā (—mate cp) g 18. 42. 61 (*sed — mate etiam g* 2. 21). apostema grandis, levata (*n. fem.*) g 21 (*bis*). reumam (23 *tit.*) 29. **comestio**: ex multa ciborum comestione 61. **comparatio** (?): lac . . . cum melle potui dabis pro comeparatione pruritus 6. **compatiuntur** (articuli) 52 etc. **competens, competenter saepeissime** (cum competenti dolore et rubore competenti 17, cum aqua competenti 1 etc. competentem sanguinem detrahes 29. 37 = sufficientem 29. 37. 41). **concadere**: ultimo etiam pulsus concadit 51. **condigestorium med.** (= συμπεριζών) 42. **conditum** (*sc. vinum*): conditi tepefacti potionem unam 33. **confixio** dentium 77 (= *συμfixeisis ὀδόντων Sor. 249 D.*). **confortatorium med.** 42. 43. — ad stomachum confortandum 42. stomachum confortando recreare 47 etc. **connaturatio** (*συμφυσιώσις*) 26. **consectio** (*ubi codd. correctio gc*, correptio p) 18. **consolvere** (*ut solvere, resolvere*): in uno consolves 17. 28. 29. 38. **constrictivus** 50. constrictio (*opp. relaxatio*) 34 etc. *passim*. **constrictorius** 33. **contrarietas**: contrarietate supradictarum intelleguntur 17. — ex contrario 55. e contrario 29. **corali** (c, coralli p) 32, limatura corali *ib.* **corpus**: incies . . . medicaminis 3 II, cum olei corpore (—ris p, *om. c*) 3 III et s. 51 (*cf. corporum usus aciorum Cael. chr.* 1, 59. 39. corporosa cataplasmas inductura *ox.* 3, 148 etc.). corpulenta (= solida) ciborum qualitas 33. **cortex masc. g** (29 etc.), *fem. rec.* (c 7, cp 15). **corticosus**: ulcera corticosa 2. corticosas squamulas 15. **cortizones** (certidiones *codd.*

pro corticionibus, corticionibus) = *gr. ἐπελακίδες* (*insp. cortices = crustae*) 20.
cottidie g 20. 21 etc. (cotidie *ep*, *item* cotidianus *ep* 59, cotidianarius — *ut* quartanarius — 58).
coomentur (g, coadunantur p) 29.

crassescere 8. (et transit.) 48.
crassificare 46.
cribellare 6. — ipsum pollicem tenui cribello (*sic c, cribellata g*) traicies 40.
crocati confectio 35 (*κροκωτόν, ut* afratum *Anthemi* = *ἀφρωτόν, ἀφρωδες. cf. trociscus crocodisæ Alex. lat. 2, 97*).

croci (cc) et cere (ce) confunduntur in codd. (ep).

eubaturis (66) id est euntibus dormitum (33. 48) 33.
eucumis agrestis amarus (*σίκνος ἀγρός Diosc.*), *ex quo elaterium 8.*

eucurbita medicinalis 21 (scapulae et labia *eucurbitae ib.* 21). eucurbitam supervertere 21, conglutinare (occipitio, toraci etc. 1. 30. 33. 37. per eucurbitae raptum sanguinem detrahare 34. 41. eucurbitam conglutinare 30. 33. 37. 47 etc.
cum panno fricabis (= *ὀθονίω*) 5 (cum lana munda operis *p, non c* 59). *cf.* colligere suco, melle, aqua (*medicamenti species*), *ubi* cum suco, cum melle, cum aqua *semper fere p, rarius c, (cf. 39. 41. 44. 45. 46. 48. 51. 71. 72 etc.) et semibla.*

cuminum (*κόμινον*): *sic g* (cuminum *ep, ital.* comino et

cimino) 9. 11. 42. (49. 55).
cūno (= cum vino) *p* (*ubi* cumino *p^c* = cimino *c*) 73.
cūno (cummino) *p* = cimino *c* 75. — cumini (*vel* cuminum, cuminum) *g* (= *cu — co — cumini c, cumini p*) *pro* cummi (= *κόμμεως*) *saepeissime c* 29. *cumini alexandrii agrii (argui codd.) sicci 49 (κόμινον ἀγρόν Diosc., silvestre Plin. 20, 160).* — cumini *torrefacti 42.*

cummi (*κόμμη*): *gen.* cummi candidi (*Plin.* 13, 67 cummis candida *fem.*) 29. *hac corrupte bis* cuminum *g, ubi* cumini *p, κόμμεως Gal. XII, 763 sqq. Aet. 7, 102. mox* cuminū *g* (= *cūmi c, cumini p*), cumini albi *gp* (*ubi* comini *c*), cumini *gp* (cumī *c*), cuminum *g* (cumini *c, cumini p*), cumini *et iterum* cuminum *gp* (*ubi* cumini *c*), *deinde et* cumi *g* (cumini *ep*). — *cf. 39 ubi* cuminum *ter g* (cuminum, — *ni ep, semel* cominum *c*). *Sim. Jan. s.* Comeos inuenio in pluribus libris antiquis ut Pauli et Cassii et aliis pro gummi arabico (*cf. id. s. Cumi. cf. ind. ad Gargil. s. gummi (gummium Plin. Aug. 12, 32. dat. cummi 12, 35. gumminosum 12, 36. abl. cummi 12, 121. cummim 13, 66. ex gummi (corrupte) vero cummi 13, 67. nom. cummis utilissima ib. cummique 13, 82).*

cumprime c (= primo *p*) 57.
cupressus: sic g (cupressus *c, cipressus p*) 2. *cupressi bis etiam p* 76 (*ubi* cipressi, ca-

prissi *c*). — cupressi viridis sperulas (sferulas *p*) 76 = *εραρεία Diosc. 1, 102.*

cyclica curatio (cycli curatio) 1. — de cyclo superius 8. ciclico modo 76 etc. *saepius (cf. Cacl).*

cydonia: cataplasmate ex palmis et malis cydoniis (*sic g, cidoniis c, citoniis p*) 42. *item* cidonia *c, citonia p* 48 (*bis*), cidonia *ep* 46 etc.

cyma [*quasi κόμη sec. Gal. VI, 642 (cf. Diosc. 2, 146) id est ἀκαλός νευλός imprimis κερμής i. brassicae, ipsorum caulium delicatiorum teniorumque cauliculus* Plin. 19, 137 = *lat. cyma fem., plur. cymae: cymae optimae = ὀσμίνου Ed. Diocl. cf. Athen. II, 62 f, — mox etiam olerum omnium plantarumque simile ἐκβάσσημα; quod cum coma quae est κόμη velut arborum — quae semper retinent comas* Plin. 16, 84. *cf. 12, 112. 13, 30 etc. — confundunt librarii latini* (tiblymali comae, iunci, cepae Plin. 26, 62. 63. 66. 133. 19, 102. 34, 133) *et ipse Plin. de androsacmi comis 27, 26. 37. cf. Diosc. 3, 163]: coma codd. (ital. le cime. cf. Isid. cyma dicitur quasi coma. est enim summitas olerum vel arborum in qua vigenis virtus naturalis est 17, 10, 4. cymas vocatas quasi comas 17, 6, 20). isopi comam 40. absentii comam 42. 44. 76. 80 (= absentii viridis turiones minores 76). timi coma 63 (*gr. θυμόν κορύμβων Gal.*). rubi virides turiones (< id est*

cimae *g^c*) 2. *cf.* apiorum comae Gargil. 2. absinthii comarum Alex. lat. 2, 65 f. 98^a (= *gr. p. 394 Bas. ep. κόμης! ut Gal. XIII, 135. 117, κερταρέιον κόμης Gal. XIII, 540). Plin. med. (Rom.) cymas olivae 22^d, mori cymas 28^b, cymas de sambuco 37^a, rubi cymulas 48^c *vel* cymas de rubo 48^b. 47^a. 48^a. b. 49^b. 71^c etc.*

cyperus (*κύπερος, κύπερος*) *vel* ciperus *gc, quiperus p* (*quiperi ep* 42) 1. 35. 42 etc.
daerydium: *rec. daerydium gpc (unde ital. diagrudio etc.). dactyli* (= palmulae): dactylos nicolaos 42. 61 (dactylos nicolaos Ed. Diocl. — dactylos *p* 41 *ut saepe codd. rec., cf. diptamus 77. 80).* palmularum nicolaorum (*cf. Plin. 13, 45*) carnes 48. palmulas exossabis *ib.* (*cf.* carnes tun-sas palmarum 42). *gouvinov vnicolov Alex. p. 462 etc.* —

nucis palmulae 1 (*cf. Cucl. ox. 2, 200* palmulae nucleales quas caryotas vocant). — *cf. etiam lex. gr. s. παρρησί.*
dadinus: olei dadini 79.
dare: dabis bibere (*δίδου πίνειν*) 51. 67 etc.
de (pro gen. et pro ex): nucleum de persicis 1. cortices de malo granato 2. membrana de canna 14. ossa de locusta marina 48. radices de cesisboum 67. capillos de capra 70. — oleum de lucerna 5. glebula multa de pariete 64. pullum de primario fetu 71. sucum de lana 20. tria grana de medio citri tolles 81. physicum de

Vindiciani 31. 42. 69. masuca confecti de vitibus 42. catabasma de polline hordei 68. collyrium de . . . = *dic* . . . (de ervo *etc.*) *vid. lex. gr. s.*

dic, herbam de stagnis col-liges 24. 52. vermiculos de arrugia 28. quactile de lana 42. de piscibus torpedines, de pomis uvae 46. carbones de gufone vitis facies 33. de simplici quartana duplicem fecerunt 55. — de altitudine (*ἐκ βέθους*) levatum ad superficiem 21. — caecexia de humore venenoso facta 46. — cavernulas de porcina seta inspicies 20. fovere de oleo 42. de embrocis laneis ce-riter rapi 42. de embroca lanea aegrotum perungues 61. frequenter de (cum *p*) penna tanges 61.

declinationis tempore *saepe*.
decoquere usque ad tertiam partem (= *ἀποστρέφειν*).
decoriatae amygdalae 9. amygdali decoriati (discoriati *p*) 66. — dis(des — *gc*, de — *p*) — coriatorium *med.* 13.
deducere (*ἐπιπέσειν*): clystere deducendus erit (venter) 1 *etc.*
defluxio capillorum 4. defluxio corporis (et virium consumptio) 40.
defricationes ceromaticae 55.
delavare 19.
dens fem. (*ut Galli* la dent) *bis p*, semel *c* 32.
dentifricium (*ὀδοντότριμμα*) 32.
depositio ventris (*i. e. sterco-rum exclusio*) 51. 61. ventrem deponere = deducere 72. ca-tharticum quod flavum fel

deponat 24. — vires laboran-tis depositas erigere 42. *cf.* 40. 47. 64 (inflammatio eri-gitur 61 *etc.*).
depurgare (*vel purgare*) ven-trem 6. aegrotantes 21. — humorem (= excludere) 32 (a capite 8). 9. 55. 57. 76 (depurgat aquosum humo-rem = excludit vel inant *ib.* *cf.* aquoso humore exinanti 50). putredinem 32. san-guinem 30. serum 46. ulcera 21. 22. 37. 40. apostema 44. — purgamenta aurium (= *sordes*) 28. — purgatorium *saepe*.
desanguinare 46.
descamatus *gc* 34 (*p* 45, *item cp* 45, *c* 46 — desquamatus *p* 45, *c* 46). *cf.* squamilla (squamula, scamula).
desertio capillorum 5.
desiccatoria (*medicamenta*) 31. 43. 76. — sacculo desiccatorio 76.
desudare: si tarde desudave-rint 61.
determinatio februm (*s. dis-cussio*) 60.
diachylon (diachylon) *et sim.* *uno verbo scripta*: cerotario ex diachilon confecto 53 *etc.*
dibafos purpureos diligenter consutos 42.
diastema: post diastema tem-poris modicissimi 72.
dies (*sing. semper fem.*: alia die, prima, secunda die, die critica 8. 20. 48. 53. 54. 55. 56. 61 *etc.*, *sed* post unum vel duos dies 29. 71 *sicut plur.*): sines die et nocte (*g*, diem et noctem *cp*) 20. hoc facies diebus tribus (20) *etc.* diurnis diebus, die (diem *p*)

inter diem 33. 56. 57. 58. 71. pridie (*ut* prima die 54) *opp.* alia die 53. in una die XII 48. per diem 61.
digestibilis 55.
digestio (*πέψις*) morbi 55.
digiti: circa medium digitum minorem (*i. e.* anularem *Gal.* XI, 296) 43. — maioris digiti (*pedum*) 52 (= *Caet. chr.* 5, 31). — digitorum capita 40.
diligentia: ob diligentiam vero curationis conters . . . 4. *cf.* 32. 42. 56. 65. 76. 82.
dimissio (= remissio, *ut Caet.*) 18. dimissionis tempore (*opp.* accessionis) 71 *etc.*
dimissorius (*ἀνεξικός*) dies 57.
dimittere (= sinere 21 *etc.*): solio descendere dimittes 1. dimittes ut operetur 1. di-mittes ut infrigidet 34. illines vultum et dimittes tota nocte 7 (= sines medicamentum manere tota nocte 31. 76). humorem decurrere dimittes 31. per totam noctem siccari dimittes 73 (*cf. Oribas*. di-mittis stare dies tres VI, 545 *etc.*). — humorem dimittere (= *rec.* deponere *p*, *Petr.*) 29. 34. 35.
diruptiones 29. secundum diruptionem (diruptionem *c*) venarum *gp* 39.
discurrere: dolor (doloris punctio, torpor *etc.*) per mem-bra discurrit 18. 50. 52.
discussio sanguinis 30.
distantiae (= differentiae 37 *διεφοραί*): quatuor distantias cum suis vocabulis habere uva ostenditur 35. tetanica passio tres distantias habere manifestatur 38. sunt icteri-

corum distantiae duae 49 *et sim.* 52. 54. 65. 71. 76.
diurnis diebus (= cottidie aliquantis diebus *ut* 21, per triduum facies cottidie 68) *g* 38. 42. *c* 67. 71 (*male* diu-rnis diebus *gp* 24, *ut p* 38. 67. 71 *et cp* 42. 48. 55. 59. 60 *cf.* inter horas diuturnas et nocturnas *p* 55). — diurnis diebus per dies nūo XI. 67. *cf. Caet. passim (apud quem et cotidianis diebus ox.* 2, 62 *et. Rónsch It.* 343).
diuturna passio (*opp.* acuta) 49.
divisura (*Caet.*) 18.
diversa podicis vitia (= *varia*) 74.
dogma: omnium causarum dogmata latino sermone con-scriberem *praef.*
doliolum vitreum 76.
dorsalis medulla 38.
drachma (= drg *vel dr brev.*): dragma *semper codd.* (*etiam g*, nisi quod dracmas 11 *ut* cygnos 29, emigranon 1. 29 *etc.*). troiscos dragmales *cp* 71 (*bis*). *cf.* troiscos dragmeos *Alex.* 2, 145. 154 *etc.*
dracontea (herba): *sic gc* (*Orib.* *etc.*), dragontea *p* (= *δρακοντρία Diosc.*) 9 *etc.*
dragantum (*τραγανθία*): *sic etiam g semper* (29 *ter et* 33), *ut cp* 7. 29. 33. 46. 48. 66 *etc.* (*nisi quod* tracenti *c* 29 *uno loco et* 43. 46. 66). *cf.* tracentum *Escolap.* (*San-gall.*, ubi tracentum *Cassin.*), dragantum *Alex.*, traga-ganta (*sub T*) *Orib.* VI, 513.
dropax *describitur* 1.
dulcor (*γλυκύς*) 29. *cf.* dul-

coratum acetum *Med. Plen.* (Rom.) 1, 2 etc.

durities *gcp* 18 (*ter*) et *nom.* *plur.* 27 (duritias 26. duritiam *ter* 43, ubi bis duritiem *p*^s).
dysenteria: dissinteria *cp* 48 (cf. dissuria).

e = *lat.* ae (ē) *plerumque* et *g.* = *gr.* αι: estescos, dieresim, polimos, ematos, pthoes (φθόαις), cacexies (καρξίαις) 75, ce (*nat*) 71 etc. (*contra lat.* ae = *gr.* ε in caephalea 41, caephalopodas 40, dia coepales 35, caelidonon 37).
educatio (*g*, eductio *cp*): tussicula cum sanguinis supernae educationis reiactione 39. troiscus ad sanguinis supernae educationis reiactionem *id.*
eiectoria (= diaforetica) sanatio 52.

elaterium (elacterium *p*) *descr.* 8 (cf. *Plin.* 20, 3).

electuarium *g* 21. 34. 40. 41 (*item* c 21. 40 *sed* elactuarium c 41. 34 et elac̄ 66, elact̄ *p* 34. 40. 41. 66 *sed* elictarium *p* 21), electarium *Orib.* etc.
elixatus 22. 39. 61 etc.

ellebori (*gen.*) *semper* et *g* (*cp*).
embroca: embrocas laneas 42. *abl.* embroca 61 *vel* embroce *cp* 46. 61. 71.

embrocare 1 etc. *saepe*.
embrocismus 42 etc. *passim*.
emmotos clora 19. 22 (ἐμμοτον κλωρον sc. φάρμακον *Gal.*); *confunditur* moton (μοτον) in quo ἐμμοτον (medicamentum melli admixtum e moto tilto apponere 19. 22 ubi emmoto *codl.*) cf. *Gal. XIII, 520* (τοῦτο τὸ

φάρμακον . . . ἀνεμείνον δι' ἐλάτων καὶ ἐμμοτον ἐπιειδέμενον) etc. cf. *Orib.* VI, 158 mutariis id est carpias de foris inponi oportet (= *gr.* V, 363 τοῖς μοτοῖς). *id.* 173 cum mutariis (*Aa* = inmotis *Ab* = τοῖς ἐμμοτοῖς V, 378). mutaria (*vel* motaria) munda VI, 385 etc. *Cael. chr.* 3, 134 motarium aqua infusum.

encolpismos 78.

encolpizare 78.

eneter — *vid. lec. gr.*

epar, epatis, epate *saepe* (iecoris 71).

epatica passio 44.

equidem: quod equidem (*g*, quidem *cp*) 37.

eremizato folle 51.

erogare (humores per ventrem) 1.

ervum: herbum, herbi *gcp* (*unde* et herbe *g* 21) 21. 36. 40 (*bis*). 41. 43. 48. 49. 76 (*bis*). erbi *semel* *g* 40 (*tertio loco*). diorobu i. de erbo c 40 (*brevius* her̄ c 21. 40. 48 etc.). cf. *Ed. Diocl.* hervi, herbiliae.

eschara (= *lat.* crusta 67. 68 *ex quibus locis sic semper vidēs* escharam, at non cum *codicibus* scaram *legendam* esse apud *Cassium*): scara *g* (22, et scara, cum scara 32. 36) cum *cp* (schara *p*^c 22. 67, ascaras *p* 32, ut *Escolepin cod.* *Cassin.* cum ascaras = cum scaras *Aug., Gall.*).

etiam et (1. 2. 6. 7 etc.) *sae-pissime*. ut nec non etiam 6, ita et nec non etiam et 18. 29. 71. etiam simul et 23.

non solum — verum etiam et 41. 48.

ex pro solo abl. = cum *vel* in *saepe* (*ut Plin. etc.*)
vel = per (*instrum.*): ex aceto infusus 1 (lana ex posca infusa 30). ex aceto coctam 15. ex saponē fricabis 2. ex decoctione lavabis 6 (detergere 10). infrigidanda facies ex aqua 30. pulverem ex ovi albore conspersum 16. ex ipsa favilla cum aceto cataplas-mabis 67 (ex palmulis . . . cataplas-mabis 33, cataplas-mabis pane ex posca i. pane posca infuso 1). ex aceto oblinies 1. uteris ex aceto 28. ex oleo ro. stillabis 28. ex aceto et oleo embrocabis 65 (ex lanis succidis embrocabis 33). mollibus lanis ex oleo calido membra involves 54 (lanarum mundarum ex oleo camaemelino involutio-nem 65). penicillis calidis ex vino vaporabis 29 (i. e. penicillis ex vino calido expressis, ut 29. 30. 34. 37 etc.). — ex siringotomo fistulam nudare 20. ex melotide ferrearadendo purgare 20. per os depurgari ex melotide 30. — (*pro gen.*) dabis ex ipso succo calicem unum 34 (21. 40 etc.).

exaltatio (loci patientis) 21.
excludere (sudorem) 56, (humorem) 76, (urinam) 46 etc. exclusio longaonis 48.

exinaniti (per urinam aquoso humore) 76. inaniet per vesicam aquosum humorem *ib.*
exire: ne molle exeat (em-plastrum) = *evadat* 53.
exinde (*gall. en*) *pro gen. ma-*

teriae cf. *sub* ex, *semper*: exinde dabis (coclearium I et *sim.*) 21. 34. 36. 39 (*bis*). 40 (*bis*). 42. 45 (*bis*). 67. 80. exinde datur 41. exinde tro-ciscos finges 83. exinde va-porabis 42. facies 41. 66. vultum lavabis 73. — exinde = deinde *semel* 61.

exossabis (palmulas) 48.

explicare (urinam = egerere, emittere, excludere) 46.

exprimere (ex *vel* *add. vel om.*): spongia frigida posca expressa 24. 29. spongus ex aqua calida expressis 21. 28. penicillis calida aqua ex-pressis 34. 37 (posca 30). penic. ex cal. aqua expresso 29 (cf. 47. 71 etc.).

extantia: cum se extantia ostenderit 18. cf. 7. 17. extantia et dolor (splenis) 43. ext. viscerum 44. subalbida et laxa extantia (οἰδημα) 75. tumoris extantiam 75. toracis extantia (διόγκωσις *Sor.*) 77. **excucare** (*Cael.*): paulatim **esucando** (*g*) transvorent 34. **esucatio** (arteriacam . . . paulatim sub ipsa esucatione transvorent) 33.

esudatio (esudatio *g*) venarum 39.

exsurrectio (exurrectio c) 72.
facilis: et sunt . . . curatione (—nes *p*) faciles *gc* 26. et sunt curationis difficilis *gc* (curatione difficiles *p*) *ib.*

faenum graecum (faenum *Ed. Diocl.*): feni *greci* *g* 21, feni *greci* *g* 29 *bis*, *sed plerumque* foenum (ut acoetum *g. cf.*) *grecum*, foeni *greci* *g* 34. 37. 40. 42 *ter. semel* feugrecum

g 29 et foeni[ū] grecum *g* 34, sicut fenugrecum et fenu(fēn *p*) greci *cp* *semper* (N. cc. et 43 bis. 44 bis. 46 bis. 55).
falangio (phalangium *Plin.*, falangius *codd.* *Ps. Plin. med.* 3, 33 etc.): ad falangionis morsum 68. *cf. med. Plin. (Rom.)*.
fantasia crocei caloris 49. fantasiae oculis efficiuntur 71. **fasciare saepe**.
fasciolare 67.
fascis gallicus (νάσδος κελτική *Diosc.* 1, 7) 42. 45. 49.
fecula (*ex gr. φέκλη pro faecula*): fecias (id est feces vini vel acetī *g*^c) 1. *cf.* fecum vini exustarum *c* 16. feces vini *gc* 29. (vinum vetus faecatium 76).
fel rufum 46 = rubeum 56.
 57. flavi fellis id est rubei 57. flavum 24. 58. — felle nigro 48.
fellitus: vomitus 41. humor 57. vomitu humoris felliti 51. egestio fellita 48. urina 49.
ficitas (σύνωσις) 29.
ficus: *gen. fici* (*ubi ficus c*) 34. *acc. pl.* ficus *g* (*pro gen. fici p*, ficus *c* *cf. Th. Pr.* 3, 6) 21. fcorum (*ubi piarum codd.*) 33.
fliix: polipodie i. felici *add. c* 72 (radix filic *ib.*) = *Diosc.* 4, 185 (*Gal.* XIV, 514) *cf.* 183. — flix (*codd.* flex) *Virg. p.* 163, 10.
finum: *sic neutr.* (fit autem hoc etc.) 36.
fit: et fit vel nascitur (pleuritis) in masculis magis quam in feminis 66. fit vel nascitur omni tempore (epilepsia) 71.

frenesis, frenetici 62. frenetica passio 30.
frenetizare 62.
frequentare: plus verno frequentare (epilepsiam) manifestum est 71.
fysarius — *vid.* aniscus. **gargarizare saepe**.
gelela (gelda *Sim. Jan. cf. Matth. Silv.* s. gelona i. colouintida. gelela idem quod supra. *Lea. arab. lat. cod. Lugd. Scal.* 231 saec. IX s. galla cucurbita agrestis et veementiter amara): colouintidis interioris carnis (ἐρωειώνης) quam vulgus geldam (*c*, gelelam *p*, gellam *p*^c) vocat 73. *cf. in antidotario Paris. f. 81^b 1*: Experimentum cataputiae cataractae aloydariae. $\mathfrak{R}$ aloes epaticae. digridii. gelela (*sic p*^c = gella) interiores carnes trium paria pondera. cauliculi succo ex foliis expresso colligis et cataputias in modum herbi formatas (*sec*). *facit cum cod. Paris. etiam Mathaeus Silvaticus c.* 283 s. „Gelona i. colouintida. Gelela idem quod supra“. *sed idem infra c.* 294 „Gilea i. colouintida“. *atque in Herbario cod. Gall.* 762 (*cf. Anecl.* II, 122) *sic legitur c.* XC De colouintidis agria. Colouintis agria id est cucurbita silvatica hoc est galalae interius quod est a semine separata. iscripulo uno cum malsa tritum potui datum ventrem purgat colera et flegma. — *cf. hisp.* jalea, gelela.

gesastera nom. 29, gesastere (*g*, — *ra cp*, — *rea p*^c) 39 (*ubi supra uormo g*^c). *gen.* gesasteros (*γῆς ἀστῆρος*) *gcp* (— *tereos p*^c) 39. gesasteros *c* (— *tereos p*) 48 bis. 73 (*gestare sic p*).
gillo: et ipsum oleum liquatum mittes in gillone 42. ipsum gillonem in olla fermenti calidae summittes 42 (gillonem ficilem quem bucalem nuncupant *Cassian. cf. Quicherat Add. lex. lat. s. gillo et s. baucalis, Loewe Prodirom. corp. gloss. lat. p.* 69).
girba (ὄλυος, mortarium vel *ut Sim. Jan.* pila pistatoria): in girba contusis (= ὄλυος κοπήσας *Orib. et Ps. Gal.*) 31. in girba (*girva c*) mittis et in unitatem . . . tundendo cogis 33. mittis in girbam et in uno diligenter contusis 72. in girba i. mortario (*glossam del. p*^c, *om. c*) mittes 75 (*cf.* 35 in mortarium mareum refundes).
glandulosus 18. 26. 60.
glebosus sanguis 39. 46.
glebula multa de pariete 64. glebulas sanguinis 30.
gliquiritia (— *ricia, glyquiricia g* 33. 34 (gliciriza *c*, liquiricia *semper p*). *cf. Simon s. gli-coriza*.
glutinatorius 39.
glutinosus 34 (*bis*).
granata (= malum granatum, *ital.* granata, melagrana, melagrana): granatae siccae corium 20. 64. 82. corticis de granata sicca (*g*, granati sicci *c*) 36. corticis granatae *cp* 48. granatae siccae corticis

cp 64 (sed mali granati corticis cp 48). caducum granatae cp 48 et bis 82 (sed caducum mali granati altero loco c 48 ubi mali grana p, item ibidem tertio ubi granate p). granatas acidas cp 72 (sed mala cydonia granata etc. 46). — balaustii i. floris (mali granati) 48. — cf. *Isid.* 17, 7, 6. *Diez Abtr. Gl.* 56.

granaticium (vinum) 47. 64.

gravabiles capitis (austri = κεφαλαία Hipp.) 1.

guflo (γούφος?): carbonetiam de gufione (gusione cp) vitis facies 33. quod ita exprimit in eorumdem trociscorum usus descriptione *Plin.* (Rom.) med. 1, 61 f. 32^b Bas. facies carbones de vite valida.

h (sec. g): spiritus asper omittitur in graecis non graece scriptis, nisi quod ponitur hic illic in v. a praep. υπό compositis: hypocapniston 41 (sed ypocapniston 21. 33, ut catapyrrusin 19, ipopia 20, ypocapnistidae 31. 35 etc. cf. yperchriston 29, diathes yperoas 1), hipopios — pia 29, ex hipoboles 29, hiposfaumata 29, hypoquistidae 39 cf. hipedioteta 24. 25. ponitur et falso ut helafu 29, herisipelatodes 22. 36, hicteroden 32 atque in med. v. leucohiu 29 ut lat. cohumentur 29, trahicis 40. — ab in. emicranion 1. eterocrania 1. aplen 18. igrobeca 33. ematos 39. eliosin 54. elmintas 71. edran 74. e (artic. = η) 35. 39. 46 etc. (sed herpen 25 propter

herpetas). — med. voc. dialon 21. diebdomeonta 29. dieresin 18. poliemos 30. catapyrrusin 19.

haberi: si aegrotantes... leviores habeant cp 55 (sed si immobiliter se habeat aegrotus p 45, om. c). quartanarios oportet mediocriter et mite haberi ib.

habitus: habitudine corporis fortioribus (opp. debilibus) 71. cf. s. κερεῖα. plena habitudo corporis 1 (= πλερεῖα Gal. XII. 505).

hemigranios: emigraniosdolor 1. emigranei (g) opp. totius capitis 29. — vid. s. ημιγράνιος. — ov.

herpyllum (sic et Cael.): erpillum (ἔρπυλλον) g(cp), serpillum („a serpendo“ *Plin.* 20, 245) g^{ps} 1. herpillo g (p, om. c.) 33. sed serpillum cp 62 et ib. mox serpillon, ubi herpillon (id est erpillon) c. cf. ind. ad *Plin. med.* s. serpillum.

hiberno (it. inverno, verno) 33 et (ubi hieme cp) g 39 = hiemis tempore 34. 76. (cf. 42).

hic (vel ille) pro is: maxime in his qui ex plenitudine capitis laborant g 1 (ubi mox ab eis quae similiter implere caput noscuntur). eisdem g 35 (ubi in hisdem p, om. c, sicut his qui pro is = iis qui p 43, cp 48 bis. 66. cf. 46 de his c, ubi ea al. p et tit. rec. p 56 De his qui etc. eis cp 55. 71. ea quae 82. hii qui c 63 ubi his qui p. hisdem c 75 ubi hisdem p, sicut cp 76). ita sexcenties etiam hae

quae in *Vitruvii* codd. rec. pro eae quae (GH) etc. nec minus reliqui omnes auctores *Latini recentiorum usu corrupti etiam nunc leguntur.* cf. *Spengel Emend. Varron. Spec. I Mon.* 1830 p. 10. nom. sg. his qui curabitur (pro is qui) gc 31. item is qui g (his qui cp) 36. illis quibus 71. illi qui 72 etc. v. s. ille. hoc est scribitur (1. 17. 21. 29. 37. 67. 82 etc.) sed ubi compendio utuntur codices, semper ponitur i. = id est (etiam g 21. 23. 29. 30. 34, nisi quod id = id est — ut tamen in rasura sit d — legitur g ubi hoc est cp). cf. *Diez Abtr. gloss.* p. 59. id (i. e.) hoc. post haec (pro postea) saepissime (8. 16. 24. 29. 34. 36. 40. 43. 48. 54. 59. 61. 62. 63. 66). item dehinc (pro deinde ut apud *Caelium*) 29. 32. 34 (ubi deinde cp). 35. 37. 38. 39. 42. 44. 61 etc.

holera g (olera cp) 1. 33. olera gcp 21. — olerosis (cibus) cp 71. hora: sub hora 19 = ad horam 20 bis. 42.

hortinus (= hortensis, domesticus opp. silvestris, agrastis): violae hortinae (ortinae g, ortice cp) 29. feniculi hortini (ortini gp, om. c) 29. pastinacae hortensis 44. 76. cucumeris hortini (= domestici *Alex.* 2 188) 45. rutae hortinae 49, (ubi ortice cp) 67. 71 (bis). 76 (silvestris 67). herbam papaveris hortini 62 (agrestis 62).

humor: sic semper etiam g.

attamen sine h apud hunc etiam scribendum esse videtur indicare corrupta lectio cp 7 et tumorem (7 tumore ex humorum) pro vero cp pro vero iterumque et hior cp pro vero et tumor c. 44. cf. ad *Plin. med.* p. 17, 20 (et humores, ubi et tumores d). 102, 14 (utiliter humores codd. pro tumores). — item humectare, humectatio semper.

humerosas urinas 46 (cf. *Anthem.* 62, *Cael.* etc.).

hydrelaeon (idreleon vel ydreleon c, ydroleum p) quid sit 54. 65.

hydripismus 46.

i = gr. v, ut vulgo ex rec. consuetudine, ita etiam in glossis has (vid. lex. gr.) g: ambliopia, amicas, griposim, diathon carion, diacodion, diatiron, diasimphitum, diatiron, dispnia (sed dyspsin pro dyspepsin g), ectilotic, empienata (sed empyoticis), herisipelatodes (vel heresip.), euximon, cacoquimiam (sed cacoquymis), catasinfisin, microsfixian, nauticon mielon, oxidorcion (sed oxyrodion), pitiriasin, platycoriasis, tigmate vel ptigmate, staphle, simpepticon, sinecin, ipopia, hiposfaumata (sed ypotheton, ypocapniston, catapyrrusin, ut yperoas, yperchriston), chyromillon, psillion. — contra (praeter superius mem.) mymetias, sycosin, tymi, cygnos etc. — sed gr. v = lat. u g: cuminum 9, murra (et myrra) murta (et myrra), luci (= lycii) 48 et = lat. o: coma (cyma),

storax (cf. Storax nom. propr. *Plaut.*), lipotomian 21, isopo 14.

== *gr. oi*: inanti 42 (oenanthe *Plin. Aug.*, oenantes *cod. Cass.*, ynantes *Vrat. April. 54.*), inomeli 49, finigmon 1, finicene 39, 40, 46 (dia finicon 48), chiradas 26, catereon (= catarian) 34 (diarria 47), dispnia 41 (*sed ib. dispnoicis*), ortopnia 41, squinuanti 1, 42 (*Schuch. II, 284*), quinetarum 18 (isopo *pro oesypo* 14, ciliacos 48, psiadica 53, ipnopion 66, idema 75). *cf. cynae ennyae Gromat. et sim. Schuch. II, 283 sqq. 290 sqq.* (patetoe? 33).

== *gr. η*: tricocollima 29 (*sed* anacollema 13 *et bis* 29 *ubi semel* —ima c). *sinecim* 37 (*saepius ex rec. litt. i et e commutatione cp, ut effimeras vel efemerus* 60, litargici 63, lixi — *vel* lexiperiton 61, uriticus p 51, efflidas p 9 *et c* 73, sagapini 73). — *sed vulgo η = lat. e, ut e art. (ñ), colle(c)ticis, —cam, xeroptalmia, aplen etc.*

== *gr. ε*: alopicia, erisipilas, asfodilus (44), apozima (57) *et semper gcp* epithima.

== *gr. σ*: chile, chiromilon, ileos, nileos, alimma, lichenas, dialiponta, lipotomian, aizoon, ceratoide (*sed* herpen g, herpin c 25. *cf.* apud ucalin = ἀπό τοῦ καλῆν *cod. Polem. Sile.*). enfraxis, chemosis, proptosis *acc. pl. gr.* 29, sitodis *et* laconodis 71 (*sed* octodes 73 *et siml.*), encata-

iliaca passio (*i. e.* ileatica = ileos) 51.

iliam (*Isid. XI, 1, 100*): a sinistro ilio 50. (ilia utraque 63). iliorum (*pro ilium*) p 46 (*cf. Cael. p. 235 etc. iliis Cels. p. 122, 35 Dar.*).

ille (*ad articuli significationem descendens*): et maxime illos lavacrorum amatores 57. et illae magis quae 18. maxime illis . . . qui 17. ut . . . dentes cavermentur, maxime illi maiores vel molares qui . . . 31. et illos maxime qui 60 *etc.*

imbrilis (aqua = ὄδιος ὀμβροῦ): aqua imbrili (umbrili p) id est (*ex usu lat.*) caelesti colligitur g(c) 29 (*ubi in seqq. modo imbrilis ponitur modo caelestis*). *cf. Cael.*

in *vel additum vel omisum*: bis in die 2. ter in die 20. bis in die et semel in nocte 22. 24. 52. in una die XII 48. in mense 43. ipso in tempore 10. in scemate foliorum lauri . . . chirurgia uteris cp 17. — in ipso initio 21.

in cibo accipiat 68. quae in sorbitionibus (*i. e. sorbitia*) accipiuntur 61. in pulmento dabis 40 *et saepe* in cibo dare 46. 47. 61 *et* in potione dare 40. 42 *etc.* (= potui dare, *cf.* potione una potui dabis 68. potionē = potionē dabis cp 67. 48. diurna potionē vini dabis 76 *etc.*).

(in)collutione oris datum 32. (in) cacabo novo 33. (in) cyprino oleo molli pruna resolves 38. gallienus (in) libris peri craseon 39. solio descen-

Cassius Felix, ed. V. Rose.

dere (*pro* in solio = in solium) 1. loco proprio revocari (*pro* in loco = in locum) 77. — exinde . . . dabis avellanae magnitudinem 45 (δίδον κα- ἐρον πορτινὸν τὸ μέγεθος *etc. Gal.*) = in modum avellanae 44 *etc.*

includere (sacculo *vel* in sacculo), infundere aqua *vel* in aqua, inducere linteolo (33. 40. 66) *vel* in linteolo (aluta, carta, panno 31. 39. 43. 66. *cf.* in linteolo illinitum 72, immissis in ore pennis 42 *ubi* in os c, in ore inferre g 1 *ubi* ferre cp) *etc. passim, ubi recentiorum est in cum abl. (pro simpl. abl. vel dat.)*.

in cum abl. (*pro accusativo motus in quo tamen notandum est librarum idem esse -ū et -o*) *sexcenties* (*cf. indd. ad Gargil., Plin. med. et Anthimum et metrica exempla Commodiani in indice ed. E. Ludwig I, 67. II, 38*):

in uno = simul (*ubi saepe errore rec. in vino*) tundes 1. 32 (*cf.* haec omnia tundes in se 20). contundes 31. 42. contusis 72. commisce 14. 21. 28. 34. 40. 61 (*ubi* in unum gc 1, p 51, c 52. 76). *com-* mixta 1. 9. 78. mixta 82. coques 34. 41 *etc. cf. Soran. p. 226 D. ἢ τοῖς τοῖς ἰσπ. ἐν ἐφημέροις. . . coquant* (in unū c) 40. coquantur 42. decoques 6. 48. 76. tritis 46. 76. movebis 53. consolves 17. 28 (*ubi* in unū c). 29. 38 (in unū rediges c 45). *cf.* in unitatem tundendo cogis 33. 76 bis.

in solio ut mergat 1. in ampulla minore adicies 29. in ipsa decoctione addes 34. in tribus partibus pollinis adduntur 40. in oculis incidit 29. si in uno loco fuerit confixus dolor 21. in eodem loco cucurbitam figes 21. in quo linteolo sanguisugas proicies 21. membrum in quo talis inflexerit sanguis 22. in humore purulento conversas 26 (*moz* in saniolam converti 26). aqua in ipsa caverna auditoria irruenti 28. in ipsis cavernis instillantur 28. in auribus accipere 28. fumum in ore excipiat 33. repones in vitreo vase (in vitreum vas c) 40. ovi album in oculis infusum 29 (suo in naribus infuso 32). in mortario refusa 76. mittis in fistula (—am c) 20. in girba (—am c 72) mittis 33. 76. mittes in cabo fictili 35. mittes in gilone 42. in olla fictili crudos mittere 37. in ampulla (m p) mittes c 61 (in ipsam decoctionem mittes ep 43). in frigida aqua submissam 61. in ipsa decoctione miscebis 9 vel admiscebis 32. in lanis redactum (oleum) 43. 64. in ampulla (m p) rediges c 67. in ampulla minore adicies 29. *accusativos igitur in altera operis parte frequentiores subinde restant recentiores (p, rarius c).*
in cum accus: decoques in aquae calices tres 9. in latus (super latus) iacere 66. in cubiculum apposita 64. in utrasque partes faucium se

infuderit 37. infundes in aquam (g, aqua ep) 40. in uvas passas (uva passa c) includes 12. — quae est in similitudinem lactis 12 (et sic *semper* in similitudinem). **in-** (sec. g): imbecillitatem 21 (inbecillitas 41). imponis 1. 21. 42 (—nas) 19 (inponis 20 lponis 21). imponderibus (sec) 29. impedire 20. 29. 33. impleri 1. impleat 35. impressae 12 (inpressae 27. impinnaverit 29). immisso 19. inmissis 42 (inmutabis 21. imminere 29 cf. c 70. iminentem 24. immobiliter c 30). illigatum 35. illinis 1. 4. 5. 6. 7. 11. 12. 24. g^c 35 et 36 9. illimentum 35. illitum 20. (illinis 11. 21. 24. 29. 35. 36. ilinies 36. illimentum 37). irruenti 28 (46). **incandidat** (nigros dentes dentificium) 32. **incendiosus** (doloris sensus) 28. (fervor) 52. febris incensiosa (= causus) 61. **incensoria** (virtus) 13. **incessabilis** (fluxus) 35. **incidere:** novit enim crassitudinem flegmatis incidere 59. novit enim incidere omnem humorem 65 (cf. facit enim ad febrem calidam intercedendam 61). **incurabilis** (passiq) 29. 48 et c. **incursus** (reumatism) 29. **indigent** in cicatricem duci 45. **indigestio** 47. 51. 54. 60. 66. **indignationes** matricis 78. **inducere** (cf. sub in): duos inductos facies 61. exinde in linteolo densum induces 66. et linteolo densum inductum

66. sucum . . . inductum apiones 68. cf. *Cael. ox. 2, 216* cataplasmatum atque inductionum.
infantilis (opp. senilis) aetas 37. **infectio:** ex infectione fellis pallor corporis 49. **influxio** humoris 23. **informare** troiscos 24. 39. 46 et c. (ut *simpl.* formare collyria 20 et c.). **infrigidare** 30. 61. 66. — cum infrigidaverit 2. 18. 61. dimittes ut infrigidet 35. donec infrigidet (infriget g) 40. **infundere:** sacculo calido aqua infuso 1. radices in oxymelle infusas 1. linteolis in mulsa calida infusis 18 (cf. lanas 62. 78. ptigmata 18. 61. 62). papirum in aceto salso infundes 20. panis posca infusus 18. 24 et c. *saepe* (et *absol.* panis infusus 22. radicibus pridae infusus 34. species pridae infusas 42). **infusio** (*εγγυμα*) in nares 31. infusio salis candidi (= aqua salsa) 29. absinthii infusione potabis 44. infusiones ex feni graeci suco 29. — flegmatis infusio 34. ex infusione humoris 43. **inglutire** (*ital.* inghiottire): ut ipsum humorem inglutiant 44. **inhibito** vino 1. **iniectorius** (troiscus) 51 (p, inieciatorius c, sicut *ib.* iniectionibus p, iniectionibus c). **initiare:** dolori iuxta umbilicum initians 51. **inlimentum** (c, illimentum gp) 35. (g, illimentum p) 37.

item inlinere et inlinire *passim* (cf. sub linere). **inmutatio:** egestio sanguinolenta aut felicitas et alia immutatio humoris 48. — frenis immutatio mentis 62. **inordinatae** (febres) 21. **impensas** recentes 33. **inpinguare:** (*intr.*) cum inpinguaverit 29. **in primis** id est in praesenti 67 (et *sec saepe*). **insensibiliter** 46. **insensibilitas** 65. 71. **insestio** (*εγκέφαλα*) 46. **insomnietas** 71. **insipientibus** digitis 66. insipientibus palma pulsatus (venter) 76. **insufflare** (medicamentum) naribus catamo 30. per calammum insufflabis 31. cf. *Veget. etc. Rönsch It. 208* (insufflatio R. 81). **insumere** (= consumere) vires 47. **insumptio** corporis 49. **insurrectio** (in splene) 43. (ventris) 76. **interanea:** ex respiratorio interaneorum (c, interiorum p) membro 39. ventris et stomachi ac pulmonis et omnium interaneorum reumatismum 48 (cf. *Diez Altram. Gl. 24. 100*). **intercapedinata** (opp. iugis) febricula 40. cf. *Cael.* **intibo** (gc, intubo p) 22. **inula** (enula p) campana 44 (enule p, uelle c et *iterum* inula p, enula *eps. corr. p, i* ulle c). **inviscare:** cum inviscaverit 18. **involuntarie** (urina excluda)

46. involuntario lapsu urinam emittunt *ib.*
involutio: intestinorum verticula sive involutio (*p.*, involutatio *c.*) 51. lanarum mundarum ex oleo camaemelino involutionem adhibebis 65.
irisillirica uno verbo g (*ut stafsagra*), *gen.* irisilliricae *g* 35. 40 *bis.* 41. 42 (*ubi semel yreos illirice c* 40, *ut cp* 44, *cf.* yreos radicem *cp* 66), *acc.* irisillicam *g* 34. 40 *ter.*
iugis febris (σύννοχος) 61. iugis, iugiter *saepe.*
iusum (*cp.*, iosum *g.*, *sed supra corrector* in alio iusum) 19. — **iusursum et deorsum** *cp* 47. *cf.* *Rönsch It.* 461. *ind.* ad *Anthem.* s. deiusum.
laceraturae (*cf. sub ἀμυχαί*) 18: oportet . . . crura levioribus ac multis laceraturis scarificare 75.
lanuginositas 29.
lenniscus 18. 20 *etc.*
lenificare 29. 48. 73.
lenifica (virtus) 34.
lenis et levis saepe confunduntur, ut e. g. leniter coques *cp pro* leviter *g* 34. leniter torrefactae *cp pro* leviter *g* 34. *cf.* 44 et leviter t. 66 *bis.* tanges leniter *cp* 56. leniter infrigidatis *cp* 66. leniter subassatas *cp* 48. — *item* levisus confectum (*ubi* lenis *c.*, lenibus *p pro gr.* λεῖον, *λεῖον βέβ. Alex.* p. 464 *etc.*) 48.
lenticula (wärmflasche) aerea vel testea calidâ repleta 51. 66.
lenticulata (herba) 24. 52 (= *Gal. XIV, 386*) = ὀφραὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελευτῶν *Diosc.* 4, 87.

masticare 31. 44 *etc.* masticatio 28. masticatorius 31.
masuca (μασούγῃ Aet., Alex.) confecti de vitibus nondum mustariis (murtaveris *p.*, murtariis *p^o*, *om. c.*) 42.
maturus: mala cydonia . . . usque ad maturum (?) coques 48.
mederi passive: passiones vesicae difficili curatione medentur 46.
medietas (la moitié) capitibus 1.
melantheria qua sutores utuntur 11.
melinum oleum 42. 47. cum vino melino i. granatico 47.
melotis (melotida *fem. gcp*) 20. 30.
membrana de canna quida sit 14.
membranosus 22.
menstrualis (sanguis) 80.
meraca potio 29 *bis.*
mininga nom. fem. cp 71 (*ut melotida g. v.*, colicoquintidae *gen.* 1. 49. 51. 53. 71 *etc.*, ypoquistidae 33. 34. 35. 48. 82 *etc. sed* ypoquistidis 33. 39, pomfoliga 29, lepidâ 20, ragadae *plur.* 74, emorroidae *gen.* 36, ebdomadis *abl.* 71, *item* reumam 29, apostema *nom. fem.* 21, epithimâ *abl.* 34. 42, simpasmâ 1, catarasplasmâ 18. 42. 61 *etc.*
minuere (= minui): si dolor non minuerit *cp* 46 (minuitur *Petr.*).
mittere (hinein-tun, mettre) saepissime.
modicus saepissime (modicissimus 72 *bis.* 76), *velut* ex . . . modico rosaceo adinacto et seminis lini modico 42. *cf.* 1: sin vero fuerit parva hoc

est modica ulceratio. — *adv.* modicum pungen (8), coques (29), haerentes (12), fervida (29), modicum retro (51) *etc. cf. Rönsch It.* 334.
mox: et in usum exinde potui dabis ciatum unum semis mox lotae 80. *cf. Oribas. VI, 42* utilis etiam est (lactis) si mane bibatur mox ut mulgitur.
muicil(p)aginosus 48.
muicilentus (humor) 7. (sucus) 78.
mucrones suilli (suini *c.*) pedis 46.
mulinus: unguulae mulinae (marinae *cp*) 77.
murra (10. 35. 42 *ut* „veteres“ *Prisc.* 1, 49. *Plin. Aug. etc.*) *vel* myrra (29 *bis*) *vel* mirra (29 *quater.* 33. 37. 40. 41. 42) *g.* mirra (*vel* mira *c.*) *cp* 47 (*qui frequenter confundunt mirre et mirre.* — mirrae *gcp* 37 *ubi* „vel murrae“ *g^o!*)
murta (2. 10. 22. 33. 136) *vel* myrra (4. 9. 39) *vel* mirra (18) *g.* mirra *cp.* — *cf. Aman ad Cael.* p. 271 „in hoc exemplari sic (murtae) per petuo scribitur pro myrti“ (*μύρτος, μύρτιση, myrtus fem. Plin. cf. η μύρτιση καὶ τὰ μύρτα Gal. XII, 471 sq.*). *cf. Schuchardt II, 267.* — oleum myrtinum (*μύρτινον, μύρτινον*) *g* 2.
murturias (?) lactucarum (*p.* 150, 8): lactucas cum muria (?) elixatas (lactucas mamas elixatas *c.*, lactucarum murturias — in alio murturias — elixatas *p*) 61.
musculosus: musculosis locis 18. 22. 27 (et membranosis)

22. (musculosis membranis) 26 etc.

mustarius 42 (v. s. masucas).

myxa (mixa *cp*, τὰ μύξα) 61.

72 (*ubi* nixarum *p*^s, cf. noxarum *Cacl.* p. 539, 541. μύξιον *pro* μύξιον *Alex.* de *lumbr.* ap. *Idel.* p. 307). cf. *Gargil.* c. 59 de mixis. . . .

Orib. *syn.* 6, 43 μύξιον τὰ ὀστᾶ = lat. (VI, 124) mixae ossa (mixo ossa *Lat*).

nam *parenthetice pro relativo* (ut *apud Cacl.* chr. 5, 95 etc. *Oribas.* lat. VI, 347 etc.): simplicis confectione divisuram dabis, nam Graeci ap[er]t[ur]am diaeresin vocant 18 et sic 21. 32. 34. 40. 41. quod corrigere solet *p* et *plerumque etiam c* itaque *rarius fere in altera parte libri et recentiore servatur, ut 46 (bis) et 71 triticeis et holerosi nutries, nam (c, quod p) Graeci sitodis ce licanodis dicunt. — cf. 33 (sempl. parenth. omisso nam) palmulis calcatis, patetoe a Graecis appellantur (pateton — appellatum *codd.*, nisi quod appellatur *p*).*

natio: plurima natione pululantes (scrofae) 26.

nativitas (carbunculi) 22.

natura (= penis): natura suo officio privata 46. in capite naturae 46 *bis*. in caput naturae inicies 46.

nece[m] praefocationis (ingerat) 37.

nefreticus, nefretica passio *g* 21 (*cp* 45. 75).

nervositas membranae capitis 1. omni nervositati contraria 1. maxime a capite vel a

fundo cerebri unde omnis nervositas infunditur 8. pa- cerebro descendens 71 (*cf. Cacl. ox.* 3, 180 patitur enim tota nervositas. *chr.* 1, 45. 5, 22 etc. est natura caput . . . nervosum *chr.* 1, 33). — natura vesicae nervosa indicatur 46. nervositas in locis 27 etc. — (nervi sensibiles 71.)

nigellus: olivae nigellae 1. myrtae nigellae 4. 9. 39. acacia nigella 29. vinum nigellum 4. 42. 46. nigellus sanguis (*opp.* flavus) 39 etc.

nigredo (denticium) 32.

nimietas 2. 21. 41. 47. 73. si nimietas fuerit doloris 51.

nimum (= valde) 2. 21. nimie aquatissimum 21. cantabrum non nimis calcatus 35.

nivatae potiones 37.

noceri: vesica . . . ab humore . . . nocetur 46. *cf.* 75.

novit (= valet, quo et ipso *passim utitur*): novit enim tale cataplasma imminentem putredinem prohibere 24. *cf.* 21. 26. 29. 59. 65.

nucleus (*simpl.* = nucleus pini vel n. pineus, ut 35. 76) 1. 45 (= nucl. pini *Alex.*) 46. 66. — *cf.* strobilus.

numero (nūo) ante *numeros vel numeralia addit g(c)*, *semper om.* (*rec.*) *p*, ut per dies numero V *gc* 1 (*ubi* per dies V *p* et sic *semper*).

obdulcare (*Cacl.*, *Orib.* VI 539 etc. *cf. Ronsch. It.* 195 et in dulcare *R.* 193) 29. (humorem acrum obd.) 46. 57. (ad obdulcandam acredinem) 78.

obmittere (*p*^s, amittere *c*) animam 64.

obripilatio (*gc*, oripilatio *p*): dolores sentiunt aegrotantes cum obripilatione . . . et *mor* cum dolore et obripilatione 21 (quod in eadem de *internis collectionibus disputatione* cum rigore et torpore frigidum ait *Cacl. chr.* 5, 94. *cf.* 95 rigor corporis atque tremor). cuius vocabuli non nisi *medii aevi scriptorum exempla prostant apud Du Cange s.* obrepilatio et s. obripilatio, *confusi in super cum* horripilatione (*Sap. Sirac.* 27, 14 loquela multum iurans horripilationem capiti statuet = λαλιὰ πολυόρον ὀρθώσει τρέπας. *cf. Du C. s. v.) quae est ὀρθοτρέπια.*

observare (= abstinere): observandum etiam et a comestione lactis 1. observandum ab omnibus frigidis 31. observandum autem a carnibus 71. — observare aegrotum a vino 21, a salsamentis 54.

obtrusio (ἐμπερεῖς *cf. Cacl.*): purgamentorum (in auribus) obtrusione (*g*, obtrusione *p*, obtrusione *c*, obtrusione *Petronc.*) facta 28. ad obtrusiones sc. aurium (*p*, obtrusiones *c*) *ib.* 28. ad conclusionem sive obtrusionem (*cp*, obtusionem *p*^s) epatis 44. vesica . . . obtrusa (obtrusa *cp*) 46. spongiā . . . podicem obtrudes *cp* 51. cavernas lana obtrudes (obtrudes *c*, obtrudes *p*) 72.

obtusio visus *g* 29. 42 (obtusio visus 29, ut contusam *g* 40, sed *simpl.* tunsus *g* 29.

42, tunsus *cp*, nisi quod tunsus etiam *cp* 48. 55, obtūsus *c* 63 *ubi* optusis *p*, pumicis tusi *gcp* 1).

obuncatio unguium 40.

ocallatus 7 (*cf.* occallescere *Cels.*).

oenomeli: mulsam ex vino melle temperato quam appellant Graeci (γ *p*) nomel (l *c*) itos 49. quod appellatur a Graecis cionomelitos (*descr.*) 61. (*cf.* vinum mulsam 49. 71 *ubi* et aqua malsa etc.).

oesypum: cum oesypo (*ubi male isopo cp pro isipo*) 14.

omfacium (*g*, — ceum *c*, — cū *p*) oleum (ὀμφάκιον *Gal.* *Orib.*) 1. ex oleo omfacio (*c*, omfacio *p*) 61. — omfacio (*gc*, omfacium *p*) in potione datum 42 (omfacium *cp* 47). — ὀμφάκιον *Gal.* (*empor.*) XIV, 315 (= *Orib.* *emp.* 4, 1 p. 685) = oleum gremiale *Th. Prisc.* II, 2, 1 p. 44. *cf. ind.* ad *Anthim.* 67. 68.

operari (*wirken*) saepe, ut 40. mirifice operantur 44. magnifice operatur 48. mirabiliter operatur 76 etc.

operatio: (contingit) sine operatione effici (partes) 54.

oppressio subita 65. (oppressio stomachi 42.)

oppressus: cubiculum . . . oppressum (*opp.* aestuosum) 64.

oralis confectio 36.

orarium (*Geschichtskb.*): orario velato capite dorsum ad solem ponat 1.

oryza: orizia (*pro oridia*) *gp* (*ubi* oriza *c*) 1. *cf.* oridie *cp* 48 (*et sim.* di = z certidiones *supra s.* cortizones 20, reuma-

tidiato *gc* 40. hipediocotā 66.
 gliquiriā, —riā 33. 34 *etc.*.)
os ventris (= τὸ στόμα τῆς
 γαστρῆς *Gal.* XI, 40) 59.
os *gen.* ossi *gcp* 20 (*bis*). osso
 (*gc*, osse *p*) 29. *cf.* *Oribas.* ab
 osso VI, 175. in ossis 182
 (*ib.* et ossibus, ossa) *et nom.*
sg. ossus.
osculatio (ἀναστόμασις) vena-
 rum 39.
ovillum (lac) *c* 6 et 15, *gp* 40 —
 ovinum *p* 6 et 15, *c* 40.
oxymeli (oximel, cuius *con-*
fectio *conscribitur* 34. *cf.* 75):
acc. oximel *g* 34 (*ut cp* *semper*
 43. 59. 65. 71. 75, *sed cf.*
exmelle c 34, oximelle *c* 43,
 oximell' *c* 59 *pro* oxymeli).
abl. oximelle *g* 1 (*gen.* oximel-
 mellis *cp* 9. 58). *ut* rodometel
c (*om.* *p*) 61 (rhodomeli
Pallad. 6, 16), cionomelitos
 (= oenomeli) 61. — *cf.* acetum
 mulsum salitum 11.
pala (*Cael.*) 66.
palmulae — *vid.* dactyli.
palmubus (πάσσα) 48.
papyrus *neutr.* 20. papyrus
 vitriariorum *ib.*
passio (= *affectus*, πάθος, διά-
 θεσις) *saepissime*.
passum Creticum (*i. e.* optimum
Plin. 14, 81) 76. 80.
pastillare: cum melle pastil-
 lato 19. 20.
pediculosa passio 3.
peiorante passione 40. 66. 76
 (*cf.* *Cael.*).
pendigines (κόλοι *vel* *sinus*
ulcerum) 19.
pendiginosa (ulcera) 20.
penicillos (= cellos *cp*) frigidus
 vel calidos (frigida posca,

75, apthes 36 (pitiasin 3,
 xeropthalmia, písica —*ci*, *ubi*
rec. tysiā, tísica, *ut* tigmata,
 tipsisane *pro g* ptigmata, pti-
 sana).
pinalis (= pineus): resina pi-
 nalis (pinea *Petrone*) 46. *cf.*
 76 (*r.* pituina 1 *et s.* *πρωίνην*).
planipedum (cubiculum) 30.
plenarium (emplastrum) 19.
plus: plus calidius oleum 42.
 passio plus acutissima et mo-
 lestior (*c* = plus acuta magis
 molestia *p*) 47. *cf.* mediocriter
 crasioris 40 *et supra s.* ni-
 mium. *cf.* *Cael.* *ox.* 2, 182
 multo parvissime laesa *et*
similia saepe apud *Alexan-*
drium (parum duriores *fol.* 6^b.
 adhuc magis pessimum 24^a.
 satis acutissima 63^b. valde
 utilissimum 69^b. satis utilis-
 sime 97^a. nimis utilissimum
 98^a. satis rarius 123^a *etc.*).
cf. ind. ad Anethum *s.* magis.
polenta (pulentae *g* 42, pu-
 lentā *ib.* *g.* polentum *vel etiam*
 pulentum *cp* 15. 46. 47 *etc.*
cf. *Cael. cit. Rönsch It.* 272)
 15 (= farina hordeacea *Sci-*
bon.) 48 *etc.*
pori (*arthriticorum ex quibus*
lapides) 52. *in eadem re* *Cael.*
chr. 5, 33 poros quos nos
 transitus dicere poterimus
 (*confundens πόρους et πώρους*).
posca (*sic g* *et interdum c,*
rec. posca *cp*) *passim*.
potare (*trinken et trinken*):
 aqua calida potabis 1. ipsa
 decoctione ieiunum potabis
 42. 44. 46 *etc.* — vinum potet
 1. potatum 81.
potionare 72 (*cf.* *Rönsch, It.*
 157).

praeterire: laborantes si *frasc*
 passionem curare praeterierunt
 48. — praeteritus est (*metus*)
 35.

pressius (caput detondere) 71.

pressura (sensusum *in lethar-*
gicis) 63. *cf.* *Cael. ox.* 1, 17
 pressura intellegitur contra
 naturam somnus.

primarius: pullum de pri-
 mario fetu 71.

procuratum: dandum . . . ali-
 quid sorbile ut est amyllum
 procuratum 46.

propungentes (= prominentes)
 capillos 1 (*ut Cael. chr.* 1, 36).
psiloltrum medicinale *descri-*
betur 1.

psittacium (psytacium *g,* psi-
 tadium *c* = ψιτάκιον *ex*
Scrib. Largo Gal. XII, 764)
 emplastrum 21. *cf.* *c.* 17

sitacio (*p* *vel* sutacio *c*) em-
 plastro. (psittacium *Marc.*,
Scrib. „a colore ita dictum“).
ptisana (*sic*) *gcp* 21. 39. 40
etc. grana ptisanæ 46.

puleium: poleii *g* (pulegii *cp*)
 37. *sed* pulegii *et g* 40, *ut c*
 40. 45. 66. 58 (*ubi* puleium *p*).
pulicinus (18) — *vid. s.* *φύλλον*.

pulsatur dolore (dentium la-
 borans) 32. loca dolore pul-
 sata 46.

pupula (κόρη) 29.

purgatorium (*sc.* medicamen-
 tum, καθαρτήριο) *passim*.
purpura sicca operies 42 *etc.*
pustula 25 (*bis*).

pustulescere: donec . . . pu-
 stulescant (partes) 53. *cf.*
 pustulari, pustulescere, pustul-
 lationem facere *cp.* *Cael.* *p.*
 553 *etc.*

putor oris 32.
putrificatorius (*gcp*) 13.
pyriama (empirisma *gcp*) 33.
qu = c (k) *ante a*, o, u: scamula 20 *et* descamatae 34. *rec. calitate c* 29, aquatica *c* 29, cassatas *c* 32, licamine *p* 51 — quactiliarius (*q. v.*), dequoques *rec. p* 6. — secuntur 21 (*et rec.* 44. 72, sequuntur 76).
pro c (k) *ante i*: quimolia 1 *etc. (item rec.* 16. 17. 24 *cum cimolia* 73. 74 *etc.*). squilla 41 (*ut rec.* 15. 43. 73 *et* squilliticus 43) *sed* scilla 10.
ante i = *gr. v*: coloquintidae 1, ypoquistidis 33, 35, 39. diaquilon 38 (*rec. diachilon*), cacoquimiam 42 (*sed cacoquymis* 26). iusquiamus 32. 41. alquionium 11. gliquiritia 33. 34. (quiperi *p* 35. 49 *et cp* 42 *ubi cyperi g*).
ante i = *gr. oi*: quinetetarum *gc* 18, squinanti squinantum 1. 42 (quiliaci *p ubi ciliaci c* 48, *ut* dequoques *p* 6). *cf. quilen* (= *κόληνη*) *Cael. Aur. p. 479*. magister conquiliarius *C. I. L. III no. 2115*.
nam ci— (ti, di, j *ante voc.*) = z (ξ): reumatidiato *gc* 40 (*ut* iudaeidiant *in acrostichis Commodiani instr.* I, 37), oridie *cp* 48, hipediocota 66, gliquiritia (—cia) 33. 34.
quactile (quatile *g*), **quactiliarius** — *vid. s. coactile etc.* (aqua *et* iliario *codd.* = a quactiliario 42).
quam diu: tam diu quam (*g*), quam diu *g*, donec *cp*) talem colorem habeat flegma 33. — hoc tam diu facies quam diu

raucedo aut asperitas arteriae 33. 34 (*cf. Isid.*).
recalefacis *gp* 42.
redarguentia (similem virtutem) 64.
redundantia (nigri fellis) 9.
referre: salutis periculum referunt (= significant *Petronc. p.* 199) 17.
reformare: febris... movetur... reformatur 55.
refrigeratoria (sanatio, *opp. calefactoria*) 52.
reliectatio (sanguinis) 39 *bis*. 40. (flegmatis) 40. 66 (*ubi* reiectatio *c*, reiectio *p*, reiectatio *p*^c). reiectatio *g* 42 (*ubi* reiectatio *cp*). — reiectantur (lumbri) *c* (*ubi* reiect. *p*) 72.
relaxatorius 76.
renalis (passio = nefretica) 45 (*cf. Cael.*).
renes: renum (*in titulo medicamentorumque inscriptionibus*) 45. renium (*in textu c* 46 (*ubi* renum *p*)).
repulsare: ad repulsandam sitim 61.
respiratorium (membrum = *ἀνεπνευστικόν*) 39.
reum (ῥᾶ, οἱ δὲ ῥῆον καλοῦσι *Diosc.*, *ubi* Ῥωμαῖοι ῥεῦνον *add. recens. Vindob.*): reupontici *c*, reu pōtīc *p* 44.
reuma: cum largo reumatis incursu 29. ad reumata repellenda 29. ad reuma tenue 29. reuma crassescit 48.
reumatismus 29. 41 *etc. saepe* (arteriae *et* toracis 33, stomachi 42, ventris *et* stomachi 47, ventris *et* stomachi ac pulmonis *et* omnium interiorum 48, ventris *et* in-

testinorum 50): sub aquoso *et* frigido reumatismo (*ubi* reumate *Petr.*) 53.
reumatizare: reumatizantibus gingivis 31. reumatizato pal-mone 40. qui ex ventris passione... reumatizant 48.
riposus (ῥιψώδης): extantiae riposae (i. e. riposis verticibus prominentes) 73.
robustitas 35.
rosceidus sudor 56 (*cf. Cael.*).
roseum oleum (*pro* rosaceo) *apud recentes ex brevi codicum scriptura* ro. (*sic*) *natum fere videtur*.
rosmarini (*gen.*) 4 *etc.* (roris marini *Garg.* 45 *etc.*).
rus (ῥούς): coriariorum rus (*sic* *cp*, *gen.*) herbae viridis suco 73. — ros syriacus *acc. gp* 39 (*pro* run syriacum, *cf. Plin.* 29, 50 *acc. rhum*).
rossiacci *cp* 42. 48 (*ut med. Plin.* 2, 4. roris siriaci *Gargil.* 41, *Alex. etc.*). *cf. Simon* s. ros siriacus *et* s. ruseritras *et*... rus eritru (rhus quae erythros *Plin. etc. Fraas fl. cl.* 84)... reperitur apud Paulum in multis locis. *et* est ros siriacus i. sumach. — rorem qua gotti utuntur *Alex. f.* 107^b.
rotula (ροτῆλος) 32 (*cf. Isid.* 4, 9, 10).
rustica potio (ad morsum canis rabidi) 67.
sabanum: calido sabano deterges 59. 66. 76 (*cf. Alex. f.* 14^b. 36^b *etc. Rönsch It.* 250).
sabina (herba): savina *gcp* 42 *etc.*
sacculus (*gp*, saculus *c*, ut

etiam g 1): saeculo torrido sale repleto (28), sacculus salis torrefacti (31), sacculo calido (38) vaporare. *cf.* 41. 43. 44. 51. 66. 76. sacello calido *cp* 53. saccellorum vaporationes 21. (*cf.* saccellare locum dolentem *i. e.* saccellum apponere *Escolap. etc.*)
saeta (*Pin. Aug.* 11, 208. 226. 264, *Sulpic. Veron. etc.*): seta *g* (seta *cp*) 20.
salitus (sallitus *gcp*) 11. acetum salitum (vel salsum 20) (= *ὄζαλη*, ut *ἀλη* aqua salsa vel salinuria *v. Anthem.*) 28.
samsucum (*ἀμπεπερ*): sic *semper g* (*cp*), ut *Pin. Aug.* 15, 29 (samsucum, at sampsuco *sic* 15, 30) et *Cael.* (*Amman ad p.* 285) 1. 42. 53. epithima diasamsucu 42. 43. 44 *etc.*
sanguinare: fricabis (asperitates) donec sanguinentur 29.
sanguinosas (gingivas) *p* 32 (*ubi* sanguinolentas *c*).
sanguisugae (sanguisugae *p*) *quomodo apponantur docet* 21.
saniare: antequam saniet apostema 21. sinendum ut sibi saniando scarae cadant 36.
saniola: cum coeperit durities in saniolam (*gc*, saniam *p*) converti 18 (*ubimox*... magis ad nutriendam saniem declinare). cum saniolam effuderis *ib.* saniolam (*gc*, saniam *p*) 19. *item* 21. 28. saniolam omnes 21. 26. 28 *bis*.
saniosa urina 21. saniosus minctus 46.
saponis confectio (*in qua sa-*

ponis gallici *cf. Act. p.* 821 *Lugd.*) 16.
saxietas (*σάξωσις*): ad duritiam splenis vel saxietatem (*sic p*, saxietatem *c*) 43. saxietate (*p*, sanxietate *c*) 76. saxietas (*c*, anxietas *p*) *ib.* — saxitas *Cael.* *cf.* largietas, proximietas, tardietas, damnetas *Schuchardt Vokal. II.* 332.
scalpello (medicinali) 67. *cf.* 20 *etc.*
scamula — *vid.* squamula.
scarificare, scarificatio (*ubi rec. cp*, quod *medii aevi est et corruptum, praebent scarificare, scarificatio saepe*. — scarificatio *interdum etiam g*, ut 34 (*sicut scarificare bis p* 75. pro scarificare *sic cp* 75 = pro scarificatione. scarificatio *p* 54). — *de re cf. Cael. ox. I.* 76 *sqq.*
scema (*sic semper et g*) saepe, ut rotundo scemate 5. 11. scemate foliorum lauri aut myrtae 17. scema iacendi 18 *etc.*
scematizato ore (iacent) 72.
scilla (*σκόλλα*): scilla (cilla. *g*) *gc* (ut *Orib. VI.* 505 *Ad.* scylla *La*), *ubi* squilla *p* 10. sed squillae *g* 21. 41 (*ut semper cp* 15. 41. 43. 73). — cum aceto squilitico *cp* 43 (*cf. σκίλλικος*).
sciston: lac asininum aut caprinum sciston 48 (*cf. Anthemi ep.* 75 *cum ind. s. petrae*).
serofae 26.
sefra (9) — *vid.* chamaeleon.
semicupium (*ital.* semicupio = *ἐμψιδισμα*): etiam ex calida et oleo semicupio depositis

embasin adhibebis 51. et in calida semicupio depositum usque ad guttur embasi adhibita fomentabis 61. — semicupa *Amman.*, *σάκπη Alex.* 12, 3 *p.* 696 *Bas.* *ubi et σάκπολον* 6 *ἔστι παρὰ Παρσίου τὴν ἑμβασίν* (*lat.* 3, 20 *f.* 194^b scapha quam Romani tinam vocant. *cf. de tina Diez Altr. Gl.* 112).
sempervirens (herba = *ἀστ-ζοον*) 56.
sensibilis: est enim stomachus multis nervis sensibilibus plexus 71.
sentix: senticem viridem 39. *cf. Apul. herb.* 87 *batos*... Itali senticem alii rubum. *Sim. Jan. s.* sentix est rubus. *s. batos*. [*ad ypoquistade suci suprascripsi g* 36 id est rose hoc est sentica (*cf. Sim. s.* ypoquistidos et *s. barba hyrcina*)].
serpillum — *v.* herpyllum.
serpusculi (*ἑρπυσ*) 24. 25. — *cf. s. ἑρπυσ*.
sexus: per totam spinam usque ad sexum perungues 72. *cf. Pin.*
sibi: in vicina parte sibi 22. vicina sibi loca 24 (*ut suus sibi*) ut sibi saniando scarae cadant 35.
sibilatus (*Cael.*) 33.
sic: et sic saepe.
siccare: cum diligenter siccaveris (siccaverit *intr. gcp*) 20.
siligo: in similitudinem grandiarum minutiarum (*sic g*, grandium minutiarum *p*, grandium minutorum *c*) siliginis [quod gremiatum dicimus *add. p*] 36.
silliqua graeca (*πανόριον*, *vel sec. Plin.*): siliqua *g* (*ut p*, *ubi supra g* id est *siliculae silvestres*) 2. siliquis *g* (*ut dulciores* 33. *cf.* 48. *ep. 48. γάρτα ἐλλογὴν Alex. vel ὀκέρτα* *p.* 467 *Bas.* *ut etiam nunc vocantur Frus flor. class. p.* 65).
simila: tritici farinam crasam id est semilam (*c*, semela *p*) quam mola ceciderit 66.
simulare: cum rubore igni-acro (*g*, ignis aqua *c*, igne sacrum *p*) simulante (*sic*) 37.
sin vero saepe retinet g, *ubi si vero rec. p* (*interdum etiam c*), *velut si cp* 22. 24. si *p* (*ubi sin etiam c*) 29 *bis*. 34 *ter.* 36. 37. 39. 42 *ter.* (45. 46. 51. 75). — *si* (*n*) vero (*ubi n in ras.*) *p* 53. *sin vero* (*n del. corr.*) *p* 61. *sin vero cp* 71 (*ubi paulo ante si vero*). *sin vero ep* (*ubi ante corr. si p*) 72.
sinapis, sinapi: *gen.* (= *Ed. Diocl.*) sinapis *g* 5, *acc.* sinapem *g* (*male pro gen.* — *pis*) 21, *abl.* cum sinape *g* 5. — sinapi *semper c* (*nom.* 63, *gen.* 1. 5. 21, *acc.* 32. 53, *abl.* 5. 55). — *modo cum g modo cum c facit p*: *gen.* sinapis 1. 5. 21. *abl.* sinape 5, *sed acc.* (*nom.*) sinape (*pro —pi*) 53. 63 et sinapi (*pro —pi*) 32. *abl.* sinapi 55.
sinapismus docetur 1.
singillatim g (2. 34), *rec.* singulatim *cp* (1. 2. 34. 44. 48. nisi quod singulatim et *c* 34).
siquidem (= cum) *plerumque cum coniectivo g* (*ubi ind. cp vel certe p*). *cf.* 10. 29 *etc.*

soli dabis (*opp.* repones) 61.
solatio (*ῥήλασις*) 54.
sordicula (aurium) 28.
sordidare 40.
spanum (oleum = ἔλαιον *ερα-
 γόν Gal. passim*): oleo spano
gcp (*ubi* ispano *p*) 1. olei
 yspani *g* (spani *cp*) 4. olei
 spani *c* (ispani *p*) 17. olei
 spani *gcp* 42. oleo spano *cp*
 51. 61. 72. olei spani *p* (*om.*
c) 67. betonice spane *c* (*om. p*)
 45. — *cf.* Spania *Schuchardt*
Vok. II, 367. Rönsch It. p.
 469.
sparto (spato *codd.*) ligare 51.
specularis (sc. lapis = *germ.*
g 39 *supra spat*) *ustus ad-*
hibetur in medicina (τὸ δια-
φανὲς καὶ ἐν Gal. XIII, 663):
 specularis assati 39. 73. assi
 32.
sphaerula (sperula): se in spe-
 rulas plicando *g* 28. lanam
 sucidam in sperule (*c*, spe-
 cule *p*) modum (*ἐνσπερμια*
τὸν ἔσπον Sor. p. 125 D.)
 formatam 78. sperulas (τα
σφαίρα Diosc.) cupressi 76.
spica indica (= *νάρκος Ἰνδική*,
ναρδόσταχυς Gal.) 29 *etc.*
splenetica passio, splenetici
 (splenicon) 43.
spondylus: circa spondili (*g*,
unde male spondilii c et spon-
diliorum p) locum 34. 37. 41.
cf. 62. 71 *bis.* — spondilion
 (*herba, σπονδύλιον Diosc.*) 62.
spumatio: epilepsia . . . casus
 cum spumatione 71.
spumosus: spumosi flegmatis
 66. 71. sputa tenuia et spu-
 mosa 66.
squamilla, **squamula**: squa-
 millas (*p*, squamas *c*) canta-

querelam relaxando mitigare
 34.
strobilus: strobilos (pineos
gloss. p) 40 (*ubi* exstrobilos
g, scopillos *c*, stobilos *p*,
 — bilios *p*). *item* 41 (*ubi* stro-
 bilios *p*, — bilios *p*, scobili *c*).
styrax (*masc. Plin., fem. Isid.*
ubi, latine storax dicitur“
 17, 8, 4 *cf. Plin. Aug. styrax.*
Orb. VI, 507 Styra in tit.
et mox Stora in textu Aa, La):
 optimus Isauricus (41. 51)
 vel calamites = *καλαμίτης* (42.
 53). *cf. Gal. de antid. XIV,*
79 στέρανα τὸν ἐν τοῖς κα-
λαμίσις φερόμενον ἐν Περ-
πηλίαι. in Cassii codd. modo
storax legitur modo stira
modo masc. modo fem. cf. g
41 storacis isauricae (—ci cp),
sed g 42 storacem calamiten
optimum (ubi storaci calamite
optime c). item c 51 stiracis
optimi isaurici et c 53 stratis
calamitte optimi (ubi storace
calamite optime p). storacem
matunt g et p, stiracem c
(storacis g 41, storacem g 42
ter, sed stiracis g 42. — sti-
racis, —cem c 42 bis. 48. 51.
53. 77. 81 sed storacem c 41,
42 bis. 77. 78. — storacem
semper p, nisi quod semel
stirace p 81). fem. voluisse
videtur g (cum Isid.), masc.
cp (ut nunc ital. storace et
*hisp. estoraque).
 subacram (poscam) 67.
 subalbidus 46. 52 bis. 66. 75.
 subdeducendus erit (venter*
*chistere) 71.
 suberectio (praecordiorum) 77*
(= ὑποχονδρίων μετεσορίσμός
Sor.).

subfugium (*μαστρία* ad
 periores partes) 73 (*—
 δρομή Sor.*).
 subinaniare ventrem 36.
 subter perungues (totum pe-
 ctus) 41. et subter perungues
 76.
 subtorrefacti 49.
 suffire (*ἐνσθρυμιά*): suffis (*p*,
 fuis *sic c*) 77. suffisa, —
 tum 81.

suffragari: si tamen virium
 qualitas fuerit suffragata 42.
suffumigatorius (*ἐνσθρυμ-*
σιός) trociscus 21. 33. 41. 77.
 subfumigando 78 (*cf.* subfu-
 gium *cp* 77).
sui: iuvenilis aetas sui fer-
 vorem erigens 40.
suinus: a caribus suis *c* 71.
 suini (*c*, suelli *sic p*) pedis
 mucrones 46.
sulphur *semper (non sulfur)*
g (et semper fere cp).
summe facit 48 (= optime
 facit *ib.* 48. 76) = *summe*
 operatur 51. *summe faciunt*
 (= *ἀκρῶς ποιῶσιν Gal. XIII,*
 265) 72. hoc *summe per*
 urinas fel deducit 49. *summe*
 ducit cicatricem 74. (magni-
 fice facit 42. mirabiliter ope-
 ratur 76. similiter facit . . .
 similiter operatur 80).
summittere, **summissus** *sem-*
per g 35. 42 *etc.*
summitates (*ἀκροα*) manuum
 ac pedum 30. 47. 48. 63. 71.
 digitorum 73. *summitas gulae*
 37. *uvae* 35. *summitates rubi*
 (= *cymae, turiones q. v.*) 48.
 (rutae *p* 71).
super: super laneo stramine
 iacere facies 42. *super dolens*
 latus scemá iacendi habent

66 (cf. cum supra ventrem iacuerint 21). super umbilicū imposita 72. super carbones (sic) (exusta) 48. (coques) 48. (combures) 67. superaddes 76. superaffert 75. superasperges 15. 17. 40. 42 bis. 66. superbibendas 76. supercomendandum 48. et sic super dabis 67. superdistensa 76. superinduces 30. super fertur (ἀνω φέρει) 71. superimpones 32. 33. 51. 61. 74. supermittes 61. superpositae 76. superproicis 30. supervertere (= apponere p) cucurbitam 21 (cf. Rönisch It. 210 —13).

superadustus 29.

superinsurrectio (= extantia Isid.) 25.

superinunctorium (ὀρεγγύχιστον q. v.) 29.

superpositio (= ἐπιθέσις q. v.): superpositionis tempore 51 (ut Cael. etc.).

supradictus vel suprascriptus (ss) saepe.

suspiriosi 41.

sympasma 6. 7. 8. 9 etc.

syringotomum: ex flebotomo vel syringotomo appellato 20 (cf. Gal. X, 415 τὰ κλοῦμενα σφραγγιστόμα . . . τῶν μαχαίρων).

tamarix: tamaricis (c, tamarici p) seminis (= μωρέτης καρπῶ Gal. XIII, 241) 43.

tardus (= inveteratus, χροῖος) dolor 1 (tit.).

tempora (cp, tempora g) 1. 23.

tepere (opp. fervere): ut oleum ferveat . . . et cum ex parte oleum tepuerit . . . iterum plus calidius oleum infundes 42.

tenebratio (cf. Cael.) 1. 71.

terebintina (resina, τερεβινθίνη) g 21. 42 etc. (etiam terebentina g 18. 41), terebentina c, terebentina qualitas 29. 34. cf. arenosa.

testeus: in vase testeo 42.

lentacula testea 51. 66 etc.

tetricus (odor) 64.

th gr. = t *semper g, ut* anatum, cyatius, tymum, torax, tapsia, esteseos, psilobrum, piretrum etc. *praeter haec fere*: diathesis 23 (epithesin 51), epithima 34. 42, anthera 35 *sed* antera 36, absinthium 1 *ut rec. sed alibi semper* absinthium g. male diatheon, diacalcitheos g 39. cf. cy-methla g 10. — *add. rec.* epithimum 9, nothus 58, cathermerinon 59, orthopnoicis 43 (*sed* ortopnia g 41), *ut solent fere recentiores aspiratam docte restituere.*

tibia iniectoria 48 (= auliscus Cael. ox. 3, 29).

tiltarium 17. tilbario locum calcabis 18.

tiltum: tilto locum calcabis 18. molli tilto (= μόνον τήλω Gal.) vel strictorio ligabis 19 (ib. et 22 moto tilto). tenui linteolo subiecta lana et molli <tilto> ligabis 29. ferramento lincinio involuto et moto tilto (melitincto c, molli moto i. tincto p) 32. levi ac tenui et tilto (trito cp) operimento operies 56.

tineae: sic *semper gcp* (= ταινίαι) 2 etc.

tithymalus: tithimalus g, rec. tithimallus p 12.

torridum sal 28. 53. salis torrefacti 31. 66. torrefacti nitri 76 (cf. Diosc. 5, 128 etc.).

tortio (in ileo) similis torturae chordarum 51.

tortus ventris 51.

totus: in toto 24. ex toto 46. 54. 67. per totum (crura scarificare) 75. 76. dabis totum bibere 51.

tractuosus: sanioiam tractuosam vel viscosam 19.

tubulus folliculi (tubulo i. exsufflatorio gloss. p) 51.

tunsus — *vid.* obtunsio.

turbiscus 76 (*vid.* ind. gr. s. κόκκος).

turiones (κῶνες): rubi virides (—dis gcp) turiones <id est cimae g> 2. rubi turiones virides 32. summitates rubi quas vulgo turiones vocant 48. absinthii viridis turiones minores (= comam v. e. cymas) 76. lenticularum turiones virides 82.

tussem g (—sim cp) 33 (tit.). 34. 41. *sed* tussim g (—sem cp) 21.

tussicula (= tussis, ut febricula 40 etc.) 34. 39. 40. cum ingenti tussicula 39. per longam tussiculam 40. plur. tussiculae 72.

tussicularia (= βήχια) 66 (cf. Cael.).

tutare (sic g, ubi tubare *semper p*) loca patientia (molli lana etc.) 28. 34. 38. 42. 47. 51. 58. 66. 75. 76.

ubi (= quo cf. Rönisch It. 408): usque ad locum ubi descenderit dolor 69.

unde (= quam ob rem): unde admoneo *prf.*

ungere g(c), ungere p(c): perunges g 38. 41 (ut c 42. 53. 61. perunges g 21. 42 (ut *semper p*). inunges, inunge g 29 (ubi inunges c) etc.

urinam excludere = explicare = egerere = emittere 46.

urinales viae 46. 51. urinalis meatus 46.

usque: ventrem sub umbilicum (—co c, —cū p) usque cooperies 72 (cf. super — sub p — umbilicum imposita 72).

usualis: exercitationibus usualibus 55.

ut quod (proid quod) antispasin vocant cp 66.

utriculosa passio (ἀνίτρις ὑδρωψ) 76. utriculus ib.

uva lupina (ut agria staphyle Apul. 74 = στεφύλλος) 24. cf. Sim. Jan. s. strignus . . . vocatur uva vulpis ab arabibus et uva lupina etiam dicitur morella vel maurella et aliis multis nominibus a vulgaribus per diversas partes secundum ydyomata. (facit ad ignem sacrum Cassio ut Diosc. 4, 71 et Th. Prisc. 1, 21.) uva lupina et apud Alex. "cap. de cephalea" (ut cit. Sim. Jan. s. uva vulpis).

vaporosus: ex spiritu vaporoso (= ἐκ πνευματος ἀποώδους Gal. XI, 101) 75.

variolatus (ut pustulatus Cael. p. 553) 22. cf. *adnot.*

vasa 42. *abl.* vase gp 40. 42.

venire in similitudinem vini 29.

venter: si venter (sic legas, non ventrem, ut vulgo codd.) non fecerit (-rint) 22. 33. 36.

37. 55. 58. 61. 62. 66 etc. si venternon fuerit (fuerit^p) 49.
ventositas (ut *Orib.* VI, 528) ventris (splenis etc. = inflatio) 1. 28. 42 bis. 43 bis. 51 ter. 55.
vernali (c, verno p) tempore 63. verno (= vere) autem et aestate 66. verno (sc. tempore) 71 (cf. *Rönsch It.* 120. 105).
vernicularium (nitrum = νίτρον βερνικίου *Gal.* XIII, 568 cf. VI, 430 νίτρον τοῦ βερνικίου καλονόμενον) 49. cf. bernicularion *Orib.* VI, 239 = βερνικίσιον V, 431.
vertebrum (σχιόν) 53. cf. *Cael. chr.* 5, 1 sqq.
verticula (ελάσος): nimia intestinorum verticula sive involuione 56 et ib. *mox* supra memorata verticula sive involutio (cf. 51 in.). item *Cael. ox.* 3, 138. 142 intestinorum verticula (ubi 143 ventriculosi sive torminosi male *puto legitur pro* verticulosi).
vesica: rec. vessica (ital. vesica, vescica, gall. vessie) g 19. 21. 29 (vesica g 39, ut *semper ep.*, nisi quod vesicæ *ter et semel* vessica c 46).
vesicaria herba (φουκάλις) 45. 46 (= vesicago *Alex.*).
vespera: ad vesperam (*opp.* mane 39. 76. dabis ieiunis et ad vesperam 40 ter. 41. 66 (cf. 39).
veterescente autem passione 52. antequam passio veterescat 82.
veteri abl. 29 (item ep 32. 43. 53. 63. 71. 74. cf. p 76 *pro gen.* —ris).

vetustas: poterit omnis sterorum vetustas... excludi 51.
vilicio (= ἄμμι, ami vel ammi *Plin.*): ameos (ita et 48) id est seminis vilicionis 44. 48 (cit. *Sim. Jan. s.* Uilitionis semen).
violaceum (oleum, vinum) 72. cf. *Apic.*
virosus (virtuosus ep) vel mucilentus (humor) 7.
viscosus (humor) 2. (sucus) 35. (flegma) 34. 66.
visu carentia vel absconsa 21.
vitalia: usque ad vitalia 67 (vitalia viscera *Diez Altr. Gl.* 24).
vitellum (ut *Apic.*, vulgo vitellus): vitella duo 29. vitellum unum 29. 74. 78 ter (ovi assi vitellum = ὄσσον ὀπτόν λεκνθον *Gal.* XIII, 315). — cf. ovi crudi medullam croceam 78.
vitriarius: papyrum vitriariorum 20.
ysopum (vel isopum) *semper g.* confectio dia ysofu (—ū *pro gen. graeco* —u, ut *semper, g*) 1.
z = di cf. s. qu (= c, qui = ci). *Pomp. comm. aris Dognati* p. 108. *Ermenricus Elwang. ep. ad Grimold. abb. ed. E. Duemmler Hal.* 1873 p. 13.
zaccarionem (zaccariōe p, zaccariōz c) herbam 68.
zernae vulgo (*Isid.* 4, 8, 6 s. „impetigo est sicca scabies... hanc vulgus sarnam appellat“ = hisp. sarna, unde sarnoso) = impetigines 11.
zernosus: maculae zernosae 9 bis (ubi *altero loco cer-*

laborantes. *quem locum interstrat Sim. Jan. s.* „sarnosus. Theo. Pri. sarnosus oculos quos nos impetigines dicimus habentes et asperitatis vitio laborantes etc.“.

Index III nominum propriorum.

Amythaonis malagma, id est Amythaonis patris Melampi“ 42. 43 (cf. *Philagr. ap. Alex. lat.* 2, 140 = *Gal.* XIII, 967 ex *Asclepiade*: τοῦτο τὸ φαρμακον τῶν παλαιῶν ἐστὶ καὶ ἐνδοξον).
Antipatri antidotum (ex *Gal.* XIII, 66) 41.
Bestiane antidotum 45 (cf. *Aet.* 10, 6).
Diospoliten medicamentum 55 (*Diospoliticum Gargil.* 3. *Galen. VI*, 430 etc. ὁ Διοσπολίτης *Orib.* V, 793).
Faustinianus trosciscus 48 (cf. *Gal.* XIII, 296. *Aet.* 9, 49).
Galenus (*quem gallienus etiam g* 1. 2. 24. 39. galienus ep): Galeniantidotum quod picra appellatur 1. picra Galeni 42. Galeni catharticon diates aloes appellatum 1. catapotia Galeni 2. 24. 30. finicine Galeni 39.
Galenus in sua therapeutice hoc est libris curationum (i. e. *θεραπευτικῆς μεθόδου* X, 316) 30. — in diagnosticis (i. e. *περὶ τῶν πεπονθότων τόπων VIII*, 264 et 391) 39. 44. —

libris peri craseon appellatis, in quibus de temperantia corporis scribit (*I*, 605) 39. — antidotum Antipatri ex cata topou (i. e. *περὶ συνδέσεως φαρμακῶν τῶν κατὰ τόπους XIII*, 66) 41. — in libris empiastrorum quos cata gene (catagenes *cod.*), ut *Alex. f.* 29^a Archigenes in cathagenis etc.) nominavit (i. e. *περὶ συνδέσεως φαρμακῶν τῶν κατὰ γένη XIII*, 375) 44. — ad Glauconem scribens (i. e. *in libris τῶν πρὸς Γλαύκωνα θεραπευτικῶν*) ait 50 (*ubi?*) 55 (*XI*, 40). ad *Gl.* scribens primo libro edocuit 60 (*XI*, 6).
Herse trosciscus (ad aures) 28.
Hermolaou stacion (*collyrium*) 29 (cf. *de collyriis „Hermolaus“* — „*Hermolaus parvus, magnus*“ — *Aetius* 7, 102 *ubi etiam de sistente Oribasi stacione*).
Hippocrates (yprocrates *etiam g*) senior dogmatum princeps in aphorismis 1 et 65. cf. Hipp. (senior) in aphorismis 29. 32. 38. 48. 73. 76. senior Hipp. in aphorismo... di-

- xiase ostenditur 55. — Hipp. in prognostico 18. Hipp. Libanum (Λιβανόν) collyrium (Asclepiadae sec. Act. 7, 105 et Gal. XII, 762 cf. 730) 29. Magni iatrosophistae expositio (en aphorismos Hippocratís) 29. 76.
- Maurarum** feminarum stigmata 13.
- Musa** troiscus 22.
- Nileosplenicon** lexyreton 53. 61 (cf. Galen. XIII, 182. 181. Philagr. ap. Alex. lat. 2, 132 etc.).
- Philagrius**: epithima diaspermaton Filagrii 42 (= Philagr. de splene ap. Alex. lat. 2, 146 f. 131^a cf. 2, 145 extr.). — troiscus ex Filagrío conveniens spleneticus 43 (cf. Philagr. Alex. 2, 145). — antidotum quod Filagrius sinpeúcon lexyreton appellavit (vel antíd. filagricum s. l. appellatum?) 55. — epithima Filagrii conveniens hydropticis 76 (cf. Philagr. ap. Act. 10, 22).
- Philagrii epithima ad epilepsiam** citatur in Orbasio latino (synops. VI, 322 Dar. = Philagr. ex Asclepiade apud Alex. lat. 2, 140). de Philagrii fragmentis (ex Orbasio) Alexandro latino insertis vid. Th. Puschmann, Alexander von Tralles (Wien 1878) I, 104 sq.
- Philonium** antidotum 42. 51 (cf. Gal. XIII, 267. Alex. lat. 2, 213. 287 etc.).
- Vespasiani meline** (apud alios melinon) 21. 26 (cf. app. cod. p. f. 86^a 1 in.).
- Vindicianus Afer**: physicum ad dolorem malae de Vindiciani Afri 32. — ad vomitum constringendum de Vindiciani Afri 42. — fisticum de <Vindiciani> viri illustris 69 (cf. Anecd. graecolat. II, 177 et diss. meam „Ueber die Medicina Plinii (Hermes t. VIII) p. 42).
- Zolli** collyrium 29 (cf. Gal. XII, 171).

Signa pond. medicin.

- lb (libra) g, l' cp.
 ὃ vel uncē (uncia) g, ῥ cp.
 2, vel 2 vel dī, dr̄g (dragma) g = 3 cp.
 3 vel scr̄ (scr̄, scr̄p 35, script g 42) gc, 3 p (3 p^o).
 obolus 29. 41. 51. obolis duobus i. scripulo uno 38.
 sextarius g = 55 c (76, 55 p 80).

Speciesum nomina quas accipit vel recipit medicamentum in accusativo saepe iuxta posita ponderibus ex compendii archetypi diverse lectis male habet cod. g. ego ubique cum casu genitivo coniunctionem restitui.

Sign.

La Ta | Nr. 365

Vormärkchen Nr. 42 910